Kiss Ivor Sándor

Gink Károly - Kiss Ivor Sándor: Magyar tájak ~~xxxx~~ müvészete. - Bp, 1968.

Az 1968.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Müvtört.Ért. 1971.2.sz.149-182. l.

15o. l.

Von Ihre Seite

or Sándor

cikke: A népi iparművészet komplex problémájáról.
- Népművészet-Háziipar, 1968.2.sz.12.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.l.

162. l.

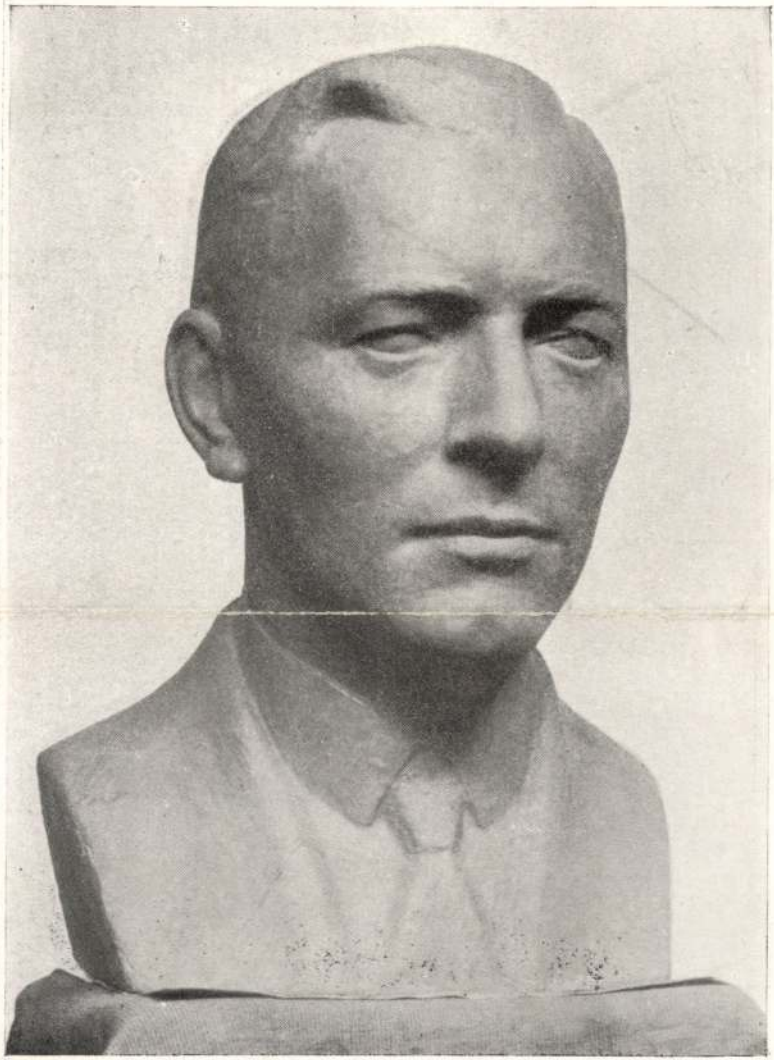

146. Mikus Sándor: FÉRFI FEJ.

147. Mikus Sándor: NŐI FEJ.

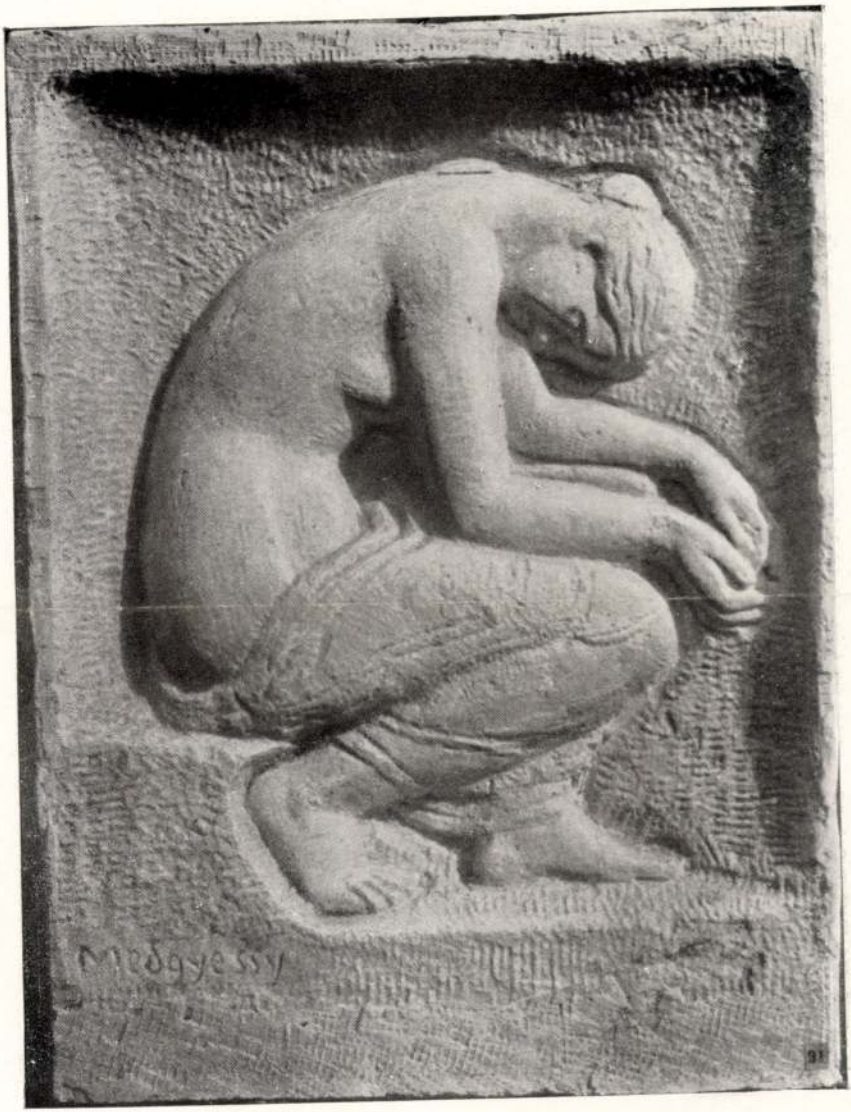

143. Medgyessy Ferenc: SZOMORÚSÁG.

150. Szabó Iván: »1514«.

131. Boda Gábor: ORSÓS FERENC ARCMÁSA.

141. Medgyessy Ferenc: GONDOLKODÓ.

Kiss János

festő

szül. Zalaszemetfalún

1928-ban. 1947-48-ban

a Nagy Balogh János kollégium-

ban Nagymaroson Pap

Gyula vezetése alatt tanult

festeni. Jelentkezéskor be-

küldött dilettáns munkája,

első természettanulmánya,

tanulmányfeje, akt tanul-

mánya, szénrajzok, valamint

pasztelljei kiállítva 1948

okt. a Képzőművészek Sza-

badszervezetének budapesti

kiállító helyiségében

a Kollégium bemutatkozó

kiállítá- Láttam 1948.

tán okt. 3.

Nyu

200.– P arar Kettőza
a pelsőci ref. ten
László sirenték
sárt dr. Lux K
tól a mai napon
Bpest, 1

KISS János (fotó)

Kiss János, Dallos István, Krajcsirovits György
kiállitása Tatabányán, 1984. okt.

In. Fotóművészet, 1985.1.sz. 55.p.

M.D.K.

Kass János 1. grafikus

egészlapos rajzai illusztrálják
Vergilius eclogáit (Magyar Helikon, 1963)
Dekorativ rajzaiban... őszintességgel élte át
a vergiliusi szöveg mondanivalóját. A „Görög-
regék" (Móra Ferenc Könyvkiadó, 1967.) illusztrá-
lásával már nekezebb feladata volt egyrészt
mert a könyvben eredeti antik művek fényképe./.

Kádár Zoltán: Az antik élet a mai magyar
grafikusok szemében

ALFÖLD, Debrecen, 1968.XIX.évf. 6. sz. 75. old.

M.D.K.

Kass Ferenc, grafikus

... is szerepelnek, másrészt rajzai csupán a szöveg szolgálatában szerepelnek. „Művészünk az egyiptomi „Varázskönyv" illusztrációi-ban is teljesen az ősi művészet stílusában komponált, hasonlóképp járt el az ind „Szávitri" illusztrálásánál is

ALFÖLD, Debrecen, 1968. XIX.évf. 6. sz. 75-76 old.

Kiss Ivor Sándor
00 FEB 19
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HÍRLAP

1971

Népművészet a Műcsarnokban

Április 2-án nyitja újra kapuit a *Műcsarnok*. Termeiben állítják ki a *III. Országos Népművészeti Kiállítás* gazdag anyagát.

Kiss Ivor Sándor, a Népi Iparművészeti Tanács titkára mondja:

— A népművészek kiállításra szánt munkái elkészültek. Nemsokára megkezdődik a Műcsarnok termeinek rendezése. Nemcsak vitrinekben láthatja majd a közönség a tárgyakat, berendezünk egy bárrészletet, egy teraszt, s három lakószoba-enteriőr is arra szolgál, hogy bemutassa a népművészeti tárgyakat a mai ember környezetében, a modern lakásban. Az ország valamennyi tájegységéből látni majd szőtteseket, kerámiát, vert és varrott csipkét, csomózott klasszikus és modern szőnyegeket.

A népművészek munkáin kívül bemutatásra kerülnek háziipari termékek: nád-, fűz-, vaskombinációjú bútorgarnitúrák, strandcikkek.

P
az
szenátus

Újabb szavazás Johnson f

biztosra vesszük

KISS János (fotó)

Művei szerepeltek a Tatabányai Fotóműhely kiállitásán 1986. jan. Tatabánya.

In WEHNER Tibor: Képzőművészeti krónika. Uj Forrás, 1986/3. 58.p.

Kis J. Jenő

szül. Kis Cellen (Vasm)
1860. okl. mérnök, épitési vállalkozó, beton és cement-gyáros; Aerolith szab. épitőkőgyárral. Műegyetemet végzett. Csakum egész Európát bentartá A budapesti nemz. balesetügyi, ~~[illegible]~~ ipáregyszigügyi és munkásjóleti kiállítás alkalmából állami ezüst ér. 1902 óta vir. biz. tag szvesten

Gyurikovics György II. 24

Gúti 58

1904. VII. 8.

Miskolcz mnz.

Nemz. Múzeum jelentése (436/1904.)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Kiss János

Tolna m. Népújság

1973 NOV 1

Művészeti mellékletünk ez alkalommal két verselőt, egy prózaírót és egy képzőművészt mutat be. Herczeg István tolnai, 23 éves. A szekszárdi levéltárban dolgozik. Cselényi Béla érettségi előtt álló diák, Csengey Dénes 21 éves, jelenleg katona. Kiss Jánosnak két rajzát közöljük. Decsi, az ettani művelődési házban dolgozik.

1021

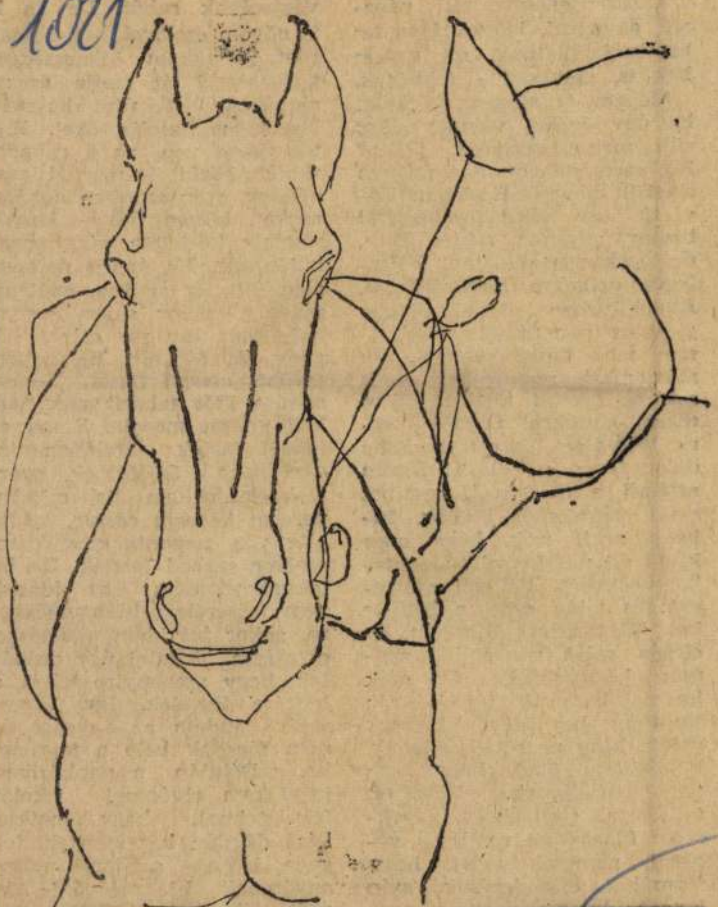

CSELÉNYI BÉLA VERSEI:

Takaré

(Tegnap ünnepeltük
Kalomból közöljük Dob
lyázatán pályadíjat nye

Takarékoskodhatunk
zel, anyaggal, idővel.
karékoskodhatunk, mi
kek is, nemcsak a felnőttek.

Magam is sokszor örülök, ha úgy érzem, valamit sikerült megtakarítanom. Pénz? No, ezzel nekem nem nagyon sikerül takarékoskodnom. Havi tíz-húsz forint zsebpénzből bizony alig-alig rakok félre, de igyekszem beosztani. Felesleges dolgokra nem költöm. Augusztusban tavaly összegyűjtött pénzemből vásároltam meg tankönyveimet. De még most, szeptemberben is sok az iskolai kiadás. Füzetekre, kottákra, úttörőbélvegre. Mégis azt hiszem, unalmas dolog lenne számlákat írnom azokról a dolgokról, amiket saját pénzemből fizetek. Inkább arról írok, hogy ezen kívül mi mindennel tudok takarékoskodni. Például anyaggal: és talán ezzel a legtöbbet. Mint már említettem, év elején saját pénzemből vettem könyveimet. De ezek használt könyvek, így fél áron jutottam hozzájuk. Vigyázok rájuk, hogy ne rongálódjanak, bekötöttem őket, hogy tiszták maradjanak. Vigyázok tollaimra, ceruzáimra, igyekszem füzeteimet rendesen vezetni, nemcsak azért, hogy formájuk, elrendezésük szép legyen, hanem mert a gondosan felírt órai anyag sokat

mat, anyukám ötletességgel, ügyességgel át tudja azokat alakítani újjá, újra használhatóvá varázsolja őket. Fiútestvérem van, az ő ruhadarabjai közül is marad rám néhány, s én szívesen hordom azokat, hiszen fiúk, lányok viselete közt ma nincs nagy különbség. Ha éppen mégsem rám illik az az ing, mellény, pulóver, akkor sincs semmi baj, mert ezt egy csinos köpeny jól takarja. Ha ruhám tovább marad tiszta, édesanyám időt takarít meg, nem kell annyit mosnia. S már az időnél tartok. Általában mindenkinek: felnőttnek, gyermeknek, nekem is, minden percem be van osztva, szinte alig van naponta egy órám, amikor szabad lennék. De ha takarékoskodom az idővel, nem fersérelem hiábavalóságra, akkor jut időm pihenésre, olvasásra. Tanulni úgy próbálok, hogy amennyire lehet, a leckére figyelek. Így hamarabb tudom az anyagot és nem fáradok bele a tanulásba. Délután a napközben igyekszem elvégezni iskolai feladataimat, hogy amikor késő délután hazamegyek, legyen időm segíteni édesanyámnak. Este már ő is fáradt, jólesik neki, ha a vacsorakészítés, mosogatás gond-

(F)

4. A Szentháromság diadalmenete. Brüsszeli munka a XVI. sz. első negyedéből. Restaurálta 1929-ben Kiss Jenő és Béla. Gyapjú, 260 × 300 cm.

Az Ipolyi-gyűjteményből.

Sutka 38–43 l. (rep. 39 l.)

Gerevich PA, 258 l.

Grober: Ipolyi Arnold emlékezete. Bp. 1889, 140.

Ipolyi, Bihar vármegye, 100. szám.

Kis János

IV. c.

tanári nak

Ferképzomfoiskévk

1935-36. 72. l.

A m.kir. vallás- és közoktat
szám alatt s Cs. Sebestyén K.
intézett leiratának másolata

Nagyságodat az 1
időszak tartamára a Műemlékek
- levelező ta
ezennel kinevezem s felkérem,
zett országos bizottságot fon
betöltésénél támogatni szíves

Kiss János
kobrón

A Nemzeti Szalonban egy festő" és
két kobrón közt állít ki.

N. U. 1942. V. 17.

Kiss János
szobrász

A Corvin Áruház állandó képző-
művészeti bemutatóján szerepel.

N. U. 1942. V. 17.

ÁZTÁRGYAK

Szerelmespár.
Törött gyöngyházdombormű, XVIII. század.

Gyöngyházkereszt, ezüst Krisztus-testtel,
XVIII. század.

Madonna.
Dombormű, gyöngyház, XIX. század.

Gyöngyházkereszt, XIX. század.
Csernoch prímás tulajdonából.

IRÁNYTŰK

NAPÓRA,
öt darab, fémből, XVIII. század.

DOBOZ
napórával, XVIII. század.

ÓRA,
fém, XVIII. század.

SZEKRÉNYÓRA
„Georg Höllmayr, Olmütz", 1780 körül.

Kiss János

Jestő

l.

Szabad Művészet

1948. 293. l.

Kiss János

Női akt c. rajza a Képzőmű-
Főiskola kiállításán elnyerte
a Kép. műv. Társulat 50 pengős
jutalomdíját (emlékre)

Nemzeti Újság 1937 III. 25

Kiss János

szobrán, az 1932-es évben ő rénilette a Magy. Int. számára a 2 pilóta ~~szobrát, melyet~~, fehérentjét. A szobrát Ménéses Ménilette.

Koutha Sándor, Ménéses László, Mn. 1966.

40 l.

Kiss János

festőművész

Rotary-klub műtárlata - a Corvin áruházban - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1930.V.1.

Kiss János szobrász

Szufeje szekepel a hagyat
Képiszék kiállítása

Ujság 1937 III. 1.

~~Bandi Ferenc~~ Kiss János szobrász

Erdélyi Árpád:
A Madách-szoborpályázat.
Művészet · 1938. 59. l. 62. l.
képpel.

Pàndi Kiss János nobtász

Mürek nem emlitve

Tibèly Gàbor: A X-ki-
àllitas nobtai

1966 feb. Müvészet

p. KISS JÁNOS :

136. Fürdőző. - Szobor, br. Mag.: 23.5 cm. Jelz.a talapz.felül: "Kiss".

KLIE ZOLTÁN :

137. Kiserdőshegy Tihanyban. - Paszt. - p. 79.5 x 60.5 cm. Jelz.l.j.: "Klie".

KLIE ZOLTÁNNÉ RÓNA KLÁRA :

138. Ábránd. - Paszt. p. 49.5 x 69.5 cm. Jelz.l.j.: "Kliené Róna Klára 942."

KMETTY JÁNOS :

139. Csendélet. - Olajf., v. 100 x 80 cm. Jelz.l.j.: "Kmetty".

140. Önarckép. - Olajf., v. 35 x 50 cm. Jelz.l.j.: "Kmetty".

KNOPP IMRE :

141. Weimar az ablakomból. - Olajf., v. 98 x 53 cm.Jelz.l.j.:"Knopp Imre 84 /?/".

KOCSIS ANDOR :

142. Tanulmányfej. - Terr.szobor, Mag.: 43 cm. Jelz.b.: "Kocsis A."

KOFFÁN KÁROLY :

143. Tájkép. - Olajf., lem.p. 43.5 x 30 cm. Jelz.l.j.: "Koffán".

Fővárosi Képtár jub. kiáll-
1944. január

P. Kiss János

Tovább

Kis János

1937

Ki tud róla?

tásügyi miniszternek jelen kelet és
XII. és Csekkosztályhoz intézett ren-

számadási ág: -Művészeti célok támoga-
Bizottsága. Rovat: 5. Alrovat: 3.
ltségek.- Bélyegilleték: nincs.-

hogy dr. Lux Kálmán műépitésznek /Buda-
Műemlékek Országos Bizottsága megbi-
hó 3-án Budapestről - Tarnaszentmáriára
tségei fejében Ötvenhat /:56:/ pengő
iadási csekkszámla terhére utaljon ki.

Kiss János MDK

Tested-lelked felüditi a Bakony, plakát

Plakátmüvészet
Országos Magyar Tárlat
az Uj Müvészházban, 1929.

MDK

Kiss János

72 m^2-es dombormüvet készit a Salgótarjáni Megyei Tanács épületére.

Szabad Müvészet, 1956.7.sz. 348 l. hirek.

Kiss János MDK

I. dij

Budapest Székesfőv. Keresztuti dombormü pályázatának nyertesei:

Magyar Egyházmüvészeti Kiállitás
Nemzeti Szalon 1941. febr-márc.

M.D.K.

Kiss János

Rudnay növendékeként szerepel a makói művésztelep résztvevői között a lapban közölt csoportképen.

Szinházi Élet. Bp. 1926. szept. 20-26.
XVI. évf. 38. sz. 39. lap.

MDK

Kiss János
rajztanári oklevelet kapott.

Ferképzőmfőiskévk 1936/37. 89. l.

Kiss János, festő

M.D.K.

felajánlott művét kiállították a "Borsod képzőművészei az árvizkárosultakért" c. kiállításon, a miskolci Herman Ottó muzeumban.

Északmagyarország, Miskolc, 1956. ápr. 24.

M.D.K.

Kiss János

"Női akt" c. müve szerepel a Corvin Áruház kiállitásán.

Akvarellek, szobrok és szines repr.-ók kiállitása a Corvinban" c.
Szinházi Magazin, Bp. 1942. juli 8-14. V.évf.
29. sz. 38-39. l.

Kiss János

„Figurális kompozíció"
(regmo)

Philipp Clarisse: Gipsz fej nélkül - a szabadban.
Müvészet,1977.xx julius - 9.oldal.

Kiss János, festő

gában (...
ban). — **A Mosolygó Antal Művelődési Házban** du. 2-től: Kiss János festőművész és Hrabovszky János faragó kiállítása a Corvin Galériájában.

–: A hétnégi kult. prog.

Népszabadság, Bp. 1979. febr. 23.

9.

Kiss János

Az 1948-ban induló uj tanitási évben a kollegium legtehetségesebb tagjai közé tartozott és tanulmányait a főiskolán folytatta.

MŰVÉSZET, 1977. július - 7. oldal.

Kiss János

Országos Magyar Iparművészeti Társulat idegen forgalmi emléktárgyak pályázatára benyújtott pályaművéhez elfogadták. —

Budapesti Hirlap

1929 II. 8

Kiss János

Országos Magyar Iparművészeti Társulat
idegenforgalmi emléktárgyak pályázatára
bengyújtott pályaművét elfogadták. –

Nemzeti újság
1929 II. 8

Kiss János

Kiáhít

Kisáp 1938. T. 9.

Kiss János V. éves

A Képzőmův. Főiskola kiállításán a Kép. Mův. Társulat 50 pengős rajzdíját kapta

Magyarság 1937 IV. 9

MDK

Kiss János
Osman Achmed, fa

KMTárs 1938. őszi kiáll. 12 l.

MDK

1929/30 évben a Kecskeméti művésztelepen dolgoztak.

Kiss János

Képzőm. Főisk.Évk. 1929-30. 60.o.

MDK

Kiss János
grafikus

Bakonyi erdő, plakátja a kiállításon

N. M. A müncheni nemzetközi plakát kiállítás.

Grafikai Szemle 1929 évf 6-7 sz 248 l.

MDK

1930-31 évben a kecskeméti müvésztelepen dolgoztak

Kiss János

Képzőmüv. Főisk. Évk. 1930-31. 69.o.

tovább Kiss János

Kocsis S. Lajos

Kiss János

Szabó István

1930-ban iparosta nonc-iskolai rajztanítói oklevelet kaptak

Kejröm Fölsk. Evk

1929/30. 70. l.

feladó: Dr Kentwarys Milane Bpen Lagymanyosi u 16.

Kiss János

A Képzőművészeti Főiskola kiállításán
„Női akt" c. műve elnyerte az
50 pengős rajzdíjat.

Ujság 1937 IV. 1.

Kiss János.

épszerűvész

Művészi irása szerepel a Képzőmű-
vészeti Főiskola kiállításán, a
Műcsarnokban.

Nemzeti Ujság, 1928. Máj. 20.

Kiss János.

Baranski László tanítványa.

A Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán akvarelljei szerepelnek.

Ujvidék, 1924. május 20.

Kiss János

Nobrász

Donáth Gyula
segédje volt, s Ké-
sőbb több nobrá-
nal alkotója
Közli Gerevich
Tibor 1949.
aug. 9.

Kiss János

Országos Magyar Iparművészeti Társulat
odegenforgalmi emlék tárgyak pályázatára
benyújtott pályaművét elfogadták. –

Magyarság
1929 II 8

Kiss János

ábecsei gimn. rajztanár

lásd cikke

Rajzoktatás 1943. 78. l.

(Levél a szerkesztőhöz.)

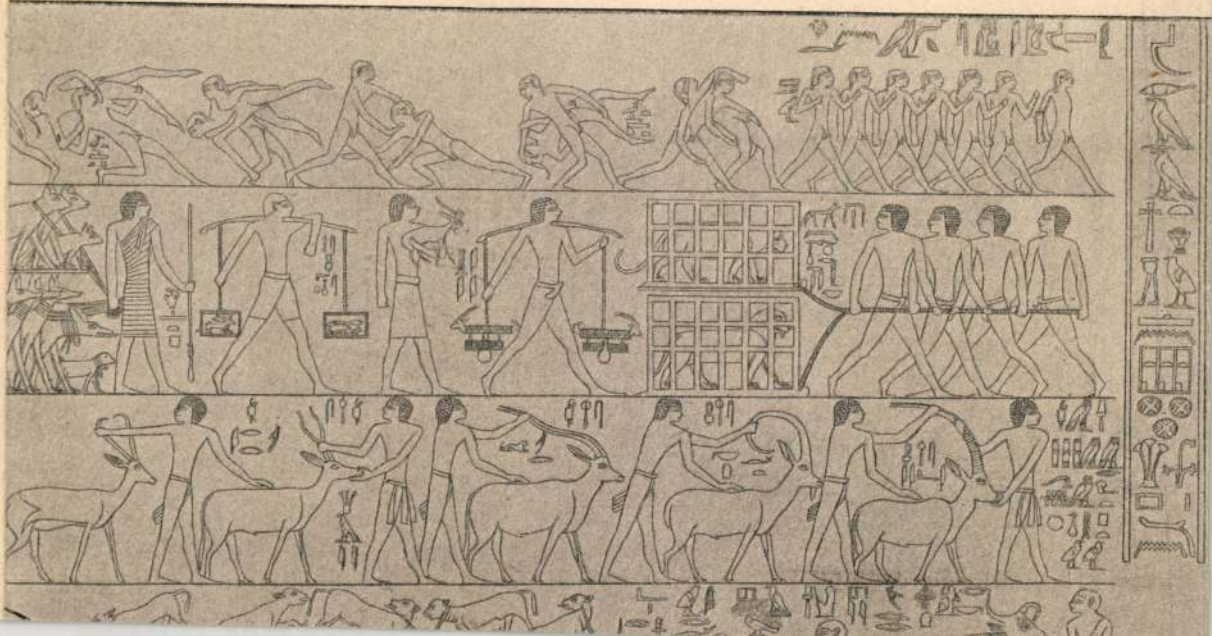

Kiss János

grafikus

vid

Képzőművészetünk
tíz éve. Műcsarnok.
Bp. 1955. (Keppel)

K

Kis János

~~Benkó Imre~~

~~Erdélyi Endre~~

~~Hagyik István~~

~~Hetzer Géza~~

Kis János

Prohászka József

Sass Árpád

Tóth Lajos

Solymássy Konrád

Vujovics Irma

festőnőnek,
a kecskeméti művész-
telep tagjai 1931-ben

F. Szabó Géza Pilis-Solt-Kiskun
Festőm ált. iszert.

és cimtára
az 1931-32. évre

II. K. 6. körzet. 35. l.
1931

Továbbítárnak

A hely neve	A tárgy megnevezése
Ákos, Szilágy vm.	Ev. ref. templom főhomlok-vata

NYOMTATVÁNY

Budapest

Postatakarékpénztári számla: 11460.
Folyószámla a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál és az
Angol-Magyar Bank Gróf Tisza István-uteai fiókjánál.
Táviratcim: EISLERSPED.

NEMZETKOZI SZÁLLITMÁNYOK

EISLER ALADÁR

NEMZETKOZI SZÁLLITMÁNYOZÁSI
ÉS RAKTÁRHÁZ VÁLLALAT,
AZ AMERICAN EXPRESS COMPANY
SZÁLLITÁSI KÉPVISELŐJE.

Nagyságos

gm.

Dr.

Igen tiszte

Könyveim át
eszközölt szállitásokból még
gyon kérem, hogy, amennyiben mó
tést eszközölni.-

Előre is kösz

KANITZ BUDAPEST

a decemberi közgyülés előkészitése tárgyában.

Vendégeket a Társulat szivesen lát.

MDK

Kiss János V.é.növ.
a Képzőm. Társ. 5o P rajzdij

Képzőműv. főisk. jelölőbizi... Magyarság.
1927. ápr. 9 lo l.

MDK

Kiss János

Kovács É: Fiatalok kiállitásai. Szabad Művészet, 1956. 6.sz. 292, 293 l. Kép

lye :----------

MDK

Kiss János

Bolgár K: Borsodmegyei Képzm. kiáll. SzM. 1955.
303 l.

Kiss János

grafikus

Szabad Művészet

1951. 219. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA

4-12/914 Szé VI/28

A vallás- ésközoktatásügyi
hó 21-én 67.623 sz.a.kelt
hoz intézett rendeletének m

A Muemlékek Orsz.
György épitészgyakornoknak
intézkedésig havi Kettőszázn
dályezvén, utasitom az Állan
havi részletekben nevezettne
zottsága elnöke által látta

Kiss János

MDK

Bucsu

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Kiss János

~~Tüstös Tolstán~~ 47. l.

~~Gaál Dezső~~ 48. l

~~Csöbegyös Sándor~~ 47. l

~~Harczi István~~ 47. l

Kiss János 48. l.

Prohászka József 47. l

Vincze András 48. l

Weintrager Adolf 47. l.

SzM. 1954. 47-48. l.

(C.P.: Bács-Kiskun és Csongrád megyei művészeinek kiállítása Kecskeméten.)

Kiss János

Fák olaj 50×70

Őszi Tárlat 1971. Debrecen

Kiss János

Tanya c. képe és grafikái kiállítva 1954-ben a negyedik borsodi kiállításon.

Hajdu Béla: A borsodi képzőművészek negyedik megyei kiállitása /III/

Észak magyarország 1954 okt. 27.

Kiss János MDK

Fülöpszigetbeli,fa

Műcsarnok 1943 [illegible]g Őszi tárlat

Kiss János.

Meyer-Mayer-növendék.

a Műcsarnokban a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán képviselő-munkája szerepel.

Pesti Napló, 1928. Máj. 20.

Fénykép.

Milegré

Képzőművészeti Főiskola: 458 ltg.

Kiss János: Gyár Sztálinvárosban.

Jelz: l. b.: K. J.

Diplomamunka: 1952/53

Festmény

Negatívnincs.

MDK

Kiss János, Miskolc

Akácfák, tus

Napsütés, graf.

Vidéken 616 képzőműv.kiáll. Ernst Múz.1954.
nov. ~~12.1~~ 13. 1.

Kiss János ~~Hajnal János~~

tovább

~~Benyovszky István~~

~~Erdélyi Endre~~

~~Hagyik István~~

~~Hajnal János~~

K

Fletzer Géza

Héjjas János

Kiss János

Mátis Kálmán

Metykó Gyula

1929/30. egész éven át a kecskeméti szűvész-telepen dolgoztak.

Képzőm. Főisk. Évk

1929/30 60. l.

szakszerüen kijavitva.

Most minden igyekezetü
ányzó mintegy 20,000 pengőt
megyénk főispánja: Dr.Ricsóy
fogásába ügyünket és igérte
felerészét kamatmentes, vagy
pedig segély formájában külö

A külső munkák vállalá
Akkorra remélhetőleg abban a
tunk, mennyi pénzre lehet ki
belső kivitel, különösen az
Ha minden kedvezően halad, u
első felében kérni fogjuk a
ezekben a fontos kérdésekben.

Kiváló tiszteletem nyi

Gyoma 1938 február 26.

M.D.K.

Kiss János
grafikus

Majusi üdvözlet
(rézmetszet)

Magyar Nemzet, 1959. május 1.

10 Ft.

Kiss János

MNK

műveire számítanak a kecskeméti képzőművészek reprezentatív kiállitásán, mely majd 1957 jul. 7-én nyilik meg.

PETŐFI NÉPE, Kecskemét, 1957. jul. 3. 2. lap.
Hiranyag.

MDK

Kiss János

-ie.: A mai lakás diszitőművészete. Évadnyitó kiáll. a Tamás Galériában. Pesti Napló 1937. szept. 26.

M.D.K.

Kiss János

Festőművész "Kaszafenő paraszt" c.müve. felv.

Népszava 1960. aug.20. 8.old. 198.szám.

MDK

Kiss János

Molnár E: Egyházművészeti kiáll. Magyar Iparművészet, 1941, 5.sz. 30.l.

KISS JÁNOS

KISS JÁNOS

1927-ben született Zala megyében. A Képzőművészeti Főiskolán Szőnyi István és Barcsay Jenő volt a mestere. Több évig a műcsarnokban dolgozott, végül középiskolai tanárként kezdett nyugdíjba. Pomázon él.

Művészetbarátok 2003 kiállítás a Pataky Galériában

2003. OKT. 20 – NOV. 15.

RG

Kiss János

II. c.

Ferképzőmfoiskola

1933-34. 44. l.

igálataimat erre a munkára is, illető-
nezek kiválogatására és a másolatok

Nagytekintetü elnökség előterjesztés-
atnék,- tekintettel az erre a munkára
érem részemre 1.000 /:Egyezer:/ pengő-
elezettsége melletti szives kiutalá-

0. junius hó 17-én.

Kiváló tisztelettel:

Dr Lechner Jen

Kiss János
rajztanár
Obecse
l.

Rajzoltatás
1943. IV cf. 10 sz
78. l.

m.kir. udv. tanácsos,

a Magyar Nemzeti Muzeum

Történeti Osztályának

igazgatója.

Kiss K.

Árverési Csarnok aukció Ed.

36-sz. 1927 febr.
37. sz. 1927 márc.
39 sz. 1927. okt.

T. 2806.

vadász (Carabiner Jaeger) tel-
a, a háttér pedig hegyes vidék.

8 : 7.5 cm.

MDK

Kis Jankó Bori, népművész,
hímzőasszony

Az emlékére kiírt országos
pályázatot az idén már
nyolcadszor rendezik meg.

–: Megérkeztek az első munkák a Kis
Jankó Bori hímzőpályázatra 8.

Népszabadság, Bp. 1970. júl. 31.

MDK

Kis Jankó Bori, népművész

Kis Jankó Borira emlékezve gyűltek össze az ország legjobb díszítőművészeti szakköreinek vezetői Mezőkövesden. Ugyanitt nyílt meg az Kis Jankó Bori országos kimzőkiállítás.

— : Hír

8

Népszabadság, Bp. 1970 aug. 15.

MDK

Nagy István, Kiss Jankó

l.: Kiss Jankó Nagy István

Nők Lapja, Bp. 1953. január 1. [20. l.]

MDK

Jankó Nagy Istvánné, Kiss

l.: Kiss Jankó Nagy Istvánné

Nők lapja, Bp. 1953. január 1. [20. l.]

Eperjesi Ötvös Kis Jakab

Ötvös

Lásd.

Eperjesi Kis Daniel

csomagjába.

Mihalik József Kassaváros
Ötvösségének története.
Bpest. 1900. 315. l.

Molnár Géza

festő.

Kiss Jakab, szabómester

1872-ben a soproni naptárban szerepel a sztrajk idején. 34.old

Kaszli Ernő: A soproni szabólegények sztrajkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Kiss János

Brassóból, 1797-ben 30 évig

lásd

Fleischer Béla. 57. l.

Temesvár.

A középtért a bástyákkal
lalja el, az előtérben a Temes
pedig hegyek képezik. Felirata

TEMESWAR

magyarázó szövegének kezdete:
Vestung und Statt.

Rm., mér. a vk. 7
Krekwitz: Richtig
131-91-21

Kiss János
lakatos
1825-ben 32 éves,
vésm. szakoktatás

Kiss János, lakatos, 32 éves korában, 1825-ben látogatta a rézmetszők szaktanfolyamát.

lásd
Fleischer Bées. 58.1.

Temesvár.

E lapon a bástyákkal és kör
rajzát szemléljük, a melyen csak
ben feltüntetve. Felirata oldalt

Plan
de la Ville de
TEMESWAR

ezután: Abriss
der Stadt und Vestung
TEMESWAR
magyarázó szövegének kezdete: 1.
jezése: 7. Marais (Morast.)

Tollrajz, mér. a

MDK

Kiss János

nyomdai pari tanuló

terve: A spanyol kertész, film reklám.

Mellékelt

Ságvári E. Nyomdai pari tanulóintézet 10 éve.
Magyar Grafika, 1958 II évf. 6 sz. 596 l.

B. Kiss János

A muzsikus.

B. Kiss János munkásfestő kiállítása áprilisban nyílt meg a XVI. kerületi népfrontbizottság kiállítóterme ben.

Kiss János

Amatőr képzőművészeti kiállítás nyílt meg felszabadulásunk 30. évfordulója tiszteletére, a megyei művelődési központban A KISZ megyei ösztöndíját M. Érdi Judit Vass György és Kiss Jánosnak adták.

Tolnamegyei Népújság, 1975. márc. 23.

Kiss János csikós népművész

A nádudvari műv. házban ápr. 2.-án megnyílt a Nádudvar népművészete c. kiállítás, melyen berakott nyelű karikás ostorai, csikóbőrös kulacsai és fafaragásai szerepelnek. (említve)

Juhani Nagy János: Nádudvar népművészete, Hajdubihari Napló, 1974. ápr. 11.

Kis János

a hódmezővásárhelyi Majolikagyár kerámia szakkörének tagja.

A. RÁCZ: Ifjú keramikusok.

Mestermunka, 1975. ápr. 30.

MDK

Kiss Kános, festö

Baranski László akvarellfestö tanitványa.

A Képzömüv. Föisk. növ. kiáll. -Mücs.
Ujság, 1928 máj.2o. 22.1.
(c.a.)

Kiss János

Szerepelt a lakást diszitő művészetét bemutató kiáll.-on. Tamás Galéria.

Kat.1935.Szept.26.-Okt.10.

Kiss János
festő
Kecskemét
Urihegy 100/a

MKSz 1947

MARK 1871

Kis János

első éves művész-
növendék a
főiskolan

l.

Szabad Művészet

1951. 38. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
896/12 – XI/12.

Nagyméltóságu

báró F o r s t e r

valóságos belső titk

Országos Bizottsága

Ezennel két példányban,

hogy a "Hermes" magyar általá

számlájára a gernyeszegi ref.

=1000.- kor. azaz

mai napon hiány nélkül felvet

Kiss János Dr. é.

Kolozsvári Egyet. Könyvtár

1930-21. 20-1.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

73 jan. 30

SCHULEK JÁNOS
MŰÉPITÉSZ.

TELEFON 88—53.

A Müemlékek Országá

Arra való tekint

tornyán a helyreállitási munkáka

kák meginditásával már kora tava

kérem, méltóztassék 10.000.-- pe

tása iránt a szükséges lépéseket

Mar

GOBELINEK

F

1. Krisztus a keresztfán. Tournai, XV. század utolsó negyede Tervezője valószínűleg nürnbergi mester Pleydenwurff vagy Wolgemut köréből. Restaurálta 1928-ban Kiss Jenő és Béla. Gyapjú, 240 × 170 cm.

~~Ve~~ Ipolyi-gyűjteményből.

Esztergomi Keresztény muzeum

36 Lutka 18–27 l. (repr. 19 l.)

30 Egyhműv. kiáll. 1930, 558. szám

30 Őszi kiállítás, 1930, Ipolyi, 59. szám.

~~28~~ Gerevich: PA, 257 l. Tournai, Pasquier Grenier műhelye.

~~89~~ Szobor: Ipolyi Arnold emlékezete. Bp. 1889, 14 l.

~~98~~ Ipolyi, Biharvármegye 116. szám.

Kiss Jenő és Béla

Kiss János

MDK

Női arcmás

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

M.D.K.

Kiss János

"Nagyon szép Kiss János remek faszobra: Fülöpszigetbeli" -irja Füsi József "1941 husvétja: a kiállitások hete" cimmel a Fővárosi Képtár kiállitásáról, s az ott szereplő/müalkotásokról szóló kritikájában. /más müvészi/

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. ápr. 18-24.
IV. évf. 16. sz.

Kiss János

MDK

Osman Achmed, fa

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

INDEX

Kiss János MDK

Fiufej, terrakotta

Mücsarnok 1940 Gyermek a müvészetben c.kiáll.

p. Kiss János

MDK

Fürdőző, bronz

Műcsarnok 1944 Székesfőv.Képtár Jub. Kiáll.

M.D.K.

Kiss János szobrászmüvész

A kiállitó szobrászok csoportképén mutatja be a lap a müvész fényképét, mint az egyik kiállitóját.
"Uj képzőmüvészeti szalon nyilt meg a Belvá-rosban" cimmel számol be a lap a kiállitás-ról.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. aug. 13-19
VI. évf. 33. sz.

MDK

Kiss János

Bp.Székesfőv. keresztuti dombormü pályázat:

I. dij

M. egyházmüv. kiáll. N. Szal. 1941. II.

MDK

Kiss János

Uszó, ~~gipsz~~ gipsz

Sportdíj-kiáll. képes tárgymutatója. Iparm. Múz. 1940. márc.

Kiss János
festő

Tanár: Baranoki

388. Kiss János ..... Fiatal leány

vízf.

Képzőm. főisk. kiáll. 1937

5 alakrajz
Tanár: Benkhard A.

Kiss János

kiáll.

Nemzeti halom

1942. máj.

Föv. kept.

Kis János

V. éves

a főiskola ~~retrospektív~~ tanulmányi

kiállításán a Képzőm. Társ.

egyik vajzdíjat kapta.

Képzőm. Főisk. Évk.

1936/37. 57 l.

Ferkèpzomfoiskèvk

érgolyó vézett díszzel és keresztalakú nyí-
lásokkal. Mag. 9 cm.

Kiss Jains

Magyar Müvesek
1928. 648

Római erüstgyűrű VI. 276.

Kiss János

1938/39. VI. éves
művészeti szak
rendes hallg
I. félév

Ferképzomfoiskévk
1937/39.

159. l.

Kiss János

Képz. főiskola ösztöndíjas tanársegéd a művészeti grafika c. tárgynál

Évkképzfőisk

1931–32. 86. l.

ösztöndíjat is kapott

u. o. 87. l.

Kiss János

1924/25 Kecskeméti telep,
1925/26 – 1926/27, 1928/29.
1931/32

Ferkèpzomfoiskèvk

100. l.

Kiss János

1929/30 II. – 1930/31 I.

Kecskeméti telep.

Ferképzőmfoiskèvk

101. l.

MINDEN KORREKTURÁT
VISSZAKÉRÜNK!

KORREKTURA
Küldetett: 1934 OKT. 20.
Visszaérkezett:
PÉLDÁNYSZÁM: 761-820

A KÉZIRATOKTÓL ELTÉRŐ
SZERZŐI JAVÍTÁSOKAT
KÜLÖN SZÁMÍTJUK FEL!

Kis János

1932/33

Ferkèpzomfoiskèvk

100. l.

Kiss János
I. éves
50 P pitalomdíj
1932 I 33

Ferkèpzomfoiskèvk 27. l.

VOLK BIBLIOTHEEK AH

Kis János

I. évf.

Kitűnő tanulmányi elő-
menetelről dicséret. 1933

Ferképzomfoiskèvk

2/1.

~~Alapi Gyula dr. VI. 305.~~

Kis János

I. évf.

25 P jutalomdíj

1932/33

Ferképzőmfoiskévk 27. l.

Ferképzőmfoiskévk

Zofia Kamińska

Kolekcja Kaliskich

Kis János

V. éves Középisk. tanárjel.

Ferkepzomfoisk vk

1936/37. 76 l.

Középisk. tanári

oklevelet

Rapott

Kiss János

festő

Kecskemét

l.

Szabad Művészet

1948. 305. l.

Mortér

II. JÓZSEF,
mellszobrocska.
Bécsi munka, XVIII. század.
Bronz, mag. 20 cm.

PUTTÓ,
lovon áll.
XVIII. század.
Bronz, mag. 11 cm.

GYERTYATARTÓ,
szára török alak.
XVIII. század.
Réz, mag. 12 cm.

KERESZT,
XVIII. század.
Bronz, mag. 5 cm.

KERESZT
Balkáni munka, XVIII. század.
Bronz, mag. 7·5 cm.

KRISZTUS-TEST,
XVIII. század.
Bronz, mag. 8·8 cm.

EREKLYETARTÓ,
keresztalakú, talpas, ovális középrészében apró-alakos Kálvária, vörös kövekkel.
XVIII. század.
Mag. 27 cm.

MDK

Kiss János szobrász

p.8: Modern magy.kisplasztika 1938. Az Est, 1938. jan. 9.

MDK

Kiss János

Fafaragásu, érdekes férfifeje a Tamas Galériaba
rend.modern magyar kisplasztika kiall.-on.

Cikk: Modern magyar kisplasztika.

Pesti Hirlap 1938.jan.9.

MDK

Kiss János, Miskolc, Borsod m.

Akácfák	tus
Napsütés	grafika

A vidéken élő képzőművészek kiállitása.
1954.nov.20.- dec.4-ig.Ernst Múzeum. 13.1.

Kiss János

Grafikai /30 db/ pl. Éltanuló
Napnyugta, szerepelt 1953-
ban a megyei kiállításon

Hajdu Béla: A borsodi képzőművészek harmadik megyei kiállitása
Észa kmagyarország 1953. okt.29.

Kiss János

A borsodi művészek árvizkárosultakért rendezett kiállitásán 1956 ápr.-ban részt vett.

Északmagyarország 1956. ápr. 24.

MDK

Kiss János

Bakonyi erdő, plakát

N.MÖ Münchení nemzetközi plakátkiáll.
Grafikai Szemle, 1929. szept. 248 l.

Kiss János, gkv.
Album

IV. Képzőművészeti és fotóművészeti, kézügyességi és bélyegkiállitás. Bp. 1936, december, 1o 1.

ter); *140b (2) (I. K.* mester); *141a (I. K.* mester).

15a lap: Rajzban maradt lapszéldíszítés és iniciálé csak arany alapozással. E laptól kezdve a következő lapokon találunk csak rajzolt iniciálékat, néhol kis lapszéldíszítéssel: *15a (2); 48b (2); 82a; 82b; 83b; 84a; 84b; 85a; 85b; 89b (2); 90a; 95a; 96a; 99a; 104b; 105b (2); 106a; 106b; 107a; 107b (2); 108b; 109a; 110a; 110b; 111a; 111b; 113b (2); 115a; 116b; 121b; 123b; 126a; 127b; 128a; 130a; 133b; 134a; 134b; 136a; 138a; 141b (I. K.* mester); *142a (I. K.* mester); *142b (I. K.* mester); *143a (I. K.* mester); *188a (2); 188b (I. K.* mester); *189b.*

17a lap: Befejezetlen O iniciáléban (84×88 mm) imárakulcsolt kezű férfiak vannak rajzolva.

20b lap: Növényi ornamentika rajzban, kék, lila, zöld aláfestéssel s kis aranytallérokkal, három oldalról szegélyezi a lapot. Alul középen aranykörben a Bakócz-címer rajza, infulával.

C iniciálé (153×162 mm), rajzban arany alapozással. Belseje üres.

27b lap: Nagy figurális díszítésű iniciálé számára üresen hagyott hely. Ilyenek még a következő lapokon: *34a; 93b; 99b; 151a; 162a; 165a; 171b; 175b;*.

103b lap: I iniciálé (73×60 mm) az *I. K.* mester munkája. Virágos váza közepén, ferdén haladó szalagon *I. K.* betűk. (317. kép.)

131a lap: [S]ancte rex Stephane ora pro

MDK

Kiss János

Tanulmány Cassandrához, bronz
Gyermekfej, terr.
Fülöp-szigetbeli, fa

Tamás-Galéria 92. kiáll. 1938.

MDK

Kiss János

Baranski B.L: Főiskolánk a párisi 8-ik nemz.közi . . . kongresszuson. Képzőműv. Főisk. Évk. 1936/37. 1.

MDK

Kiss János
Kubikosok, sz.irón

Baranski E.L: Főiskolánk a párisi 8. nemz.közi
. . . kongresszuson. Képzőmüv. Főisk. Évk.
1936/37. 1.

Kiss János szobrász

Fiufej, teracotta
Táncosnő, gipsz bronzba öntve

Müterem Képzőművészeti Kiállitás, 1937. március

vékony botot, balkezében nyitott könyvet tart. Feje fölött kis fekete ördög. Lapszéldíszítés mint 7a lapon.

106b lap: (De beata Agnete) A miniatura (40×34 mm) *Szent Ágnes* ábrázolásával. Jobbjában pálmaágat, balkezében nyitott könyvet tart. Mellette a fehér bárány. Lapszéldíszítés mint 7a lapon.

108a lap: „Oraison a nostre dame." A miniatura (40×35 mm), *Mária* mellképével. Az imára kulcsolt kezű, kék fejkendős Mária képe mögött, a háttérben két vörös angyal. Lapszéldíszítés mint 7a lapon.

23. HORAE BEATAE MARIAE VIRGINIS.

Latin és francia. Oktáv. 1536.

Hártya. 182×92 mm. 95 levél. Bastardaírással 34—35 sorba írva. Vörös feliratok, kis arany kezdőbetűk kék és rózsaszín alapon. *11 iniciálé. Kötés:* az eredeti feketebőr, fatáblákon, modern brokátkötésbe van ragasztva, ami különálló modern azonos brokátbélésű festett zománcveretekkel díszített sárga selyembársony kötésbe van beillesztve.

Francia, maubeugei munka 1536-ból. A maubeugei apácakolostorban készült, amint ezt a kódexben szereplő Szent Adelgunda tisztelete bizonyítja.

1698-ban Hajnal Márton tulajdona (94b lap). A XIX. században a Viczayak hédervári gyüjteményéből Ipolyi Arnold birtokába került (*1a* lap). Ipolyi Arnold hagyatékából, az Esztergomi Múzeum letétjeként van a könyvtárban.

1a—1b lap: A kódex új címlapját, történetének leírását és Ipolyi Arnoldnak a kódex származására vonatkozó meghatározását tartalmazza.

128
338

Kiss János, pándi

szobrász

lásd

Pándi Kiss János

alatt

Kiss János szobrász.

Képzömüvészeti Szemle. 1879. 9. sz. 114. l.

1.

(Modern magyar kisplasztika)

Ezek a nehéz idők, amelyeknek sulyát annyira érzi képzőművészetünk, legerősebben talán a kisplasztikát sujtják. A szobrászok kénytelenek „megrendelésekben" gondolkozni, mert hiszen kenyerüket ugyszólván csak ezek biztositják ugy ahogy: portrék, hősi emlékművek, siremlékek, kisebb-nagyobb hivatalos vásárlások, közterek diszitésére. Elképzelhető, milyen kevés figyelmet szentelhetnek közben a kisplasztikának, amely még a renaissance idején is a képzőművészet fényűzése volt. A modern magyar kisplasztikának az a szép kiállitása, amelyet a *Tamás Galéria* mutat be, nemcsak azt a hősies művészi idealizmust bizonyitja, amellyel szobrászaink még ma is hódolni tudnak hivatásuk e fényűzésének, hanem arról is meggyőz: jobb időkben igazán jelentékeny kisplasztikai munkásságot fejthetnének ki. A kiállitásnak két legszebb darabja *Vedres Márk* aktjai, különösen az Álló fiu, gyengéd vonaljátékával, amely azonban erőt és szobrászi egyensulyt is éreztet. *Varga Oszkár* „Magvető"-je is a finomságot egyesiti a tömör kifejezésmóddal, *Andrássy Kurta János* „Zsákhordó" cimü alakja csupa erő, *Kiss János* fafaragásu, érdekes férfifeje pedig a formák anyagszerüségével hat. *Borbereki Kováts Zoltán* női aktjának sima és lendületes vonalai, vitéz *Szabados Béla* Zsuzsánnájának dus formái, *Beck András* fejtanulmányának egyszerü kifejezésmódja, *Marosán László* komor erővel összefogott asszonyfigurája, *Szandai Sándor* és *Jálics Ernő* egy-egy tanulmányfeje, ennek az érdekes és jelentős kiállitásnak kiemelkedő értékei.

2.

ST, XI.,

MDK

pándi Kiss János

Fülöpszigetbeli, fa

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec 15 - 1941 Jan.12. 12.1.

MDK

Kiss János szobrász

Képzőművészeti Szemle, 1879.9.sz. 114 l.

Magyar Néprajzi Múzeum – 6000 db – 64.85783 Kö

F.É. 1965.

Dicsértessék a
Mindörökké. Ám

Tisztelettel f
hemes pásztorjátékok g
látni és befogadni az
pedig a székely pászto

Befogadjuk.

Köszönöm szépe

/Kopogás/ Tess

Dicsértessék K

Ki kegyelmetek

Kiss János: "Terakotta női aktja
/:Kiállitva Nemzeti Szalon:/

MDK.

Pest, 1942. május 18.

Kiss János szobrász: MDK.

Női akt szobra.

Kiállitás a Nemzeti Szalonban

Pesti Hirlap 1942. május 16.

MDK.

Kiss János János szobrász.

"Keresztut" gipsz /kép/

Szépmüvészet 1941. 3. sz.

MDK.

Kiss János: Ülő női aktja. Terrakotta.

/:Csoportkiállitás a Nemzeti Szalonban:/

Magyarország, 1942. május 16. 7. l.

MDK

Kiss János szobrászmüvész

Ülő női akt, terrakotta

Nemzeti Szalon 1942.máj. 96.csop.kiáll.

M.D.K

Kiss János
szobrász

A kiállitáson több szobornal szerepel, a legszebb a Janus Pannonius és a „Proletár" emlékmű-tero.

Tavasi tárlat.

Magyar Ifjuság, 1960. ápr. 30

M.D.K.

Kiss János

332. Fiufej. Terracotta.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója
Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüvészeti Társulat. 22. l.

MDK

Kiss János szobrász

Hirek a mütermekből. Képzőmüv. Szle 1879.szept.9.

115. l.

MDK

Horovitz Lipót festőm.

Képzőművészeti Szle. 1879. szept. 9.sz. xxx
110-111. l./Nagy István cikke: H.L./

Kiss János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1958 NOV 21

610

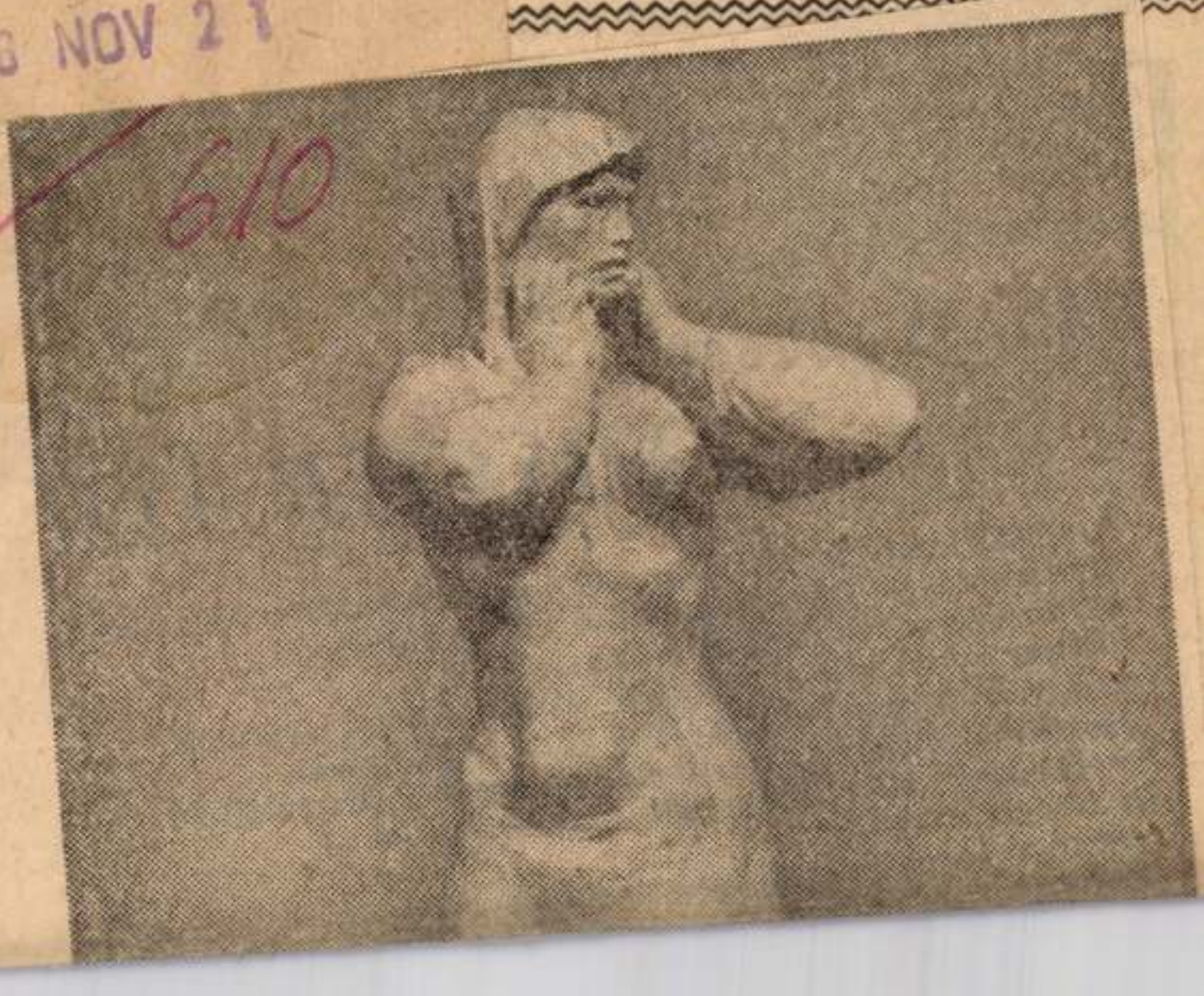

Kiss János: 1956. október

MDK

Kiss János szobró

KMTárs őszi tárl. 1938.nov. Mücs. 35 l.

MDK

Kiss János

Rembrandt, br.érem

Thököly Imre, " "

Miskolci M.Képzőm. kiáll. Herman Ottó Muz.
1955. 23 l.

MDK

Kiss János

Tolbuchin marsall br. ~~érem~~

Vorosilov " " "

Miskolci O. Képzőm. kiáll. Herman Ottó Muz.
1955. 23 l.

MDK

Kiss János

Bocskay, br.érem

Brueghel, " "

Miskolci Ü.Képzőm. kiáll. Herman Ottó Muz.
1955. 23 l.

MDK

Kiss János, szobrász.

Női akt. Terrakotta.

Corvin Áruház IV. képzömüvészeti bemutatója. 1941.
Kat.

MDK

pándi Kiss János, szobráaz

Gondolkodó. Bronz

Műcsarnok. IV. Képcsarv. Kiáll. " A Magyar Művészetért". 1943. május 10-30. Kat. 11.1.

MDK

Kiss János, szobr.

/A fia tal szobr.nemz. - Bp.szfv.gyüjt./

Fülöpszigetbeli. Fa.

Mücs.OMKT -Öszi Tárlat.1943.okt.2.-nov.1. Kat. lo.1.

MDK

Kiss János, szobrász

Fiúfej. Terracotta.

Műcs.-OMKT."A gyermek a művészetben" kiáll.1940.II.III.
Kat. 22.l.

— 2. — M. D. K

pándi Kiss János szobrász

olasz fiú

Tüskéző

Vénusz

A M. N. Galéria ánagjegyzéke I./a r.

Bk. 1959. 264. l.

MDK

Kiss János, szobrász

Női arcmás.
Bucsu.

MKTáro. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Bp.Műcsarnok. Kat. 14.l.

— 1. — M. D. K.

pándi Kiss János szobrász

1905 —

Elektra

Fülöp szigetbeli

Fürdőző

Fürdőző

A M. N. Galéria ánagjegyzéke I. /a. r.

/. Bp. 1959. 263-264. l.

Kiss János

A Hajdú-Bihari őszi tárlaton művei szerepeltek.

Székelyhidi Ágoston: Hajdú-Bihari Őszi Tárlat 1971.

Alföld, Debrecen, 1972. 2.

Kis János

kolozsvári Étvös

1771-ből való példamet-

lése az Erdélyi Nem-

zeti Múzeumban

Kelpéld

U. 2173

ER. Nach jüdischer Lehre.Mit Be-
l.antisemit.Textfälschungen im
bbinischen Schriften.Halbled./24.-/ 9.40

DDISCHEN KRIEGES. JÜDISCHE AL-
Ausgabe des berühmten Geschichts-
nen /P 45.-/ 14.40

nte,Wesen und Zukunft /P 15.-/ 2.80

RIKATUR. Ein Beitrag zur Kultur-
Textillustrationen u.31 teils
uartformat.Leinen /P 42.-/ 11.40

/Bekenntnis zum Judentum/Eine
Dichtungen,Schriften und Briefe.
eber.Grossoktav Leinenband/12.-/ 4.60
/P 3.75/ 1.-

rsg.von Dr.Max Grunwald.Beiträge
olksleben.Illustriert.Leinen
gang 1924-25 /P 21.60/ 9.60

s,Freiherr von Münchausen.
IEN. Quartformat.Leinen /P 21.60/ 9.40

ER. Mit 4 Bildern im Texte und 22
/P 17.30/ 9.60

NAGOGEN.Mit 100 ganzseitigen Abbil-
einenband /P 28.80/ 5.60

FELD.Aus dem Jüdischen übertragen
LILIEN.Quart.Leinen /P 18.-/ 9.20

ST. Von Nomadenzelt bis zum
: Drei Jahrtausende Juden in der
in Tiefdruck u.9 Textbildern. 4.80
/P 12.-/

Kis Tanós

1770.

—o— 222

Kis János

Ötvös

lásd

Arch. Ert

1910 348

Kis Janos

ötr

U. 2173

~~Ádám Gézáné VIII. 4.~~

Kis János

o Tvös [illegible] Kolozsvár. (?)

1771.

Egy metszete (v. metszetei?)
az Erdélyi Nemzeti Muzeum
tulajdona.

K △

melyet most rendezünk s
alatt álló anyagból Műv
tisztelettel kérjük, h
boriték felhasználásáv
kében mielőbb hozzánk
Abban a reményben
belül megérkezik, fog
tünket.

Az életrajz beküldése a lexikonra

Endrényi Imre,

Kis János

Ötvös

vad

z Buday Erdély

74. l.

forrás:

Magy. Iparművészet

1903. 223. l.

Kis Tanos

ötvös

Kassa. Házán 1521 be
32 ft adósság van.

K 73. l

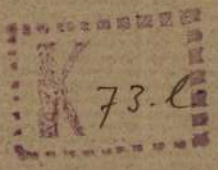

Johan etwas Kopasz vagy calvus,
vagy ötvös Kis János
~~vagy Calvus~~,
Hans Goldschmied
oder Weymann

ÖTVÖS

Kassa. 1521–1563.

irod

Mihalik Josef. A kassai dóm régi
sirenlikei. Arch. É.A. 1897.
167 l

JÁNOS
KISS JÓZSEF, molnármester

A molnar Kissek csaladja /allitólag/Nemesrempehollós környékéről szarmazottNemesrempehollós,Vidashollós,Egyhazashollós anyakonyvezése Egyhazashollóson történt. Itt az elhunytak anyakonyvében:Kiss Janos molnar,kishollósi lakos,1829-ben született,42 éves korában 1871.jul. 24-én halt meg.A rokonsagot a két Kiss/József és Janos között nem sikerült megallapitani. 150.old

BENDEFY LÁSZLÓ: Jenei Jankó Sándor emlékezete
147.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 1.szám, Szombathely

Kis János

(Joannes Kis alias Molnar)

1625. Kolozsvár

Bal Kel 123. l

Lásd 56. l.

Zabab Elek

Kolozsvár tört.

II. köt. 1888. 262. l.

Kis János alias Molnár

faragómolnár

Kolozsvár 1625

l. Balogh Fatornyok

56. l.

3

4

5

6

MDK

420. ifj.Kiss János,ép.

Szül.: Sátoraljaujhely,187$_9$ okl.kelte:1900 sz.:1985

A m.kir. József műegyetemen oklevelet,absoluteriumot vagy oklevélhonosítást nyert építészek névjegyzéke 1873-1928-ig.

MP-IP - MP-MÜV. 1931.márc.1. 41.l.

M.D.K.

KISS János építész

Részvétel a
(Kőbánya város rozpontja rendezése -
se szerint tervpályázaton (II. díj)
Társtervező: Pomsár János és Györffy L.

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 64. l.

MDK

Kis J.J. épitész

Építőipar, 21.sz. 1909. máj, 23. 195 l.

MDK

Szentendrei festők Párs. 10 é. jub. kiáll.
N.Szal. 1939. okt. 1.

ifj. Kiss János

építész.

Szül. Sátoraljaújhely 1879.

Oklevelet nyert 1900.

Névjegyzménygyetem 1 l.

10737.

, egyelejű gallér nélküli kabátban.

.

achse & C.

99-901
-901-1.

Kiss J.

Žilinai (Zvolnai)
épitéso

l.

Forum. 1931. 289. l.

TATÓ

Egylet Közlönyének
l-hez

GYULA

1—12. SZÁM

egy mellékleten 3 ábrával.

Lap

ván: A pécsújhegyi áramfejlesztő mű és a pécs-szénbányák áramellátása 43

2. **Szemle.**

Kis János könnyes

1673-ban Kassán

irod

Ks. 48. l.

Kiss János

rajzai.

KISS JÁNOS: KERESZTÚT. GIPSZ.
János Kiss: Kreuzweg. Gips. — János Kiss: Via Crucis. Gesso.

Szépművészeti
1941. 3. szám.

R. SZENT JÁNOS. GIPSZ.
Gips. — Maria Kovács: San Giovanni
za. Gesso.

BUZI BARNA: SZENT TADDEUS. FA.
Barna Buzi: Thaddeus der Hl. Holz. — Barna Buzi: San Taddeo. Legno.

Kiss János

farchasmester

1793–94. Dunaföldvár

Cziráky Gyula

Tolnavármegyei
Dunaföldvár múlója
és jelene. [Bp]

1910. 109 l.

Szekrény B

(VIII. fiók

Jény képek

Árvavára 3 darab.
Bolepőr tál 1 "
Bodai vár 14 "
Galókig Békei kehely 1. darab
" somorjai fejpület 1 "
" somorjai fejpület 1 "
" pippöki mentient. 1 "
Győri antigonale — 1 "
Iák — 9 "
Lébény — 2 "
Máriafalva — 1 "
Zájzló — 8 "
Sopron — 1 "
Szászvár (Sachsenstein) 1 "
Szombathely — 3 "
Tentrilin 3. illetőleg 6 "
Thuróz n. Márton — 2 "
Zsembék — 3 "

Csanád (német) 1 "
Jászó — 1 "
Lőcse — 7 "
Murányi vár — 7 "
Nápoly — 4 "
Lazoji vár — 1 "

Kis Janos ötvös

v. Johannes Ewtocs Kopasz
v. Calvus. Hans Goldschmydt
oder Weynmann.

1521–1563.

Atyja Kiss Benedek kassai polgár volt s házzal bírta böstön utca és tót (mai Kovács) utca sarkán. Ezt a házat Kiss Benedekné Zabó Imréré hagyja, Janos azonban 1547 ben pörutján, mint jogos örökséget visszaszerzi, de 1555-ben 150 fton ~~ismét~~ eladja. 1521-ben már mint kassai polgár és ötvösmester

Mihálik József. Kassaváros ötvösségének története. Budapest. 1900. 134–138. l.

emlittetik. 1527 ben a Cromerbruderschaft tagja lesz s mint ilyen letesszi mesterségét. Ez idötöl tehát tulajdonképen nem is ötvös, hanem kereskedö. Mint ilyen csak hamar gyarapszik vagyonban, mohet nösütéscivel is szerencsésen gyarapitott, kétszer maradván özvegy s háromszor veretvén oltárhoz házastársat. Elsö neje Wolfgang Schnitzer özvegye volt. Második neje Dorothea, Lypskin Pálne leánya volt. Ezidétt már 4 hára több szöleje és szántoföldje volt. Elsö nejetöl 2 mostoha leánya, második nejétöl 3 fiu gyermeke volt. Kik közül Tobiás és Raguel mint ötvösök 1575-ben nyertek kassai polgárjogot.

Harmadik neje Anna, Vogelwaderin leánya, elsö nejének kisebbik növére volt. Ezzel is egy házat 2 szölöt, szántoföldet vetet kapott. E nejetöl 4 gyermeke volt, kik közül Sophia leánya később Greger Goldschmidhez ment nöül.

Kis Janos meghalt 1563-ban.

Jelentékeny vagyona mellett polgártársai bizalmát is bírta, mert ezek 1553-ban hatodik hetem consulnak, 1554-ben seniornak, 1557-ben városi tiredernek 1560-ban senior fürmendernek, 1561-ben ismét seniornak, 1562-ben hatodik hetem consulnak s végre 1563-ban ismét seniornak választották meg.

Myskovsky Emő:

festő (?)

Moterlin, Jacobus Thom

murator

XVI. sz

Mátyás

ötvös.

XVII. sz.

Kiss János

híres hódmezővásárhelyi
F tálas XIX. sz.

Kisshmotálas 199. l.

F (ujvárosi)

javarészét a mostani üzleti m
kelten tudom dolgoztatni.

Amennyiben a közel jöv
vásárolható vagy megrendelhető
tassék nb. ismerősei körében, m

Referencia képpen legy
kalocsai érseki kastély butor
pápai nuncius pesti palotájá
hosszú idő óta dolgozom Tóth T
ságának és további számos fő
teljes megelégedésre.

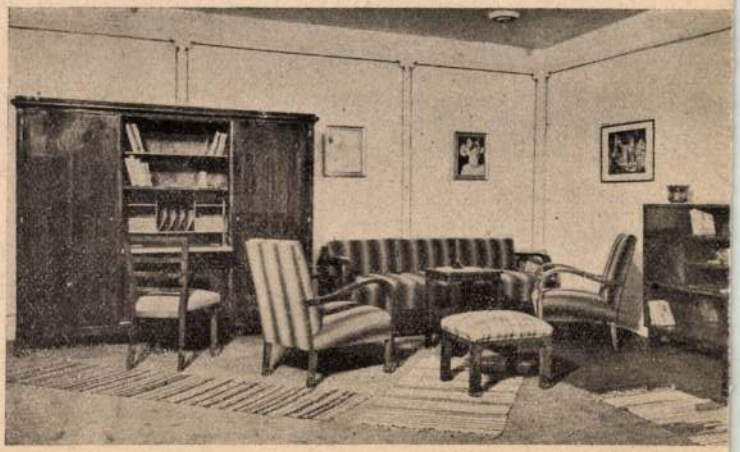

Kiss János, Sárospataki fazekasmester

Kistányér (átmérő 21 cm)
Lelőhely: Cigánd
Sárospataki Tudományos Gyűjtemények Múzeuma, 1230
A mester maga tarkázta
1910 körül
Fekete-fehér repr.

Román János: Sárospataki kerámia. Bp. 1955.
46.o.

Kiss János, sárospataki fazekosmester

Csipkésnélű lapos tál (fehér festés, nincs virágosás)
Sárospataki Tudományos Gyűjtemények Múzeuma, 1419
átm. 27,5 cm.
A mester maga tarkázta
1890 - 1900 körül
Fekete-fehér repr.

Román János: Sárospataki bérámia Bp. 1955.
45.o.

Kiss János

Sárospataki kazánkovács mester.
a századforduló előtti évtizedben önállósult.

Román János: A sárospataki fazáma a Bp. 1955-
29. o.

Kiss János, sárospataki fazekasmester

Csipkésnélű lapos tál (átm. 26 cm)
Sárospataki Tudományos gyűjtemények Múzeuma, 247
1900–10 között
Fekete-fehér repr.

Román János: Sárospataki kerámia. Bp. 1955.
46.o.

Kiss János, népművész
faragó

Kulacsok, ostorok alkotója. A Hatvan utcai fiókkönyvtár kiállításán láthatók művei.

Dr. Szabó Ernő: Debrecen a könyvtárakért
709-714.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1969. december XIX/12.

KISS JÁNOS, nyomdász

A nyomdászok területi egyletekben tevékenykedtek. A szombathelyiek a pozsonyihoz tartoztak. Szombathelyen is volt fizetőhely.-1903-ban a pozsonyi egyletnek 15 szombathelyi tagja volt.-Kiss is tagja volt. 95.old

KUNZÁR LAJOS: Nyomdászmozgalmak Szombathelyen / 1892-1914 / 89.old

VASI SZEMLE. XXIII.évf. 1969. 1.szám, Szombathely

Kiss János, sepsi-
szentgyörgyi
harangöntő

1792. öntötte a baróti
(Székelyföld) vk. templom
legnagyobb harangját
Ez a harang 1837-ben
elhasadván Brassóban
újra öntötték. A legkisebb
harangot szintén fenti-
öntötte. Ez 1856. hasadt
el s Sepsiszentgyörgyben
öntötték újra.

Veszely Károly

A baróti plébá-
nia. Magyar Sion
1868. VI. évf. 826. l.
827. l.

Nagyon zavarn szöveglöl kiírok 1856-
ugy értem, hogy fenti a kisebb harangot öntötte
ban újra öntötte, s így a nagy harangot nem, 1792-ben
hanem kisebben.

225. P. [illegible] Kettőszázhuszonöt
pengőt átvettem.
Budapest, 1946. dec. 21.
Dr Kentivanyi Emile

Kis János

könyvkötő

Óbuda XVIII. a.

ivód

Tróiskönyvk.

76. l.

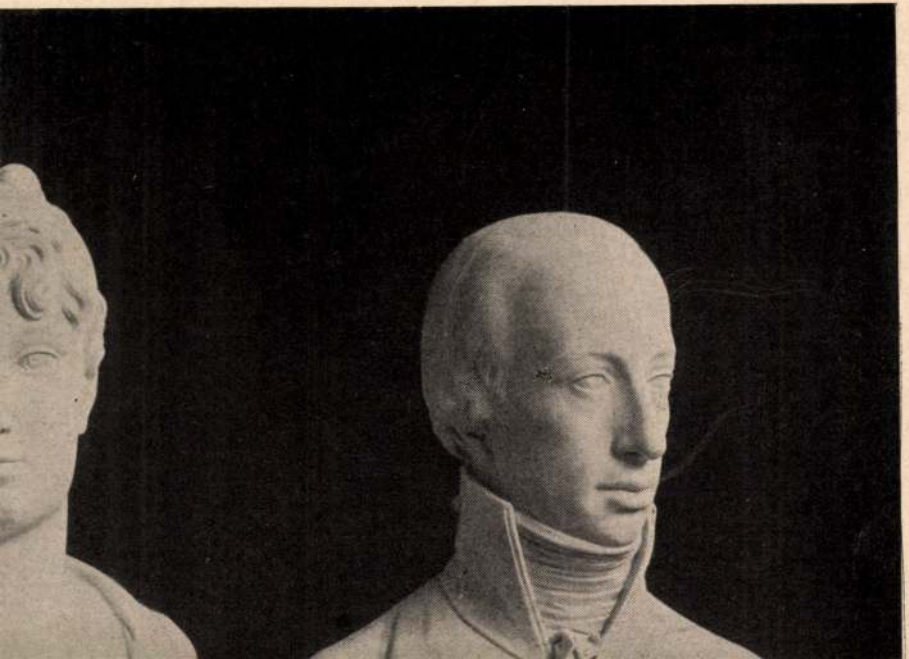

KISS János szobrai

CS.LENGYEL Beatrix: Az Országgyülési Muzeum (1923-1949).=
Folia Historica, 14. 1989137-138.p.

Beolvasztott szobrainak jegyzéke

MDK

Kiss János, szobrászm.

Fülöp sziget lakój- t fából faragta.

Gyermekfeje-t terrakottából mintázta.

Tamás galéria:- Modern magy.kisplasztika.Kiáll. 1938.

Pesti Napló.1938. jan. 9.

M.D.K.

Kiss János
ács

Az ácsmunkákat végezte a kápolnán.

Bachó László: A gyöngyösi templomok története. 172 l.
A benei (mátrafüredi) kápolna.

Kis János

hajóépítő ács

XVI. k. Szeged

Bal Hel 122. l.

25. l.

Reizner János

Szeged tört. -

III. Szeged 1900.

482. l.

BUDAPEST
42 II. 20-13
62

MDK

Kiss József, 1833-1900.

Izsó Miklós mintázza Széchenyi Istvánt
Döblingben, olaj

Női képmás, olaj

Szfvárosi Képtár uj szerzeményei. H.Szal. kiáll.
1939. jan. 7 l.

Kis János

Nagy-Sándor

mics céd

hajóépítő és javító ácsok a török uralom alatt lévő Szegeden a XVI. században

Zsil Csong

I. 261. l.

AGYSTÓZIS SÓDAZÓ MŰSZTÉRER

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Dr. Kiss Jánosné rajzpedagógus

A csongrádi művésztelepen dolgozott és pihent két hetet, Miskolcon, 10. sz. ált. iskolában dolgozó pedagógus.

Fényi András: Kosettel, cenzúrával
Pedagógusok Lapja, Budapest, 1973. aug. 23.

Kiss Jánosné

A grafikai teremben szerepeltek munkái 1953-ban a borsodiak kiállitásán.

Hajdu Béla: A borsodi képzőművészek harmadik megyei kiállitása

Északmagyarország 1953. okt. 29.

Kiss Jenő

iparmüvész

Iparmüvészeti Társulat kiállitása - Iparmüvészeti Muzeumban - nagyszerű gobelinjavitásokkal. A kiállitáson a szentháromság diadalmantic. Félig restaurált brüsszeli gobelinnel szerepel, melyet olyan mesteri tökéletességgel's, művészettel restaurál, hogy miltán számíthat a legteljesebb elismerésre.

Magyarság
1929.VII.14.

Kiss Jánosné

1953-ban a diósgyőri vasas müvészek kiállitásán mint uj tag szerepelt.

Hajdu Béla: A diósgyőri vasas képzőművészek kiál. Északmagyarország 1953. jan. 11

Kiss Jánosné

Ecsenyői részlet c. képe a diósgyőri vasas képzőművészeti szakkörök tárlatán.

Benedek Miklós: Diósgyőri vallomás
Északmagyarország 1966. dec. 9. 4.l.

Kiss János

Bemutatott műve:

„Fák," olaj, 50x70 cm. (reprodukció)

Szabó László: Őszi tárlat 1971.

Debrecen, 1971.

Kiss János

gyöngyösi ács

1766. végezte az ácsmunkát a benei (mátrafüredi) kápolnán

Bachó gyöngyösi templ

172. l.

4764

Gyüjten

A hely neve	A tárgy megnevezése
Földvár, Brassó mn,	a templom belseje a karzat felé néwe,

Kiss Jankó Bori

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1971 JAN 10

MAGYAR HÍRLAP

Film a Matyóföld művészetéről

Harmincperces kisfilmet készítettek Matyóföld népművészetéről és a díszítőművészeti szakkörök munkájáról. Filmre vették — a többi között — a *Kiss Jankó Bori* egykori híres hímzőasszony szülőházában berendezett Matyó Múzeumot, a mezőkövesdi, tardi és szentistváni népi motívumok „születését". A népművészeti kisfilmet májustól vetítik majd a borsodi művelődési otthonokban és iskolákban.

KÖZÉLET — D

Lengyel államférfiak külföldi látogatásai

Varsóban szombaton hivatalos közleményt adtak ki a Lengyel Egyesült Munkáspárt titkársága tagjainak külföldi látogatásairól.

A közlemény szerint január 4 és 8-a között *Stanislaw Rociolek*, a Csehszlovák KP, *Mieczyslaw Moczar*, a Bolgár KP, *Stefan Olszowski*, a Magyar Szocia-

FARKASRÉTI VILLAHÁZAK

A végzetes második „támadás"

Süveg utca 16. Épült 1936-ban.

Ez az egyemeletes villa sokáig őrizte magányos méltóságát még a háború után is. Építtetője *Szalay* László, a budai kerületek elöljáróságának vezető hivatalnoka nemcsak gazdag, de jó ízlésű ember is volt: Farkasrét legszebb helyén építtette meg családi otthonát. A Süveg utca a Németvölgyi út felső szakaszáról nyíló zsákutca volt – ma is az –, néhány perces séta után a kezdetén sík utca meredeken lefele hajlik, teljesen váratlanul gyönyörű kilátás nyílik oldalt a Sas-hegyre és minden irányban a teljes fővárosra. A Süveg utca utolsó háza körüli hatalmas kertet minden irányból bokros-fás szakadék övezte, biztosítva, hogy sem elé, sem mellé már senki ne építkezzen. A jól megválasztott természeti környezet láthatatlan erődként vette körül a házat, miközben könnyen megközelíthető volt.

A háború alatt ez a kitűnő „adottsága" okozta rettenetes pusztulását is. Jó célpont volt, a Kelenföldi pályaudvartól kezdődően hosszan látható országútról, pályaudvarról, így a budai ostrom alatt ötször váltották egymást hol német, hol orosz katonai parancsnokságok. Végül bombatámadás tett pontot egy maroknyi csapat makacsul védekező katona és a ház életére is.

Szalay László és felesége még a háború kitörése előtt meghaltak; két felnőtt lányuk közül a fiatalabb, *Szalay* Eszter férjével külföldre menekült, nővére *Szalay* Ilona néhány környékbeli lakóval együtt az ostromot a ház biztonságos pincéjében élte végig.

A villaház háború utáni élete azért érdekes, mert mint tenger cseppjében az egész, oly tökéletes lenyomata a negyvenöt év alatti életlehetőségeknek. Könnyen áttekinthető, mert az újjáépítés során kialakított öt lakásnak ugyanazok a családok a lakói, szüleik után a gyerekeik örökölték a lakásokat.

Az újjáépítése, mondhatni, tipikus. Egy jó szemű építési vállalkozó felfedezte a szörnyű állapotban lévő, ám továbbra is kitűnő helyen álló romos épületet, pénzes ügyfeleket szertett és felajánlotta Szalay Ilonának, hogy helyrehozza a házat, ha cserébe saját magának is kialakíthat egy lakást benne. Szalay Ilonát úgy megviselte a háború, hogy nem akart soha többet ott lakni. Így az üzletet megkötötték, ő maga pedig albérletekbe költözött.

Innen nézve még őrzi méltóságát a villa (F.: T. Szántó)

1950-re elkészült a ház, minden luxus nélkül, de újból állt. 1951-ben a többihez hasonlóan államosították. Az újraépítés legnagyobb költségeit két család viselte, ők szüleik háború előtt szerzett vagyonából tehették ezt. Az államosítás után ki-ki saját lehetőségei, igénye szerint próbálta korszerűsíteni otthonát. A ház külseje 1990-re tökéletesen lecsúszott az állami bérlakások országosan elhanyagolt, lehangoló színvonalára.

Ami általános és kimondva elég irgalmatlanul hangzó igazsága ezeknek az évtizedeknek: két generáció élte le, illetve éli ma az életét úgy, hogy a puszta önfenntartásán kívül semmi produktumot nem tud felmutatni. A nagyszülők által megteremtett pénzből, eladott vidéki ingatlanok árából tudtak csak maguknak lakást venni, és a gyermekeik is csak a rájuk hagyományozott lakások elfogadására képesek. Hogy kik voltak a lakói? Mérnökök, iparművész, kereskedő, vegytisztító – egész életükben tisztességesen dolgozó emberek.

Epilógus. A Süveg utca 16-ot kétszer érte bombatámadás. Az egyik 1945 telén – azt kiheverte. A második „bomba" az 1960-as évek közepén érkezett, amikor újból egy „jó szemű" építési vállalkozó kinézte magának a villához tartozó hatalmas kertet. Elegendő pénzzel és nem utolsósorban jó kapcsolatokkal megtalálta a módját annak, hogy megvehesse a kertrészt. Nemcsak a környék, hanem az új budai villák közt is a legcsúfabb, két kör alakú szörnyűséget épített a telekre.

A Süveg utca 16. ezt a támadást már nem heveri ki. A kilátása elveszett, a kert összezsugorodott. Ám idővel megnőttek a fák, jótékonyan körbefonják a házat, eltakarják a szomszédot. Ez a villa is őriz valamit abból a szépségből, amit nem lehet elvenni tőle.

László Ilona

Villa-Lux
Ingatlaniroda
Régi és új villák, villalakások specialistája!
Gellérthegy, Sashegy, Sasad, Kelenföld
Eladás-vétel-bérlet
356-1852, 466-2482

GREEN CAR CENTRE ZÖLD SZERVIZ
ZÖLD SZERVIZ
Eredetvizsgálat
Zöld kártya
Nyitva tartás:
7.00-17.00-ig
Cím: 1119 Budapest XI., Borszéki u. 2.
Tel.: 205-5949
206-2293

AB Assistance Bureau
VILÁGÍTÁSTECHNIKAI KFT.
KLASSZIKUS VILÁGÍTÓTESTEK
HALOGÉNRENDSZEREK
KOMPAKT FÉNYCSÖVES MÉLYSUGÁRZÓK
FÉNYCSÖVES ARMATÚRÁK
KÜLTÉRI LÁMPATESTEK
Tervezőknek, kivitelezőknek árengedmény, jutalék
Üzlet: Bp. XII., Csaba u. 8. (Bejárat a Hajnóczy utcáról.)
Nyitva tartás:
hétfő-péntek 10-18 óráig; szombaton: 9-13 óráig.
Tel./fax: 356-3390; 06/20/9792-578

DR. KISS JENŐ KANDIDÁTUS SZÍVE FÉLIG A KERÜLETÉ

„A magyar építészet világszínvonalon áll"

Nem könnyű előhívni az idő homályából annak a fiatalembernek az arcát, aki az egyik alföldi kisváros vasútállomásán, még az ötvenes évek elején, felült a budapesti gyorsra, hogy mérnöki diplomát szerezzen a fővárosban. Nem könnyű, hiszen annak már lassan fél évszázada lesz. És mégis! Ahogy belemelegszünk a beszélgetésbe, egyre élesebben rajzolódnak ki az arcvonások, élettel telik meg a tekintet, talán még az izmok is újra ruganyosra feszülnek: ott vagyunk a volt BEAC-pályán (a mostani Skála Áruház helyén), ahol *Kiss* Jenő nekivág a 800 méteres síkfutásnak. És persze nekivág a nagybetűs Életnek is, hogy befusson egy szép, ámbár nem könnyű életpályát.

– Kétszeresen is a XI. kerületben kezdődött az én budapesti életem. Egyrészt a Műszaki Egyetemen kezdtem meg a tanulmányaimat, másrészt, mint sportoló is ide kötődtem.

Ami a sportot illeti, volt néhány szép eredménye, de – balszerencsés okok miatt –, igazán nagy sikereket nem tudott elérni. Talán amiatt is, hogy hamarosan árvaságra jutott, és saját magának kellett önmagát eltartania. Ami az ösztöndíj mellett sem volt könnyű. Inkább a tanulásra koncentrált. És ennek meg is lett az eredménye, hiszen jelesen diplomázott.

– Sokat köszönhetek a sportnak is. Tartást adott. Segített megsokszorozni erőmet, átlendíteni a holtpontokon. Aztán a versenyek, meg az edzések hangulata! A mostani Lágymányosi Lakótelep helyén akkor még bozótos, bokros vad mező volt, de nagyszerűen lehetett futni…

A diploma megszerzése után is maradt Dél-Budán. Nyilván a véletlen hozta így. De ez a kezdeti kötődés olyan erős lett, hogy a későbbi évtizedekben – ha olykor el is távolodott – mindig visszatért ide. Első munkahelyén, az Albertfalvi Földgázbontónál már megmutathatta oroszlánkörmeit: az új irodaház és az új üzemépület megépítésénél, mint beosztott kivitelező mérnök működött közre.

A hatvanas évek elején kezdődött a fővárosban a lakótelepek építése. A legelső Dél-Budán. A Lágymányosi Lakótelep.

– Az első épületek még hagyományosan, téglából épültek, de aztán a 43-as Építők nemsokára hozzáláttak a házgyári technológia bevezetéséhez. Szakértőként én is közreműködtem az első nagy lakótelepi munkálatoknál. Egyébként vita előzte meg a lakótelepi építkezéseket, ezt ma már nyilván kevesen tudják. Volt olyan koncepció, hogy nem sokemeletes házakkal kell megoldani a lakáskérdést, hanem úgy, hogy ingyen telekhez juttatják az embereket, és kedvezményes kölcsönnel mindenki maga építse meg a lakását.

Hogy a lakótelepek felépítése helyes vagy helytelen döntés volt-e, most ne firtassuk. Az viszont tény, hogy Kiss Jenő rövid időre elhagyta a kerületet. Előbb csak a „szomszédba" ment: a budafoki borpincék mélyépítési munkálatait vezette. Aztán jött egy kis országos „turné": ipari építészet. Erőművek, vegyipari üzemek. Például a Péti Nitrogénművek. De nemsokára ismét a fővárosban irányít különböző építkezéseket. Ezeken a munkahelyeken már „főnök" – igazgató, vezérigazgató, de közben, aktív, mérnöki munkát is végez az irányítás mellett – azonban azt sohasem felejti el, hogy ő elsősorban építész. Hamarosan megint egy XI. kerületi nagy építkezést irányít: a CAOLA Kozmetikai Vállalat központi telephelyét alakítják ki.

Aztán jött egy teljesen új feladat.

Uszodát kell építeni a Kondorosi úton.

Az uszoda tervei készen vannak. De a pénz egy kicsit megcsappant. Szóval az építkezést úgy kell megcsinálni, hogy – lehetőleg – ne nagyon térjen el az eredeti tervektől, de kevesebbe kerüljön… és persze legyen szép…

– Életem egyik legnagyszerűbb feladata volt a Kondorosi úti uszoda meg- valósítása. A medence építéséhez szükség volt a vízépítő ismeretekre, a szigeteléstechnika legújabb vívmányaira, a faszerkezetnél pedig a ragasztásos technológiára.

– *Pekár* Sándor segítségével – ő egyébként az egyik legtehetségesebb építész volt annak idején – megoldottam minden problémát a munkatársaimmal. Nagyon boldogok voltunk, amikor elkészült. Ki is próbáltuk az uszodát: mi, az építők fürödtünk benne legelsőként…

Néhány kisebb volumenű építést irányított még a kerületben, de aztán közben észrevétlenül az idő is elmúlt. Eljött a nyugdíjaztatás…

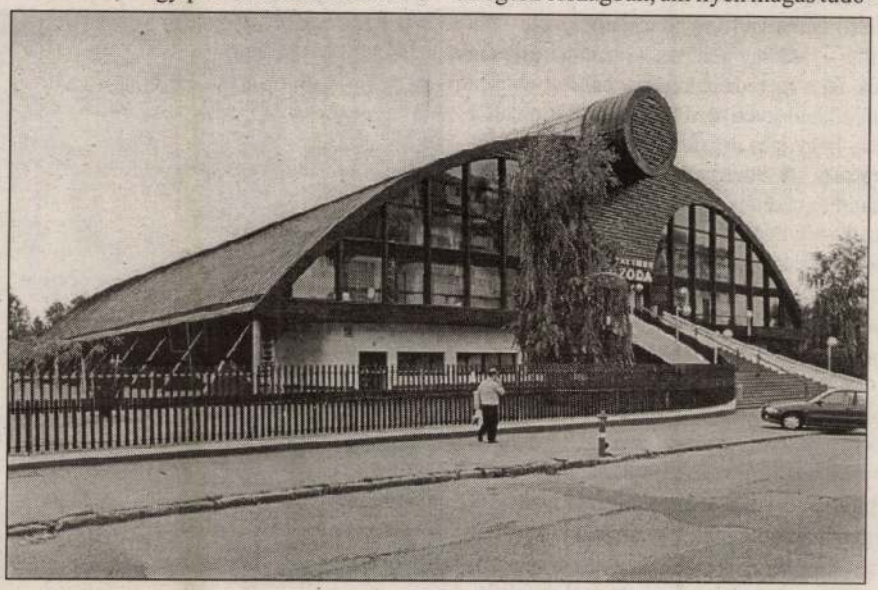

A Kondorosi úti uszoda mára a kerület egyik jelképe lett (F.: T. Szántó)

Na, azért ne feledkezzünk meg arról sem, hogy a tudományos munkát nem szorította háttérbe a sok fontos munka, meg vezetői kinevezés. 1984-ben megvédte kandidátusi disszertációját. A kivitelező építők között mindmáig ő az egyetlen, nemcsak a fővárosban, hanem az egész országban, aki ilyen magas tudományos fokozatot szerzett.

Nem sokkal a nyugdíjba vonulás előtt meghívták a Műszaki Egyetemre oktatónak. Így hát, bár hivatalosan már több mint tíz éve nyugdíjas Kiss Jenő, de ez csak papíron van így. Az egyetemen, a Kivitelezési Tanszéken, éppen a doktoranduszokat oktatja, de a napi szakmai tapasztalatcsere egyéb formáit is műveli: előadásokat tart, természetesen a publikációkra is kell időt és energiát fordítani, és tanácsadóként is gyakran hívják.

– Bár a XI. kerületben több vállalattal is élő a kapcsolatom jelenleg is, talán a legfontosabb mégis a tanítás az egyetemen. Sajátos íze-zamata van, hiszen majd fél évszázaddal ezelőtt, mint egyetemi hallgató, aligha hittem volna, hogy egyszer még tanítok e falak között. De a legnagyobb öröm számomra az, hogy a jövő építészeinek talán át tudok adni valamit azokból a tapasztalatokból, amiket szereztem. Én szentül meg vagyok győződve – hiszen nagyjából ismerem a szakmát –, hogy a magyar építészet – a tervező és a kivitelező építészet egyaránt – világszínvonalon áll. Van bőven összehasonlítási alapom. És azt is tudom, hogy a hamarosan elkövetkező nagy építkezéseknél – legyenek azok ipari, kereskedelmi, vagy egyéb építkezések – képesek vagyunk a feladatokat megoldani, és nincs szükség arra, hogy divatból, netán felvágásból külföldi építészeket kérjenek fel…

Bodó Sándor

UDBUDA IX. 1999 okt 6

Kiss-Járomi Irén, Építész

Playhouse in Amsterdam. Nemzetközi ideapályázat, 1987. Ezzeállította: Vargha Mihály.

Díjazott terv. Építész: Kiss-Járomi Irén és Kiss Gyula.

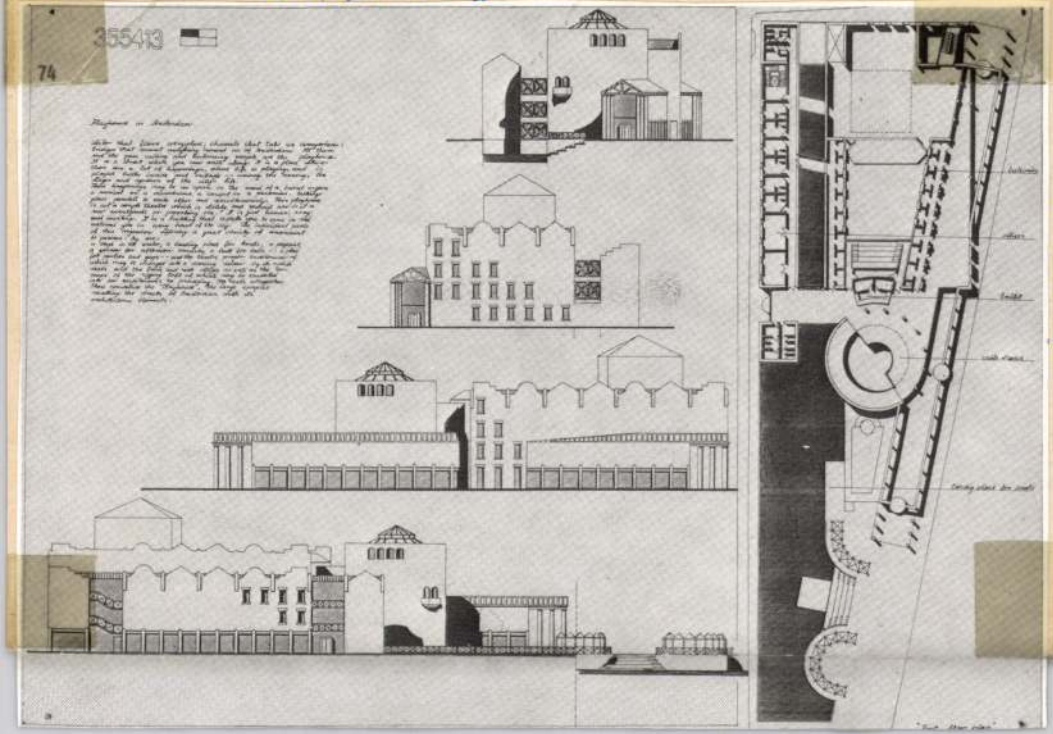

Magyar Építőművészet, 1988, 4-5, 41-old.

metana
itects: K

MDK

Kiss J.Zoltán

1926-27. a kecskeméti müv.telepen dolgoztak.
Képzőm.főisk. évk. 1925-26-1926-27. 32. l.

MDK

Kiss J. Zoltán

a kecskeméti müvésztelep hallgatója

Képzőmüv. Főisk. Évk. 1927-28. 28.l.

MDK

Kis J. Zoltán /Kecskemét/

Résztvett a Képzőművészet Vidéki Szöv.I.kiall.-án.

Gál Endre dr.: A Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiall.

Képzőművészet, 1927. 6.sz. 23.l.

Kiss J. Zoltán festő M.D.K.

Kecskeméti művész

Kiállitás müveiből Kecskeméten a Katona József Muzeumban.

Tájképek / Alföld, Tiszapart, Balaton

Napló

Magyar Nemzet 1964. junius 11. 7.1.

Kép + Levél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 JUN 11

MAGYAR NEMZET

1021

A kecskeméti Katona József Múzeumban kiállítás nyílt Kiss J. Zoltán és Fuchs József kecskeméti festőművészek munkásságának legújabb terméséből. A néhány grafikából és túlnyomórészt akvarellekből álló tárlat leggyakoribb témája az alföldi táj, a Tiszapart és a Balaton. Az idősebb nemzedékhez tartozó művészek új képeik tanúsága szerint lépést tartanak a képzőművészet korszerű formanyelvével, festői felfogásuk modern. A két hétig nyitva tartó tárlatot Sánta Lajos, a városi tanács vb-elnökhelyettese nyitotta meg.

Kohó- és Gépipari Minisztérium Tervező Irodái dunaújvárosi részlege

KERES

ÉPÜLET-GÉPÉSZ-,

GÉPÉSZ,

VILLAMOS-

és

ÉPÍTÉSZ-MÉRNÖKÖKET

FELVESZ

betanított munkára.

Központi telepére állandó nappali v váltott, II. és II sz. telepére váltott műszak beosztású munkahelyekre.

Női dolgozót csak a II. sz. telepe (Noszlopy út)

Kiss J. Zoltán

Említve

Falu Tibor: Téli tarlat '69

Petőfi Népe, Kecskemét 1970. feb. 24.

M. D. K.

Kiss J. Lajtán festő

gyűjteményes kiállítása Kecskeméten

Magyar Nemzet 1961. szept. 13. 4. l

MDK

Kiss J.Zoltán, graf.
Kecskemet.

Cigányleány. szinrajz.

Nemz.Szal. 338.kiáll.
Képzömüvészek diósi s zövetségének I.kiáll.
1928.jan. Kat.

Kiss J. Zoltán

Szerepelt a Bács-Kiskun megyei képzőmű-
vészeti kiállításon.

Petőfi Népe 1965. nov. 14.

MDK.

Kiss J.Zoltán

Kiállitásának hirdetése

Petőfi Népe 1965 ápr.21.lap -

Kiss J. Zoltán, festő

17 Dh

Gyűjteményes kiállítása nyílt meg
szept. 17-én Kecskeméten.

—: Hír

10. p

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. szept. 19.

MDK.

Kiss Jánosné

Kiállitási kritika

Északmagyarország 1966 dec.9.lap 4.

szövarch 20.-220.lap

Kiss János.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőmüvészeti egyesületek története,kézirat.

MDK.

Kiss János

Kiállitási kritika

Komárommegyei? 1967 juli.18.

MDK.

Kiss János

Kiállítási kritika

Komárommegyei 1957 juli.18.

Kiss J.

Árverési Csarnok aukció kat.

37. sz. 1927 márc.

902

Wengler Johann Baptist

Macska. család. Rk.

115 m. 158 sz.

K. 3. —

Kiss J. Loltán
festő

M.D.K.

Kecskeméten volt tárlata

Hírek
Műveszet, 1961. december – 92 l.

Hovább

K

~~Farkas István~~

~~Haggik István~~

~~Hajnal János~~

~~Hatzer Géza~~

~~Héjjas János~~

Kiss János

Mátis Kálmán

Petrás Julia

az alábbi tanévben a kecskeméti műven-telepen dolgoztak

Képzőm. Fürik-Évk

1930-31. 69. l.

Kérjük a t.Bizot

romokhoz képviselőit kiküld

Budapest,1930.má

Möller Özvegyasszonyga
reggel 9 órakor a helyszínen
Telefonon tellerte D/fe
Lux és Szenyi elvadó ún is
jelen volt -

KISS JÓZSEFIRÓ
/ LEÁNYA

Kiss Jolán

1886/87 - 1890/91 a Deák
Ebner féle női festőiskola
növendéke

Ferkèpzomfoiskèvk

101. l.

KISS JÁNOS FESTŐ-GRAFIKUS OCSKAI NÖVÉRE

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 1.
Telefon: 188-296, 188-307
PETŐFI NÉPE
Kiss J. Zoltán
1965 JÚL 25
1021

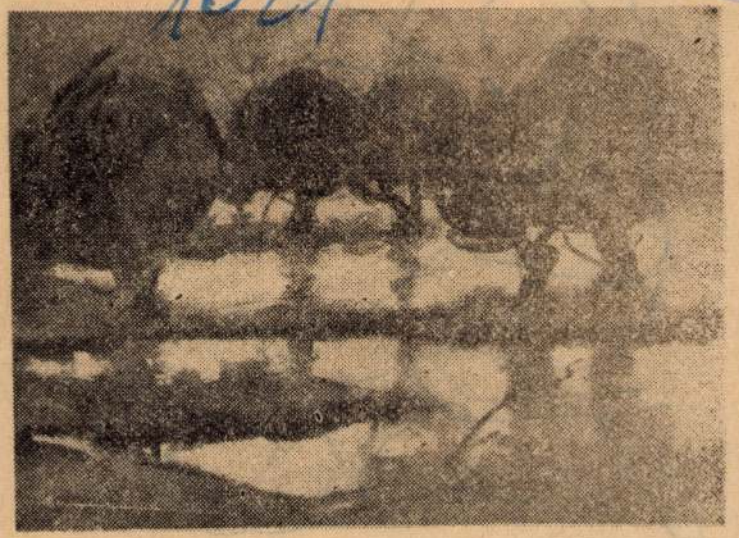

Kiss J. Zoltán: Árterület.

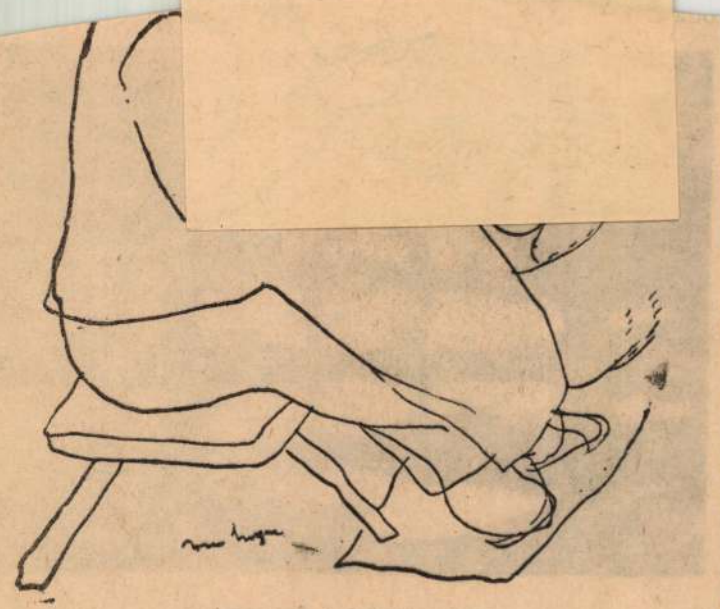

Weintrager Adolf: Kofa.

Kiss Jánosné festő
Ezüstmagazornyág 1959 márc. 17.-
Boldal.-

Kis Jenő

festő

Máv - igazgató

Emlékre

Új Magyarság

1942. ápr. 24.

(A Balaton és a művészek.)

lami anyakönyvvezetőség

p Gula

Budapest. XI.

Lágymányos u. 16.

k 1. sz. mintája 1941 — 6451

VIHARBAN

József MARCALI KISS (born in 1936) made his fine arts studies as a private student in Hungary as well as in Germany. He is a member of the Found of Artists of the Hungarian Republic. He got several prizes at competitions. He participates on a regular basis since 1961 in collective exhibitions. His most important individual exhibitions were as follows: Keszthely: 1962, 1966; Budapest: 1977 and 1978; Szeged: 1979; Gödöllő: 1981; Budapest: 1982; Vác: 1982; Kecskemét: 1983; Pécs: 1983; Budapest: 1985; Balaton Museum in Keszthely: 1986; Municipality Gallery in Nagykanizsa: 1986; Csepel Gallery in Budapest: 1987; Budapest: 1988, 1989, 1990 and 1991.
His works are to be found in private and public collections, namely in Hungary and abroad, i.e. in England, in the USA, in Austria, Canada, Germany, Switzerland and Sweden.

József MARCALI KISS (né en 1936) a fait ses études de beaux-ars en tant qu'étudiant de cours privées en Hongrie et en Allemagne. Il est membre du Fonds artistique de la République Hongroise. Il a remportté plusieurs prix à des concours. Il figure réguilièrement à des expositions collectives depuis 1961. Ses expositions individuelles plus importantes ont été comme suit: Keszthely: 1962, 1966; Budapest: 1977, 1978; Szeged: 1979; Gödöllő: 1981; Budapest: 1982; Vác: 1982; Kecskemét: 1983; Pécs: 1983; Budapest: 1985; Musée du Lac Balaton à Keszthely: 1986; Galerie municipale à Nagykanizsa: 1986; Galerie de Csepel à Budapest: 1987; Budapest: 1988, 1989, 1990, 1991.
Ses oeuvres se trouvent dans des collections privées et publiques en Honrie et, à l'étranger, en Angleterre, aux Etats-Unis d'Amérique, en Autriche, au Canada, en Allemagne, en Suisse et en Suède.

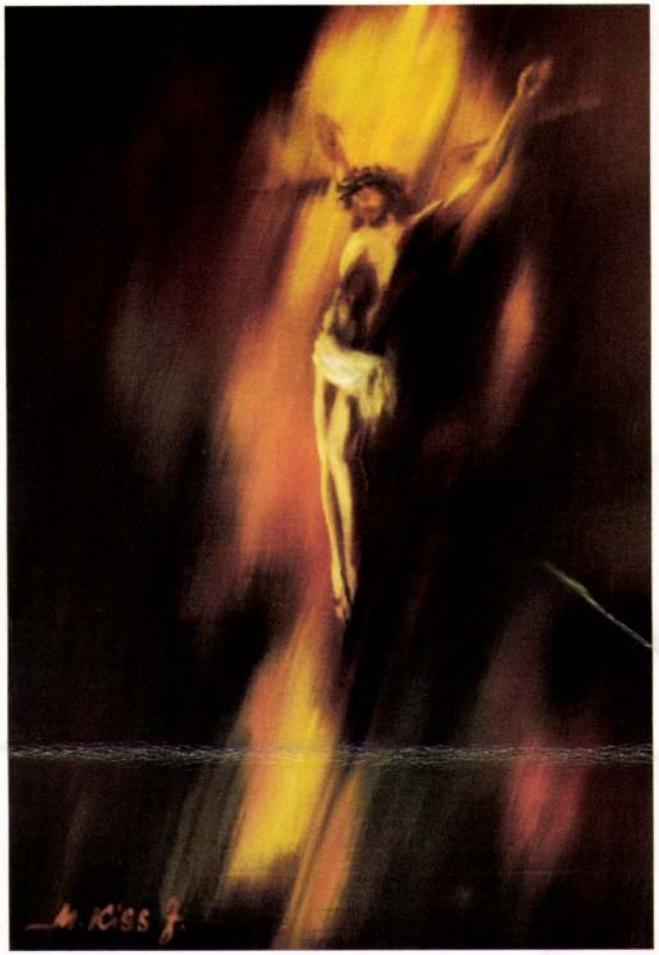

KRISZTUS

MARCZALI KISS JÓZSEF

H–2030 Érd, Alsó utca 54.
Telefon: 06 (23) 45-853

A MŰVÉSZ IRÁNTI TISZTELETBŐL
A KIADVÁNY MEGJELENÉSÉT TÁMOGATJA A

Junior
Vendéglátó
Vállalat

KÁPRÁZAT

M. Kiss J.

MARCALI KISS JÓZSEF

FESTŐMŰVÉSZ

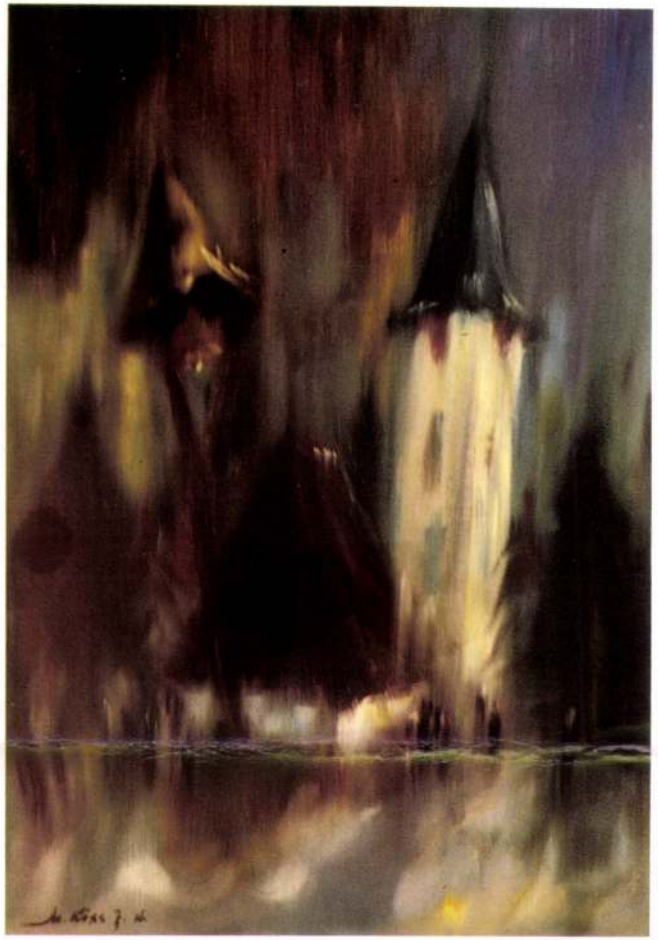

ERDÉLYI HARANGSZÓ

Marcali Kiss József (1936) tanulmányait magánúton végezte, Magyarországon és Németországban. A Magyar Köztársaság Művészeti Alapjának tagja. Számos pályázat díjának a nyertese. Kollektív tárlatokon 1961 óta rendszeresen szerepel. Jelentősebb egyéni kiállításai: Keszthely 1962, 1966; Budapest 1977, 1978; Szeged 1979; Gödöllő 1981; Budapest 1982; Vác 1982; Kecskemét 1983; Pécs 1983; Budapest 1985; Balatoni Múzeum, Keszthely 1986; Városi Képtár, Nagykanizsa 1986; Csepel Galéria 1987; Budapest 1988, 1989, 1990, 1991; ezen kívül még kiállított Kanadában és Olaszországban is.
Művei megtalálhatók magán- és közgyűjteményekben, Magyarországon kívül Angliában, az Amerikai Egyesült Államokban, Ausztriában, Kanadában, Németországban, Svájcban és Svédországban.

A LÉLEK TÜKRE

Marcali Kiss József 1936-ban született Marcaliban. Szűkebb hazáját nevével és művészetével egyaránt vállalja. A gyermekkor, a hazatérés az agráregyetemről, ahol tanult, számtalan kisugárzó emléke lelki palettájának, ennek a mágikus alkímiai eredménynek, a napba szállás, a napba vágyás lángvíziójának, ami a művek megalkotásának bizonnyal egyik hajtóereje. A rakéta első fokozata ez, ha szabad ezzel a hasonlattal élnem, ami a művészt a sztratoszféra elhagyásához, a fölülről látás képi kivetítéséhez eljuttatja.

Marcali Kiss József elementáris erejű festő, grafikus, de egyértelműbb, ha azt mondom, képzőművész. Számtalan élmény fűzi őt egészen közvetlenül a *földhöz*, a röghöz, a fákhoz, a tájhoz, amit földmérőként — figuránsként — a mindennapok darabos, fárasztó és költői voltában egyaránt megismert. Ugyanígy szüntelen kötődés forrása azonban számára a *víz*, a keszthelyi időktől mindmáig égtelen változatosságával megnyíló Balaton. Vízi ember ő, talán még inkább, mint szárazföldi. Vitorlás hajója még most is készen áll, hogy bármikor befogadja.

Marcali Kiss Józsefnek is vannak mesterei. Nem a tiszteletlenség okozza, hogy most nem nevezem meg őket — akár a hazaiakat, akár a németországiakat —, hanem az ő művészegyénisége iránti tisztelet. Sokat tanult ugyan tőlük szellemben és technikában, de leginkább önmagától emelkedett. Az a *kín* nevelte, növelte és hajtotta fölfelé, amit átélt, amikor újra és újra keresztre feszítette önmagát a mondanivaló, a *küldetés* kifejezése érdekében, hogy áttehesse a felszívott világot képbe, színbe, rajzba.

Marcali Kiss József a klaszszikus elemek, a *tűz*, a *víz*, a *föld*, a *levegő* és az ember: az észlelő, feldolgozó, szenvedő és élvező, fájdalmat és örömet egyszerre élő *természeti alkotás*, az emberben megfogalmazódó, a természettel eggyé forró lét megjelenésének keresője s kifejezője.

Művészetének átélési módja, ha hagyjuk, hogy végigfusson rajtunk, ha nem állítunk a hatása elé a büszke ésszel botor határokat, gátakat.
Nála a víz és a légtér, a *levegő*, a vihar és a nyugalom, a ború és a derű, a komor bánat és a szivárványszínű remény — minden lelki árnyalat hű megfelelője. A villám hideg hatása, a nap vörös és sárga izzása, a *tűz*, a fehér és a szürke hullámhegyeket teremtő, a fekete és zöld fákat hajlító *szél* izzik, süvölt és nyugszik egybeszövődött érzéshalmazataként a képein.

Marcali Kiss József *autonóm* művész, akiben egyesül és újjáalakul, akinek munkásságán át eljut hozzánk az elődök tudása — sajátosan egyedi, borzongató, szenvedést keltő, és a lélek vidámságát, a kiegyensúlyozottságot, az önmegismerés gyönyörét visszatükröző módon. Legegyszerűbben úgy fejezhetném ki magam, aminél talán többet nem is mondhatunk: igazi művész. A varázslók közül való, aki hozzásegít bennünket a lélek katartikus élményeihez.

VÉSZI JÁNOS

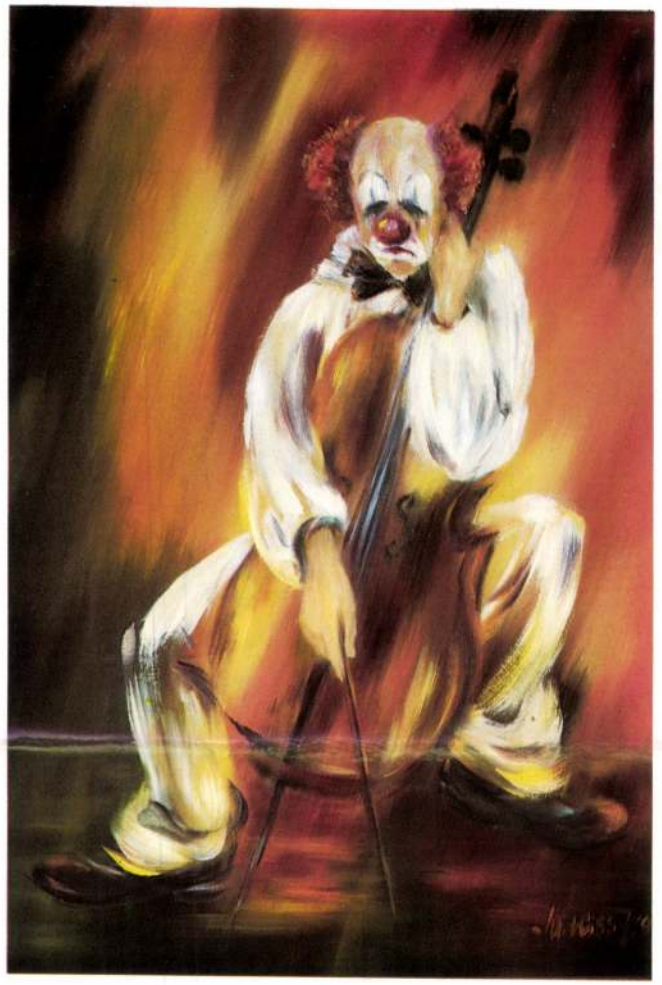

MEDITÁCIÓ

József MARCALI KISS (geboren 1936) hat seine Studien für schöne Künste als Privatstudent gemacht, nämlich in Ungarn und in Deutschland. Er is Mitglied des Künstlerfonds der Ungarische Republik. Er hat mehrere Preise gewonnen. Er nimmt regelmässig an kollektiven Ausstellungen teil, und zwar seit 1961. Sein wichtigsten individuellen Ausstellungen sind wie folgt: Keszthely: 1962, 1966; Budapest: 1977 und 1978; Szeged: 1979; Gödöllő: 1981; Budapest: 1982; Vác: 1982; Kecskemét: 1983; Pécs: 1983; Budapest: 1985; Museum des Plattensees in Keszthely: 1986; Stadtgalerie in Nagykanizsa: 1986; Csepel Galerie in Budapest: 1987; Budapest: 1988, 1989, 1990 und 1991.
Seine Werke sind in Privat- und öffentlichen Sammlungen zu finden, nämlich in Ungarn und im Ausland, wie in England, in den Vereinigten Staaten von Amerika, in Österreich, in Kanada, Deutschland, in der Schweiz und in Schwede.

Kiss Jánosné

Művei szerepeltek a borsodi képzőművésznők harmadik kiállitásán 1961-ban a miskolci Herman Ottó Muzeumban.

Hajdu Béla: A Borsodi megyei képzőművésznők III. kiállitása a Herman Ottó muzeumban. Északmagyarország 1961. márc. 5 5.l.

MDK

Kiss Jenő, Sávoly Pál és dr. Lux Kálmán

az óbudai /Árpád-/ hidra 1929-ben kiirt pályázaton pályamunkájukat megvásárolták

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960. 70.l.

MDK

Kiss Jenő, Sávoly Pál és Rottmann Elemér

a Boráros téri /Petőfi/ hid épitésére kiirt pályázaton /1929-3o/ a benyujtott 17 pályatervből pályamunkájuk III. dijat nyert

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 196o.

Kiss Jenő

MDK

A Boráros téri /Petőfi-/ hid épitésére kiirt pályázatra /1929-30/ benyujtott 17 pályatervből.
I. dijat Kossalka és Wälder
II. dijat Mihailich és Kotsis
III. dijat Kiss Jenő, Sávoly Pál és Rottmann Elemér terve nyerte.

70.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Kiss Jenő MDK

Az óbudai /Árpád-/ hidra 1929-ben kiirt pályázaton megvették e terveket:
1. Kiss Jenő, Sávoly Pál és Dr. Lux Kálmán.
2. Dr. Ritter Mór és Hajós Alfréd.
3. Beke József, Frigyes Sándor és Beutum János tervét.

70.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

MDK

Kiss Jenő szönyegrestaurálló

Kiss Béla és Jenő prospektusa.é.n.

Kiss Jenő

Tröst dolgozó - grafikus

M.D.K.

Rézkarcait és tusrajzaival

nevepel a tartalon

Lejpcsuszky István: Megvezdultak komló képző művészet

Dunántúli Napló, 1954. ~~[illegible]~~ September 4 - 3 lap

MDK

Kiss Jenő

Groffits Gábor: Észrevételek Forbáth Alfréd ... cikkéhez. MM és ÉE, 1925. V. 17. 91-93 l.

M.D.

Kiss Jenő
dolgozó

Rizharcait és tusajzait
állitotta ki.

Lipponszky István: Megmozdultak Komló...
Dunántúli Napló, 1957. szept. 4 – 3 lap.

d) hasonlókép lazának kell lennie a vándortalpfa után levő talpfának is, hogy a lehajlás minél nagyobb legyen.

Szóbajöhető tényező még a vonatsebesség.

A vonatsebességre nézve még nincsenek pozitiv adataim. Nagy sebesség is okozza, de viszont fékezés alkalmával is előállhat, mikor a kerék, a szólásmód szerint szinte befúródik a vágányba.

Az erőnek, mely az elmozdulást okozza, csak vízszintes komponensére van szükségünk. Ezt azonban a rendelkezésre álló adatokból igen nehéz meghatározni, mert hisz előre nem tudhatjuk melyik talpfa fogja az ismertetett jelenséget mutatni. Felfogásom szerint a talpfák elmozdulásához nagy erő nem szükséges, hiszen ismeretes, hogy a talpfák helyreverése a kavicságyban két embernek csak könnyű munkát okoz. Ennek az erőnek százszorosa is felléphet a vonat áthaladása alkalmával és ez már elegendő, véleményem szerint, a vándortalpfa keletkezéséhez.

A kérdés mathematikai megoldását több oldalról is meg lehet fogni, azonban sokkal könnyebben érhetünk célt, ha a franciák által már követett eljárás szerint mérésekkel, megfigyelésekkel igyekezünk valamely jelenség nyitjára jönni. Hosszadalmasabb út, de biztosabb eredményeket ad.

A talpfa elmozdulása igen változó. Egy-két centiméteres elmozdulás majdnem minden talpfánál előfordul, ez természetesen nem is jő számításba. Van azonban 10, 20, 30, sőt 50 *cm*-es elmozdulás is kétoldalas vándortalpfánál. Egyoldalas vándortalpfánál a legnagyobb elmozdulás 22 *cm* volt, ami már 14 *mm* szűkülést okozott.[1]

A vándortalpfa keletkezésének megakadályozására csak egyetlen mód van, a gondos fenntartás.

A mai fenntartási rendszer mellett, mikor csak szórványos javításokat végeztetünk s ezzel csak a pálya egységességét bontjuk meg, mindig lesznek vándortalpfák. Ha áttérhetnénk — ami pénzügyi okokból ma még nem lehetséges — az általános javítási rendszerre, mikor is valamely hosszabb szakaszon egyszerre végeztetünk el minden fenntartási munkát, mint pl. síncserélés, kavicságycserélés, talpfacserélés, akkor reményünk lehet a vándortalpfák számának csökkenésére.

A jelenség maga nem veszélyes, de veszélyessé válhat, ha figyelmen kívül hagyjuk. Intőjel, hogy a pálya nincs rendben.

Észrevételek Forbát Alfréd „A lakóházépítés új technikája" című cikkéhez.[2]

GROFFITS GÁBOR.

Cikkíró említett közleményében az építőiparban tért hódító új irányokat általában, s az épületfalak gazdaságosabb kiképzésére irányuló törekvéseket részletesen ismerteti.

Alábbi sorok célja az, hogy cikkíró megállapításait részben helyesbítve, részben kiegészítve a tárgyalt fontos probléma helyes megvilágítását előmozdítsa.

Bevezetésében tévesen állapítja meg cikkíró, hogy a szóbanforgó problémát illetőleg *a háború és az azt követő évek hozták az első komoly kísérleteket, mind technológiai, mind üzemtechnikai szempontból.*

Különösen nekünk magyaroknak nem szabad ezt állítanunk, mert a nyugati államokat megelőzve ép Magyarországon folytak e téren, a háborút jóval megelőzően, értékes és eredményes kísérletek, melyek után a háborút követő években, a nyugati államok igazodtak.

A cikkíró ismertette és ajánlotta Jurko-féle fallal azonos anyagú és hasonló hőtechnikai tulajdonságú az aerolith-fal is, mellyel Kiss Jenő okleveles mérnök már 1907-ben épített Budapesten egy kétemeletes bérházat s több kisebb-nagyobb lakóházat. A fővárosi közmunkák tanácsa, az összes európai városokat megelőzve, liberális állásfoglalásával tehát, már 18 évvel ezelőtt, módot nyujtott arra, hogy a cikkíró ajánlotta üregesfalakat gyakorlatilag kipróbálják.[1]

Az Ambi-falazat is háborúelőtti magyar találmány, melyre 1910-ben kaptam szabadalmat. Ezzel a falazattal — annak németországi elterjedését jóval megelőzően — számos lakóház, gazdasági épület, gyárépület és raktár épült már a háború előtt Magyarországon, s így a cikkírónak az a kijelentése, hogy ez az építési mód Magyarországon is próbál meghonosodni, szintén korrigálásra szorul.

Az 53.189/VIII. a számú magyar szabadalmat áttanulmányozva mindenki meggyőződhet arról, hogy a ma már az egész világon rohamosan tért hódított Ambi-falazat[2] jelenlegi — tehát feltalálásának 15-ik évében alkalmazott — kiviteli alakja teljesen megfelel a szabadalom 1. és 2. igénypontjában védett és a szabadalomhoz mellékelt 1. ábrán ábrázolt üreges betonfal kiviteli alakjának.

Nem első eset az, hogy magyar találmányokat importálunk, mert a magyar közönség, sajnos, még mindig csak azt tartja jónak, mi külföldről jön. Így van ez az Ambi-fallal is, melyről 15 évvel ezelőtt azok a nagyobb hazai vállalataink, kiknek szabadalmamat bemutattam, hallani sem akartak, csak most, midőn külföldön elterjedten alkalmazzák, fogadják el — mint német találmányt.

Ami az Ambi-falazat és Jurkó-féle falazat hőtechnikai tulajdonságainak összehasonlítását illeti, helyesebben járt volna el cikkíró, ha a Jurkó-féle falat egy a Jurkó-kövekkel azonos vastagságú kövekből rakott Ambi-fallal hasonlította volna össze.

A legerterjedtebben alkalmazott 5 *cm* vastag köveken kívül ugyanis 7 és 10 *cm* vastag kövek is nyertek falszerkezetemnél már alkalmazást. Egész természetes, hogy ebben az esetben a hőtechnikai összehasonlítás, a 10 *cm* vastag kövekből falazott Jurkó-féle fallal szemben eredményre vezetett volna.

A cikkíró által az 5 *cm* vastag kövekből rakott 30 *cm* vastag Ambifalra megállapított hőátszármaztatási együttható (1·45) is korrigálásra szorul.

Cikkíró számításánál dr. *Hencky* képleteit alkalmazza. Kétségtelen, hogy ezidőszerint az üreges falak hőátbocsátásának számítására ezek a helyesen megkonstruált képletek legalkalmasabbak, jólehet, mint az alábbiakban ki fogom mutatni, üreges falakra alkalmazva ezeket a képleteket, a számítási eredmények számottevően eltérnek a kísérleti eredményektől, főleg azért, mert a levegővel betöltött üreben konvektió és sugárzás útján előálló hőveszteségek pontos együtthatói még nem ismeretesek. Mindenesetre alkalmasak dr. Hencky képletei azonban a különböző falszerkezetek hőtechnikai összehasonlítására, ebben az esetben azonban — mindig azonos körülményeket feltételezve — nagy gonddal kell a képletek együtthatóit megválasztani, illetve az összehasonlító számításokat végezni.

A 32 *cm* vastag Jurkó-féle fal hőátbocsátásának számított értékét a cikkíró szerint $k = 0{\cdot}91$ *kg/kal*-ban m^2-ként és óránként 1 C^0-ra helyesnek elfogadva, a 30 *cm* vastag, ki nem töltött üregű Ambi-falra, figyelembevéve a bordák 2 *cm* hézaggal történő megszakítását is, a cikkíró által felvett 1·45 *kg. kal/m²* óra C^0 helyett azonban 1·26 *kg. kal/m²* óra C^0-ot kapunk.

Tény az, hogy sajátrendszerű falam hőátbocsátása ennél nagyobb, mert dr. Hencky együtthatói, mint a falammal végzett kisérletek igazolták, általában alacsony értéket adnak, mindaddig azonban, míg kisérletek az ellenkezőjét be nem bizonyítják, nincs okunk feltételezni azt, hogy a Jurkó-féle falnál másképp állna a dolog, s így az összehasonlításnál csak a számított értékek jöhetnek szóba.[3]

---

[1] Mérési adatok.

[2] A szóvátett cikk szerzőjének ismeretlen külföldi tartózkodása miatt egyelőre nem adhattunk alkalmat viszontválaszának megtételére. *Szerkesztő.*

[1] Az aerolith-építkezésről Kiss Jenő 1907-ben egyletünkben előadást tartott, mely nyomtatásban is megjelent.

[2] Eredetileg az alkalmazott két különböző anyagnak megfelelően kombinált üreges falnak neveztem el. Továbbiakban az elterjedtebb Ambi néven fogom jelölni.

[3] A Jurkó-féle falra levezetett kisebb melegátszármaztatási tényező azért látszik valószínűnek, mert a fekvő téglasorok

A müncheni műegyetem fizikai-technikai laboratóriumában Ambi-fallal végzett kísérletek az üreges falak hőátbocsátására nagyon értékes pozitív adatokat nyujtanak, miért is ennek a fontos problémának kellő megvilágítása céljából indokoltnak látom eme kísérletek rövid ismertetését.

A vizsgált falazat 5 *cm* vastag kövekből, 23 *cm* falvastagsággal készült, belső felületén (salak, kövek) fél *cm*, külső felületén (kavics, kövek) $1^1/_2$ *cm* vastagon vakolva.

Ennek, a vakolattal együtt, összesen 25 *cm* vastag Ambi-falazatnak hőátbocsátását kitöltetlen és salakkal kitöltött üregekkel is meghatározták.

A vizsgálatot oly módon hajtották végre, hogy két 2×2 méter felületű (4 m^2) üreges falat, 90 *cm* széles vaslemezből készült keretbe, légmentesen befoglaltak. Az üreges falak belső felületét 2·5 *cm* vastag, a bádogkeretet és az üreges falak homloklapját pedig 10 *cm* vastag, ismert hővezetőképességű, parafakő-lapokkal burkolták.

Az ily módon képzett kis fülke menyezetén elektromos ventillátort helyeztek el, mely lassú forgásával az egyenletes hőelosztást biztosította.

Hogy a parafakőburkolaton átáramló melegmennyiség pontosan meghatározható legyen, mind a 2·5 *cm*, mind a 10 *cm* vastag burkolat mindkét, egymástól 2·5, illetve 10 *cm* távolságban eső felszínen fémhőmérőket helyeztek el. Az ismert hővezetőképességű parafaburkolaton távozó, számítás útján megállapítható hőmennyiség ilyen berendezés mellett ellenőrizhető, mert a burkolaton távozó melegmennyiség összege egyenlő kell, hogy legyen a fogyasztott elektromos energiának megfelelő hőenergiával.

A megvizsgált falakon keresztül hatoló hőmennyiséget, a parafaburkolat által átadódott melegmennyiségből, a homlokfalakon távozó melegmennyiség levonása útján nyerték. Az ily módon meghatározott értékből (w), s a falak felületén mért hőmérsékletből, (t_1 t_2); $w = \lambda . F . (t_1 - t_2)$ képlettel meghatározták λ együtthatót. Négy kísérletből megállapítva a λ értékét 20 C^0 középhőmérséklet és ki nem töltött üregek mellett,

$$\lambda = 2{\cdot}58 \frac{kg.\,kal}{m^2\,\text{óra}\,C^0},$$ a salakkal kitöltött üregű falnál pedig

$$\lambda = 1{\cdot}19 \frac{kg.\,kal}{m^2\,\text{óra}\,C^0}$$ állapították meg.

λ értékének megfelelően a megvizsgált 23 *cm* vastagságú vakolt Ambi-falak melegátszármaztatása

$$\frac{1}{k} = \frac{1}{\alpha} + \frac{1}{\lambda} + \frac{1}{\alpha_2};$$

$$k = 1{\cdot}57 \frac{kg.\,kal}{m^2\,\text{óra}\,C^0},$$ illetve salakkal kitöltött üregek esetén

$$k = 0{\cdot}92 \frac{kg.\,kal}{m^2\,\text{óra}\,C^0}.$$

Miután a gyakorlatban a külső- és belső falsíkok középhőmérséklete nem $+20\,C^0$, hanem $\pm 0\,C^0$ szokott lenni normális körülmények között, a szóbanforgó falazat melegátszármaztatása körülbelül 5%-kal kisebb.

Dr Hencky képleteivel kiszámítva a kísérleti fal melegátszármaztatását, figyelembe véve azt a körülményt is, hogy $+20\,C^0$ középhőmérséklet mellett a légközzel egyenértékű anyag hővezetőképessége a 0^0 középhőmérsékletre számítottnál kb. 20%-kal nagyobb

$$k = 1{\cdot}33 \frac{kg.\,kal}{m^2\,\text{óra}\,C^0},$$ illetve $$k = 0{\cdot}81 \frac{kg.\,kal}{m^2\,\text{óra}\,C^0}$$

A számított és kísérleti adatok között az eltérés tehát 13·5—18%.

Teljesen figyelmen kívül hagyta cikkiró a különböző falak hőtechnikai tulajdonságainak elbírálásánál azt a hőveszteséget, mely a falak likacsain keresztül végbemenő légáramlások következtében áll elő s mely különösen a likacsos anyagokból készült üreges falaknál a velük elért tüzelőszermegtakarítást gyakran illuzórikussá teszik.

Különösen így van ez a szeleknek kitett szabadon álló épületeknél s legélénkebben akkor mutatkozik, ha az épületek belső ellenállása válaszfalak hiányában (istállók, gyárépületek) kicsiny.

A salakból készült aerolith-falaknál szerzett ilyen irányú tapasztalataim vezettek többek között 1910-ben arra a gondolatra, hogy a hőtechnikailag különben ideális salakbetont csak a belső falsík kiképzésére alkalmazzam, míg a külső falsíkot tömörebb anyagból (kavicsbeton) készült kövekből falazzam.

Hogy még a tömören falazott 45 *cm* vastag, két oldalt vakolt téglafalnál is mily jelentős mértékben befolyásolja már aránylag gyenge szél is a fűtött helyiségek hőmérsékletét, az világosan látható az 1. ábrán bemutatott grafikonból, mely 3 azonos méretü szabadon álló kis házikó fűtési rajzolatát szemlélteti.

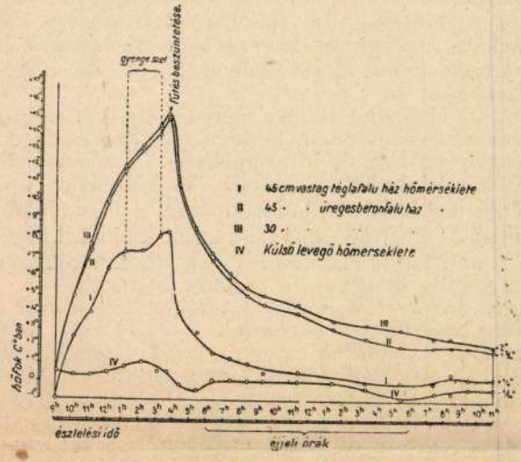

1. ábra. Fűtési grafikonok.

A három kísérleti ház közül, egyébként teljesen azonos kivitel mellett, az egyik (I.) 45 *cm* vastag téglafallal, a második (II.) és harmadik (III.) 7 *cm* vastag kövekből falazott 45 *cm* illetve 30 *cm* vastag kombinált üreges betonfallal (kitöltés nélkül) volt körülzárva. A házikók fűtésére elektromos kályhákat, az egyenletes hőelosztásra elektromos ventillátorokat használtak s a hőmérsékletet kívülről, az ablakon keresztül észlelték.

Mint a grafikonból látható, a délután 1—4 óra között kerekedett gyenge szél a téglafalú épület hőmérsékletét lényegesen befolyásolta, míg az Ambi-fallal körülzárt házikóknál a szél hatása alig vehető észre.

Az Ambi-falnál ugyanis a külső falsíkot alkotó betonkövek többé-kevésbé tömöreknek tekinthetők. A kövek súlya (kezelhetősége) által korlátozott kőméret is az Ambi-falaknál alkalmazott L köveknél jóval nagyobbra választható, mint a zárt betonköveknél s ezért a hézagok száma kevés, a kövek sulyából származó habarcsra gyakorolt nyomás pedig nagy lévén, a kevés és tömören kitöltött hézagokon keresztül is csak lényegtelen légátszüremlés következhetik be.

Míg az Ambi-falnál a természetes szellőzés útján előálló hőveszteség egész jelentéktelen, addig a salakbetonból készült üreges falaknál nagyon tekintélyes s szélnek kitett helyeken kétségessé teszi az üreges falak jó szigetelését.

Jurkó-falnál még növeli az üreges fal nagy légátbocsátó képességét az a körülmény, hogy sűrűn van hézagolva.

Minden, a falak hőtechnikai tulajdonságait befolyásoló körülményt figyelembe véve, a teljesen salakbetonból vagy más porózus anyagból készült falak, különösen szabadon álló épületeknél, nem tekinthetők ezért egyenértékűnek a szakszerűen kombinált anyagokból készült üreges falakkal.

a légközt többszörösen megszakítják. A stagnáló légréteg szigetelő hatása tudvalevően nagyobb, mint a cirkulálóé. *Szerk.*

Egyes higiénikusok, különösen a multban, nagy sulyt vetettek a falakon keresztül végbemenő természetes szellőzésre, mely a kombinált anyagú falaknál tényleg kisebb, mint pl. a Jurkó-falnál.

A dr. Hencky által felállított képletekkel elvégezve a számításokat, kitűnik azonban, hogy kivéve az intenzív légáramlások idejét, a falakon keresztül feltételezhető légátszüremlés oly jelentéktelen az ablak- és ajtóréseken, továbbá utóbbiak rendesen hiányos falcsatlakozásain keresztül előálló légkicserélődéshez képest, hogy a fal-szellőzéstől bátran eltekinthetünk, különösen ha ezáltal a helyiségek jobb fűthetőségét biztosíthatjuk.

Megemlíti cikkíró, hogy a Jurkó néven ismert építési mód sokkal szerencsésebb megoldás mint az Ambi-falazat, mely utóbbit Németországban rohamosan kiszorítja.

Miután anyagi érdekek az Ambi-falhoz már nem fűznek, legyen szabad 20 éves idevágó tapasztalataim alapján erre az állításra is reflektálnom. Annál is inkább szükségesnek tartom ezt, mert teljes mértékben osztom cikkírónak azt a véleményét, hogy a jól szerkesztett üreges betonfalak oly nemzetgazdasági előnyök birtokába juttatnak, melyeket ki nem használni valóban könnyelműség volna.

Kétségtelen, hogy a Jurkó-falnak előnye az Ambi-fal felett az, hogy alkotó elemei, a $10 \times 32 \times 54$ *cm* méretü salakbetonlapok könnyebben szállíthatók, mint az *L*-alakú betonkövek. Betonfalaknál, különösen a jelenlegi nagy fuvardíjtételek mellett, ennek azonban csak akkor van jelentősége, ha azok nyersanyaga a helyszínen, vagy közelben nem szerezhető be, illetve a kövek a helyszínen bármely okból (hely hiánya) nem állíthatók elő.

A nemrég elhalálozott *Schnell* bécsi mérnök és építési vállalkozónak nagy érdeme, hogy egyes vaslemezekből könnyen összekapcsolható oly formát szerkesztett, melyben egyszerre tetszőleges számú kő (gyors betonozás), közvetlenül egymás mellett (kevés helyszükséglet), megszakítás nélkül (folytonos üzem) napszámosokkal az építés helyén gyártható. Hogy ezekben a formákban mily gyorsan gyárthatók az *L*-kövek, annak illusztrálására megemlítem, hogy három bánhidai napszámos gyerek egy nap alatt 3840 darab égetett téglának megfelelő 320 darab *L*-követ gyártott az építkezés színhelyén.

Ezeknek a gyakorlatban nagyon jól bevált, s e mellett olcsón beszerezhető modelleknek birtokában a falköveknek központosított előállítása nem nyújt számottevő előnyt és ha a széngazdasági szempontokat is mérlegeljük, a helyszíni kőgyártás még további előnyöket is biztosít, mert a legtöbbször a helyszínen is beszerezhető nagy tömegű és súlyú anyagok (kavics, salak) vasúti szállítása elesik.

Az egyszerű kőalakot nem tekintve, más előnye a Jurkó-falazatnak nincs, nagy hátránya pedig az, hogy ez a kizárólag salakbetonlapokból összerakott falszerkezet, a vízszintesen haladó 10 *cm* vastag tömör falszakaszok miatt más — megbízható — falazatanyaggal nem erősíthető meg.

Aki salakbetonnal már sokat dolgozott, annak egész különös megfigyelésre volt alkalma. Még első minőségű évekig állott, átrostált salakból készült betonnál is tapasztalható néha, hogy utólagosan, — különösen ha ahhoz nedvesség jut — repedések keletkeznek a betonban, vékonyabb salakbetontárgyak pedig gyakran széthullanak, illetőleg ha a beton korommal vagy hamuval kevert salakból készült, a kellő falszilárdság legfeljebb tömör salakbetonfalaknál érhető el.

Különösen hazai gyengébb minőségű szénből származó salakjaink felhasználásánál ezért kellő óvatossággal kell eljárnunk, s amennyiben nem nyílik módunk ennek az anyagnak más, megbízhatóbb anyaggal (kavicsbeton) kombinált alkalmazására úgy indokolt, ha az egyes falköveket, úgy falazzuk, hogy a falazat bárhol, esetleg utólag is, egyes üregek kibetonozása, illetve vasbetonoszlopok öntése által megerősíthető legyen. Erre az Ambi-falazatnál a lehetőség meg van adva, ki van zárva azonban a Jurkó-falazatnál.

Cikkírónak amaz észrevételével kapcsolatban, hogy a Jurkó-féle építési mód Németországban az Ambi-falat rohamosan kiszorítja, annak a pályázatnak eredményére hívom végül fel a figyelmet, melyet a német cementszövetség az utóbbi időben alkalmazott nagyszámú, különböző rendszerű betonépítési mód helyes elbírálására hirdetett. Ennek a pályázatnak főfeltétele az volt, hogy valamely építési mód helyes megítélésére egyedül a gyakorlatban szerzett tapasztalatok irányadók, miért is megkívánja, hogy az ismertetett építési módokra vonatkozó összes adatok már a gyakorlatban kibróbált épületeken beigazolhatók legyenek. Az első német cement-technikusokból alakított biráló bizottság a beérkezett 54 pályamunka közül az első díjat az Ambi-falazatot legjobbnak minősítő három pályázó között osztotta fel.

SZEMLE

A német birodalmi vasúttársaság vasúti vashidak számítására vonatkozó új szabályzata. Hosszú tanácskozások, kisérletezések és egy előzetes tájékoztató, de életbe nem léptetett szabályzat kiadása (1922) után 1925. febr. 25-én életbelépett az egységes német birodalmi vasúti hídszabályrendelet.

Tekintve azt, hogy illetékes köreinket is foglalkoztatja egy új hídszabályrendelet gondolata, nem lesz talán érdekesség nélkül való az új német szabályrendeletnek kissé részletesebb ismertetése.

Az új szabályzat részletesen kiterjed a számítás minden részletére, a tervek kiállitására, sőt még a használandó jelölésekre is. Ezeket a részleteket — mint kevésbbé érdekeseket — elhagyva, főleg a terhelés és megengedett igénybevételek felvételének kérdése az, ami a szabályzatban minket érdekel.

Kétféle megengedett igénybevétel van megadva: egy kisebb az u. n. főerők és egy nagyobb a fő- és a járulékoserők okozta feszültségekre.

A főerőkhöz tartoznak az önsúly és állandó terhelés, a mozgó terhelés, centrifugális erő és hőmérséklet változás által, a járulékos erőkhöz pedig a szélnyomás, fékezés, a járművek oldalirányú lökései, a mozgó saruknál fellépő surlódás és a pillérek süllyedése által okozott erők.

A mozgó terhelés szempontjából a vasútvonalakat három csoportba osztják be: *N*, *E* és *G* vonalakra. E beosztásról külön rendelet intézkedik, amely e beosztást a vasútaknak a jövőt szemelőtt tartó programmja szerint a jelenlegi forgalomtól és terheléstől függetlenül végzi. Ez különösen azért fontos, mert a hídszabályrendelet az összes hídmegerősítésekre is érvényesen írja elő a terheléseket. E terhelések mindegyike nehezebb a mi fővasúti terhelésünknél.

Az *N* terhelés 2, egyenként 175 *t* súlyú 7 tengelyü tenderes-lokomotivból áll (1. ábra) és ehhez egy vagy két oldalon a legkedvezőtlenebb helyzetben kapcsolt, a 2. ábra szerinti teherkocsikból.

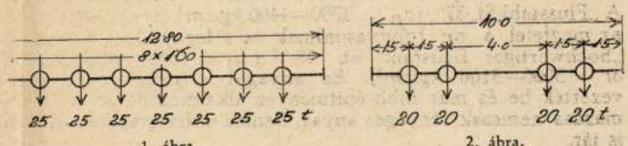

1. ábra. 2. ábra.

Az új német szabályrendeletben előírt *N* terhelés.

Az *E* terhelés 2, egyenként 120 *t* súlyú 6 tengelyü tenderes-lokomotivból áll (3. ábra) és ehhez egy vagy két oldalon a legkedvezőtlenebb helyzetben kapcsolt, a 2. ábra szerinti teherkocsikból. Amennyiben kedvezőtlenebb igénybevételeket okoz, a 4. ábra szerinti tengelycsoportot kell felvenni.

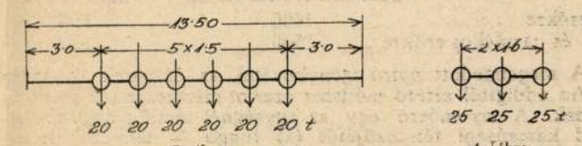

3. ábra. 4. ábra.

Az új német szabályrendeletben előírt *E* terhelés.

A *G* terhelés 2, egyenként 90 *t* súlyú 5 tengelyü tenderes-lomotivból áll (5. ábra) és ehhez egy vagy két oldalt kapcsolt

2 tengelyü 32 *t*-s teherkocsikból (6. ábra) *vagy* két, a 2. ábra szerinti nagy teherkocsiból és ehhez egy vagy két oldalt kapcsolt, a 6. ábra szerinti teherkocsikból *vagy* egy, az 5. ábra szerinti tendereslokomotivból és két a 2. ábra szerinti nagy teherkocsiból és ehhez egy oldalt csatolt a 6. ábra szerinti teherkocsikból.

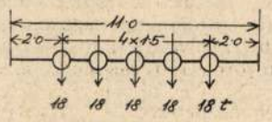

5. ábra.

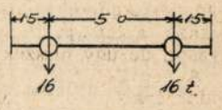

6. ábra.

Az új német szabályrendeletben előírt *G* terhelés.

Mivel be nem fűtött lokomotívok a vonat közepén is lehetnek, mindegyik terhelésnél figyelembeveendő egy olyan összeállítású vonat is, melyben minden tíz teherkocsit 2 lokomotív követ.

A mozgó terhelés okozta erők és nyomatékok minden esetben megnövelendők a dynamikus tényezővel. A dynamikus tényezők (φ) megállapításánál figyelembevették a legújabb kutatások eredményeit; nagysága a tartó nyílásától és a pályaszerkezet milyenségétől függ. A dynamikus tényező értékei a következők:

1. ha a sinek közvetlenül, vagy csak alátétlemezek közvetítésével a főkereszt, vagy hossztartókban nyugszanak:

$$\varphi = 1{\cdot}20 + \frac{17}{l+28}$$

2. ha a sinek keresztgerendákon nyugszanak, vagy mint 1. esetben, de a sínillesztések hegesztve vannak,[1] vagy nincsenek:

$$\varphi = 1{\cdot}19 + \frac{21}{l+46}$$

3. ha az ágyazás átmenő, vagy mint 2. esetben, de a sínillesztések hegesztve vannak vagy nincsenek:

$$\varphi = 1{\cdot}11 + \frac{56}{l+144}$$

és végül,

4. ha az ágyazás átmenő és a sínillesztések hegesztettek, vagy egyáltalában nincsenek.

$$\varphi = 1{\cdot}00 + \frac{60}{l+150}$$

A dynamikus tényező különösen nagyobb nyílásoknál lényegesen kisebb, mint a magyar szabályzatban előírt. Keresztgerendás pálya esetében legnagyobb értéke 0 *m* nyílás esetében 1·65 (a magyar szabályzatban 1·90), míg 150 *m* nyílás esetében 1·30 (nálunk 1·50). Ívhidaknál a kisebb önsúly miatt φ képletében *l* a nyílás 0·75-szörösét, míg csupán két főtartóval ellátott két vagy több vágányú hidak esetében a nyílás kétszeresét jelenti. φ-vel a centrifugális erő hatását is növelni kell.

A megengedett igénybevételek lényegesen nagyobbak, mint a magyar hídszabályrendeletben megadottak. A megadott értékek bizonyos szabványos vas-féleségre érvényesek s esetleges jobb minőségü acélok esetében a *folyási határ arányában* felemelhetők. Uj hidak esetében kétféle vasanyag szabványos. A „Flusstahl St. 37", (σ_{sz} = 3700—4400 *kg/cm²*, σ_f = 2400 *kg/cm²*) ez megfelel a mi folytvasunknak és a legújabban bevezetett „hochwertiger Baustahl St. 48."[2] (σ_{sz} = 4800—5900 *kg/cm²*, σ_f = 3000—3100 *kg/cm²*). Ez anyagot a mult év folyamán vezették be és már több épitményen alkalmazták, mivel alkalmazása nemcsak lényeges anyag, hanem költségmegtakarítással is jár.

A megengedett igénybevételek új hidaknál *kg/cm²*-ban:

	St. 37.	St. 48.
főerőkre	1400	1820
fő- járulékoserőkre	1600	2080

A megengedett igénybevételek már kész hidaknál

	hegesztett vas vagy 1895 előtt épített folytvas-hidak esetében	1895 után épített folytvas-hidak esetében
főerőkre	1400	1500
fő- és járulékos erőkre	1500	1700

A megengedett nyíró igénybevétel az előbbiek 0·8-szerese

Az eddigitől eltérő módszer szerint méretezendők a nyomot. rudak. A nyomóerő egy az egységnél mindig nagyobb — t rúd karcsúsági tényezőjétől (λ) függő — tényezővel: ω-va szorzandó s ezután a rúd teljesen úgy kezelendő, mintal húzva lenne. ω megállapítása a törőfeszültség (σ_k) és biztossági fokból történik. „St. 37" esetében a törőfeszültséget λ > 100 esetében az Euler-féle hyperbola adja meg, λ < 60 esetében állandónak (σ_k = 2400 *kg/cm²*) veendő fel; λ = 60 és λ = 100 között pedig a törőfeszültséget az előbbi két vonal szélső pontjait összekötő egyenes adja meg (7. ábra). A nyomás esetében előírt biztosság (ν) λ > 100 esetében ν = 3·5, λ = 0 esetében ugyanaz, mint húzott rudakra (ν = 1·71), λ < 100 esetében parabolikus törvényszerűség szerint változik.

$$\omega = \frac{\text{húzásra}}{\text{nyomásra}} \text{ megengedett igénybevétel} = \frac{\sigma_m}{\sigma_{ko}} = \nu\frac{\sigma_m}{\sigma_k}$$

A szabályzat ω értékét a különböző vasféleségekre és λ értékekre táblázatban kiszámítva adja meg. (A 7. ábrán felrakva.)

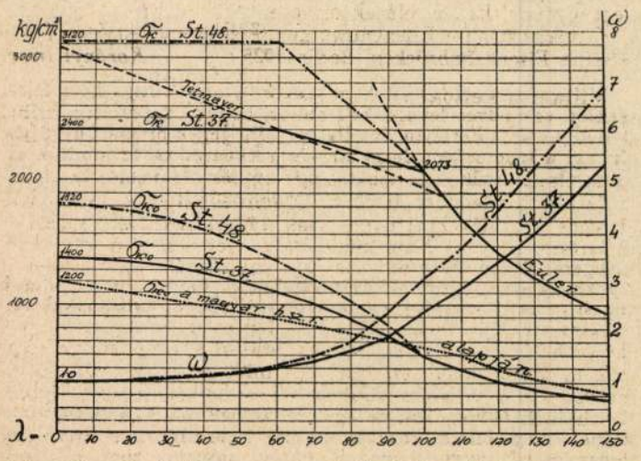

7. ábra. Nyomott rudakban megengedett igénybevételek (az új német és a magyar szabályrendelet szerint).

Több részből összerácsozott szelvények esetében a részrudakra számított λ nem lehet nagyobb, mint 30 és mint az egész szelvényé.

Egyidejüleg nyomott és hajlitott rudak esetében (excentrikus nyomás) az ω-val növelt nyomóerő és a hajlító nyomaték által okozott igénybevételek összegének kell a megengedettnél kisebbnek lennie.

Olyan tartókban, melyekben a dynamikus tényező figyelembevételével számított legnagyobb és legkisebb nyomatékok vagy rúderők értelme ellenkező, a következőképen számított ideális feszültségeknek kell a megengedetteknél kisebbnek lenniök:

$$\sigma = \frac{S_{max} + 0{\cdot}3\ S_{min}}{F_h}, \text{ ha } |S_{max}| > |S_{min}|$$

illetőleg

$$\sigma = \frac{0{\cdot}3\ S_{max} + S_{min}}{F - (F - F_h)\frac{S_{max}}{S_{min}}}, \text{ ha } |S_{max}| < |S_{min}|$$

hol S_{max} a legnagyobb húzó-, S_{min} a legnagyobb nyomóerőt, *F* a rúd teljes és F_h a hasznos keresztmetszetét jelenti. (A két képlet nevezője közti különbséget az okozza, hogy nyomott rudaknál sehol sem kell a szögecskeresztmetszeteket levonni). Teljesen hasonló képlet adja meg a feszültséget hajlított tartó esetében, csak *F* helyébe *K*-t, *S* helyébe *M*-et kell behelyettesíteni.

A nyitott hidak számítására vonatkozólag a német szabályzat azt a számítási módot fogadja el, melyet mi használunk. Fel kell venni az överő századrészét a főtartó síkjára merőlegesen ható vízszintes erőként, s az igy kapott nyomatékra számítani kell mind az oszlopot, mind a kereszttartót s ezek kapcsolatait.

Szélrácsokban, keresztkötésekben, féktartókban a megengedett igénybevétel St. 37. esetében 1000 *kg/cm²*, St. 48. esetében pedig 1300 *kg/cm²*. A szélnyomás számításának módja nagyjában hasonlít a mienkhez.

Szögecseknél a megengedett nyíró igénybevétel a húzásra megengedettnek 0·8-szerese, a palástnyomásra megengedett pedig a 2·5-szerese. A szögecsszám mindig az egyenlő teherbírás alapján, a rudak keresztmetszetéből állapitandó meg.

Sarú és csapalkatrészekben megengedett igénybevételek a főerők, a zárójelben a fő- és járulékos erők hatására:

öntött vasban nyomásra:	1000	(1100)	*kg/cm²*
hajlításra: a húzott részen	450	(500)	„
a nyomott „	900	(1000)	„
acélöntvényben nyomásra és hajlításra:	1800	(2000)	„
kovácsolt acélban „ „ „	2000	(2200)	„

[1] l. Technika 1924. évf. 4—10. szám, 83. old.

[2] A német szabv. bizottság jelölése: a kezdőbetük és az előírt σ_{sz} alsó határa *kg/mm²*-ban.

MDK

Kiss Jenő okl.mérnök

Az óbudai Dunahid tervp.-on 12.000 pengős megvásárlással dijazott terv.Tervezői: Kiss Jénó, Savoly Pál mérnökök és Lux Kálmán dr. okl.épitőmester

Cikk: Döntöttek az óbudai Dunahid tervp.

Épitő Ipar - Épitő Művészet, 1931.febr.15. 31.lap

Forbát Ernő

TERVEZTE: ÉBERLING ÉS SCHODITSCH. SZÁZADOS-UTCAI TELEP. ÉPÍTETTE: KISS J. JENŐ.

SZÁZADOS-UTCAI TELEP.

TERVEZTÉK ÉS ÉPÍTETTÉK: FORBÁT ERNŐ ÉS TÁRSA.

Ilyen földszintes kislakásos telepek kiépültek ezidőszerint: az I. ker. Budafoki-úton 92 lakással, a III. ker. Bécsi-úton 106 lakással, a VII. ker. Százados-utcában 288 lakással és a X. ker. Kőbányai-úton 280 lakással.

A 8—9 lakásból álló épületek 7 m. széles utcák mentén vannak elhelyezve, amely szélesség — tekintve, hogy a házak csak földszintesek — elég bőnek mondható. A főútvonalak természetesen a telepen is 15—16 m. szélesek. A házaknak építése generális vállalat útján, m²-kinti egységárral történt. Az árlejtések alkalmával mint legkedvezőbb ár, m²-kint 50 korona volt elérhető, beleértve a házak közé eső utcák rendezését, csatornázását, víz- és gázvezetékkel való ellátását is. A m²-be természetesen csak a házak alapterülete számíttatott be.

A házak azonos alaprajztípus szerint épültek, a homlokzatokra azonban több, a főváros építkezéseinél közreműködő építész készített tervet. Ezekből a következőkben bemutatunk egynéhányat, mint első kísérletét a mai viszonyok között elérhető legolcsóbb és amellett tetszetős megjelenésű épületeknek.

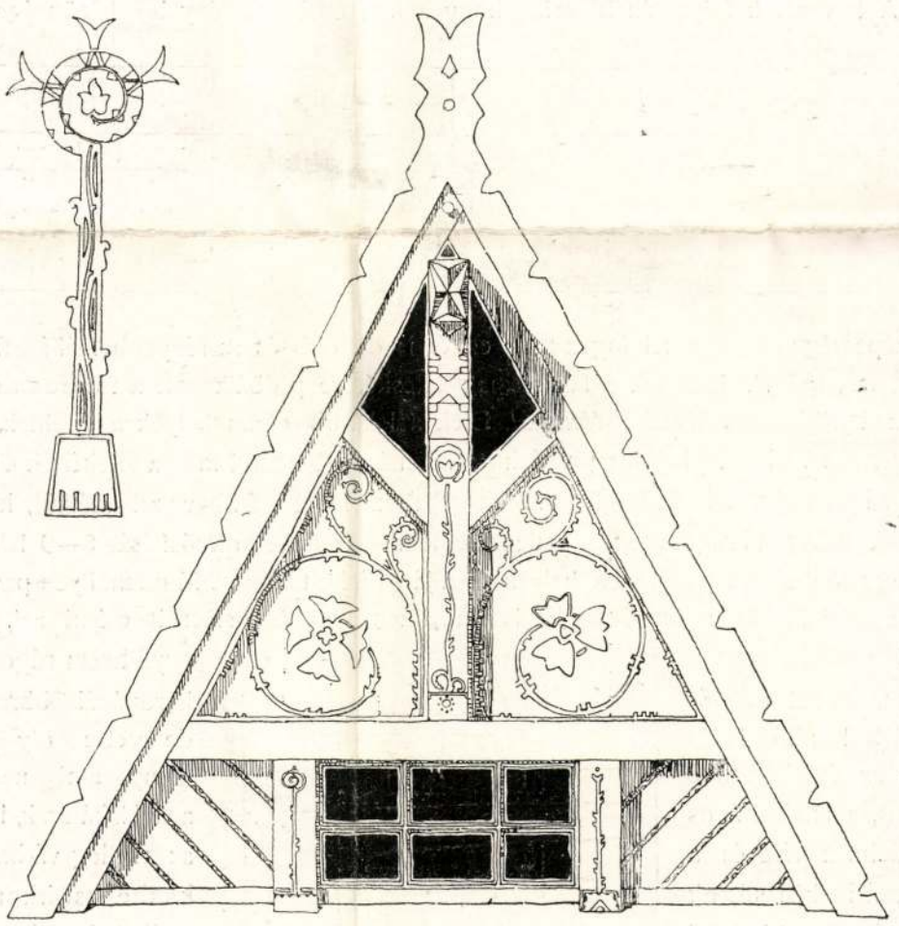

OROMKIKÉPZÉS A KŐBÁNYAI-ÚTI TELEPEN.

A főváros földszintes kislakásai.

A főváros építőprogrammjának egész tervezete, amely körülbelül 5 év alatt kerül végrehajtásra, mintegy 90 millióra volt előirányozva. Ebből az első, 1910. évi ciklusra mintegy 16 millió épült be és ezen a költségen egy esztendő alatt 3065 lakás létesült, bele nem számítva a népszállónak és népotthonnak még át nem adott 500 szobáját. Az átadott épületekben az egyszobás lakás ára 300, a kétszobásé 500 és a háromszobásé 800—1200 korona között mozog, a kivitel, nagyság és emelet szerint.

A tervezések folyamán kiderült, hogy a főváros legszegényebb közönsége fize-

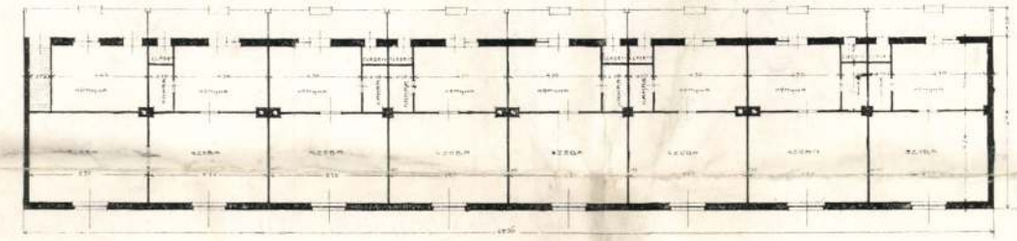

tési képessége és igényénél fogva még ennél is olcsóbb és szerényebb kiállítású lakásokra tart igényt. Ezeknek a lakásoknak létesítésére próbálkozott a főváros az úgynevezett *földszintes kislakás-típussal.* Ezek a lakások olyan helyeken épülnek, ahol a főváros telkei aránylag kis jövedelmet hoznak, illetve ahol még a telekérték 4%-ára sem rúg az évi bér és ahol ennél magasabbat lehet számbavenni anélkül, hogy a lakások bérét túlságosan föl kellene emelni. Az építés olcsósítását 8—9 lakásnak egy-egy földszintes pavillonba helyezése útján kísérelték meg. Minden ilyen pavillonban azonkívül külön mosókonyha is van. Ezen a módon sikerült elérni azt, hogy az 1 szoba, konyha, kamra, klozet és előtornácból álló lakás bére az építési tőke 6%-os, a telek 4%-os jövedelmeztetése és a föntartási költségek hozzászámításával együtt sem rúgott 200 koronánál többre. Mindenesetre oly eredmény, ami nemcsak a mai lakásárak, hanem az esetleg várható lakásbércsökkenések mellett is számottevő.

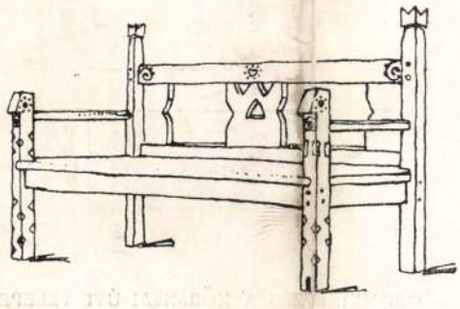

LÓCA A SZÁZADOS-UTCAI TELEPEN.

Magyar Építőművészet
1910. 10. szám - 3. l. kép

● *Gyulán járt Csongrád*

Száz fürdőváros, ha összefog

Gyulán a közelmúltban megalakult a Fürdővárosok Szövetsége, melyben tizennyolc fürdőváros képviselteti magát. Az eseményen Csongrádról Konkoly János alpolgármester vett részt. Nyolc város írásban közölte csatlakozási szándékát, az alapszabályzatot valamennyien elfogadták.

Szövetségük lényegéről kérdeztem *dr. Pocsay Gábort*, Gyula polgármesterét, a szövetség megalapításának kezdeményezőjét.

– Ez érdekvédelmi szövetség – mondta –, mely által olyan információhoz lehet jutni, mely pénzt ér. Mondok egy példát is, és akkor pontosan fogja érteni, mire gondolok: november 25-ig a társadalombiztosításhoz – a megyei igazgatósághoz és a központokhoz – pénzvisszaigénylési kérelmet nyújthatnak be azok a városok, amelyek saját fürdőiket anyagilag támogatták. Ezt az országos hivatalnál dr. Baksa Ágnesnél kell előterjeszteni. Ilyen információkról van szó.

● ***Elképzeléseik?***

– Magyarországon legalább száz fürdőváros van, és előbbutóbb csatlakozni fognak hozzánk. Mi új kapcsolatokat keresünk a Belügyminisztériummal, az ipari tárcával, mindenkivel, aki segítségünkre lehet.

● ***Rendezvényeket is terveznek?***

– Igen, az elsőt már februárban szeretnénk lebonyolítani, ahol a társadalombiztosítás és finanszírozás a fürdők vonatkozásában című témát járjuk körbe. A reklámra rendkívül nagy szükségünk lesz.

Konkoly János alpolgármestertől kérdeztem:

● ***Véleménye szerint milyen lehetőségei vannak Csongrádnak?***

– Mi fejlődő fürdőváros vagyunk, amelynek nagy hírverést kell csapnia ahhoz, hogy a gyógy-idegenforgalom beépüljön a köztudatba. Gyógyfürdőszállót szeretnénk – mielőbb. Minden fórum, ami ehhez hozzásegít, hasznos.

● ***Miről lesz szó az alakuló ülésen?***

– Az együttműködésről. Úgy tapasztaltam: a segítő szándék vezérelt mindannyiunkat. Tehát nem irigykedni, hanem egymáson segíteni akarunk, szakmai ismeretekkel, a gazdasági tapasztalat átadásával, sőt még a vendégek átirányításával is. A közgyűlésnek – első alkalommal – Csongrádon szeretnénk helyet adni. Azt javasoltam ugyanis, hogy nálunk rendezzék meg, ezt az alapítók elfogadták.

ÁDÁM ANDREA

● *Czeglédi Margit, cz-vel*

Virágok, gyertyák – tükörfényben

Fotó: Gyenes Kálmán

Apró, pici mécseseket emeltem fel a polcról, és amikor fizetni akartam, azt mondta a fiatal eladónő: „Most érkeztek meg, sajnos, nem tudom az árát, de vigye csak el nyugodtan! Ha jön legközelebb, majd kifizeti". Azt hittem, nem jól hallok, vagy nem Magyarországon járok, de semmiképpen sem egy állami virágboltban. Máskor – miközben éppen egy virágkompozíciót alakotott meg mesterien – azzal a mondattal lepett meg: „Eladás előtt áll az üzlet, de ez nem tragikus számomra, mert legfeljebb tanulok egy új szakmát és azt csinálom". Akkor már tudtam, hamarosan beszélgetőpartnerek leszünk.

– Czeglédi Margit vagyok, cz-vel – mutatkozott be, majd rögtön hozzátette: – így szoktam mondani, hogy ne tévesszék el, ha már ez a nevem. Egyébként a főnöknőm, Varga Tóth Józsefné Zsuzsika elárulta nekem egyszer, hogy annak idején szíve szerint nem vett volna fel dolgozónak, mert nem volt szimpatikus számára a telefonos bemutatkozáskor a „cz". De mivel más jelentkező nem akadt, így megegyeztünk. Ennek három éve.

● ***Milyen „háromeves kunkor" után és miért akart a kertészeti vállalat Andrássy utcai boltjában elhelyezkedni?***

– Itt hirdettek állást – mondta lakonikus tömörséggel. – A megelőző három évben egyébként bölcsődében dolgoztam, előbb gondozónőként, majd egy tízhónapos továbbképzés után szakosító képesítéssel csecsemőgondozóként. Ezt követte a mezőgazdasági kistermelői tevékenységem a férjem mellett, kinn a tanyán, ahonnan ma is naponta kerékpárral járok dolgozni. Előbb megetetem az állatokat: a hízómarhákat, a nyulakat, anyakocákat és az aprójószágot, aztán elviszem a fiamat az óvodába. Ez többnyire mind az én feladatom, mivel a férjem vidéken dolgozik.

● ***Az állattenyésztés, a háztáji gazdálkodás kicsit távol esik az egészségügyi szakközépiskolai végzettségtől.***

– Ez igaz. De az ember életében a véletlenek fordulatokat hoznak. Én egyébként elfogadom az újat, vele együtt a rosszat, a nehezet is, ameddig értelmét látom. A tanyai gazdálkodást és közben a ház körüli építkezést is addig csináltam – jórészt egyedül –, amíg jónak, elfogadhatónak éreztem. Ám öt év után – ez kivételesen öt év volt – azt mondtam: elég! Akkor jelent meg egy hirdetés az újságban, amely virágkötő-, kutyakozmetikus- és manikűröstanfolyamra invitált. Jelentkeztem, fel is vettek.

● ***Egy vásárlásom közben a virágkötészet szépségeiről is beszélt nekem.***

– Nem csupán a tanfolyamot akartam elvégezni, hanem meg is akartam tanulni a szakmát. Bertáné Varga Olga nagyon jó mesternek bizonyult, semmit nem erőltetett ránk, de mindent elmondott a virágkötészetről, amit tudni kell. A latin virágneveket is lelkesen tanultam. A szavakat kis fecnikre írtam, és mikorra Szegedre értem, tudtam. Mindez azért is volt, mert örömömet leltem a virágkötészetben. Az iskolát kitűnővel végeztem. Aztán jött a bemutatkozás „cz-vel"...

● ***Közvetlen és szívélyes a vevőkkel.***

– Nagyon szeretem az embereket, és azt is, ha elismerik a munkámat. Ez a virágboltban megadatik nekem. Olyan jó, amikor egy vevő örül, ha éppen szombaton délután az üzletben talál bennünket, holott valójában nem remélte, hogy virághoz juthat. Vagy például, amikor megköszöni, hogy segítettem a választásban. A múltkor például nagy gondban volt egy hölgy, aki „válási" csokrot akart, de nem tudta, hogyan kellene összeállítani. Javaslatomat elfogadta, és így a fehértől a sárgán, piroson, bordón át a rózsaszínig mindenféle szín volt a rózsacsokorban. Hiszen a tisztaság, a fény – amit számomra a sárga jelent –, a szerelem és az elmúlás egyaránt benne volt a kapcsolatban a válásig.

● ***A fényről és a tükrökről különös hitvallása van...***

– Az átlagosnál talán valóban több tükör vesz körül otthon, mert fontosnak tartom látni bennük a pillanatokat. Az arcomat, amelyet nem tartok különösnek, de kíváncsi vagyok a változásaira, az idő múlására, a fények játékára. A tükör ugyanis megsokszorozza a fényt, megnöveli a teret, szinte kitágítja a világot. Ezért érzem magam jól a gyertyák és a tükrök fényében.

● ***Margit! Közelednek a karácsony fényei is. Milyen virágokat, színeket ajánl az olvasóknak az ünnepi otthonokba?***

– Én a fehér virágok híve vagyok, mert azok a tisztaság és a tisztelet színei. Ezeket érdemes kiegészíteni annak megfelelően: mi jellemző a családra. Ahol sok a nevetés, ott illik a piros, a narancs. Ahol inkább szomorúság van, ott a lila lehet a meghatározó. Igazán ünnepélyes pedig a fehér, az arany és a piros összhangja. A lényeg, hogy mindig az egyéniséghez illeszkedjék a virágok színe.

– A virágszakmában három év telt el. Mit hoz a forduló az életében?

– Szeretnék továbbra is az üzletben dolgozni, a vevők között maradni. De a fordulat nem marad el, hiszen új tulajdonosa lesz a boltnak. De Erdei úr azt mondta: számít ránk.

JOÓ ERZSÉBET

● *Irány Amerika!*

Kati a nagynénihez repül

Tegnap a szegedi Sajtóházban adták át a Delta Air Lines és a Morton's utazási iroda Irány Amerika! című játékának fődíját, a két személyre szóló repülőjegyet. Az iroda vezetője, Jászay György kívánt jó utat a nyertesnek, az algyői Molnár Katalinnak, aki a Gedói általános iskola hetedikes tanulója. A családot kegyeiben fogadta Fortuna, ugyanis a Molnár szülők tavaly nyertek egy amerikai utat, ugyancsak a Deltával repültek. Kati testvérével szeretné Floridában meglátogatni nagynénjét, akivel még soha nem találkozott. Azt is elárulta, hogy ismét játszanak lapunkkal, mert a Renault Twingo igazán jól mutatna a házuk előtt.

● *Kiss Jenő makói szobrászművész névjegye*

A második világháborús „tűzkeresztség"

A harminc év körüli szobrászművészek közül általában kevesen tudhatnak maguk mögött több jelentős köztéri alkotást. A képzőművészetben talán valamivel hosszabb, megalapozottabb gyakorlat szükségeltetik a bizonyításhoz, mint más ágazatokban.

Nos, a makói Kiss Jenő szobrászművész ezen kevesek közé tartozik. 1986-ban a budapesti Képzőművészeti Főiskola elvégzése után tanítómestere, Borsos Miklós bocsátotta útjára a kitartóan munkálkodó fiatalembert. Alkotásai közül Makón 1987-ben Pulitzer-domborművét, Szegeden 1990-ben Móra Ferenc portréját, a közelmúltban pedig ismét a Maros-parti városban a második világháborús áldozatok emlékművét avathatták fel. A közel két méter magas, keresztre támaszkodó katona bronzalakját megalkotni egyet jelentett a tűzkeresztséggel. Az utóbbi eseménnyel kapcsolatban faggattam az igen gyakran Szegeden tartózkodó ifjú mestert.

● ***Hogyan sikerült elnyernie e jelentős köztéri szobor pályázatát?***

– Úgy, hogy a szakmai zsűri bekért hat pályatervet, maketteket. A fővárosi lektorátus szakembereiből és a makói képviselő-testület tagjaiból alakult zsűri az én alkotásomra voksolt. Az ötletet az adta, hogy nagybátyám is orosz hadifogságban maradt oda sokadmagával. Édesapámmal gyakran elbeszélgettünk a háború borzalmairól, a jeltelen sírokban nyugvó magyar bakákról. A személyes, családi élmények mellett egykori katonafényképek is inspirálták tervem megvalósítását. Először agyagból készítettem el eredeti méretben a főalakot. Ekkor kaptam megbízóimtól néhány hasznos tanácsot kisebb módosításokra, majd gipszből kiöntöttem a negatív, utána pedig a pozitív formát. Az utóbbit szállítottam el a pécsi bronzöntődébe.

● ***Miért éppen oda vitték az előkészített anyagot?***

– Mert a közelben egyedül ott dolgoznak a régi viaszvesztéses eljárással, amely művészeti szempontból számomra igen lényeges. Ezzel a módszerrel még lehetőségem volt módosítani többek között a koronás kabátgombokat, veretes csatokat, bajonettet, ruharedőket. Valamikor a reneszánsz művészetek virágkorában volt közkedvelt ez az eljárás. Homoköntésnél viszont már ezeket a korrigálásokat nem tudtam volna megcsinálni. Az üreges, mindössze két-három milliméter falvastagságú szobor öntési munkái így is 1 millió 200 ezer forintba kerültek.

● ***Kik voltak még a segítségére e nem könnyű feladat megoldásában?***

– Elsősorban művésztársaim, barátaim, akik hasznos tanácsokkal láttak el, és a város lakóit képviselő önkormányzati testület, amely a bizalom megelőlegezésével adott biztatást. Az általános környezetépítésztervező, Papp Zoltán, akivel szintén együtt jártam annak idején a főiskolára, sokat segített, és megemlíthetem még a kertészeti szakmérnököt, Asszony Emmát is, aki a megfelelő parkosítást, miliőt alakította ki – mondotta befejezésül a fiatal szobrászművész.

O. T.

A keresztre támaszkodó katona, egyelőre még a műteremben. (Fotó: Enyedi Zoltán)

Délvilág

A pornó nem való a libáknak

A Pireneusok nyugati részén fekvő, kis faluban nehezen fér össze egy lúdtenyésztő és egy pornófilm-stúdiós.

Hogyan lehetne „összeszoktatni" egy pornófilmek forgatásával foglalkozó stúdiót és lúdtenyésztőfarmot? Ez a kérdés foglalkoztatja most leginkább egy Perpignan melletti kis falu, Pia lakóit.

Joëlle Cinca lúdtenyésztő állítja, hogy a színészek közszereplésükkel megbolondítják szárnyasaikat. Ügyvédet fogadott, és panaszt emelt a köztársasági ügyésznél. A Defi társaság pedig úgy véli: a libák zavarják a forgatást. A polgármesteri hivatal nem akart belekeveredni ebbe a „jószomszédi viszony"-ba, azt remélve, hogy előbb-utóbb megegyeznek. „Ráadásul az én farmom mezőgazdasági farm. Ha valami törvénybe ütközik, az csak Menond úr foglalkozásával lehet kapcsolatban." Ez utóbbi a Defi társaság ügyvezetője, aki az új Pia-beli székhelyén ötven embert foglalkoztat. A vállalat képes magazinok, kazetták és mindenféle szexszel kapcsolatos tárgy terjesztésével foglalkozik, jelenleg vezeti a francia pornópiacot, és ügyvezetője nem hajlandó elköltözni. „Joga van átmenni a magánterületemen, de benne van a közjegyzői okiratomban, hogy üzleti tevékenységet ott nem folytathat, és a filmforgatás üzleti tevékenység, nem?" – mondja Cinca asszony.

A filmforgatás színhelye a farmja mögött van. „Egy egyszerű rácsos kerítés választ el bennünket az úrral. Mindent hallok, mindent látok. Jópáran halljuk és látjuk ezeket a gusztustalanságokat. Mindenkinek elege van, főleg azoknak a családoknak, akiknek a gyerekei is látnak mindent."

A Defi társaság megerősíti, hogy kölcsönös ez a háborgatás, és „nem érti, hogy láthat mindent a szomszédasszony". Szerinte ez nevetséges, hiszen be lett bizonyítva, hogy semmi nem látszik.

A társaság felelősei „ellentámadásba lendültek": „A libák állandó zajukkal rettenetesen zavarnak minket. A forgatás közben közvetlen hangfelvételt is készítünk, de a stúdióban újra fel kell venni a hangokat, vagy jól sikerült jeleneteket ki kell vágnunk, mert belehallatszik a libák gágogása hátulról". Ez a színészek munkáját is megnehezíti, akiknek „amúgy sincs könnyű dolguk. Néhány színészt annyira zavar a zaj, hogy nem hajlandó meghosszabbítani szerződését."

Színésznő az árva elefántok „mamája"

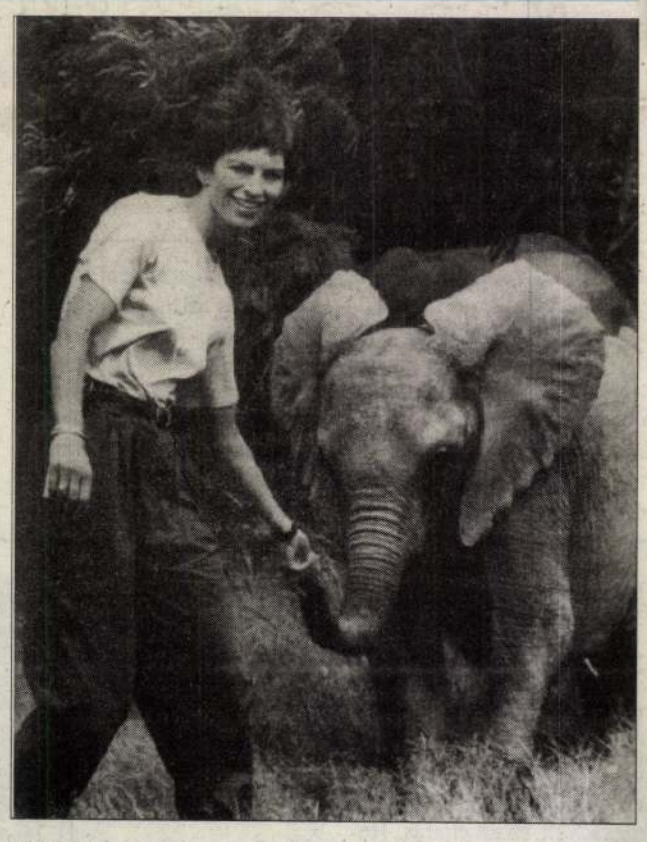

A zürichi Marion Garai 1991 nyarán kényelmes svájci otthonából Dél-Afrika isten háta mögötti vidékére költözött. A szenvedélyes elefántkutató a húszezer hektárnyi területű Venetia Limpopo Nemzeti Rezervátumban dolgozik. A legközelebbi falu autóval fél óra alatt érhető el, napokig embert sem lát. Kunyhója – tíz méter magasan – egy fára épült. Tábori ágyban, hálózsákban alszik, s nincs annál szebb – állítja –, mint hajnalban elefánttrombitálásra ébredni.

Marion színésznő, Svájcban és Németországban jelentős sikereket aratott. Pályamódosítása meglepő: beiratkozott a zürichi egyetem zoológiai szakára. Sri Lankában, Indiában és Afrikában, természetes környezetükben figyelte meg az elefántokat, majd a zürichi, a stuttgarti és a berlini állatkertben tanulmányozta a fogságban lévő ormányosokat. Diplomamunkája 1990-ben készült el A nőstényelefántok fogságban címmel. Az elefántoknak igen fejlett társadalmi rendszerük van – magyarázza –, az elefántanyák messzemenően segítik egymást, együttműködnek, közösen gondoskodnak kicsinyeikről. Az elefántbébik, ha elvesztik anyjukat, nagyon szenvednek, hiányolják a szülői szeretetet.

A svájci kutatónő az árva elefántok őrangyala. Az öt évnél fiatalabb, két méternél alacsonyabb, tehát a fiatal elefántot nem szabad elpusztítani. Az elárvult elefántokat a Krüger-parkba szállítják, már százötvenen találtak itt menedékre. A nemzeti parkok és az állatkertek veszik meg az eladásra kerülő, fiatal elefántokat.

Tavaly az elefántkutatónő információs központot (TEIC) létesített, itt az elárvult elefántokra vonatkozóan minden adat megtalálható. Tavaly tizenhét nemzeti parkot és vadállatfarmot járt végig Dél-Afrikában Marion Garai, feltérképezte a helyzetet, tanácsokkal szolgált. Mi történik az elefánt-matriarchátusban, ha az elefántcsordát vezető anyaállat elpusztul? Hogyan mutatkozik meg az anyai szeretet hiánya? Veszélyt érezve hogyan viselkednek a riadt kicsinyek? – ilyen és hasonló kérdések izgatják a zoológusnőt. Rádióadóval felszerelt nyakörvet helyezett egy elefántcsoport állataira, ennek segítségével értékes, új ismeretekhez juthat. Kezdetben az elefántok bizalmatlanok voltak, ám ma már természetesnek veszik „barátnőjük" jelenlétét. „Elfogadtak, és ez jó érzés – mondja büszkén a kutatónő –, megismerik a hangomat, tudják, nem kell félniük tőlem." Doktori disszertációját a svájci nő a pretoriai egyetemen védi meg. „Az árva elefántoknak anyára van szükségük (nyolcéves korukig táplálja, szoptatja őket az anya!). Állatkertek, cirkuszok idősebb, tapasztaltabb elefántjait szeretnénk pótmamaságra rábírni." Marion Garai meggyőződése, hogy ez sikerülni fog. Huszonhárom árva elefántot egy matriarchára bíztak. A 19 éves zimbabwei Jane elefánttehén néhány hét alatt elfogadta a csoportot, szorgalmasan szoptatja az óriásbébiket...

SZ. É.

● A gyűjtő vágya: Hamvai homokórába kerüljenek

Nagyon sok mindenfélét gyűjtenek az emberek. Ki bélyeget, ki régi pénzeket, érméket, ki festményeket. Ezek azonban – bár lehetnek hihetetlenül értékesek – csak amolyan szokásos gyűjtőkört ölelnek fel. De mi van akkor, ha valaki egyáltalán nem szokványos dolgok iránt érdeklődik, s ha történetesen homokórákat gyűjt? Azt gondolnánk, ilyen ember csak valahol az életunt milliomosok körében létezhet, messze külföldön. Pedig itt van közöttünk.

Csongrádon Dózsa Lajosné homokóra-gyűjteményének nagy részével az átlagpolgár is megismerkedhetett a Tiszai Galéria kiállításán. Hogy miért gyűjt valaki pont homokórát? Ezt is megkérdeztem tőle.

– Mindenki ezt szokta kérdezni. Egyszerű, elmondtam már sokszor. Egyet vettem először 1967-ben, aztán amikor megláttam a következőt, azt is megvásároltam, majd a következők és az az utánit is.

● Mi a jó a homokóra-gyűjtésben?

– Ezt nem lehet megmagyarázni. Mi jó a bélyeggyűjtésben? Mi akármi másban? Ezt nem lehet megmagyarázni.

● Mikor vált ez önnek szenvedélyévé? Szenvedélye ez egyáltalán?

– Örömet okoz, vagyis persze szenvedély valahol, 26 éve foglalkozom vele. Sajnos egyetlenegy szakirodalmat találtam a holmokórákról, ezenkívül csak a lexikonok írnak róluk, de nagyon keveset. A családom segít a gyűjtésben. Bárki bármerre járt, ha látott, hozott ilyet. Sőt ajándékba is készítettek nekem többet is. Azokat, melyek unikumos üvegből készültek, a férjem csinálta a fiammal. Egyébként jelenleg 138 darabból áll a gyűjteményem. Nem úgy csinálom, mint a bélyeggyűjtők, nem motívumokat szedek össze, mert ebben azokat nem lehet. Olyan nehéz egy-egy darabhoz hozzájutni, az nem igaz! Egyébként senki másról sem tudok, akinek ugyanez lenne a hobbija...

● Melyek a legkedvesebb darabjai?

– Az édesanyámtól kapott, a férjem készítette, s azok, amelyeket a testvéreim ajándékoztak nekem. A húgomtól nagyon sokat kaptam már. A legkedvesebb az édesanyámtól kapott. Az orvosi homokórákhoz úgy jutottam hozzá, hogy kinn voltam három évig a volt NDK-ban, s ott kórházba kerültem vakbélműtétre, s minden orvosnak, ápolónőnek ez volt a zsebébe tűzve. A patikában is árusították. A legkisebb nyolcperces, míg a legnagyobban négy és fél óra alatt pörög le. Egyébként ebben tiszta mosott tiszai homok méri az időt. Keveset foglalkozom az órákkal, mert nagyon törékenyek, így állandóan nem lehet őket porolgatni. Ott állnak a polcon, egymás mellett. Nem is fordítgatom őket állandóan, mert akkor folyamatosan ezt kellene tennem.

● Mi lenne a legfőbb vágya?

– Az, hogy halálom után a hamvaim is homokórába kerüljenek.

● Kissé morbidnak tűnhet a kérdés: saját magát hány percesnek gondolja?

– Nem morbid. Az a helyzet, érdeklődtem efelől. Az időt nem tudom megmondani, de már érdeklődtem, s urnákat is néztem. Az üvegfúvóval is beszéltem róla: körülbelül másfél literesre volna szükség. Ez nekem nagyon-nagyon régi szándékom. A homokóragyűjtés azonban nem tölti ki az egész életemet, nem ezzel foglalkozom folyamatosan.

KOROM ANDRÁS

Kábítószer-növényekből papír

Angol farmerek egy érdekközössége szeretné elérni, hogy engedélyezzék a vadkender egyik faja, a Canabis sativa termesztését. Igaz, e növény levelei, virágai olyan vegyületeket tartalmaznak, amelyek a marihuana alapanyagai. Van azonban egy olyan faja, amely alig termel ilyen anyagokat. Szárának bele azonban kiválóan alkalmas különleges papírok gyártására, és egyszerűbbé teszi a hulladékpapírok feldolgozását. A canabispapír gyártásánál felesleggessé válnak a mérgező fehérítési műveletek. A papírgyártáshoz használt fafajoknak akár húsz évig is növekedniök kell, mire érdemes papírgyártáshoz felhasználni azokat, a vadkender viszont évente termeszthető és learatható.

Mégsem Gutenberg volt az első?

Nem kis szenzációt keltett az íráskutatók körében Herbert Breckle regensburgi kutató megállapítása, hogy tudniillik a prüfeningi kolostor szerzetesei már Gutenberg előtt háromszáz esztendővel használták a nyomtatás egy kezdetleges formáját – írja a Prizma, a Der Spiegel tudományos hírrovata. Fotográfiai eljárással felnagyította a kolostor felavatását rögzítő agyagtáblát. A beléje nyomott betűk oly nagymértékben azonosak és minden részletükben megegyezőek, hogy csakis az egyes betűk valamilyen domború mintáinak felhasználásával készülhettek.

Ki veszi meg a királynő vonatát?

A hamarosan esedékes brit vasútprivatizálás közben már a jövő év elején dobra kerül II. Erzsébet királynő magánvonata is. A 14 kocsiból álló pompás szerelvény magánmenedzsere évi 2,5 millió fontot kap majd a kormánytól a vonat működtetésére és színvonalának fenntartására. Hogy kijön-e a pénzből, az az ő dolga, de feladata nem lesz könnyű és szerzeményét nem reklámozhatja.

A királyi vonat egy-egy kocsija 32 tonnás, mert 12 tonna rajtuk csak a páncélozás. Tévékamerák és riasztóberendezések hálózzák be az egész szerelvényt, és infravörös sugarak leplezik le a hivatlan látogatókat. Gáztámadás ellen extra szigetelés és oxigénvezetékek adnak biztonságot. Most még a British Rail, a brit államvasutak 102 alkalmazottja készíti fel alkalmanként a vonatot minden útjára. Tavaly az uralkodó 37 alkalommal ült vonatra, és ez esetenként 50 ezer fontba került.

A királyi család tagjain kívül mindenkor még további 54 személy utazik – mozdonyvezetők, ajtónállók, szobalányok, inasok, szállásmesterek, titkárok, udvarhölgyek, biztonsági személyek.

Hírek szerint a legesélyesebb vásárlónak Pete Waterman popzene-kiadó igérkezik, aki egykor fölfedezte Kylie Minogue-ot és Jason Donovant. Waterman vonat-őrült: már eddig is 1,5 millió fontot költött 25 múzeális gőzmozdonyból és 40 ősrégi vasúti kocsiból álló gyűjteményére.

Kiss Jenő

Délvilág 1996. X. 19

• Felavatták dr. Tóth Aladár szobrát

Makói tisztelgők, esőben

Tegnap este a makói rendelőintézet előtt leleplezték dr. Tóth Aladár mellszobrát. A sokak által tisztelt orvos emlékét dr. Tóth Ferenc nyugalmazott múzeumigazgató, dr. Buzás Péter polgármester és dr. Stróbl Ferenc kórházigazgató idézte fel, és jelen volt Katona Tamás országgyűlési képviselő is. A zuhogó eső ellenére az ünnepséget nagy tömeg kísérte figyelemmel.

„A szobor a makói polgárok kezdeményezésére, az önkormányzat, az egyház és a kórház összefogásának eredményeképp állhat." *(Fotó: Karnok Csaba)*

A pécsi születésű, de életének nagy részét Makón töltő orvosról a Himnusz eléneklése után *dr. Tóth Ferenc* beszélt az egybegyűltek előtt. Mint elmondta: a Magyar Életrajzi Lexikon három makói orvosról ír, dr. Diósszilágyi Sámuelről, Bálint Nagy Istvánról és az 1903-ban született, és 1976-ig élő dr. Tóth Aladárról, akinek szakmai munkáját, humánumát, emberi kiválóságát az egész város ismerte. A fül-orr-gégész orvos keresztényi értékek szerint élő ember volt, aki nem csak gyógyító munkájával segített az egyszerű makói polgárokon. A városi tanács működésének utolsó évében posztumusz díszpolgárrá választotta, egy fiatal orvosokból álló baráti társaság pedig erkölcsi tartását tartja máig követendőnek. Bár Gerizdesen utcát neveztek el róla, és házát emléktábla is jelzi, a gerizdesi polgárok néhány évvel ezelőtt úgy döntöttek, aláírást gyűjtenek annak érdekében, hogy az orvos emlékét szobor is őrizze. E kezdeményezést a katolikus egyház, a kórház és az önkormányzat is támogatta. Dr. Buzás Péter polgármester köszöntőjében hangsúlyozta, a szobor folyamatosan növekvő szellemi értéke abban rejlik, hogy civil kezdeményezésre, a makói polgárok, a katolikus egyház, a kórház, a keresztény értelmiségi szövetség és az önkormányzat összefogásának köszönhetően valósulhatott meg. *Dr. Stróbl Ferenc* kórházigazgató *dr. Tóth Aladár* szakmai munkájáról szólt: a modern, korszerű műtéti eljárásokról, melyeket az egykori fül-orr-gégész honosított meg a város kórházában, és az akkor modernnek számító berendezésekről, melyek a kórház műszaki részlegén készültek, *dr. Tóth Aladár* útmutatása alapján.

A szobrot, Kiss Jenő szobrászművész alkotását dr. *Stróbl Ferenc* leplezte le, és *Gyulay Endre* megyés püspök áldotta meg. Az ünnepség koszorúzással ért véget.

B. A.

rodite
JYI RUHASZALON
gnyitjuk új, exkluzív
Ruhaszalonunkat
sgt. 3. szám alatt
24-838, 327-270
óráig, szo.: 9–13 óráig.
14393

ÚJ GENERÁCIÓ

A fiatalok és a zeneszeretők oldala

● *(Nem) Bénázik a Nyers*

Mit hoz a mítosz?...

Nem bénázott a nyáron a Nyers együttes, hiszen szeptember végén már a második lemezük jelent meg a boltok polcain. A „Béna" fényképein és néhol a hangzásán a hatvanas évek köszön vissza, a trapézgatyónak, a sziloningeknek és az analóg motyóknak köszönhetően. Az album jó, sokkal jobb, mint az első. S hogy valóban sütnek az új nóták, az kiderült szerda este a JATE-Klubban is, ahol a szegedi lemezbemutató koncertet tartották. A friss anyagról Czutor Zoltán zenekarvezető-gitáros-énekessel beszélgettünk.

● *Új a design, csak nem*

módszert választottunk: gor
dolkoztunk. Arról írtunk
ami bennünket foglalkozta
Van egy leszerelő katonák
ról szóló dalunk is Szervusz
tok címmel.

● *„Ja, mert a Nyersbő*
ketten is alkalmatlanok
voltak katonának...

– Én igen, de Miklós Ti
bor alternatív szolgálatot töl
tött egy plébánián. Mondjuk
a szövegek közül hármat az
idegklinikai kezelésem alat
írtam.

● *Új stúdióban készült a*
lemez, analóg cuccokon,
a hangzás is a szilonin-
gek korát idéz. Így utólag
meghallgatva, mennyire
tetszik a sound?

– Elégedett vagyok vele
végülis. Jó, nem szól úgy
mint az Aerosmith vagy a
Nirvana, dehát Magyaror

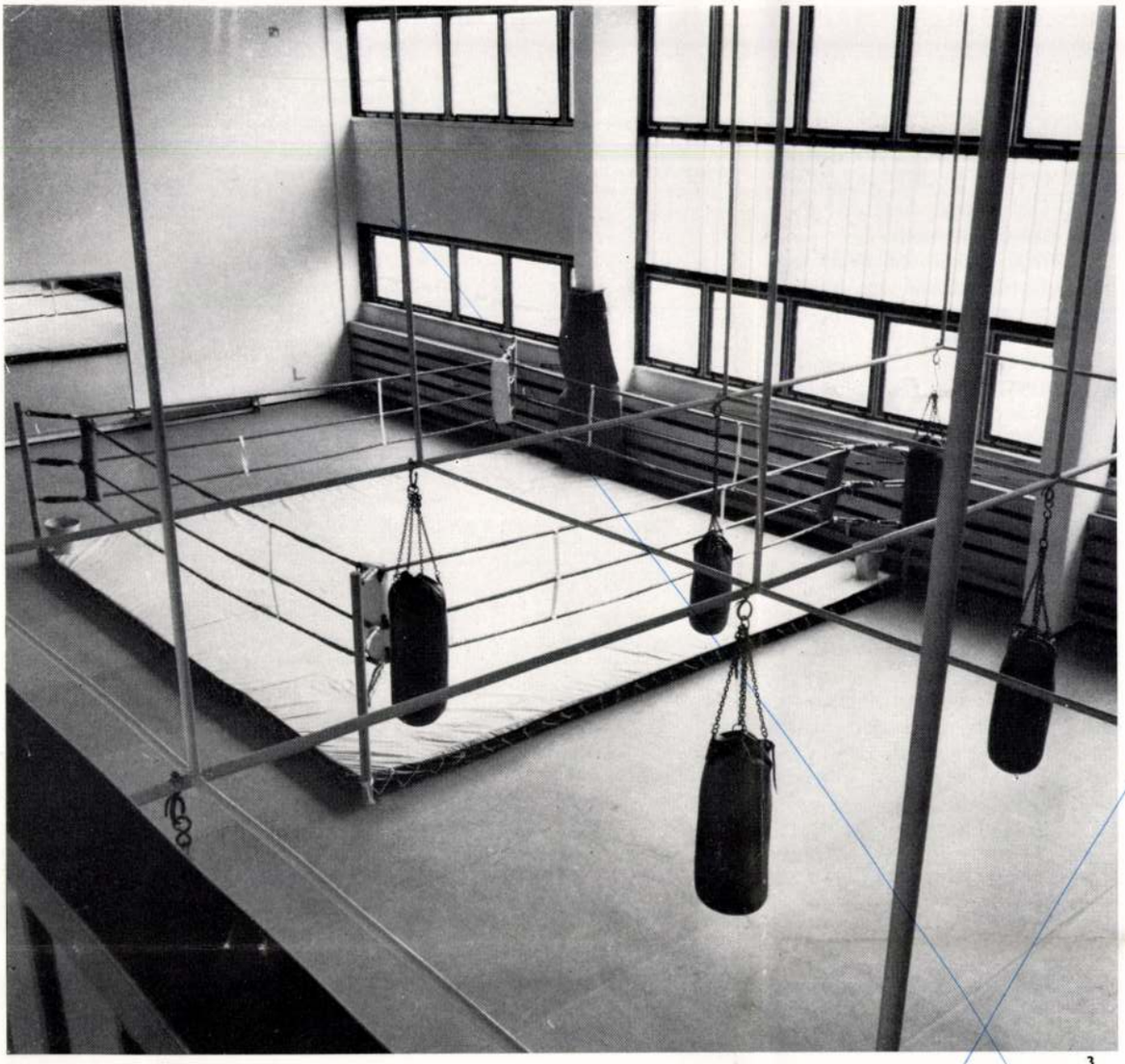

3

4

emeleten a földszinti öltözők és a második emeleti irodák ismétlődnek, a technikai szárnyban pedig mosoda és egyéb kiszolgáló helyiségek vannak az edzőterem légtere mellett. A csőalagút — a tervezés alatt jelentkező összes közműigény figyelembevételével — akkorára sikerült, hogy csak a belmagasságát kellett megfelelően „megválasztani" és egy négysávos több mint 120 méter hosszú futófolyosó kialakítására adott lehetőséget. Ez a kialakítás, egy osztrák cég által szállított padlóburkolattal, a futóatléták téli edzési lehetőségét biztosítja.

A létesítmény jól üzemel és a sporttelep fejlesztése tovább folytatódik. Kedvelt helye lett — fő funkcióján kívül — a téli sportnak és a nyári tömegsportnak. A vendéglátó helyiségei is nagy látogatottságnak örvendenek.

A város jellegzetes színfoltját jelentő „Nagyerdőben" a növényzet jótékony hatása, a környezet rendezettsége is javítja az újonnan kialakított sporttelep megjelenését.

G. Zs.

Hortobágy Állami Gazdaság központi épülete

Építész: Kiss Jenő (HAJDÚTERV)

Belsőépítész:	Mohácsi Péter
Szerkezet-tervező:	Bana József
Gépésztervező, víz-csatorna:	Sajó Sándorné Havacs Lászlóné
Fűtéstervező:	Miklovicz István
Szellőzés:	Kovács Gábor
Elektromos:	Nagy Gábor
Közmű, út:	Garda Gabriella Marchhart József
Fotók:	Krecsmáry Péter
Kivitelező:	HBm. Tanácsi Építőipari Vállalat
Építésvezető:	Hajós László
Beruházó:	AGROBER
Építtető:	Hortobágyi Á. G.
Tervezés:	1976
Kivitelezés:	1977—79

A létesítmény — a községrendezési tervnek megfelelően — a község területi központjában a 33. út és a 8 tt-es iskola közötti sík területen épült.

Szomszédságában 120 fh-es általános iskolai kollégium építés alatt áll.

A 260 munkahellyel rendelkező irodaépület az Á. G. központjának és a község valamennyi közületének: községi tanács, rendőrőrs, OTP, Hortobágyi Nemzeti Park elhelyezését biztosítja.

Továbbá kialakítást nyert egy 600 adagos konyha és 300 fős étterem, valamint klubkönyvtár és kiszolgáló helyiségei.

Alapkövetelményként vettük figyelembe a létesítményegyüttes tájbaillő kialakításánál a tömegek formálását, a homlokzatok egyszerű igényességét, de a bő program következtében kialakult nagy tömegű objektum a terjedelmesnek látszó pusztai környezetben még szokatlanul hat.

Természetesen ezt hangsúlyozza a terület növényzetének hiánya. A tervezési terület teljes rendezését — fásítás, parképítés —, a kollégium telepítése után oldják meg.

Az UNIVÁZ-szerkezet sajátos elrendezésével hoztuk létre a kívánt funkció és célként kitűzött helyi hangulatot eredményező épület kialakítást.

K. J.

1

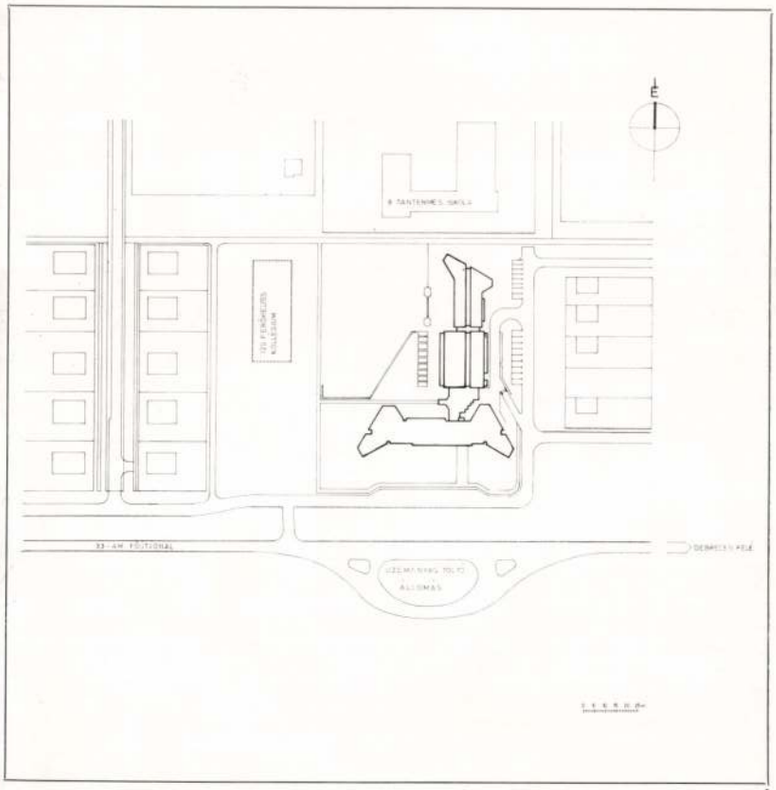

2

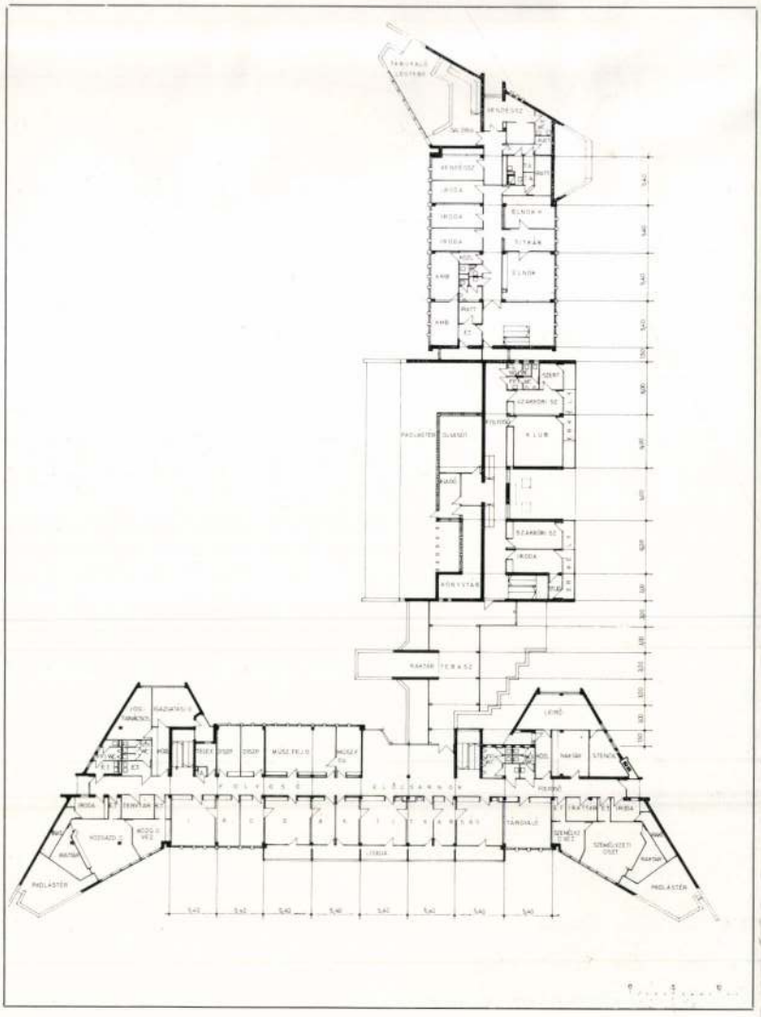

3

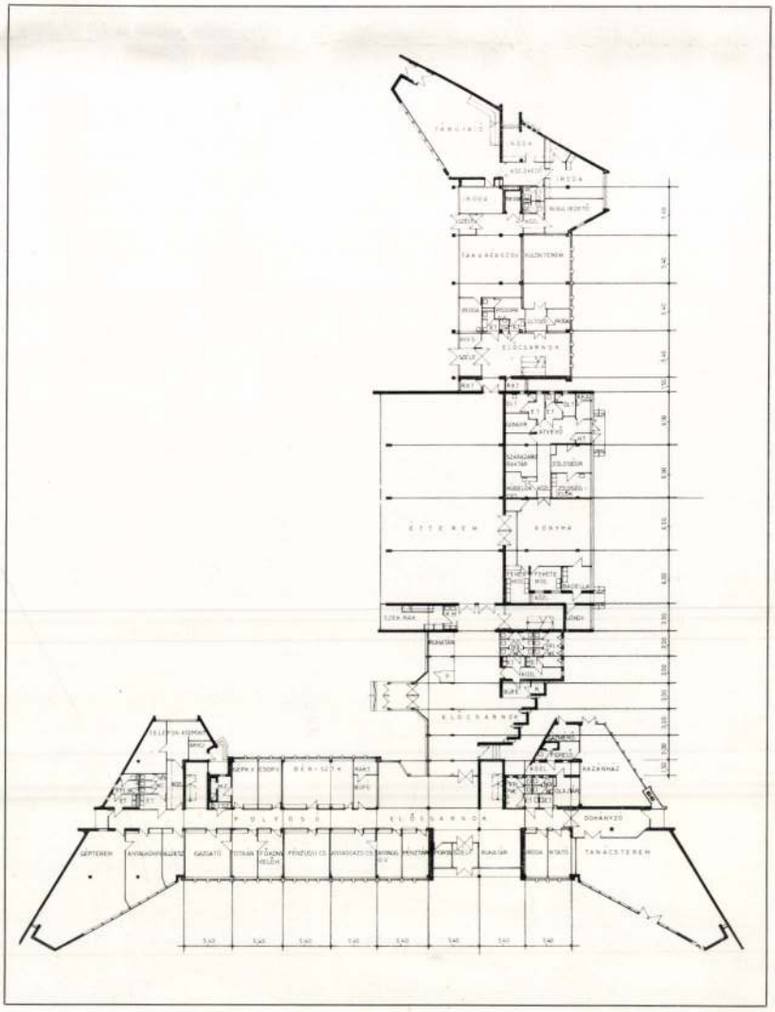

Kiss Jenő szobrász

Hírek: A képzőművészeti főiskola másodéves növendékeinek egy csoportja – Csesztai György, Győrfi Lajos, Kiss Jenő, Németh Árpád, Tápai Ferenc és Vonga Rószló – mutatkozik be Kocsagon a Pényné Művelődési Központban rendezett ~~to~~ kiállításon. Az alkotók első közös tárlatukon eddigi tanulmányi idejük során készített szobraikat mutatják be.

Népszabadság 1983. VII. 13.

Kiss János.

A Diósgyőri Vasas Képzőművészeti Gimnázium évvégi kiállításán festményével szerepelt.

Szakmagyarország, Miskolc, 1951. dec. 31.

MDK

Kiss József asztalos

Török Gy.: A turini világkiáll. Épitő Ipar 1912. 1pr. 21. 156.l.

Kiss József bútortervező

Karácsonyi ipa. kiáll. Magyar Iparművészet, 1906.
3-4.l.

2. Kiss József

l.

képm. dun. Erk

X. 207. l.

MDK

Kiss József asztalosmester

Az Iparművészeti Társulat tav. lakásművészeti kiállitásán a 2000 koronás állami iparművészeti nagydijat kapta.

Cikk: Kitüntetett...

Magyar Épitőművészet, 1912. 139.l.

MDK

Kiss József műbutorgyáros

Díszoklevéllel tüntették ki a monzai iparművészeti kiállításon.

Cikk: Kiállítások.

Magyar Iparművészet, 1924. 37.l.

és Kovács Testvérek csillárkészítőknek ítélte oda. Ugyanezen a kiállításon adta ki első ízben a kereskedelemügyi miniszter a 200 koronás munkásjutalmakat. Az illetékes bizottság javaslatára ilyen jutalmat kapott: Híres József asztalosművezető (Radócz Jánosnál), Bocskay Pál asztalossegéd (Kiss Józsefnél), Ribárszky Jenő asztalosművezető (Ribárszky Győzőnél), Krausz Ferenc műöntő (Haraszti Józsefnél) és Neudolt Alajos bőrdíszműves-munkás (Tull Viktornál). A díjakat és érmeket a Társulat választmányának egyik ülésén adják át a kitüntetett iparosoknak és munkásoknak.

A KISPLASZTIKAI KIÁLLÍTÁST május hó 5-én zárták be. A nagyérdekű tanulságos kiállítást sokan látogatták, többek közt a fővárosi iskolák tanulói csoportosan, tanítóik vezetésével tekintették meg.

SZŐNYEGKIÁLLÍTÁS. Gróf Teleky Domokos azt az eszmét vetette fel, hogy az Iparművészeti Múzeum gyüjtse össze a Magyarországon, főleg pedig a Királyhágón túl található ú. n. erdélyi szőnyegeket. A múzeum részéről Csányi Károly Teleky gróffal egyetemben bejárja Erdélyt, hogy a rendelkezésre álló anyagot tanulmányozza.

A MÜNCHENI KIÁLLÍTÁS. 1908-ban mutatta be utoljára München iparművészeti fejlettségének s az ipari munka és termelés, valamint az iparművészeti oktatás terén való haladásának szemléltető képét. Ez évben pedig már nemcsak a bajor főváros, de egész Bajorország vállalkozott arra, hogy kézműipara tárgyaiból nagyszabású kiállítást rendez, amennyiben a zsüri által előírt formaszépség, anyagszerűség és technika hármas szempontjának megfelelnek. Már maga a négy év, mely a két kiállítást egymástól időileg elválasztja, elég hosszú arra, hogy az ez év május 18-án megnyitandó tárlattól sok újat várjunk, de azonkívül külön is kiemelendő az, hogy az idei kiállítás egész rendezése, szervezete és célja meglehetősen szakít az eddigi hagyományokkal és új ösvényeket tör. Visszatér ugyanis a kiállításoknak históriailag legrégibb formájára, a vásárra, azaz nem a művészileg átgondolt, dekoratíve kiképzett és harmónikusan zárt térkülönítményeket állítja előtérbe, mint 1908-ban, hanem inkább az egyes tárgyakat. Egy művészi kéz által tervezett s a legapróbb részletekig keresztülvitt térkiképzés ugyanis mindig inkább a tervező építőművész egyéniségének bélyegét viseli magán s raffinált elhelyezéssel, szerencsésen választott színekkel, még a különben ki nem elégítő bútordarabokból is lehet némi hatást kicsalni. Azonkívül a teremről-teremre való vándorlás közben előállt kimerülés, szemléletünknek folyton új és változó beállítása a művész által követelt hangulatba, szintén oly momentumok, melyek ajánlatossá tették a kiállítások eddigi rendezésének módszerével való szakítást. Végül általánosan tapasztalták azt is, hogy a nagy gyárosok részéről kifejtett luxus nagyon is alkalmas volt arra, hogy a kevésbbé tehetős kiállítókat háttérbe szorítsák. Az új kiállítási módszer, melyet Münchenben akarnak most érvényesíteni, ezeket a hátrányokat jelentékenyen fogja enyhíteni, habár nem lehet tagadni, hogy ez a differenciálás viszont a szemlélő és vásárló publikum részéről is a művészi értékek iránti oly fejlett érzéket, oly finom ízlést tételez fel, amelyre alig merünk még számítani. De végre is a kiállítások egyik legfőbb rendeltetése és célja éppen a közönség művészi ízlésének fejlesztése s ezt a célt a bajor iparkiállítás azzal akarja elérni, hogy a termelőnek és a vásárlónak igényeit egyformán tartja szem előtt s az utóbbinak minden szuggerált külső befolyás nélkül kíván módot nyujtani arra, hogy csupán a tárgy tulajdonságai által vezettesse magát választásában. Így aztán a kiállításon az egyes tárgyak kiállítása lesz a mérvadó és pedig úgy a tömeges cikkeknél, mint a valóságos műtárgyaknál. Az árúk könnyebb csoportosítása végett számos osztályt alakítottak, melyek a kiállítási épület hat nagy csarnokában lesznek elosztva. A legfontosabb csoportok ezek közt a textil-árúk, a ruházati ipar, bútorok, faragványok, kő, nemes és nemtelen fémek, keramika, üveg, grafika, bőr, papír, könyvkötészet, viasztárgyak, játékárúk, egyházi művészet, automobilok és repülőgépek. A fősúlyt azonban a kiállított tárgyak kvalitására fektetik, ami nem anyaghű s a célszerűség és formaszépség szempontjait nem egyesíti magában, annak a kiállításon nincs helye. Különösen harcot üzen a kiállítás ama mindennapi használati tárgyak ellen, melyeknek úgynevezett szépsége válogatás nélkül fölbiggyesztett ornamentumokban, az idegen és belső igazság nélküli stílformák általi eltorzításban merül ki. S ha a müncheni kiállításnak sikerül az ornamentumokkal az iparművészetben ma űzött szertelenségeknek véget vetni, már ezzel is nagy eredményt ér el. A cél: a kvalitásos munkák kiválasztása és megrostálása elérésére a kiállítás vezetőségének több mód állott rendelkezésére. Mindenekelőtt az elsőrangú művészekből és szakemberekből álló zsürinek szigorú kritikája már a tárgyak beszolgáltatása előtt, úgy, hogy az eddig szokásos és nem nagy népszerűségnek örvendő kitüntetések, mindenféle »Grand prix« és aranyérem, meg elismerő oklevél elvi kizárásával, már maga a kiállításra való elfogadás kitüntetés számba megy a kiállító cégre nézve. Továbbá különböző tárgyakra, melyeknél még határozott és tiszta forma nem higgadt le, pályázatokat írtak ki s a pályadíjat nyert terveztetket megvásárolva, a gyárosoknak bocsátották rendelkezésére. Az eredmény örvendetesnek bizonyult ebben a tekintetben is. Az iparcikkek színvonala emelésének további eszközéül szolgált a művészek és a termelők közt már évek óta fennálló eladásközvetítő irodának a kiállítás céljaira való kiépítése, mely így mindkét félnek hasznos szolgálatot teljesít, amidőn a termelőiparosoknak alkalmas és ízléses terveket bocsát rendelkezésükre végrehajtás végett, a művészeknek pedig vevőket biztosít eszméik és ötleteik számára. Az eladás szervezését is, amely eddig oly sok kellemetlenséggel járt, előnyösen oldották meg, amennyiben minden tárgy eladó s a vevő által el is szállítható, föltéve, hogy az eladó hasonló s ugyanoly értékű tárggyal való helyettesítéséről gondoskodik. A régebbi kiállításoknak a kisebb iparosok által oly súlyosan érezett ama hátrányain, melyek a nagyvállalkozó illetéktelen előnyökben való részesítésében állnak s melynél fogva a több eszközzel rendelkező kiállítók pazarabb kiállí-

Különfélék.

RÁTH GYÖRGY-UTCA. A közmunkák tanácsa az I. kerületi Birsalma-utcát az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat néhai elnökének nevéről, Ráth György-utcának nevezte el.

AZ ÉREMKEDVELŐK EGYESÜLETE folyó évi április hó 27-én délután 6 órakor tartotta meg Teleki Sándor gróf elnöklésével az Orsz. Magyar Iparművészeti Múzeumban ez évi rendes közgyűlését. Titkár az egyesület mult évi működéséről beszámolva jelentette, hogy az Éremkedvelők Egyesülete 1911. évben két érmet osztott ki tagilletményül tagjai között. Az 1912. évben Moiret Ödön és Juhász Gyula szobrászművészek 1—1 érmét fogja kiadni és a f. évre a rendes tagilletményt képező éremre pályázatot hirdetett, mely pályázat f. évi május hó 10-én jár le.

AZ IPARMŰVÉSZET HATÁRAINAK KIBŐVÜLÉSE. Most jelent meg a „Deutscher Werkbund" 1912-iki évkönyve a jenai Diederich kiadásában „Die Durchgeistigung der Deutschen Arbeit" cím alatt, mely beszámol e hatalmas művészeti szervezet lefolyt évi működéséről a művészi ízlés terjesztése körül. Az évkönyvben Peter Jessen szellemesen vázolja az iparral kapcsolatos művészi szempontok és felfogások fejlődését s az új német társadalomművészeti törekvéseket.

Azt bizonyítja Jessen ebben a fejtegetésében, hogy az új feladatok számára a régi elnevezések ma már nem elegendők. A műipar (Kunstgewerbe) fogalma p. o. szűkké vált s helyet adott a sokkal összefoglalóbb iparművészetnek, amely magába foglalja az építészetet és művészi ipart, a kézművességet és ipart, a darabmunkát és a tömegárút. Az iparfejlesztés orgánumai is kibővültek s az 1907-ben alapított Deutsche Werkbund célja éppen az, hogy az alkotó és segítő erőket közös munkára egyesítse s az új felfogásoknak útakat tárjon ott is, ahol eddig a műipar hiába kopogtatott: a gazdasági élet nagyhatalmainál.

Igy válnak lassanként p. o. a fémipari nagy konstrukciók műhelyei is a korszerű célművészet öntudatos eszközeivé akár úgy, hogy a mérnök maga adja meg konstrukcióinak a végleges érett művészi formát, akár úgy, hogy a hivatásos művésszel karöltve dolgozik. S hogy ez mit jelent bizonyos technikai gyártási ágakra nézve, annak példája egy berlini nagy ipari cég, mely keresztül tudta vinni, hogy gyártmányait és felszereléseit gyári épületeit és munkástelepeit a legnemesebb modern iparművészet szelleme hassa át.

Csakhogy ehhez a megrendelő és vásárló közönség művészi nevelése is szükséges s ezen dolgozik Németországban annyi múzeum, egyesület és folyóirat. A „Werkbund" itt is a hatalmas vállalatokhoz fordul elsősorban, melyeknek hatásköre a kultúra nagy területeit öleli át. Mily sokat rontott p. o. a közízlésen a német hajózótársaságok eddigi nemtörődömsége, mellyel nagy gőzhajóikat a nevetséges „protztum" áldozatául dobták oda s mennyire más képe van most ezeknek, mióta a termeket és kabinokat a józan és tárgyilagos művészet elvei szerint készítik.

Ami a szállodákat illeti, itt is sokat tett a „Werkbund" abban az irányban, hogy a német szállodák fád és semmitmondó hétköznapiságát az egyéni művészet bélyegével helyettesítve, annál inkább, mert éppen a szállodák internationális idegen forgalmukkal az ízlés igazi fokmérői a külföld előtt.

Kifejti azután Jessen, hogy a vajudó új német stil meggyőződése szerint nem a gazdagok palotáiban fog megszületni, hanem a társadalmi és gazdasági munka működési terein. Azért nem csupán művészeti sport, ha a gyári építkezésekben megnyilvánuló művészeti szempontokat fokozott figyelemben részesítjük. A „Werkbund" 1909-iki gyűlése alkalmából Frankfurtban néhány mintaszerű gyári építkezést mutattak be s azóta a hageni német kereskedelmi és iparmúzeum egy vándorgyűjteményt is rendezett ily ipari épületek mintáiból.

A kislakások, munkáskolóniák, külvárosok egyre szaporodó tömegei is élénk tanujelei a mai Németország művészi kialakulásainak.

A kereskedelem is hasonló átalakuláson megy keresztül s mindenki tudja, hogy mit jelent a modern árúház művészien képzelt tipusa, p. o. Messel nagyszerű alkotásában. De a „Werkbund" még tovább ment egy lépéssel s eredményes propagandát fejtett ki a kereskedelmi élet apróbb detailjain, a boltok, kirakatok, plakátok, nyomtatványok, csomagolásokban megnyilatkozó ízlés revideálása, fejlesztése és finomítása irányában is. E célból szoros érintkezést tartott fenn a kereskedelmi kamarákkal, melyeknek közvetítésével felolvasásokat és előadásokat rendezett a kereskedők ízlése fejlesztésére, tudva azt, hogy a kereskedelmi alkalmazottak, elárúsítók és elárúsítónők, ügynökök és utazók sokszor döntőbben folynak be a főnököknél az ízlés művészi irányzására. Azonkívül különösen a kereskedelmi oktatásnak művészi irányú megreformálására törekszik a Werkbund s ezen a téren igen fogékony talajra talált. Szóhoz tudott így jutni a nagy ipari testületekben a Hansa-szövetségben is, hogy biztosítsa azoknak az élő művészettel való szorosabb érintkezését.

Kiállítások

KITÜNTETETT IPAROSOK ÉS MUNKÁSOK. Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat tavaszi lakásművészeti kiállításán a kereskedelemügyi miniszter a Társulat végrehajtó bizottságának javaslatára a 2000 koronás állami iparművészeti nagydíjat Kiss József asztalosmesternek, az állami iparművészeti érmeket pedig Lindner Manó és Fia, Nagy Antal és Ribárszky Győző asztalosmestereknek

mint cca.

Magyar Iparművészet
1912.

Kiss József

bukorspáros

az 1923 évi monzai

kiállítás on díszok-

level.

Magyar Iparmüvészet

1924. 37. l.

(Monza.)

Kiss József

épitész

terverte az Istenii Szeretet Leányai Társulatának rendházát és templomát a bpesti Széchenyi-hegyen lásd. Épült 1925-27-ben

Siklóssy László dr

Svábhegy. Bpest, 1929, 188 – 190. l. képekkel.

Kiss József

építész

Kiss József építész, építőmester.
IX. Tűzoltó-u. 40. 146-579
VII

Budapest. 1940. szept.

MDK

Kiss József

Virágcsendélet, olaj

A Gyüjtő. 43. auk. 1921. márc. 9 l.

1 Kiss József festő M.D.K.

Steinacher Kárly Soproni festőnél tanult először, 17 éves korában meg festette a Nep. nt. János kápolna freskóit. Tanulmányait a bécsi Akadémián folytatta.

Csatkai Endre: Steinacher Kárly soproni biedermeierkori festő. Sopron é. n. 4,

M.D.K.

KISS JÓZSEF

Soproni festő barokk festményeket másol a XIX. szd. végén Sopronban.

CSATKAI E., A soproni műgyűjtés töstéczete. Budapest, 1958. 17-18.

MDK

Kiss József

Női arckép, festm.

M. biedermeier kiáll. Mücs. 1937. nov.
28 l.

M. D. K.

Kis József festő

+ 1900

Steinacher Károly sopron biedermeier festő tanítványa

A mexikói császár udvari festője

Csatkai Endre: Steinacher Károly sopron biedermeier festő 150. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

Kiss József

Lantoló apród

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

12 l.

Kiss József

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

5 l.

Kiss József, Sassenheim bei Leyden, Tylostraat 24

Adressenverzeichniss der ungarische Medailleure

Kiss József

festő † 1900.

a mexikói császári udvari festője. Sopronban Steinacker Károlynál tanult.

A Soproni Képzőművészeti Kör kiállításain

822

Seelos Gottfried

A Villa d'Este. (Aus der Villa d'Este in Tivoli.)

Kny. Novopacky után.

K. 0·50.

253 m. 170 g.

Kiss József

festő

Izsó Döblingben

l. c. Képe

Fővárosi Képtár.

Weisz Anna

Izsó Miklós élete és

művészete. Bpest,

1939. 16. l.

deren Vordergrunde Pferde abgerichtet werden. — 1835: XII. 26. *F. Hamilton:* Gegenstück zu einer Reitschule. — 1844: XIV. 25. *F. Hamilton:* Gegenstück zu einer Reitschule. — 1865, 1866, 1867, 1869: V. 15. *F. Hamilton:* Lovagló-iskola.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: V. 15. *F. Hamilton:* Lovagló-iskola. — 1873: V. 15. *F. Hamilton:* Eine Reitschule. — 1881: 384. *Ph. F. Hamilton:* Lóiskola. — 1888: XVII. 584. *L. de Witte:* A lovasok indulása. — 1896, 1897: XVII. 584. *L. de Witte:* Lovasok indulása. — 1897: XVII. 584. *L. de Witte:* Reiter. — 1898: XVII. 584. *L. de Witte:* Les cavaliers. — 1901, 1904: XVII. 584. *L. de Witte:* Lovasok indulása.

c) A Nemz. Múzeumban. 1876: V. 178. *F. Hamilton:* Lovagiskola.

Kis

K. *(Kis)* 12. *József*, festő, * Kismarton 1833 jan. 10, † Bécs 1900. A bécsi akadémián tanult, azután leginkább Miksa főherceg foglalkoztatta. Utóbb visszajött Magyarországba és Sopronban s egyebütt főleg egyházi képeket festett. Bécsben arc- és életképeket állított ki; a bpesti Műcsarnokban 1879. I. Ferenc József király arcképével szerepelt. Nő legyezővel c. olajfestménye a Szépm. Múzeumban van. Sok képe van a soproni Russcsalád birtokában. Deák Ferenc arcképe 1872-ből a bp. Biehn-gy.-ben.

Gy. G. I. 566 l

Kis József

festő

Kismartonból, 1851-ben

19 éves

lásd

Fleischer Béla 57. l.

T. 1109.

anischen Hausse gegen jährliche
enden Wohnung-nak, melyhez méret-
jának kezdete A. Das beste Zimer,
ey zur Leistung der Dienstes-Geschäf-
fejezése: E. Dienstbothenzimer.

2 : 31.1 cm.

Kiss József

festő 1833–1900

Izsó Miklós gróf Széchenyi
Istvánt mintázza,
olajf. 1860.
Székesfőv. Képtár tulajd

Kopp Ism. 19. l. 35.
Repr. n. o. L. IV.
tábla

könyv-, papir és dohányzó cikkek
HIRLAP BIZOMÁNYOS
HUSZT, Rákóczi u. 48. sz.

—

Tekintetes

E u r o p a Film és Könyv terjeszt

B u d a p e s t ; V

Kothemerer Visegrádi-u 36

Kiss József

Biedermeier kiáll. 1937

XII. Asem.

361. KISS JÓZSEF: Női arckép.

Jelzése: J. Kiss
Wien 867.

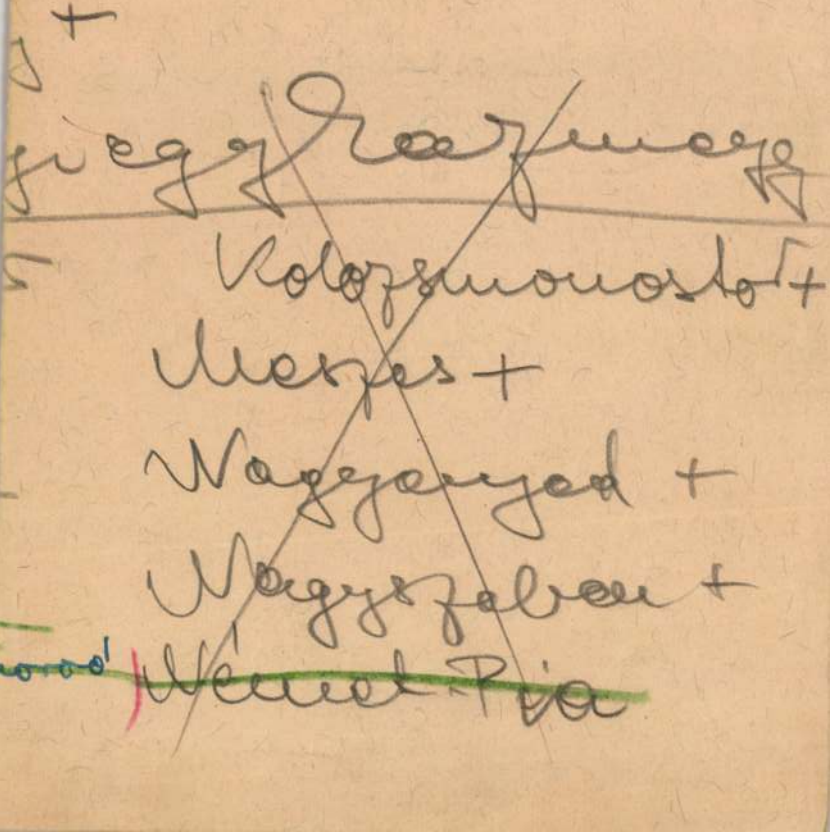

KISS JÓZSEF /1833 - 1900 / :

92. Nő legyezővel. - Olajf., v. méret 50.5 x 63.5 cm. Jelz.b. "Jos.Kis 869".

Kopp 1939/40. szezon. I.

Kiss József festő

Kiss József
Petőfi
l.

Weiss Anna:
Szabó Miklós élete
és működése.
Bpp. 1939. 16. l.

Esurgonagymarton, ref.

57

Kiss József

soprani festő

vod
z

Kopp Magyarfest.

30. l.

Izsó Miklós gróf
Széchenyi Istvánt
mutázza, olajf.
1860-ból. Repr.

Fő v. Képt. tul.

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.

Kiss József

festő

Női arckép 75×60

Fővárosi képtár tulajd.

Iml –

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Kiss József

festő

Thieme Becker

XX. 387. l.

(Lyka)

Két Kiss Józsefet említ ugyanazon a lapon.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kiss József
festő 1860
l.-
Vayer kéchenyi
101. l. 111. l.

2.

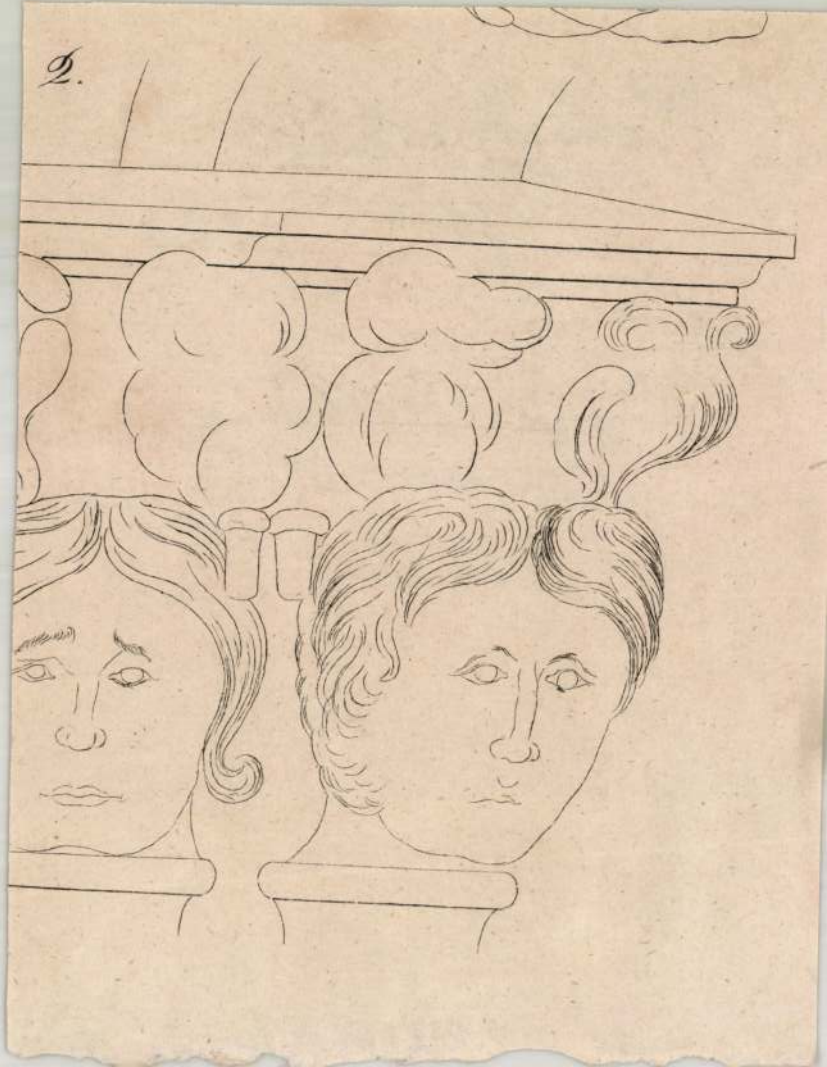

Kis József

festő

l.

Lykanemzromantika

120. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Kiss festő Józef

a XIX század második
felében egyik
Sopronban elt

nőd

Mké 145 l

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

.....*tantárgyakbó*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Muz. és Kvt. Ert.

Kiss, soproni festő III. 141.

Kiss, soproni festő

Kis József

geb. Eisenstadt 20 J. alt.

1852-53

Bècsi akadèmia
könyvtàra

1832

Mainzi választófejedelmi vár kastély
restaurálása V. 56.

Kis Josef

Maler

Geb. in Eisenstadt.

1851-52,

Bécsi akadémia
Ujházy

Morvaország térképe a XVIII. századból

V. 27, 29

Kis József

1875

l. egy kópe

a kópm. Múzeum-

ban

Lelet sonilyói VI. 132

Kiss József festő

MAGYAR MUVESZET
1928. 562

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Kiss József

tanár?

lásd

Műcsarnok, 1901. 231

Meghalt 1900 ban

.....nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
láírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Kiss József

Jestö. 1833–1900

lásd életr.

Müszarnok, 1900 383 l.

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

élyezem:

.....

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Kiss József

festő

lásd

Budapesti Hirlap

1901. 11. 7.

esetleg irodalmatisz

Szana Tamás. Ismeret-
len magyar nüveszek-
Bpesti Hirlap. 1901. 11.7.

_____ *műhely.*

főnökség!

_____ hó____n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ számu _____

ir.

vi _____ hó_____

_____

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Kiss József, Beér

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a Következő műveit állitotta ki:

1879. nov. (és dec.) Kiáll.: I. Ferenc József király arcképe, foofa.

..... 161—172
szetben ..... 173—182
..... 183—190
..... 191—208

A királyi József Műegyetem aulája ....
A Habsburg-terem a budai kir. palotában
A budai királyi palota a Duna felől ....
Lühnsdorf Károly: liptóújvári Stróbl Alajos
A budapesti szobrászati mesteriskola ....
Stróbl Alajos műterméből .....
Dobó István szobra Egerben .....
Arany János szobra Budapesten .....
A Szent István-szobor .....
Gróf Széchenyi István szobra Szegeden..
Jókai Mór szobra Budapesten .....
Piroska alakja Arany János szobrán ....
Toldi alakja Arany János szobrán .....
Liszt Ferenc szobra .....
Erkel Ferenc szobra .....
Anyánk .....
Stróbl Alajos mintázza Mátyás király szobrát
Dr. Semmelweis Ignác szobra Budapesten
Mechwart András szobra Budapesten....
Perseus .....
Géniusz .....
Henneberg Károly síremléke .....
Lotz Károly: Fürdés után .....
A városligeti Műcsarnok .....
Gyárfás Jenő: Ima.....
Zichy Mihály: Aurora .....

Kiss József

rézmetsző a bécsi katonai
földrajzi intézetben.
Rézbe metszé kicsinben
Magyarországnak Blaschnek
Sámuel mérnök által vapolt
politikai földképét 8-d rét
táblán 1845.

Mátrai Gábor jegyzi H. M.

27 b. 1.

297 Le Clerc, Sebastien

Tájkép romokkal. Rk.

K. 3.—

93 m, 179 sz.

Kiss József író, költő.

által szerkesztett és kiadott lap „a Hét"
szinpad és sajtó stílusa a századfordulon
(1896) Kép a 80 l. után

Horváth Zoltán: Magyar századforduló 80.l
1961.

Kiss József

Reggeli táj

Keszthely-ről

Balatoni Nyári Tárlat 1962

Tihanyi Múzeum

Katalógus

Kiss József:

Reggeli táj - grafika
Keszthely. ötöl - "

Balatoni Nyári tárlat 1962
Tihany. Múzeum
Katalógus

Kiss József

Magyar Tanácsköztársaság.
Emlékmütem 1919.
bronz. 1958.

- repr. -

A.Tyihomirov: Iszkussztvo Vengrii IX - XX.
Moszkva 1961. Képmelléklet.

MDK

Kiss József mérnök

Iványi Béla: A Festetics család keszthelyi levéltára, Levéltári Közlemények 1946. 195.o.

MDK

Kiss József, Reisz Zoltán és Lukácsy Lajos, Bp.

Pályázatok tervkészitésre. Kossuth-szob.pályázata.
Vállalkozók Közl. 1908.márc. 4. 6.l.

Kiss József

MDK

Szerepelt a Veszprémben élő és alkotó festőművészek nov. 7-iki kiállitásán.

Keszthelyen Mikus Gyula tanitványa volt.

Cserhát József: Megyei képzőművészetünk seregszemléje.

Napló/Veszprém/. 1962. nov. 11. 2. lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-367

Kiss József

NAPLÓ (Veszprém)
1983 APR 14

Kiss József: Balaton, koratavasz

1021

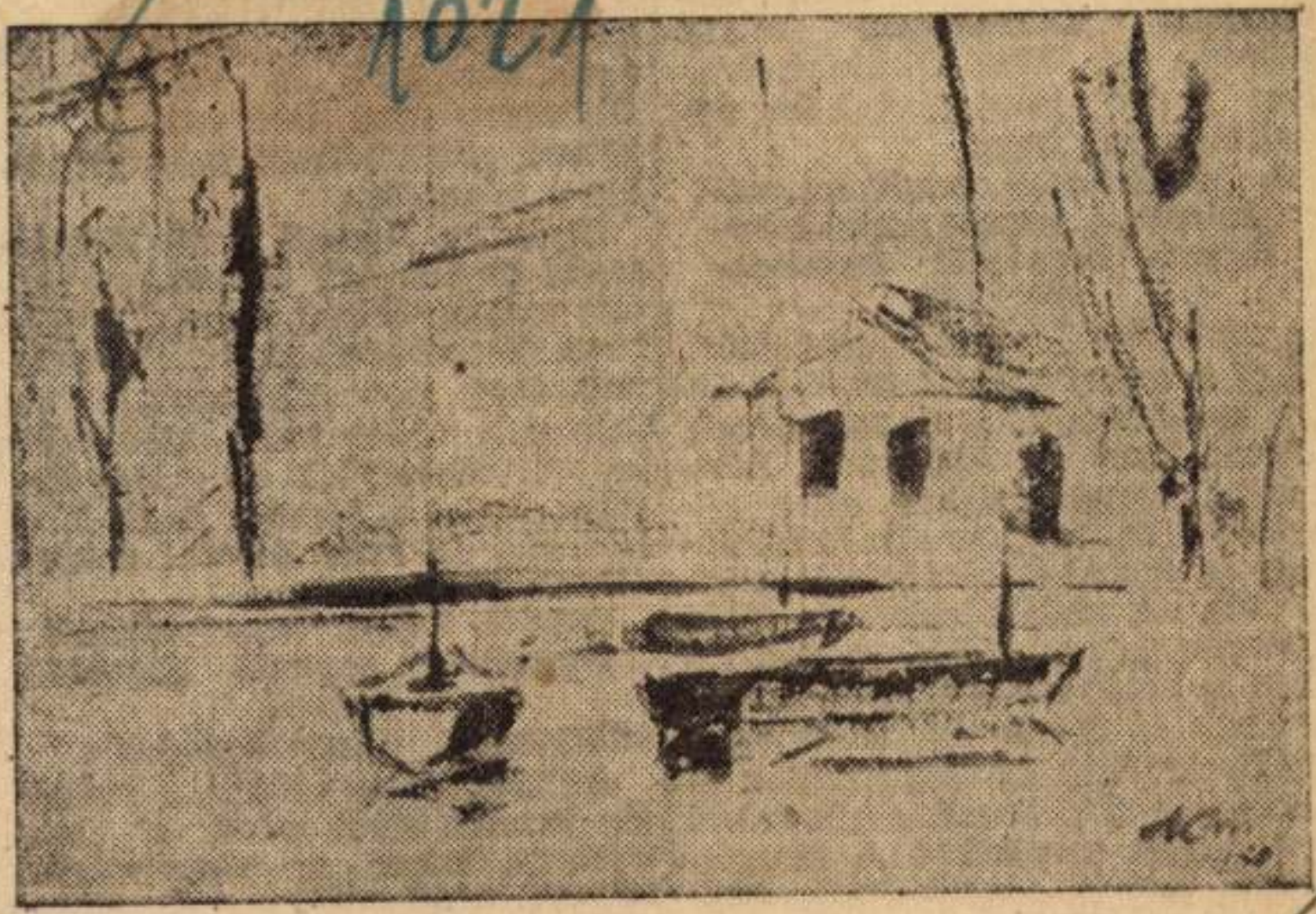

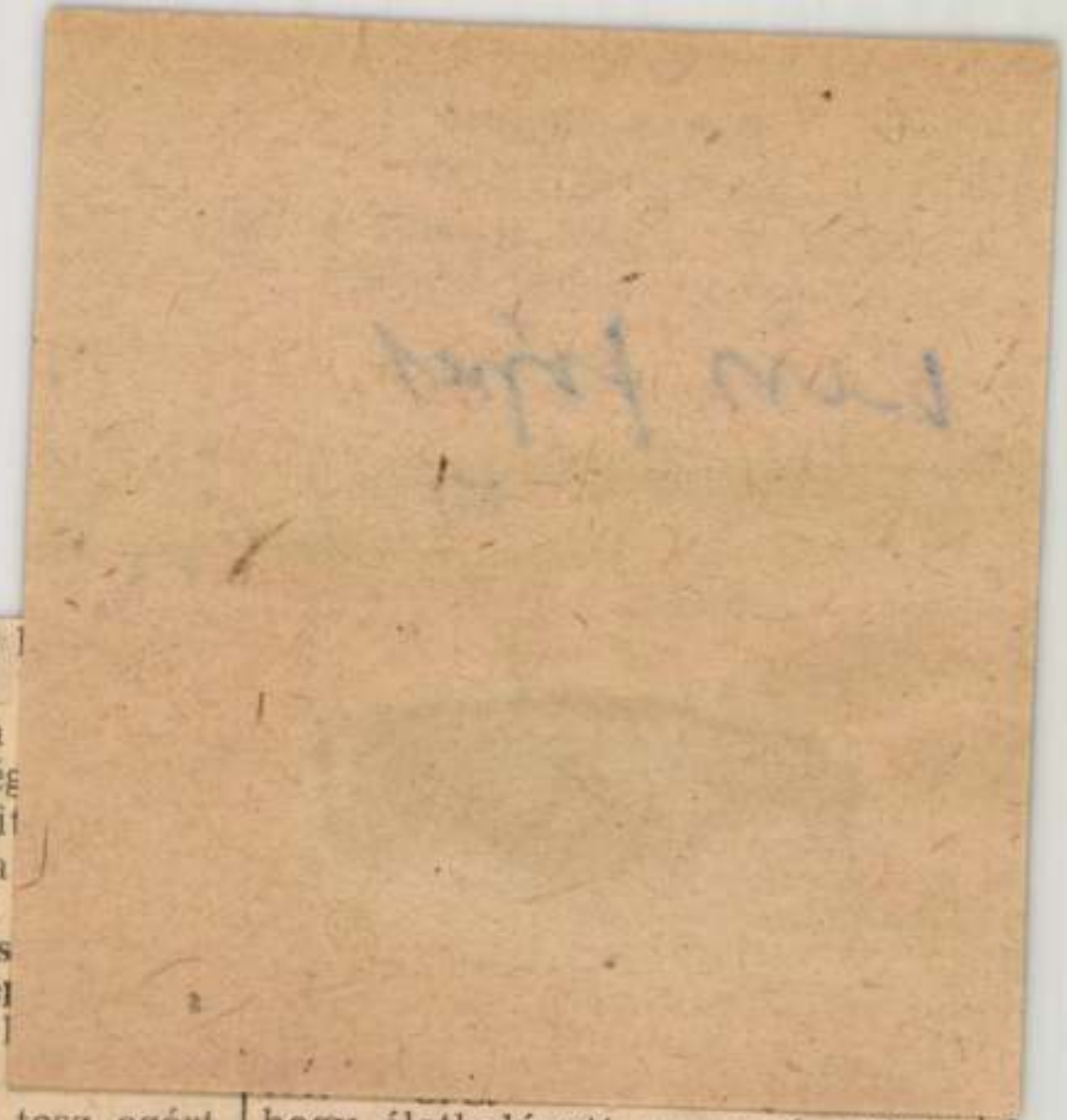

Patkó Imre, az MTI
sítója írja:

Szanaaban hetek óta
lomáciai tevékenység
Bunche, az ENSZ főtit
tese jemeni látogatása
nyilatkozott ‚hogy

**a köztársasági rends
lárdnak, a jemeni né
legesen képviselő
nak ítéli**

és az ENSZ lépéseket tesz azért, hogy a szaud-arábiai határon folyó csatározások is megszünjenek. Ugyanakkor az Egyesült Államokat nyugtalanította az a növekvő feszültség, amely Jordániában és Szaud-Arábiában is uralkodott. Az arab köztársaság megjelenése az arab félsziget déli részén a környező országok haladó erőinek is ösztönzést adott és a királyok féltik az angol fontok és az amerikai dollárok segítségével fenntartott trónjaikat. A nyugat-iriáni kérdés megoldására szolgáló terv kidolgozója, Bunker, amerikai ENSZ-képviselő is megjelent Kairóban, hogy a jemeni

hogy életbelépett az ország történelmének első alkotmánya. Az átmeneti időre szóló alkotmány hatvan cikkelyből áll. Megállapítja, hogy a Jemeni Arab Köztársaság az arab nemzet szerves alkotó része, s

nemtől, fajtól, vagy vallástól függetlenül egyenlő jogokat biztosit

valamennyi állampolgárának.

Az alkotmány előírja a kollektív vezetés elvét mind a kormányra, mind a végrehajtótanácsra, mind pedig a valamennyi jemeni törzset képviselő 25 tagú szenátusra nézve.

MK

Kiss József
Mikus felfedezettje, autodidakta.

Szerepelt a tárlaton

Csermák József: Balatoni Nyári Tárlat.
Napló/Veszprém/ 1962. jul. 24.

KISS JÓZSEF
kincstári mérnök

testvérével, Kiss Gábor mérnökkari kapitánnyal tervezték és épitették a Duna-Tiszsa csatornát 1797-1803.

Andai Pál: A mérnöki alkotás története, 1959 281. l

KISS JÓZSEF RAJZA, 3 ÉVES

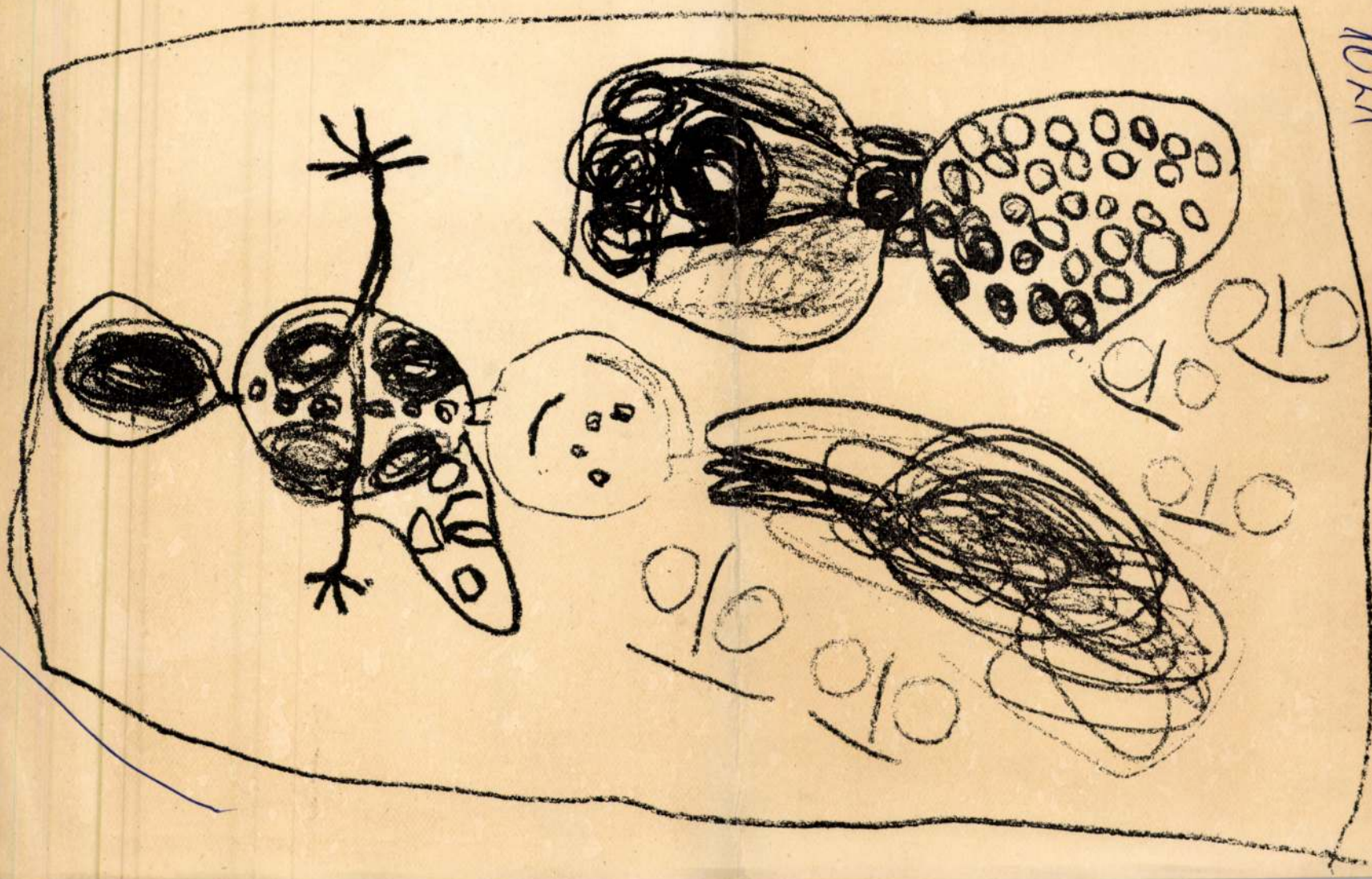

új irá

KISS ANNA RAJZA, 5 ÉVES

Kiss József, grafikus

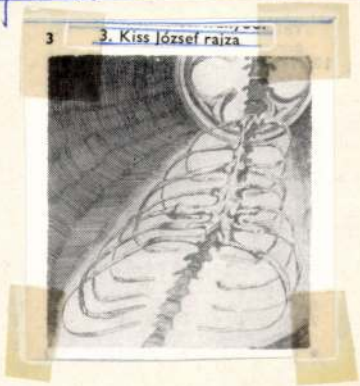

Magyar Építőművészet, 1984. 2. 40-old.

Kiss István

szobrász

Krónika

(télforduló–kora tavasz)

December 20-án a karácsonyi ünnepkörről rendezett beszélgetést a szekszárdi Bartina klub, melynek rendezvényén az Izményi Székely Népi Együttes is közreműködött. A Szekszárdi Városi Kamarazenekar koncerttel köszöntötte az ünnepet.

*

Január 6-án Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész történelmi szobrait bemutató kiállítás nyílt Bonyhádon, a művész jelenlétében.

*

Dunatáj, IX. évf. 1986. 2. sz.

A TARTALOMBÓL:

Pákolitz István: Valedicit ✦ Solymos Ede: Kenyérharc a vízért ✦ Solymár Imre: „Elnémult harang", „bús rom" – A szakrális képekből történő politikai szimbólumépítés, mítoszteremtés völgységi vonatkozásai (1934–1945) ✦ Kaczián János: Közelítés Egyed Antal Tolna vármegyei összeírásához

M. KISS JÓZSEF

Új Tükör 1983. XX. 36. 4.

Nemzeti piktogramok

Zrínyi Miklós
1620—1664

Karinthy Frigyes
1887—1938

Vörösmarty Mihály
1800—1855

Szerkesztőségünkben ritkán kerül sor a rovatok között határvillongásra, de aki a közművelődési oldalunkra ír, az alkalmanként számíthat rá, hogy egyegy kolléga szelíd szemrehányással illeti: *ezt a cikket* (zenéről, táncról, színházról, sportról — ki minek kedvese) *megmutathattad volna, mielőtt leadod.* Most éppen M.

Nagy László
1925—1978

Kiss József — irodalmi nagyjainkról készített — metszeteiről akarván írni, attól félek, hogy a művészeti rovat vezetője fog a fenti szavakkal fölém tornyosulni a folyóson. Ezekről az ábrázolatokról ugyanis nehéz csak népművelőként meditálni. Mert az igaz, hogy íróink, költőink arcképe, amely mind egy-egy életmű címere, legbensőbb lényegünk emblémája, tehát nemzeti piktogram, de az egyáltalán nem mindegy, hogy ezek a jelképek milyen színvonalon ábrázolva kerülnek az iskolák, a művelődési házak, vagy a könyvtárak falaira.

Harmincnyolc portrét jelentetett meg a Hazafias Népfront és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár külön lapokon. A dossziéban Zrínyi Miklóstól Jókai Mórig és Vajda Jánostól Németh Lászlóig sorakoznak az ismerős arcok alkalmanként jellegzetes gallérjaikkal, szemüvegükkel, kalpagjukkal. Azon persze lehet meditálni — és az előszót író Tüskés Tibor ezt teszi —, hogy a válogatásban némi szubjektivitás érzékelhető, és főleg azok miatt, akik kimaradtak, Bessenyeitől Gelléri Andor Endréig és Veres Péterig, de a kiadvány készítői, ezt figyelembe véve is köszönetet érdemelnek.

Ezelőtt harminc évvel abban az osztályteremben is függött egy-két portré, ahová én jártam. És azok is bevésődtek a gyermeki emlékezetbe. Ezek a képek alkalmasabbaknak látszanak erre a célra. És van egy előnyük. Nem kell majd leszedni őket.

NÓGRÁDI GÁBOR

Aki sokat markol

Ha van hálátlan feladata a rádióriporternek, akkor az úgynevezett *szolgáltató* műsorok készítése tagadhatatlanul az. Napszámosmunka járni az isten háta mögötti falvakat, ahol még az áfészes is hetente egyszer, ha megjelenik buszos mozgóboltjával, és — éppen afelől tudakozódni: milyen is a helyi ellátás.

Ez persze kiragadott példa. Mert ahhoz, hogy a százféle szolgáltatás iránti igény előbb-utóbb teljesedjék, a mindenütt szüntelenül hallgatott rádió rendkívül sokat segíthet.

De bármennyire nem irigyelnivaló ez a fajta rádiósmunka, és bármennyire is le kell szállnia művelőjének a köznapi élet konyhaszintjére, a műsorokkal szemben támasztott követelményeinket aligha redukálhatjuk. A témaválasztás, a szerkesztés, minden egyes riport stílusa, tónusa, íze, nyelvhasználata és nem utolsósorban mondanivalója, tehát egész „megoldása" nemcsak megérdemli, de meg is követeli a nagyfokú gondosságot.

Magam a *Napközben* programját hallgatom gyakorta és mondhatom, nem vagyok vele elégedetlen. Kívánságaim természetesen akadnak, akárcsak a Tüzép-telep vevőinek, akik az egyik riport tanúsága szerint sokszor talán nem is kádra vagy megfelelő csempére várnak hiába, hanem eladóra, aki illően eligazítja és kiszolgálja őket.

Hogy mit szeretnék? Mindenekelőtt azt, hogy kevesebbet fogjanak, de azt alaposabban. (Nem is szólva arról, hogy a nyomtatott műsor „kínálata" eleve sokkal bővebb a megvalósulónál, ami egy „szolgáltató" műsor esetében enyhén szólva megtévesztő.) És hogy beszéljenek magyarosabban, helyesebben egyes riportereik. Ha a megszólaltatott miniszteriális tisztviselő még riasztóbban fejezi ki magát, nem mentség. Egyébként talán nem reménytelen egy-egy „magasabb" nyilatkozót is meggyőzni, hogy szavait elfogadható módon ismételje meg.

Ha már itt tartok: igen helyeslem viszont, hogy az egyik riporter nem hagyta annyiban, amikor a Tüzép-telepvezető — a felsőbb engedélyt hiába kérve — kitessékelte, hanem elment a felsőbbséghez magyarázatért. Bizony gyenge választ kapott, sőt, elfogadhatatlant. Hogy csak egy hozzánk is közelálló példával jelezzem: jogot formálnak rá, hogy egy-egy településön csak központi jóváhagyással lehessen fotografálni, mondjuk, néhány vevőt és egy rakás építőanyagot.

De ami talán a legfontosabb: nem hiszem, hogy célravezető egyetlen műsorban — amelynek a fele elúszik az egyébként kellemes zenével — az építőanyag-ellátásról, az önkéntes tetanuszoltásról, az értelmi fogyatékosok továbbképzéséről és foglalkoztatásáról, a játékbolti kínálatról, és vándorboltosokról, mozgókönyvtárról meg szilvabefőzésről is beszélni. Nem mintha bármelyik is önmagában fölösleges lenne...

BALOG JÁNOS

Ötmillió dühös embe

AVAGY A NÉZŐI TÜRELMET KÓRLELETE

Ha leszámítjuk a *Kapcsoltam* című műsorhoz érkező megfejtéseket, a *Ki mit tud* résztvevőire leadott szavazatokat és a nézőtől kért és várt hasonló „üzeneteket", akkor is az ország egyik legnagyobb levélforgalmazója a tévé. Az egyes adásokról, a műsorszerkezetről írt vélemények, akár elégedetlenség, akár elismerés csendül ki belőlük, tanulságosak, elemzésre méltók és árulkodóak is egyben. Külön-külön mindegyik sokat elmond írója műveltségéről, jelleméről; együttesen pedig valami nagyobb csoportot, közösséget is reprezentálnak, jellemeznek.

Június 2-án sugározta a televízió Törőcsik Mari *Micsoda útjaim* című műsorát. A remek 45 perc után több levelet is kaptunk. Szendera Ilona, Budapest: „Kérem, ha mód van rá, akkor ismételjék meg Törőcsik Mari műsorát... Sajnos csak egy részét láttam és az rendkívül tetszett". De a nézők egy része ezen a napon is inkább telefonált. Idézet a műsorigazgatóság telefonügyeletének naplójából: „5 telefonáló gratulált a művésznőnek és kérte, ismételjék meg a műsort. 24 telefonáló viszont elégedetlenségét fejezte ki a »Micsoda útjaim« című műsorral kapcsolatban. Felháborító ez a műsor, mit vétettek a tévénézők? — kérdezték." N. Irén hasonló tartalmú levelet írt: „... Micsoda útjaim — tulajdonképpen mi volt ez?... a jövőben inkább elzárjuk a tévét..." Egy másik budapesti levél részlete: „Hogy lehet képernyőre engedni ilyen idétlenséget... Törőcsik Mari nem való primadonnának, rémes volt látni és hallani. Önök közül senki sem mert nemet mondani?"

Tessék figyelni, milyen érdekes: aki dicsér, az a *saját nevében* „gratulál a művésznőnek" és *kéri* az ismétlést. Aki elmarasztal, az megfellebbezhetetlenül *ítéli el* a művészt, a többi alkotókat, a műsorszerkesztőket, de a verdiktet nem a saját nevében mondja ki, hanem *az egész nézőközönség nevében* fenyege, hogy „elzárjuk a tévét!" Aztán az is figyelemre méltó, hogy az egyik levélíró szerint ezt a szörnyű Törőcsik-műsort ráadásul valahonnan kívülről kényszerítették a megalkuvó televízióra, ahol „senki nem mert ellentmondani"... (Kinek?)

Ezeket a leveleket (amelyeket havonta lelkiismeretesen feldolgoz, és a televízió alkotógárdája számára 10—15 oldalon összegez a levelezési osztály) némi szomorúsággal és aggodalommal olvasom. Mert a műsor nem tetszhet mindenkinek. Egy *jó* műsor készítői sem számíthatnak arra, hogy a *teljes* nézőközönség befogadja és *elfogadja* alkotásukat. Egy művészi (vagy nem művészi) produkció üzenetének megértéséhez, a műsor gondolati, formai megoldásainak élvezetéhez olyan sok mindennek a kedvező együttállása, együtthatása szükséges, hogy feltétlenül kalkulálni kell a „meg nem értők" népesebb vagy szűkebb csoportjaival. Ezt a televízióban dolgozó művészek értik is, érzik is, alkalmaz-

Kiss István szobrász

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész munkáiból nyílt meg kiállítás a tatabányai népházban. A művész 23 kisplasztikáját és köztéri szobrainak terveit, köztük a magyar történelem nagyjait, így többek között Hunyadi Jánost, Dózsa Györgyöt, Széchenyi Istvánt és Petőfi Sándort ábrázoló munkáit láthatja a közönség.

Népszabadság, 1988. jan. - 22.

Kiss József, kertterverő

Árpád-kori templom helyreállítása, Boldva. Építész: Harsányiné Vladár Ágnes, építész munkatárs: Váldi Gyula (OMF).

Régész: dr. Valter Ilona.
Belsőépítész: Teleki Katalin.
Statikus: dr. Vándor András.
Kertterverő: Kiss József.
Kőrestaurátor: Szakál Ernő, Rákos Péter, Faragó János. Az OMF saproni Kőszobrász-restaurátor Csoportja.

Magyar Építőművészet, 1986. 5., 46-old.

M. Kiss József festő-grafikusművész
Horváth Hilda: Fények és színek. (Metro klub, 1988. II.

„Kékszakáll", falemez, olaj, 100 × 70 cm, 1988. (repr.).

M. Kiss József: Kékszakáll, falemez, olaj, 100 × 70 cm, 1988
(fotó Budai Béla)

Művészet, 1988. jún., 5-old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ
(VÉSZPRÉM)
M. Kiss József
1966 JUL 31

Pályakezdő művészek

M. Kiss József, Kiss Tamás és Juhász Pál kiállítása

Keszthelyen, a művelődési házban, a Veszprém megyei Tanács VB Művelődésügyi Osztálya nevében *Hegyeshalmi László* művészeti főelőadó nyitotta meg *M. Kiss József* festő-, *Kiss Tamás* ötvös- és *Juhász Pál* szobrászművész kiállítását. A kiállítók mindhárman fiatalok, pályakezdők. Számunkra különösen a Kiss-testvérek keszthelyi bemutatkozása jelenti, hogy várakozásunk teljesült. Elsősorban M. Kiss József újabb alkotásaira voltunk kíváncsiak, hiszen az ő képeit lapunk olvasói és a korábbi tárlatok közönsége már megjegyezte.

Keszthely a nagy, a reprezentatív Balatoni Nyári Tárlat mellett ennek a kiállításnak is helyet adott, lehetőséget az indulás eddigi, első szakaszának az összegezésére, alkalmat a készség és tehetség bizonyítására.

Mindhárom pályakezdés rokonszenves, még innen az igazán jelentős, a nagy műveken is — biztató. A fiatalok egyes műveire még ráillik a kiforratlan jelző, de a kiállítás hangja egészét megfigyelve új és őszinte. *Bartha László* Munkácsy- és Egry-díjas festőművészünk véleménye szerint: *„A kiállítás hangjának az őszintesége meggyőzően bizonyítja, hogy ez az új-keresés, mely mindhármukat jellemzi, nem valami magukra erőszakolt ellenzéki szerep, hanem alkatukból eredő természetes folyamat…"*

M. Kiss József: Zene I.

M. Kiss József linói közül a *Zene I—V.* és a *Jegesmedvék I—II.* tetszett leginkább. Tusai, akvarelljei is szépek. Pasztelljei közül az *Erfurt I—II* címűeket választanánk.

M. Kiss Józsefről régebben is tudtuk, hogy szívósan, nagy kitartással küzdött az eredményekért. Ezért nem csodáljuk, hogy *korábbi színvonalánál lényegesen magasabbra jutott*, művészete az élmények őszinteségével, a korszerűbb, magabiztosabb és egyénibb kifejezési formákkal teljesedett.

Kiss Tamás ötvösművészetének értéke figyelemreméltó. Hat munkája: *a Tálak, Térkompozíció, Nyaklánc, Hamutartók, Gyertyatartók, Virágtartók* kétségtelen tehetségről tanuskodik.

A tárlat látogatója örömmel üdvözli a Keszthelyen először kiállító szobrászművész, *Juhász Pál* bemutatkozását. Szobrai — főleg a *Don Quijote, Néger könyvvel, a Torzó, Gyermekfej, Michelangelo, Emberpár, Picasso, Bányász* címűek — meglepik, emlékezetessé teszik a néző számára a fiatal művész nevét.

Felmerült a három fiatal, igen rokonszenves és ígéretes pályakezdés vizsgálatánál a kiállított művek demokratizmusa. A sokféle vélemény közül azokéval érthetünk egyet, akik *a közönséggel való kontaktusban érzik a művész előbbre, magasabbra jutásának a lehetőségét.*

Korunk művészeteinek legdöntőbb problémája, hogy a művészeknek minden eddiginél bonyolultabb összefüggéseket kell az adekvát eszközök kialakításával megragadniuk a mind szélesebb tömegek számára. A művészeti ízlés jelenlegi színvonalán ez nem valósítható meg elutasító türelmetlenséggel, avult kifejezésmódok visszakövetelésével, kényelmes igénytelenséggel.

A három fiatal művész kiállításának éppen az a tanulsága, hogy ha még nem is remekművekben kifejezve *az újat keresik.* A demokratikusnak, a közérthetőnek az a normája, amely nagyon mélyen a múltba gyökeredzik, visszahúz, meglassítja az alkotók tevékenységét. Akkor is zavarja és lassítja, ha az alkotók pályakezdő fiatalok, útkeresők, mint a Keszthelyen most kiállító három művész.

Cserhát József

Századunk egyik fő közlekedési eszköze a gépkocsi. Sok a tennivalónk, sietnünk kell, a gyorsaság révületében száguldunk sírunk felé. A modern élet ritmusa az autó százkilométeres sebességét kedveli.

Úgy tűnik, nem mindegy, hogy gyalog, Trabantban vagy Mercedesben tesszük meg az utat. A kezdet és a vég ugyan azonos, de az útvonalban a bölcsőtől a koporsóig van némi különbség.

Nem merném állítani, hogy mindig az autó utasa jut tovább. Előfordul, hogy a gyalogos szerencsés ösvényre talál, s akkor a világból sok olyat lát, amit a kormánykeréknél ülők csak ritkán, vagy sohasem. Móricz Zsigmond országjárására gondolok, és Jack London híres csavargásai jutnak az eszembe. Az azonban bizonyos, hogy lágyan ringó kocsiban kényelmesebb mint gyalogosan, poros utakon.

Vélekedjünk tehát a technikáról így vagy úgy, nem vitás, hogy az ember javát szolgálja, s a gondolkodó szellem magára vessen, ha a gép rabszolgája lesz. A Föld különböző pontjain pöfögő, utasokat szállító, terheket cipelő, híreket repítő apró robbanómotorok milliárdjai végeredményben korunk nagyszerűségét tülkölik a mindenségben szerteszét.

A huszadik században az autó elsősorban életszükséglet és csak azután fényűzés. Dőreség lenne mégis tagadni, hogy sok élvezetnek a forrása. A férfiak azonban másképp élvezik az autót, mint a nők.

A férfi számára pihenés, ha fárasztó munka után felhőket kerget a szabadban, sárga búzatáblák suhannak némán az ablaküveg előtt, kék víztükör bukkan elő a távolban, és az útszéli fák sebesen tisztelgésre kapkodják ágaikat.

A nő magát az autót imádja. A benzingőzös, olajos mágiát, melynek nem ismeri a tudományát, elvét, szerkezetét, fizikáját és kémiáját, egy érdekli csupán, hogy minél többen lássák, amikor a szellőve
nyez.

Figyeljék meg, n
másképp ül be az a
férfi, mint a nő. A
cán nem látszik kül
felindulás, csupán
lok tekintetében
fel az élesszemű m
lő vagány életörömö

Ha nő ül kocsiba,
tartás, protokollsz
vannak.

Kedves mosolyna
átsuhanni az arcon, amikor a férfi udvariasan kinyitja a négykerekű jármű ajtaját. A hímnem buzgólkodása természetes hódolat csupán, ezért nem szabad többre méltatni egy szemvillanásnál, az viszont semmiképp sem maradhat el. Mielőtt a nő az autóba száll, helyes fejecskéjét vidám méltósággal néhány centiméterrel magasabbra emeli, és a szabadságon levő királynő pillantásával meggyőződik arról, hogy ki látja. Nagyon fontos, hogy az utolsó mozzanatot, a test gömbölyded hátsó részeinek az ülésre helyezését a női utas kecsesen és könnyedén oldja meg.

Az ajtó csapódik, a motor berreg, és az autó kilő.

Meghitt hangulata van a sétakocsizásnak. A férfi és a nő az autóban elrejtőzik a világ szeme elől, milliárd ember közül ketten a magány és a bizalmas együttlét szigetére lépnek, egy csónakban eveznek a végtelen óceánon, és sorsközösséget vállalnak, akár az űrrakéták utasai. A száguldásnak persze vége lesz egyszer, de ki gondol erre, míg az érzéseket a gyorsaság varázsa bódítja el, s a természet nagy színházában a láthatatlan rendező örökkön változó díszletekről gondoskodik.

A férfi biztos kezekkel fogja a kormányt, és a nő rábízza az életét.

A férfi a nőtől a legtöbb bizalmat az autóban kapja. Ez alól még a férjek sem kivételek...

Vannak nők, akik a maguk kezébe veszik a kormányt. Felesleges zaklatás tőlük igazolványt kérni, egész magatartásuk tanúsít-
volna, pedig jó barátom.

Az autók feltalálója új korszakot nyitott a szerelemben. Valamikor sok gondot okozott a nőknek a választás. Szegény fiatalok, pénzeszsák öregek, csinos ostobák, jelentéktelen megjelenésű okosok, üres fecsegők és unalmas hallgatagok, hívők és hitetlenek, egészségesek és betegek, becsületesek és szélhámosok jelentkeztek kérőként. Ma az udvarlók két nagy csoportra oszthatók.

Az autótulajdonosok előnye alig behozható.

BAKÁCS TIBOR

Összeszólalkozott a főagronómussal, és bizony, durvább volt, mint ahogy az igazság és becsület megengedte volna. Most már érzi, tudja, bánja, de hiába. Eső után késő a köpönyeg. S ráadásul leváltották. A tenyészetből áttették a mezőgazdaságba. Kapálhatja a cukorrépát, de annak is a forgóját, hol a gép kőkeménnyé tapodta, vágta. Vagy villázhatja a szénát, rághatja a sárgarépát... De nem rágja. Ó, nem úgy született, hogy hagyja magát. Most itt ül az állomás váróteremben, várja a vicinálist és megy a városba. Vele aztán nem babrálnak ki...

Tűnődik, gondolkozik, s néha vigyorgásra rándul a szája, kicsi híja, hogy el nem röhögi magát. Aztán nagyon is megkomolyodik. Talán mégse becsületes dolog, hogy egyszerűen csak úgy otthagyott csapot, papot... Legalább a kicsi asszonykától elköszönhetett volna! De majd ír neki, hogy... hagyja a fenébe azt a hólyagot, vagyhogy csak ő csinál ebből az egészből nagy ügyet.

HOLLÓS KORVIN LAJOS:

Köznapi ballada

A gyermekért sírt akkor éjjel,
a gyermekért,
kit — könnyű szívvel? Vagy nehézzel? —
elvetélt.

A férfiért sírt akkor éjjel,
a férfiért,
kit az utolsó fordulóig
elkísért.

Egy álomképért sír hajnalonta,
egy álomért,
melyért csak tétlenül könyörgött,
s el nem ért.

MDK

Kiss József, Keszthely

Bakony-Balaton kiáll. csók I.Gal. 1963.IA.

MDK

Kiss József, VII.o.tan.

Sárospataki áll.angoltagozatu ált.isk.

78. Ujjáépités.

Magy. Ifj.Képzőm.XXXX Kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949 aug.16.-szept.1o. Kat.

MDK

Kiss József

Anthes György mellszobra. Szobormű. Mgt.

Műcsarnok, 1911/12. téli kiáll. 49.lap

MDK

Kiss József

Anthes György, c.szobormüve.Repr. (A Műcsarnok jub.kiállitásából.)

Uj Idők, 1912. XVIII. 20.sz. 513.l.

gyapjunemü hulladék 4, k 6, jute hulladék 50, kender hulladék betéttel , szőrhulladék 5, viszon- 7, vashuzal 99, vashuzal l 6, selejtpapir $^1/_4$-rétünél ejtpapir $^1/_4$-rétünél kisebb takaró ponyva 35, rug- szőnyeg 7, üvegtöredék zuzott vas 300, kovácsolt métermázsa. Az ajánlatok 12 óráig az üzletvezetőség

kitűzött határidőig az iktató hivata tandók be, amelyekhez a felajá 10%-ának letételéről szóló elismerv tolandó. A 400 kor. kikiáltási ár szonbérleti versenytárgyalás feltétele Ferenc v. főjegyzőnél megtekinthető

Torda. (Vámszedési jog adása.) Torda város kövezet helypénzvám és hidvámjai 1910. 6 évre bérbe fognak adatni. A zá április 20-án déli 12 óráig T polgármesteréhez adandók be. K 42.342 kor. 96 fill. Pályázók köt

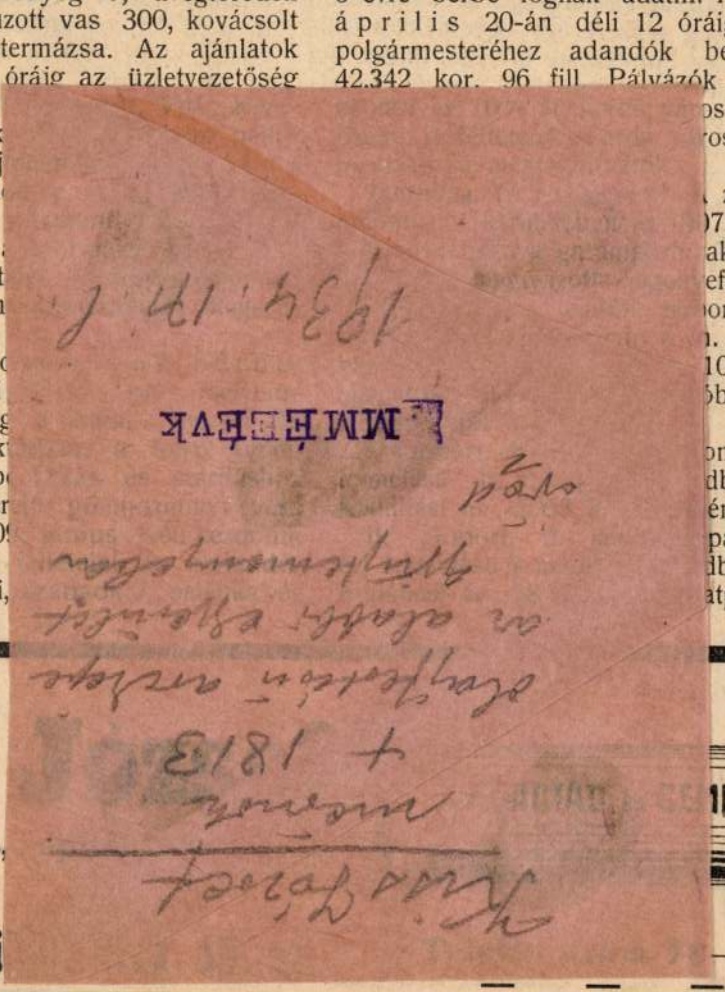

—36

jából á p r i l i s 14-én d. e. 11 órára
. kir. államépitészeti hivatalban tar-
senytárgyalás hirdettetik. Az ajánlat-
nlati összeg 5%-ának megfelelő bá-
k az állampénztárnál történt letételét
ugta csatolandó. A műszaki művelet
es feltételek nevezett államépitészeti
megtekinthetők.

(H i v a t a l é p ü l e t é p i t é s e.)
agyközség előljárósága az államvasuti
nökség részére egy egyemeletes épü-
t s az épitkezésre árlejtést hirdet. Az
rajza a közigazgatási jegyzői hivatal-
inthető. Az épitkezés szept. 1-ig be
és átadandó. Az ajánlatok a községi
nál adandók be á p r i l i s 24-én déli
ugyszintén a bánatpénz is, a mi az
szegnek 3%-a.

ehérvár. (E g y h á z i é p ü l e t e k
á l l i t á s a) A zámolyi r. k. egy-
teken teljesitendő helyreállitási mun-
község részéről természetben kiszol-
, esetleg 180 kor. 20 fillér kész-
negváltható 97 kézi és 4 igás nap-
felül 3030 kor. 75 fill. erejéig enge-
én, e munkának biztositása céljából
s 15-én d. e. 10 órára a székesfehér-
ir. államépitészeti hivatalban tartandó
gyalás hirdettetik. Az ajánlathoz az
zett összeg 5%-ának megfelelő bánat-
az állampénztárnál történt letételét iga-
ta csatolandó. A müszaki müvelet és
feltételek nevezett államépitészeti hiva-
gtekinthetők.

(T e t ő f e d é s.) Zenta r. t. város
városi iskola épületeken teljesitendő
2600 m² tetőfedésre, az először meg-
rsenytárgyalás ki nem elégitő ered-

letesitem. A helyszin
házán megtekinthető. Ár
r i l i s 15-ike tüzetik k
szándékozók, hogy 5%-
ajánlataikat a helyszinraj
terv és költségvetéssel el
előljáróságához adják be

Segesvar. (H i d a k j
munkálatoknak biztositás
államépitészeti hivatalb
d. u. 2 órakor tartandó
vitelre kerül; 1.) a nag
ut 44—45 km. szakaszá
javitása 2851 kor. 20
kolozsvár—brassói áll. u
szán levő 105. sz. fahi
20 fill. és. 3.) a 373—37
175. sz. vasfelszerkezeti
tása 2190 kor. 81 fil
ajánlathoz az ajánlati ö
felelő bánatpénz valam
történt letételét igazoló
tervek, szerződéstervezet
vári m. kir. államépités
hetők meg és ott az aj
hetők.

Abaujszántó. (V á g ó
szántó község előljárósá
nek biztositására az ár
á p r i l i s 15 ik napjár
ki azzal, hogy az ajánlat
10-ig kell beadni. A
feltételek Abaujszántó
megtekinthetők.

Tiszaroff. (T e r m é
Középtiszai ármentesitő
lős határában az 1. sz. g
3000.-től 5000. sz.

ATOCHVILL ÁGOSTON
MŰ- ÉS CIMTÁBLA ÖNTÖDÉJE
apest, VII,. Cserhát-utca 22. szám.

Készit elismert
táblákat u. r
jelző és ház
Telefon 28—35.

Dunakotrási vállalata szállit: bárhová hajón vagy vasuton, ugyszintén helyben dunakavicsot utépitéshez és betonmunkákhoz. Apró kavicsot aszfaltgyárak részére és rostált dunahomokot.

Téglagyára szállit: Szárazon sajtolt falburkoló disztéglát (Verblender), falburkoló lapokat, szabadalmazott „Reform“ válaszfaltéglát, vastartó-, burkoló és üreges téglát, valamint leghordképesebb falitéglát, továbbá kéménytéglát kerek kéményekhez.

Terméskőbányáiból szállit: Követ cyklopfal épitéséhez és alapozásához; zuzott követ betonmunkákhoz és utépitéshez.

Mészégető-telepe termel: budai zsiros meszet.

Műhabarcsgyára termel érdes dunahomokból készült műhabarcsot.

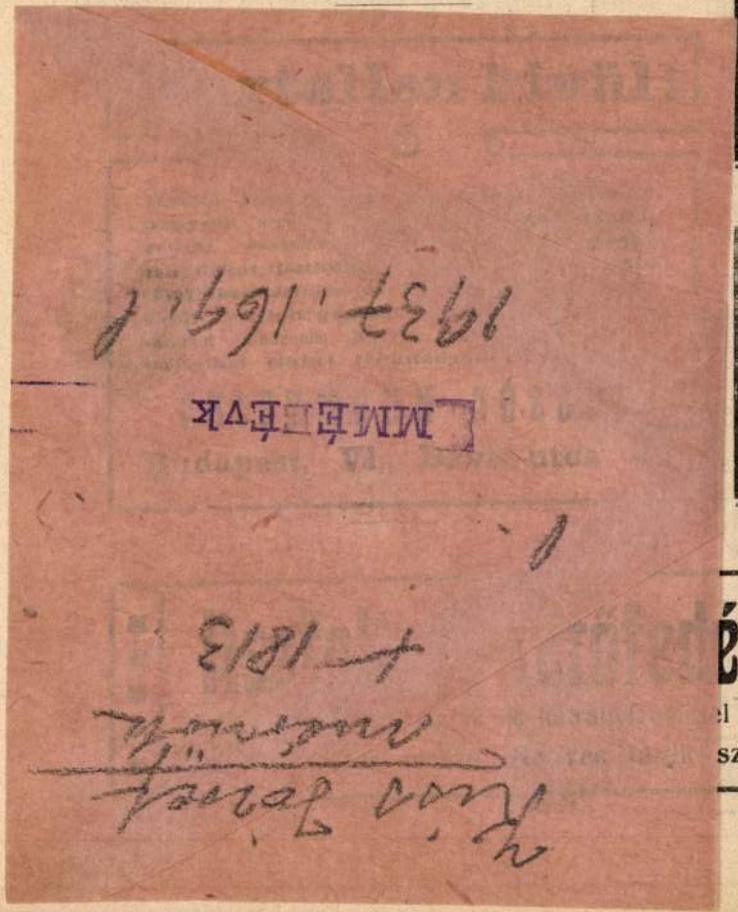

egy kor. bélyeggel ellátva a polgármesteri hivatalba nyujtandó be o k t ó b e r 13-án d. e. 10 óráig. Csakis azon ajánlatok vétetnek figyelembe, melyek a városi mérnöki hivatal által kiszolgáltatott ajánlati ürlapon és költségvetési kivonaton tétettek. Bánatpénzül az ajánlati összeg 5%-a a városi pénztárba fizetendő és az erről szóló nyugta az ajánlathoz csatolandó. A cserépfedő munka: 1908. november 15-ig, a burkoló munka: 1909. junius 10-ig, és a vizvezetéki és csatornázási munka 1909. április 1 ig befejezendő. Az általános és részletes feltételek, valamint a pótfeltételek, tervek, költségvetési minták, épitési programm, a szerződési tervezet és az ajánlati minta a városi mérnöki hivatalban megtekinthetők.

Nagyenyed. (K a v i c s s z á l l i t á s.) A torda—nagyszeben—brassói, gyulafehérvár—topánfalvi, zalatna—nagyalmási és déva—abrudbányai áll. közutakon az 1909. és 1910. években eszközlendő kavics szállitás biztositása végett a nagyenyedi m. kir. államépitészeti hivatalban o k t ó b e r 30-án d. e. 10 órakor versenytárgyalás tartatik. Az ajánlatok az államépitészeti hivatalban átvehető ajánlati és felosztási kimutatási minta szerint teendők. Minden egyes áll. közutra külön ajánlat nyujtandó be. Az ajánlati árak 5%-ának megfelelő bánatpénznek az állami pénztárba történt befizetését igazoló nyugta

zponti fütés, vizvezeték,
atornázás és világitás
zési és szerelési vállalata. Telefon 110—26

NYOS LIFTEK.

V., Irányi-utca I.
erenc József-rakpart sarok.)

kivitelben készítek.
Tervek, költségvetések ingyen!
Telefon 96
(Modern káv

oltó-
TELE

n. vas
ármin
ülönle
olt va

n és
cáru
telek
zitme
Üzleti
y tom
elző
talan.

ul
tára
29.
ON 44—

Kiss: József
építén, építőm.
Bjest
l.

MMÉ Évk
1934. 219. l.

rom
ehér
vas-
n
ban
zott

akitova
det
zána
nyhat
val 1
etvén
ést hi
évi a
Rakit

znak
anánt a kikiáltási ár
ékpapirokban a községi

alos órák alatt Román-
n megtekinthető.
20-án.

Fistea Vazul
kbiró.

Cathedral-üveg az összes létező szinekben
Szines jelző-üvegek
Talapzat lapok sodrony betéttel és anélkül
Üvegtetőcserép különféle alakban
Prizma-üveg

szám.
ki. 1909.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A turkevei **három tanyai elemi iskola** épitése alkalmáv teljesitendő föld, kőműves és elhelyező, ács, cserépfedő, bádogo asztalos, lakatos, üveges és mázoló és több különféle, valamint berendezés biztositása céljából **1909. évi augusztus hó 26-i napján** Turkeve r. t. város tanácstermében megtartandó zárt irás beli versenytárgyalást hirdetek a következő feltételek mellett.

1. A versenytárgyalásban minden hazai iparos részt vehe kinek ipara gyakorlására hatósági engedélye van. Amennyiben vállalkozónak törvényes képesitése nem volna, tartozik ajánlatába ily képesitésü egyént megnevezni, annak képesitését igazolni é tőle oly nyilatkozatot bemutatni, melylyel a közöttük tényleg fenáll összeköttetést igazolja.

2. A három iskola épitési összes költsége **54258 k 18 f-be** van előirányozva.

3. Ajánlat tehető a három iskola összes munkáira és be rendezésére együttesen, vagy külön egy-egy iskolának össze munkáira, vagy mind három iskola valamelyik munkanemére, vag végül egy-egy iskola valamelyik munkanemére. Azon esetbe azonban, ha az ajánlat csak egyik iskola munkálataira szó világosan kiteendő, hogy a póhamarai, szelesháti, vagy mórici iskol munkálataira szól az ajánlat.

Az ajánlat cime: „Ajánlat a Turkeve város által épitend tanyai" (póhamarai, szelesháti, mórici) iskolák épitési és be rendezési munkálataira.

4. A kitett minta szerinti ajánlatok 1 koronás bélyegg ellátva, lepecsételve **f. évi augusztus hó 25. napjának délelő 10 óráig** a város iktató hivatalába annál is inkább benyujtandól mert később érkezett vagy távirati vagy utóajánlatok el ne fogadtatnak.

5. Ajánlattevők tartoznak ajánlataikhoz ajánlati végösszegü **5 (öt) %-át**, vagy biztositékképes értékpapirban, vagy készpénz ben bánatpénz gyanánt csatolni és ezt az ajánlat boritékján k tüntetni.

6. Az épitésre vonatkozó tervek, költségvetés, vállalati fe tételek a város mérnöki hivatalában megtekinthetők és ugyanott mellékletek dijtalanul megkaphatók.

7. A beérkezett ajánlatok közül Turkeve város képviselő testülete szabadon választhat az ajánlott árakra való tekintet nélkül

Kiss József építési vállalkozó

(Monor)

Térés Forma, 1931

IV. évf. 180-182. o.

Iskola Uribau.

MDK

Kiss József

készitette a Vas Béla által tervezett "Ebédlő" asztalosmunkáit. Repr.

Magyar Iparművészet 1909. 139.1.

MDK

Kiss József asztalos, Pauncz és Kovács kárpitosok

Hálószoba, repr. Tervezte Vas Béla, készitették fentiek

Magyar Iparmüvészet 1907. 136.l.

Kiss József festő

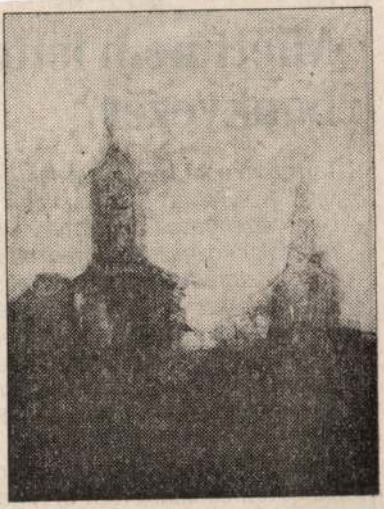

Kiss József Tornyok című alkotása

A Kölcsey Ferenc Művelődési Központ kisgalériájában Kiss József festőművész kiállítását szeptember 11-én – pénteken – 17 órakor nyitja meg Vitéz Ferenc. A tárlat 11–27-ig hétköznap, szerda kivételével 14–19 óráig, hét végén 10–19 óráig tekinthető meg.

Hajdú-Bihari Napló
1998.09.10.

Kiss József

MDK

szerepelt a Jankovics Lajos kulturális szemle pályázatának anyagából szeptember végén rendezett kiállitáson a veszprémi Bakonyi Muzeumban.

"Napozó" tusrajz

Koncz István: A művészet "hinterlandja".

Napló

MDK

Kiss József

A svábhegyi tartományi székház tervezője és épitője, az oltároknak, a templom belsejének, a padoknak és az anyaház belső berendezésének tervezője. A tartományi székházról képek a 19 és 20.-ik óld. A művész fényképét is közli a lap.

Nemzeti Ujság, 1927.jun.12. 19-20.l.

MDK

Kiss József

Diszszekrény és [illegible]. Faragó Ödön terve alapján készitette fenti. Repr.

Magyar Iparmüvészet 1906. 195.1.

MDK

Kiss József

Az 1840-es években Steinacker Karoly festőhöz vitték tanulni, ugy hogy 17 éves koraban már a Nepomuki Szt.Janos-kapolna freskóit is megfesthette és nemsokara alkalmas lett arra is, hogy a bécsi akadémian tanulhasson.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronvármegye" különlenyomata. 4.1.

MDK

Kiss József

A Nemzeti Szalonban a főváros uj művészeti szerzeményeinek kiállitásán Kiss József olajképe, amint Izsó Miklós Döblingben mintázza gróf Széchenyi Istvánt. Másik műve egy női arckép.

Siklóssy László: A főváros...

Pesti Hirlap, 1939.jan.21. 17.1.

MDK

Kiss József

Bakony-Balaton. A veszprémmegyei képzőm. kiáll. a Csók I. Galériában. Bpest 1963. szept. 13-19.

Kiss József MDK

Anthes György mellszobra

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris Kiállitás

Kiss József
ugargató főrnésnek
1788

l.

Ember Levélt Kőrl
350 l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss József

NAPLÓ (Veszprém)

1962 JUL 24

Balatoni nyári tárlat

BALATON A KÉPZŐMŰVÉSZETBEN címmel tavaly már rendeztek egy kiállítást. Előhang volt a mostanihoz akarva, akaratlanul ennek a tárlatnak az előhangja. Akkor nem azt kaptuk, amit vártunk. Olyan művészek alkotásai hiányoztak, akiket a Balaton és a Bakony nem alkalmilag, nem kirándulások, néhánynapos üdülés közben ihletett meg, akik egy-egy építkezést, messzesuhanó vitorlást nemcsak a csendes-kedves távoli messzeség gyújtópontjaként fedeztek fel; hanem valóságban ,a tajtékzó, hullámoktól dobáltatva és alámerülve is.

Ezek a művészek, megyénk művészei itt élnek, látják és tudják, milyen a Balaton, amikor a nyaralók hazatérnek; milyen a mi tavunkon a tél.

Az első ízben megrendezett nyári tárlat anyaga néhány napig még Tihanyban látható. Augusztusban Keszthelyre, szeptemberben Veszprémbe vándoroltatja a rendezőség: a Veszprém megyei Tanács és a Képcsarnok. Egy hónapig a kiállítás mindhárom helyen arra ad alkalmat, hogy művészeink alkotásait más vidékek országosan elismert művészeinek a mi tájainkon inspirált alkotásaival összehasonlítsuk.

Tanulságos az összehasonlítás. A nem vulgárisan értelmezett tömegméretű érdeklődésre számot tartók (Bernáth Aurél, Fenyő A. Endre, stb.) mellé a mi büszkeségeink is felsorakoznak: Bartha László, Gulyás Jenő, Nagy Gyula — folytathatjuk — A. Tóth Sándor és Mikus Gyula. Együtt és egyenként arra figyelmeztetnek, eddigi életművükkel, hogy rangot vívtunk ki .Ezt a rangot újabb teljesítményekkel kell megérdemelni, megtartani, és ha lehet, magasabb szintre emelni.

MINDEZEKEN TÚL az utánpótlás ügyét elhárítók, elmaradtalók ellen is tiltakozik a kiállítás. Tudtunkkal A. Tóth Sándor és Mikus Gyula nevelik elsősorban a fiatalokat. Mikus felfedezettje, Kiss József — autódidakta, tapogatódzó, rajzolni, szét- és kitekinteni most tanulgató tehetség. Véleményünk szerint azonban kár volt őt ennek a kiállításnak roppant súlyával és felelősségével megterhelni. Somogyi István viszont már jogosan szerepel a valóban szüret ízeit megelevenítő vásznával.

Láttuk a képeket, grafikákat és szobrokat. Ha az imént mondottakban a fiatalokról volt szó, hangsúlyozzuk, hogy Vágfalvi Ottó festői világát egyre kialakultabbnak, higgadtabbnak érezzük: nem a fényűző-szemfényvesztő hatásokkal igyekszik a lényeges megmutatására Olajtemperája (Parton) magával ragadó, minden figyelmet beolvasztó hőfokon izzik. Újhelyi Gábor képeinek nyomán hasonló érzéseink támadtak, noha kibontakozása nem oly erőteljes és sokatígérő, mint Vágfalvié.

A múzeumban, ahol egy-egy kép előtti csoportosulások szemtanúi vagyunk, Borsos Miklós, Bartha László, Kocsis András, Bernath Aurél aratja a legnagyobb sikert. Ugyanígy Gulyás Jenő. Vegyipari munkása a mindent megismerni képes biztonságával, nyugalmával áll előttünk. Látszik, nem gond nélküli ember. Mai ember: munkás.

A MUNKA HIMNUSZA egyébként Bartha László Alumíniumkohász és Kohász című műveiben éri el a csúcsot: mindent, amit kelléktárba szorult, régi festői eszközökkel képtelenség kifejezni, Bartha új művészettel érlel alkotássá. Kisméretű vásznán (Szigligeti park) Mikus Gyulának is azt a képességét érezzük. hogy a sűrítés, az elhagyás művészetének mestere. Lemond, mert le tud mondani minden feleslegesről: Balatoni halászok című fametszete nyomatékkal példázza, hogy alkotója régóta meg tudott szabadulni a különféle hatásoktól, virtuóz ábrázolási készséggel tud egy-egy központi gondolat köré csoportosítva élményeket kifejezni.

Megyénk országosan ismert művészeiről szólva régebbi megállapításokat szeretnénk megerősíteni. Ilyenek: Bartha László nem ellentmondások nélküli művészete, de kialakult festői világa lényegében a legkulturáltabb látásmód, önfegyelem és műgond egyik igen értékes, magasfokú megnyilvánulása. Lírai zaklatottsága nem teszi ellágyulttá, inkább emeli egyesek szerint „komplikált" művészetét. Ebben a művészetben a maiság, a korszerűség ölt testet.

A rajzolásban és portréfestésben méltán verhetetlennek tetsző Nagy Gyula — hallgatjuk a szakmabeliek megjegyzéseit — ugyanúgy helyt áll a megyei élvonalban, ahogyan eddig tőle megszoktuk: Műtrágyagyárból című képe megirigyelhetően megkomponált erőssége a tárlatnak. Az az igazság, hogy a korszerűség, a modernség kérdésében ő sem ingadozik. Társai — megyénkben — bőven akadnak, fiatalok, nem fiatalok. Nem lehet és nem tudjuk felsorolni a tárlaton szerepelő művészek minden alkotását. Ha azt mondjuk, segítettek, keveset mondunk. Bernáth Aurél monumentális Révfülöpi kikötője és Balatoni strandja, Csáky-Maronyák József, Farkas István és Fenyő A. Endre, Ruzsicza Lajos képei, Borsos Miklós grafikája, Marton László, Kocsis András és R. Kiss Lenke szobrai feledhetetlen műélvezetet nyújtanak.

Sárkány Lóránt Kőbánya Almádiban című ceruzarajza és K. Nagy Emerencia Hóolvadáskor című akvarellje sem méltatlanok a tárlat legjobb anyagához.

Valamit a szobrokról is: láttuk a Kútfigura terv kicsinyített mását, szoborba megálmodva a mi Zsuzsinkat, a leánykát, aki vízöntő korsajával a megyeszékhely kedvence.

MINDEN EDDIGINÉL SZINVONALASABB és sokoldalúbb ez a megyei kiállítás. Alkalmas arra, hogy mai eredményeinket összegezve képzőművészetünk mostani arculatát megrajzoljuk. Nem nehéz meglátnunk, hogy az itthoni folyamatos és állandó inspiráció művészeink értelmi és formai gazdagodását eredményezte. Ez a gazdagodás most már szervesen és méltóképpen kiszakíthatatlanul illeszkedik az országos képzőművészeti fejlődés egészébe.

Cserhát József

Új cukrászda nyílt vasárnap Veszprémben

A Kossuth Lajos utca 6. számú házban — a kenyérbolt mellett — vasárnap megnyílt Veszprémben az „Ifjúsági cukrászda". Az új cukrászdában süteményen és fagylalton kívül, különböző alkoholmentes hűsítőitalokat árusítanak.

LŐ

MEGYEI TANÁCS LAPJA

Kedd, 1962. július 24.

Mai számunkban:

Balatoni nyári tárlat
(2. oldal)

DINNYÉSEK...
(3. oldal)

Délelőtt és délután az aligai leánytáborban
(3. oldal)

gkívánja érleteket

tkozata

képpen hajtott végre atomkísérleteket — joga van arra, hogy utolsóként ő fejezze be az atomkísérleteket.

A szovjet kormány felhívja az Egyesült Államok és más nyugati hatalmak kormányait, hogy hallgassanak a népek követeléseire, hárítsák el a mesterséges akadályokat az atomfegyver-kísérletek megszüntetésére vonatkozó olyan megállapodás útjából,

amely a tudományos adatokon alapszik és így a megállapodás maradéktalan betartása nemzeti észlelési eszközök segítségével ellenőrizhető.

A szovjet kormány csatlakozik ahhoz a felhíváshoz, amelyet a leszerelési és béke-világkongresszus intézett a világ népeihez:

erősítsék a békét, harcoljanak a leszerelésért, az emberiség-

Rekordforgalom vasárnap a Balaton-parton és Veszprémben

Ha elkésve is, de végre beköszöntött a nyár. Vasárnap már a kora reggeli órákban valóságos autó-karaván tartott a Balaton felé. Délelőtt 10 óra tájban már benépesültek mindenütt a strandok: Almádiban, Füreden, Csopakon, Révfülöpön, Tihanyban, s ugyanígy Balatonkenesén, Akarattyán, de mindenütt a Balaton partján, ki lehetett volna függeszteni a „Megtelt" táblát.

50 ezer fürdővendég

Badacsony, Tihany és Balatonfüred vezettek látogatottság tekintetében. Pontos adataink még nincsenek, de hozzávetőleges számítás szerint mintegy ötvenezerre tehető a veszprémi partra kirándulók száma. A kirándulók pompásan érezték magukat: a Nap kitartóan és melegen sütött, a tó hőmérséklete a part mentén elérte a 24—25 fokot, a vendéglátó helyeken pedig sör és hűsítő ital bőven akadt, sehol sem volt fennakadás.

A MÁV is gondosan felkészült a kellemes vasárnapra: a különvonatok és mentesítő-járatok zavartalanul biztosították a tömegek részére a kényelmes utazást, s hasonlóképpen rendelkezésre álltak a MÁVAUT tágas autóbuszai is. Ami pedig a „Panni", a „Robogó" és egyéb motorkerékpárokat illeti, ezeknek száma szinte megolvashatatlan volt a balatoni műúton. A vasárnapi rekordforgalom jellemzésére csak annyit, hogy Balatonfüreden például a jelenleg ottartózkodó mintegy 15 ezer nyaralóvendégen kívül, ezen a napon körülbelül 10 ezer kiránduló fürdött.

Németek, lengyelek, csehek Veszprémben

Az idegenforgalomból, a vendégjárásból Veszprémnek is jelentős tömeg jutott. Tatabányáról, Pápáról és Keszthelyről három zsúfolt autóbusz hozta a városnézőket, a baráti országokból pedig keletnémetek, lengyelek és csehfiatalok érkeztek társasgépkocsikon. Megtekintették a veszprémi várat, megcsodálták a festői viaduktot s a Tűztorony párkányára is sokan felmerészkedtek. Az Idegenforgalmi Hivatal veszprémi kirendeltsége egész nap „készültségben" volt, hogy idegenvezetőt és ötnyelvű tolmácsát a szükséglet szerint rendelkezésre bocsássa.

Térzene és érettségi találkozó

A város szívében, a Szabadságtéri József Attila-szobor előtt, színvonalas térzenét adott a veszprémi Erkel Ferenc fúvószenekar. Külföldi vendégeink körülállták a 35 tagú zenekart és lelkesen tapsoltak az egyes műsorszámok után. Talán még soha ilyen szépen nem fújta a vadászkürtöt a tizennégyéves Kovács Jutka, aligha játszott valaha átszellemültebben trombitáján a III. gimnazista Vándor Andris, vagy Solymosi Ferenc, VTRGY dolgozója. Sok tapsot kapott Maróti Béla, a zenekar kisdobosa, aki másfél év óta működik az együttesben és mindössze tízéves... A jólsikerült hangversenyt Perjes Rezső vezényelte.

Délben pedig a Bakony-vendéglő különtermében találkozott a múlt és a jelen... Harmincéves találkozásra jöttek össze a veszprémi felsőkereskedelmi iskola 1932-ben

EGYESZERTE

Kiss József

Hajdú-Bihari Napló

1998. IX. 22

Kiss József festőművész kiállítása szeptember 27-ig látogatható a Kölcsey művelődési központ kisgalériájában (Debrecen, Hunyadi u. 1–3.).

Tiszte

KISS JÓZSEF

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1998. IX. 24.

Kiss József festőművesz kiállítása szeptember 27-ig látogatható a Kölcsey művelődési központ kisgalériájában (Debrecen, Hunyadi u. 1–3.).

KISS JÓZSEF - festő

Kiss József festőművész kiállítását pénteken 17 órától Vitéz Ferenc nyitja meg a Kölcsey-kisgalériában (Debrecen, Hunyadi utca 1–3.). A tárlat szeptember 27-ig látogatható.

Hajdú-Bihari Napló
1998.09.11.

ICKY SQUISHY SCIENCE
by Sandra Markle
Hyperion Books for Children
114 5th Ave.; New York, NY 10011
soft cover $3.95 US
(reviewed by W.O.W. Kid Board member Evan Thorne, age 11; Hoffman Estates, Illinois)

I really was not the right choice to review this book because I HATE getting icky and squishy. But I think for the ambitious kid who loves to get all grubby, this is just great!

I really liked that I could get such a cool book with easy-to-follow directions and cool projects at the low price of $3.95. I think putting the warning note with those projects that call for heat or flame is a good idea. I liked how it isn't all projects. There are also some quizzes and some pages of odd and interesting information. I think it keeps the book from getting boring. And the projects are neat.

The "Foaming at the Mouth" project worked, but not the way I expected. The "Blow the Lid Off" project

Pen Pals

Sarah Rott in North Dakota says, "I like writing letters and I hardly ever get mail." Write to Sarah at: W.O.W., Attention Sarah, P.O. Box 1249; Helena, MT 59624. We'll forward your letters.—the W.O.W. team

DUCK ART CONTEST

FEDERAL JUNIOR

by Linda A. Wurzbacher

Kiss József
épitész
XVIII–XIX. sz.

l.

Bierbéptört
169. l.

Kiss József
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR IFJUSÁG

1977 FEB 6

1021

A NAP ÉS A DAL

Kiss József metszete

ÉS BESS MEGÉRKEZETT

„PORGY VALÓSÁGGAL A TENYERÉRE HELYEZI A SZÍVÉT"

„FURDUNK SZEREPEINKBEN ÉS A MÜBEN!" (KOTROCZÓ FELV.)

Az Erkel Színház színpadán lépcsők, emelvények, ajtók, ablakok, kapuboltozatok, átjárók kusza egyvelege. Élénk, kiabáló színek, s az egész fölött a vakítóan kék ég, amely néha haragosra sötétül, néha szikrázik a napfényben, úgy, ahogyan a színen hullámzanak az érzelmek.

A Porgy és Bess második szereposztásának próbája a vége felé jár. Serena karján ringatja a szerencsétlenül járt Clara gyermekét; — Porgy, akit nemrég engedtek el a rendőrségről, megtudja, hogy szerelme, Bess, akire Clara a kisbabát bízta, itthagyta őt, itthagyta Catfish Row-t és elment a kábítószercsempész Sporting Life-fal New Yorkba. Porgy megkérdezi, merre vezet az út New Yorkba. Porgy s a kis négykerekű kocsi megindul Bess, az egyszer megtalált szerelem után, viszi a nyomorék, szomorú sorsú, de bizakodó, melegszívű Porgyt. A függöny lassan összecsapódik.

Pár másodperces csend, és a próbára be-

Gershwin operáját: Porgy gyermekkorában paralízist kapott, mindkét lába béna.

— Az utóbbi időben kijut nekem a fizikai megterhelésekből — mondja zengő basszushangon. — A Don Carlos öreg Fülöp királyához vagy negyven évet kellett öregednem, megtanulnom az érelmeszesedéses, reumás vénemberek járásmódját, most meg Porgy paralízise. És közben, úgy mellesleg, énekelni is kell, meg játszani.

— Panaszkodik?

— Ellenkezőleg! Dicsekszem! Nagyon örülök Porgynak, és az egész szereposztás lázban ég ettől a nagyszerű műtől, mert, bár harmincöt éves késéssel de végre megérkezett hozzánk, s a sok klasszikus operai feladat után valóságos felüdülés ennek a muzsikának a másfajta közegében mozogni. Teljesen mai emberek, mai konfliktusok, s mindehhez elkerülhetetlenül társulnia kell egy mai, majdhogynem a prózai színpad követelményeivel egyenlő igényességű játékstílus-

Sudlik Mária, a Gershwin-opera Serenája, már a Bün és bűnhődésben is partnere volt Begányinak. Az ottani Szónya után a most alakított rendkívül sokszínű, kirobbanó temperamentumú néger asszony, és közben Verdi-hősnők sora: ő sincs beskatulyázva.

— Fiatal énekesnek nem is szabad skatulyába bújni. Én meg különben se türöm a túlságos megzabolázottságot —, vagy legalábbis csak nehezen. A Verdi-hősnők, bármilyen csodálatos feladatot jelentenek is, egy megkötött operai stilustradíciót követelnek. Gershwinnél az ember lehet szertelen, hétköznapi, jóformán a mai énjét viheti a színpadra. Ilyenek a figurák, ezt követeli a muzsika, s erre alapozott a rendezés is. Van egy színházi kifejezés: fürdeni a szerepben, azaz nagyon élvezni, amit az ember csinál. Mi — legalábbis a fiatalok szereposztása, a második — fürdünk szerepeinkben és a műben. Begányi Feri kicsit rosszallja, hogy a Porgy harmincöt évet késett a magyar operaszínpadról. Örülj neki! Különben hogyan énekelnél most benne?

MADE

ZALATN

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

1969 JUL

KÖNYVTÁROS
Budapest

M. Kiss József

1021

KERTÉSZ KÁROLY

M. Kiss József ex librise

sszeg ésszerű felhasználásán
y kialakítása. Sok helyen va
lőszövetkezetek kulturális ala
nyának gyarapításához, válas
elhetik, hogy a községi könyv
ú fiókkönyvtárat létesítsen a
n járnak —, s kezeléséről,
djék. (szlai)

M. Kiss József

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖNYVTÁROS
Budapest

1970 FEB

1021

M. Kiss József ex librise

66

A Bólyi Községi Könyvtár

Kiss József, festő

MDK

A festőművész a Kenthelyi Járási Könyvtár munkatársa.

Tárlata nyílt meg Kenthelyen a Városi Művelődési Házban.

— : „Kenthelyen . . . . . "

214

A Könyvtáros, Bp. 1962. április

XII/4.

Kiss József
3 éves

nejra (repr.)

Gyermeknejrok.
Új Mes VI. évf. 1966. dec., Borító III.

Kiss József, [építész]

MDK

Jóvént társadalmi munkában
terverte meg a fiatalok házait.

— : Fiatalok utcája Csongrádban 12

Népszabadság

bp. 1967. okt. 22. [Vidéki]

Kiss József

1927-ben a Soproni Képzőművészeti Kör fennállásának 30. évfordulójára megrendezett kiállitáson néhány müve szerepelt.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 24.l.

Kiss József
1833 Kismarton -

1847 Steinacker tanitványa Sopronban.
1851- Bécsi Akadémián.
Széchenyi János pártfogolta Sopronban, majd Miksa Mexiko császára foglalkoztatta.
Makart hatása érte: ilyen képe a bornagykereskedő Russ családnál voltak.
A város a Milleneumra Ferenc József arcképét nála rendeli meg.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
1962 Sopron 13 l

Egyéna három nagy nyugati államára egyaránt kiterjedtek
a Magyar
filozófiai
n a tanul-
terén kon-

középiskolai
tt (Melich
XVI. szá-
különösen az
netét *a)* az
edetű; *b)* a
is fejlődést
mai módja
elyesírásá-
esírás alap-
neg.

K

Kiss József
épitér
az 1920-21. évi
épitészeti nagypályázat
nyertese

MMÉE Kösl
1921. 62. l

Nationalis Hungarici. 1936. Pars Zoologica]; „Fejlődéstani és epidemiológiai vizsgálatok a sárga körtepaizstetű (Aspidiotus piri [Licht.] Reh) 1935. évi nemzedékén" (Kísérletügyi Közlemények XXXIX. [1936.] kötet, 4—6. füzet).

Dr. Szent-Iványi Béla (1908, Körmöcbánya, róm. kat.), okl. középiskolai tanár, múzeumi könyvtári ideiglenes gyakornok Budapestről, irodalomtörténeti kutatásokra (Horváth professzor) nyert 400 pengős ösztöndíjjal a XVII—XVIII. század általános eszmetörténeti ismeretéhez szükséges tanulmányokat folytatott. Foglalkozott továbbá e század protestáns vallási áramlatainak történeti szerepével és Magyarországra való hatásával. Az előző évben megjelent idevonatkozó tanulmányait a pietizmusra vonatkozó újabb kutatásaival „Der Pietismus in Ungarn" című dolgozatával egészítette ki. (Ungarische Jahrbücher 1937. XVII. kötet, 1—3. szám.). Forrástanulmányokat folytatott a XVII—XVIII. század köréből, tanulmányozta a hazai barokk és felvilágosodáskori viszonyokat és törekedett e kor katolikus eszmeáramlatainak vizsgálatához szükséges elméleti szakismeretek megszerzésére.

MDK

Kiss József, építőmester.

Budapest.

Póttag.

Az építőipar jelöltjei az O.T.I.önkormányzatába.

ÉPIP.-KÉMÜV. 1929. máj.1. 68.1.

MDK

Kiss József épitész

Az 1920-21.évi épitészeti nagypályázat nyertese.

MMÉEKözl. 1921. 62.l.

Kiss József

festő

szül. 1833 Kismartonban
+ 1900. Szegény szülők
gyermeke, 13 éves korában
egy kismartoni aranyozó-
hoz került, ki 1847. Sopron-
ba költözött. Itt Steinacker
tanítványa. 15 éves korá-
ban festi a soproni Nep.
szent János kápolna mesz-
nyezet képet. 1851/52. J.
a becsi akadémián tanul.
Blesben Miksa főherceg, Sopronban
Széchenyi János gróf pártfo-
golta. 1878 ota állandoan
Blesben elt. 1896. festette
I Ferenc József hirdi arché-
pet Sopron város részére
Liszt Ferenc archépe 1874.

Csatkörl.

és milyenségi szempontokat kellett
dig el, ugy látszik a telepités első
Bátorliget bekapcsolása, de csak köz-
bolcshoz tartozik.De ennek a rendsze-
t községnek minden bizonnyal oly nagy
t is belecsatlakozik majdan ebbe a
is csatlakozni fognak.Most mintegy
községhez, családonkint 10-15 hold.
egymásban keresztben haladva. A tel-
r között váltakozik,ami lehetővé tette
épületek is

Kiss József

/Dunaújváros/

1965-ben a rajzpedagógusok veszprémi művésztelepén töltött 3 hetet, itt a város házai, szük utcái ihlették meg. /repr/

Cerhát József: Háromheti termés: 300 kép
Rajztanitás 1965. V. 25.1.

József meglepetten nézett Marira és köszörült a torkán egyet:

— Fáj neki!... Hm!... És búsul!... Hm!...

Egyebet nem mondott, a vacsora alatt is csak akkor beszélt, ha egyenesen hozzá intézték a szót, utána meg, amint szerét ejthette, megszökött búcsúzkodás nélkül. És attól kezdve nem lépte át a Gáborék küszöbét majd egy esztendeig: mindig talált valami ürügyet, hogy a meghívás alól kibújhassék. Végre is Mari gyanút fogott, hogy szándékos a dolog s vallatóra fogta, de hiába. Mikor azonban a legközelebbi meghívásra megint előállt Józsi valami kifogással, sarokbaszorította:

— Hát akkor, mondd meg, mikor érsz rá? Különben azt kell hinnem, nem akarsz hozzánk jönni!

Józsi azt felelte:

— Ostobaság! És hogy lásd, mennyire nincs igazad, akár ma este átmegyek hozzátok vacsorára... De csak úgy, ha nem lesz ott senki más!...

Át is ment, sőt szokatlanul kedélyesen eldiskurált, főleg a gyerekekkel, akik közül Nina volt a kedvence. Mikor azonban búcsúzkodásra került a sor, azt mondta:

— Hát most itt voltam, hogy lásd, nem kerüllek benneteket!... De jobb, ha ezentúl nem hívtok. Mert én olyan magamnak való ember vagyok! Nem szeretek járni sehová!... Ha látni akartok, ti gyertek át énhozzám.

Erre már nem lehetett semmit sem mondani; már csak azért sem, mert Józsi csakugyan elég különös ember volt és el lehetett neki hinni, hogy nincs semmi más oka rá, hogy ne járjon Gáborékhoz, csak az, hogy nem akart embert látni. Ebben azután megnyugodott Mari is, Gábor is; ha néhanapján Józsi szóbakerült köztük, csendes mosollyal napirendre tértek a különcsége fölött és nagyokat nevettek az öreg Kolosynén, aki még mindig azzal gyanította a fiát, hogy valami kikapós fehérnép hálójában vergődik. Kolosyné egyébként meg is haragudott egy kicsit, mert Mari azt mondta:

— Akárki az az asszony, sajnálom. Mert nem lehet könnyű a Józsi rigolyáit elszenvedni!... Józsinak pedig szívből kívánom a jövendőbelije érdekében, hogy sohase házasodhassék meg!... Ugyan ki férne meg egy ilyen férjjel? Hiszen egy gyöngéd szava sincs senkihez!

— De a szíve arany! — felelte az öregasszony. — Én tudom, mert ismerem!... Apátok is éppen ilyen volt! Ő is szégyelt gügyögni, pedig melegebben érzett, mint akárhányan azok közül, akiknek minden szavuk csupa kedveskedés...

Gábor ebben az időben kezdett valamennyire megnyugodni; a bor ára felment, mert általában nagyon rossz volt a termés, csak az övé volt jó és bőséges egyedül. Ettől elmult a babonás félelme és mert észrevette, hogy egyébként is tisztelettel és megbecsüléssel bánik vele mindenki, lassanként önbizalomra kapott. Dávidéknál, Feriéknél sokszor voltak együtt előkelő urakkal s ő is meg Mari is kénytelenek voltak beismerni, hogy mindenki úgy beszél velük, mintha ők is éppen olyan urak volnának. Aminek azon kívül, hogy a Delney-család főleg a Dávidék meg a Dani révén, a legtekintélyesebbek közé tartozott, — az is egyik oka volt, hogy a műveltebb nemes urak közt ebben az időben divat volt az iparos- és kereskedővilággal barátkozni, amivel a demokrata elveiket akarták bizonyítani s amiben egy kis tüntetés is volt az elnyomó, osztrák hatalom ellen, mert ezek az elvek a levert negyvennyolcas idők eszmeköréből származtak.

Ilyen körülmények közt Gáborék szívesen fogadtak el minden meghívást a családban s szívesen is hívták őket, sőt lassanként megtört a jég s már összejárogattak a rokonságtól függetlenül is egypár úricsaláddal, akik pedig semmiféle tévedésben sem lehettek felőlük, mert Gábor még sűrűbben is emlegette a kelleténél, hogy tímármester volt, nehogy kínos csalódásnak tegyen ki másokat, főképpen pedig önmagát.

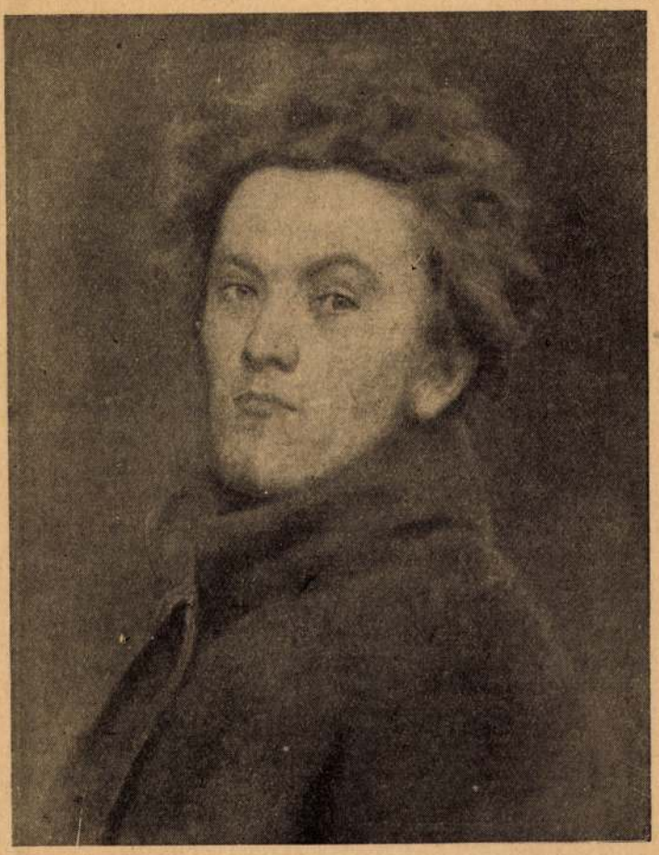

Székely Bertalan önarcképe
Lyka Károly *Nemzeti romantika* című új könyvéből

Néha azonban kiélvezte egy darabig az egyenrangúság örömét s csak akkor mondta meg, kicsoda, ha már melegedett a barátság. Így egyszer Dávidéknál, a kolonban, mialatt a gyerekek táncát nézték, egy körszakállas úriember került mellé, akiről nem tudta, ki lehet, pedig az arca ismerősnek tűnt fel előtte. Az illető bemutatkozott:

— Barbay János vagyok!...

Gábor is megnevezte magát, mire Barbay azt mondta:

— Szinte csodálom, hogy a policáj el nem tiltja ezeket a gyülekezeteket!... Hogy nem szimatol mögötte összeesküvést!...

— Már az igaz! — felelte Gábor. — Az ember manapság sohasem tudhatja, mikor kerül gyanúba!

Ezzel kezdődött a társalgás, amely csakhamar honfibánatos politizálássá élénkült; ez azonban olyan közönséges téma volt akkoriban, mint az időjárás. Barbay azonban csakhamar bizalmasbbra fordította a beszélgetést és rátért arra, ami Gábort is sokat foglalkoztatta újabban: a megváltozott munkásviszonyok kérdésére.

— Valljuk meg, ebben egy kicsit elhajították a sulykot a haladó hadfiak!... Mert a paraszton nem segítettek s minket is bajba sodortak... Most a paraszt ki van szolgáltatva mindenféle lelketlen népségnek: nincs, aki megvédje, mert a földesúr nem gondviselője többé, mint azelőtt, mikor még a jobbágyai voltak!... Bizony nem a jobbágyot kellett volna felszabadítani, hanem kerékbetörni azokat az urakat, akik visszaéltek az úri hatalommal!... A nemesség nagyon rosszul tette,

hogy ahelyett, hogy szigorúan büntette volna a saját véreit, ha vétettek az emberség ellen, hát igazságtalanul is mindig pártjukat fogta a jobbágyokkal szemben!... Most aztán ez lett belőle! Hogy sem a paraszt nem fog tudni megélni, sem a földesúr!...

Gábor a fejét rázta:

— Én egyelőre azt tapasztalom, hogy mióta nincs robot, nincs ingyenmunka, a paraszt szívesebben dolgozik!... Mert megfizetik!

Barbay gúnyos mosollyal rázta a fejét:

— A paraszt sohasem dolgozik szívesen! De azelőtt rá lehetett a munkára kényszeríteni bottal!... Most pedig... Én csak azt tudom különben, — tette hozzá hirtelen, — amit a klienseimtől hallok!... Te, aki magad is földesúr vagy, személyes tapasztalásból jobban tudhatod...

Gábor elmosolyodott:

— Nem vagyok földesúr; árendás vagyok! Az is csak legújabban, mert eddig timármester voltam, míg az új rend fel nem forgatta a céheket... De székely nemes ember vagyok és nálunk nem is volt jobbágy olyan értelemben, mint itt... Ezért vagyok talán a jobbágyság ellen... Ti, itteni nemesek, más felfogásban nőttetek fel...

Most Barbayn volt a sor, hegy leleplezze magát:

— Várjunk csak!... Én nem is vagyok nemes ember!... Azelőtt Tirnauernek hívtak és az apám kádármester volt!... Hát én igazán nem a régi nemességet védem, hanem féltem az országot. Hogy az úr is elgyengül paraszt nélkül s a paraszt is uraság nélkül, abba pedig a magyarság sántul bele!... De bár úgy lenne, ahogy te mondod!...

Gábor majdnem a homlokára ütött:

— Tirnauer! — A volt cséffai szolgabíró! Aki egyszer elhajtott az ablaka előtt egy nyalka fogattal! Most már tudta, honnan olyan ismerős a képe!

Egyszerre valami különös megkönnyebbülést érzett: lám ez a Barbay! Ennek kádár volt az apja, még csak nem is nemes ember s az urak mégis befogadták maguk közé. Egészen befogadták. Szolgabírónak megválasztották s úri családból való feleséget is kapott. Mert már arra is emlékezett, hogy Tirnauer szolgabíró Duliczy Jánosnak, annak a sósteleki földesúrnak a leányát vette feleségül, aki azelőtt mindig nála vásárolta a cselédsége részére a bocskornak való bőrt. Szegény öreg úr! Ő is elesett a szabadságharcban!... Az oláhok verték agyon Mariselnél.

...És ez a Barbay milyen elfogulatlanul beszél róla, hogy az apja kádármester volt. Tanulni lehet tőle!... Vajjon vannak-e gyermekei? Jó lenne, ha az övéi megbarátkoznának velük.

— Fiad van itt? — kérdezte tőle. — Vagy leányod?

— Csak a kislányom!... A fiam még nagyon kicsi!... Igaz a lyányom se nagy!... Nem is jár még ide rendesen, csak az unokatestvéreivel jött el máma!... Tusikám, gyere csak ide!... Mutasd be magad ennek a bácsinak!

A Tusi névre hallgató kislány csakugyan nagyon apróka volt még; alig lehetett több ötévesnél, ha ugyan volt annyi. Világos gesztenyeszín haja volt és kék szeme, hihetetlenül pici keze és lába s csupa báj és kecsesség minden mozdulata. Gábor előtt mély bókot vágott és megmondta a nevét:

— Barbay Berta vagyok, bátyámuram szolgálatára!... Barbay János hites ügyvéd leánya. Lakom az Újsoron. Nagyapám Duliczy János. Az oláhok megölték Mariselnél! Isten verje meg őket!

Mindezt értelmesen és komolyan mondta el, hogy az ember azt sem tudta, nevessen-e vagy sírjon rajta. Gábor majd megette. Tüstént odaszólította Antalt, a fiát:

— Hát ezt a szép kisasszonyt megtáncoltattad-e már?...

Folytatjuk

Széchenyi hitvese

Írta: **Czakó Elemér**

II. HÁZASSÁG UTÁN

A Legnagyobb és Leghívebb Magyar házas korában lehetőleg még többet dolgozik és harcol, mint annak előtte. Biztos hátvédje neki ehhez a család. Mikor körülötte odakint kezd hidegedni a politikai világ, és nagyságát fokozatosan belepi a zuzmara, mint szfinkszet a homok, — a házitűzhely körül továbbra is kétszeres marad az öröm s megfeleződik a bánat.

Crescentia, a jó feleség és a legjobb szellem, mindig vele van. Közszerepléseket nem igen vállal. Belesímul férje egyéniségébe. Szinte rajtta keresztül lélegzik. Életét, boldogságát áldozza neki. Legfeljebb akkor lép ki a nyilvánosság elé, mikor igyekszik a pestieket kivezetni a zöld természetbe, a zöld természetet pedig behozni a pesti házfalak közé. Urával együtt budai villákra gondol, napsütötte otthonokra, ahová be lehet költöztetni az együtt megáhított „Belső Csendet". Széchenyiné ülteti az első platánokat az Újépület előtti „Széchenyi-Ligetbe" — „virulj!" jelszóval. Egy kegyeletes domborműves emlékmű hirdeti ezt a mai Szabadság-tér déli részén. Nem volna csodálatos, ha pesti iskoláslánykák néha viráhódolattal látogatnák.

Az Újépület előtti „Széchenyi-liget". Fery Antal egykorú rajz után készített fametszete

Széchenyiék legutolsó pesti otthona a Lánchíd hídfőjére néz. Szépen összehangolt életet élnek itt a rendőrfőkapitányság mai épületében. Külön kapujok a Zrínyi-utcából nyílik. Az első emeleti sarokerkélyről nézik, miként születnek meg a nagyszerű gondolatok: a Lánchíd és az Alagút, az Akadémia, a Kereskedelmi Pitvar és a Kaszinó. A Dunán az Ő gőzhajói járnak az általa megnyitott Vaskapu felé. Maga is csó-

nakázik és úszik a vízen. A pestiek eléggé csodálkoznak is, különösen azon, hogy gyalog kirándulásokra indul az idelátszó budai hegyvidék smaragdzöld tájai felé. Személyszerinti történelmiségének levegőjével van telítve e helyen minden. Még végzete is itt ront reá a szerető hitves s az egész ország döbbenetére. Orvosa, Almási Balogh Pál a vészes 1849. esztendő egyik hajnalán innét viszi súlyos idegösszeomlással az elborult-elméjűek döblingi intézetébe, akkori nyelven szólva, „kórodájába", ahol a kínzó halál gondolatával vívódik, nemcsak a maga, hanem az egész ország halálának gondolatával.

Crescentia a láthatár ilyen elsötétedése előtt jótékony melegséggel és tudatossággal tölti be hitvesi szerepét, majd pedig lelki hősiességgel állja meg helyét a viharok idején is. Háztartásra a Zrínyi-utcai családi fészek számára eleinte havi 3700 forintot kap a cenki birtok jövedelméből. De később több kell. Pest drágul s a család, mely eddig se volt kicsi, gyarapodik. Mindennap 17 felnőttre és 6 gyermekre kell teríteni 4 asztalnál. A ház úrnője külön fogatot tart és választékosan öltözködik. Déryné naplójából azt is tudjuk, hogy színházba szívesen jár. Azonban legfőképpen a feleség és az anya tölti ki lényét. A sűrű gyermekáldást angyalian viseli. Maga körött a különféle gyermekeket türelemmel neveli. Első férjétől nyolc mostoha és hét édesgyermek marad rá. Széchenyi-fi csak kettő van: Béla és Ödön. E családi sokaság közt pedig férje mindig tenyerén melengeti és rajongással veszi körül. A Tudományos Akadémia Széchenyi Múzeumában van egy máznélküli porcellánlapocska, mely az ő legbensőbb kedveskedésének bizonyítéka: lerajzolja saját torzképét s ajánlásul hozzá írja: „Kedves Mutty, imádlak!" Verset is költ hozzá. Naplója tele van róla szóló magasztalásokkal és prózában írott himnuszokkal. Imájában így emlékszik meg hitveséről: „Mindenható Isten, engedd meg, hogy az angyal, aki engem beragyog, békében és csendes boldogságban éljen."

Mikor a nőkről ír általánosságban, akkor is Crescentiára gondol. Az igazi etikai keretet az ember számára csakis a házasságban látja megvalósíthatónak. „A legfőbb boldogság — mondja —, amit az ember ezen a világon elérhet, ami vallásommal és nézetemmel annyira megegyezik, mégis csak a boldog házasság! Ennek útján éri el az ember a legfőbb értéket, amennyiben hazájának és az egész emberiségnek él. És ez a boldog kép az egészséges

Széchenyinek sajátmagáról rajzolt gúnyképe. Készült a felesége számára. Eredetije a Magyar Tudományos Akadémia Széchenyi-Múzeumában

gyermekekben és az olyan gyengéd asszonyban, aki csak becsületben és erényben él, valósul meg." Máshelyütt a magyar nők feladatairól így ír: „A férfit kard és toll illeti meg, a nőt bölcső és háztartás; ha bármelyikök a másik dolgába vág, vét a természet ellen..." Nem szereti a politizáló nőket, erről ily buzdítást ád: „A ti nemes tekintetekbül szí a férfi lelki erőt s elszánt bátorságot. Ti vagytok a polgári Erény és Nemzetiség védangyalai, mely nélkületek soha ki nem fejlik, vagy nemsokára elhervad." Hisz a házi Védangyal sugallatában. „Az asszony életpályánk egyedüli virághintője és szívünk vágyának legfőbb célja... A tökéletes ember nem érzéki játékszert fog látni

A Széchenyi-család emléklapja. A Hölgyfutár 1863-iki melléklete. Rajzolta Pesky Ede, Eybl és Barabás régibb ábrázolásainak felhasználásával

benne, hanem hű élettársat, aki nélkül minden dolga csak félszeg s nélküle a földi lét lehető tökéletes fokát el nem érheti..."

Mindezek úgy hangzanak, mint Crescentia feje köré dícsfénynek szánt vallomások. Bekoronázza élete tiszta eszményképét a Végrendeletében róla mondott következő szavakkal: „Helyezzék hű élettársamat, jobb felemet, tiszteletreméltó feleségem tetemét hamvaim mellé! Mert ő volt az, aki nagyobbszerű eszméimet: szolgálni a hont, — már akkor is felfogta, amikor alig volt egy hő kedély is, amely megértett és méltatott volna. Ő volt az, akinek szép lelkéből mindig erőt és szilárdságot merítettem. Ő volt végre az, akiben fölleltem a költő legmagasztosabb asszonyi ideálját, mely szerint nem pipere- vagy divathajhászat, vagy éppen politikába avatkozás és pártok feltüzelése a hölgynek tisztje, hanem magas hivatásának csak úgy felelhet meg s csak azáltal lesz mennyei lakosok legremekebb műve, ha — amint férje szabadságért vív — úgy küzd az asszony a belső életért... ő lesz végre az, jól tudom, — habár az egész világ is elhágy, ki hűn és bennem bízva, bennem nem kételkedve, mellettem fog álini."

Ezeket az igéket a döblingi magányosságban sérült életével elrejtőzködő remete akkor röppenti föl, mikor az ország rombadöntésével is önmagát vádolja. A megpróbáltatások kínszenvedései közt csak Crescentia tündököl változatlanul előtte. Törhetetlen hűséggel övezi körül. Enyhíti fájdalmait, erőt önt beléje megújuló irodalmi munkálkodásához. Cenki bútorokkal teszi lakályossá rideg környezetét. Elhívatja korának legdivatosabb bécsi szobrászát, hogy e nehéz időkből is megfaragtathassa márványból a dicső gondolatok tárházát, apostolszerű

Gasser János bécsi szobrász mintázza a Döblingi Remetét, 1860 március 8-án, halála előtt egy hónappal. Mellette hitvese, a falon a Lánchíd képe. Kis József egykorú festménye a Székesfővárosi Képtárban

fejét. A légies asszonyi jelenség komolyan kézbe veszi a birtokok kezelésének és a gyermekek nevelésének irányítását. Mindent megtesz, hogy a végzete felé száguldó sorstragédia be ne teljesedjék az utolsó pisztolylövéssel.

A tragikus halál után pedig özvegyi könnyei tizenöt év után sem apadnak ki. Crescentia érzi, tudja, felméri, hogy mit vesztett saját maga, mit a gyermekei s nem utolsó sorban a leigázott magyar haza.

Ma már Széchenyinek kiváló tudósok feldolgozásában napfényre került hagyatékából, csaknem félszáz évig vezetett naplóiból, leveleiből és a Ferenc József által megsemmisíteni nem engedett titkos aktákból eléggé nyomon követhetjük szövevényes lelki alkatát. Kitetszik ezekből, hogy a komor megsemmisülésbe hajló világa fölött két női csillag töretlen fénye ragyog az égbolton, állandóan és tisztán. A csillag közül az egyik az anya, élete első felén, az induláskor; a másik pedig a hitves, a megérkezéskor és a befejezéskor.

Crescentia valóban jószellemként és védőangyalként kísérte a Legnagyobb Magyar életfolyamatát a férfikor delelőjén és az alkonyat minden lépésén és lélekrezdülésén át a halhatatlanság magaslatáig. Mikor felnézünk ennek a példás hitvesnek lelketbetöltő és istápoló szerepkörére, méltónak kell ítélnünk arra, hogy helye ott jelöltessék ki, a nemzet hálakoszorújával övezett legnagyobb magyar női eszményképek csarnokában.

Bár minden szavam...

Bár minden szavam szent zsolozsma lenne, hálaadó zsoltár, himnusz, égi ének,
hogy túl, a földnek minden zagyva nyelvén, angyalok hangján halljad, én beszélek:
Ki szíved alatt hordtál — százszor áldott — s kínok közt hoztál e világra engem,
oh, hogy lehet, hogy mint a többi asszony a földön jársz és nem a fellegekben?
Hogy lehet az, hogy nincs királyi díszed, fényes hintód és bíboros ruháid?
Lásd, én rád raknék minden földi pompát, hogy ne közömbös szürkeségben állj itt...
És imádságot mondanék előtted, neked köszönném meg, hogy lettem, élek
és minden szavam szent zsolozsma lenne, háladó zsoltár, himnusz, égi ének.
És megköszönném néked — senki másnak —, hogy engem adtál és ilyennek adtál
és visszatérnék hozzád, — árva méhed — védő melegség, élő, drága kaptár,
hogy lelked mézét jól magamba szíva, belőled áldott, új erőt merítve
elinduljak a százszorszentek útján s olyan lehessek én is, mint te... mint te...

DRAGORITS EUGÉNIA

Új Idők 1942. 47. sz.

Kiss József

festő

szül. Kismarton 1833.

Első oktatását Wickel állatorvostól nyerte, majd egy aranyozó inasa lett, kivel Sopronba költözött és Heinackernél tanult. 15 éves korában a soproni Nép. nt. János kápolna menyezetét festette.

1900. öngyilkos lett.

Soproni Napló (?)

1900. márc. 4. sz.

Csatkai jegyzeteiből

Kiss József, festö MDK

a biedermeier mesterek kezén nevelödött uj nemzedék tagja. Kismartonban született, Steinacker tanitványa volt. Bécsbe került, Miksa föherceg udvari festöje lett. Sok képe van a miramari kastélyban. A Russ család birtokában sok képe van, tanulmányok, arcképek, másolatok. A retrosp. kiáll. egy történeti gebre képét hozta: a lanton játszó apródot. /19. sz/ K. festette a városháza királyképét is. Meghalt 1900-ban.

Dr. Csatkai Endre: A soproni piktura történetének vázlata. Ma gyar Müvészet. 1928. 7. sz. 562-4. l.

Riss József festő

MDK.

Neve megemlítve.

Dr. Harcos Ottó: „Rajztanárok képkiállítása"

Dunántúli Napló 1954. XI. évf. aug. 15. 6 l.

Thiss József
festő

H.D.K.

Keszthelyen rendezett kiállítást.

—: Hírek
Művészet, 1962. július – 38 lap.

MDK

Kiss József festő (Kismarton 1833, + Bécs 1900)

Izsó Miklós Gróf Széchényi Istvant mintazza,
c. olajfestménye. Repr.

Szépművészet, 1941. 4.sz.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-096, 188-307

A KÖNYVTÁROS

1969 MAJ

1021

A LAKÁSBA TELEPÍTETT TERMÉSZET

A természet utáni vágyódás minden emberben él, a városok kőrengetegének lakóiban talán még erősebben. Mivel nem lehetünk állandó kapcsolatban a szabad természettel, ezért lakásunkba igyekszünk varázsolni azt: növényeket tartunk, állatokat gondozunk otthonunkban. Ezek tennivalóihoz nyújtanak segítséget az alábbi könyvek, cikkek.

Állatbarátoknak

KOVÁCS Antal: *Kedvencünk, a hullámos papagáj.* 1960. Gondolat, 91 l.
A hullámos papagáj rövid idő alatt szerte a világon ismert és kedvelt kalitkamadár lett. Ez a kis könyv a madártartásban még tapasztalatlan kezdőknek nyújt segítséget, a hullámos papagáj kiválasztásához, ápolásához és tartásához. A szerző a tenyésztésben, szaporításban szerzett tapasztalatait is közli.

A kutya tenyésztése, tartása, kiképzése. Szerk. Sárkány Pál, 1966. Mezőgazdasági, 499 l.
A kutya származását, anatómiáját, élettanát, tenyésztését és fajtáit ismertető részek után külön fejezetben foglalkozik a lakásban tartott kutya elhelyezésével, gondozásával, nevelésével. Ismerteti a kutyára vonatkozó törvényes rendelkezéseket és a kutyatenyésztés szervezeteit.

ÓCSAG Imre: *A puli.* 1962. Mezőgazdasági, 151 l.
Pásztorkodó őseink terelő kutyája, a puli, megértő, hűséges társa lett a városi embernek is. Aki részletesen meg akarja ismerni ennek az értékes őrzővédő kutyafajtának sajátságait, származását, tenyésztési és tartási tudnivalóit, megtalálhatja ebben a szakértelemmel, szeretettel megírt, sok szép fényképpel illusztrált szakkönyvben.

SOÓ Rezső: *A macska és az ember.* = Természettudományi Közlöny. 1967. 8. sz. 359—365. l.
Évezredek óta hasznos társa az embernek a macska. Egyiptomban szent állatként tisztelték, de ma is sokan kedvelik. A cikk részletes áttekintést ad a lakásokban is tartható macskafajtákról és a macskának az emberiség történetében játszott érdekes szerepéről.

LÁNYI György: *Korszerű akvarisztika.* 1966. Gondolat, 459 l.
Elmélyült biológiai ismereteket nyújtó mű. Minden akváriumtulajdonos számára hasznosak az akváriumok vizének minőségéről, tisztításáról, a halak etetéséről, betegségeiről és gyógyításáról, az akváriumgondozás napi, heti, havi tennivalóiról, tavaszi és téli karbantartási munkáiról szóló fejezetek.

OLÁH József: *Akvárium, terrárium, szobakert.* 2. kiad. 1967. Táncsics, 199 l. (Kis technikus könyvtár. Politechnikus sorozat.)
Ügyes, gyakorlati tanácsokat adó könyvecske. A fa- és fémvázas akváriumok házi elkészítésének titka után megismertet az akváriumok növény- és állatvilágával, betelepítésük lehetőségével, az akvárium kezelésének gondjaival. A Szobakert c. fejezet a szobanövények elrendezésével, házi szaporításával, ápolásával foglalkozik.

A növények kedvelőinek

[ILLÉSNÉ] TICSÉNSZKY Marianna: *Virág a házban és a ház körül.* 3. kiad. 1965. Mezőgazdasági, 315 l.
Célja, hogy a városok virágkedvelői útmutatást kapjanak a szobanövények ápolásához, szaporításához, virágos ablakok és erkélyek létesítéséhez. Külön megemlékezik az északi fekvésű lakások növényeiről, a zárt udvarok és kiskertek virágairól.

INCZE Ferenc: *Levéldísznövények.* 2. kiad. 1969. Mezőgazdasági, 176 l.

M. Kiss József ex libris

M. Kiss József

Szabados Árpád ex librise

A természet lelkes rajongóit a szobanövények gazdag választékából az örökzöld, dekoratív formájú és finom rajzolatú levéldísznövényekkel, továbbá a kúszó-csüngő szobanövényekkel ismerteti meg. Választ ad az átültetés, öntözés, szaporítás leggyakrabban felmerülő problémáira is.

NAGY Béla: *Szobanövények tápoldatos nevelése.* 1968. Mezőgazdasági, 119 l.
Ez a módszer megkímél a növények naponkénti öntözésétől, az évenkénti átültetéstől, a jó kerti föld beszerzésének gondjaitól, de több elméleti tudást követel. Jó gyakorlati tanácsokat ad a tápoldatreceptek elkészítéséhez, bemutatja a meleg és hűvösebb lakásokban díszlő növényeket és a különböző virágtartókat, vázákat.

NAGY Béla: *Virágok — csokrok — koszorúk. A virágkötészet művészete.* 1966. Mezőgazdasági, 215 l.
A virágkötészet
szítés szabályai
hatjuk el e kö
sunkat a csere
gott virágokka
csot kapunk a
rak kiválasztás
létesítéséhez, s
a híres japán vi

SULYOK Mária: *Pálmák.* 1967. Mezőgazdasági, 143 l.
A csodálatos szépségű, királyi megjelenésű pálmákat azért is kedvelik sokan, mert a tengerpart illúzióját, hangulatát hozzák a lakásba. A pálmákkal való foglalkozás sok gondot és fáradságot kíván, s hogy mindez örömteli szórakozássá, „hobby"-vá váljék, ehhez nyújt segítséget a szép fényképekkel, rajzokkal illusztrált kis könyv.

SULYOK Mária: *Virágos ablak — virágos udvar.* 1961. Mezőgazdasági, 170 l.
Ez a könyvecske mindenkinek szól és ajánlható, aki ablakában, erkélyén, udvarában gyönyörködni szeret. Kertje nincs mindenkinek, de ablaka minden szobának van, ennélfogva bárki kertészkedhet egy kicsit, ha ismeri az ablak fekvéséhez alkalmas növényeket és a velük való bánásmódot.

SZÜCS Lajos: *Növények a lakásban.* 5. kiad. 1968. Gondolat, 87 l.
A szobanövények ismertetésén, szaporításuk, gondozásuk szokványos leírásán kívül a vágott virágok frissentartásával, a modern szobai üvegházak létesítésével, az erkélyek és ablakok virágdíszítésével is foglalkozik.

Meg kell említenünk a *„Búvár"* című, kéthavonta megjelenő biológiai folyóiratot is, melynek számai több cikket is közölnek a szobai növények és állatok tartásáról, gondozásáról, a különböző növény- és állatfajokról.

Összeállította: *Ordódy Mária*

MAGYAR SZÉPIRODALOM idegen nyelven címmel az Írószövetség közzétette az 1962—67 között magyarról idegen nyelvre fordított könyvek jegyzékét. A kiadvány szerint Szabó Magda a legismertebb magyar író külföldön: műveit 16 nyelvre fordították le, 27 alkalommal. Igen népszerű Németh László (10 nyelv, 16 fordítás) és Déry Tibor is (8 nyelv, 24 fordítás). A mai írók közül a legismertebbek közé tartozik még Illyés Gyula, Fejes Endre, Sánta Ferenc, Ottlik Géza, Tatay Sándor és Gergely Márta. A klasszikusok között Gárdonyi vezet (A láthatatlan emberrel), de kb. 8—10 nyelvre fordították ezekben az években Jókai, Mikszáth, Móricz, Móra, Krúdy, Kassák, Kosztolányi több munkáját is. Klasszikus költőink között Ady és József Attila került igen sok országban tolmácsolásra.

Az összesen 127 író idegen nyelven bemutatott munkái közül legtöbb fordítás a német nyelvterületre készült (115 mű), ezután sorrendben az orosz az angol, francia, cseh és lengyel fordítások következnek, de szerepelnek olyan távoli nyelvek is, mint pl. a bengáli, héber, japán, vietnámi. Az összefoglaló jellegű antológiákból német, angol és francia nyelven jelent meg a legtöbb. (B.)

Kiss József

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG
1971 ÁPR 30

ÁS

1021

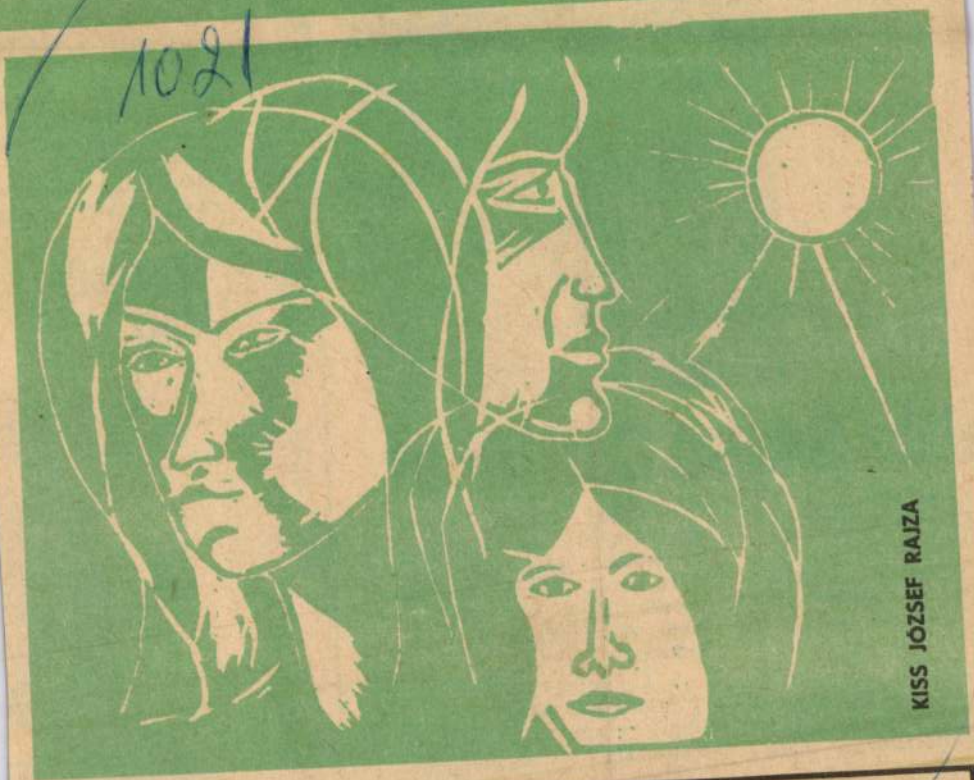

KISS JÓZSEF RAJZA

EGY PERCES INTERJÚ

al és Szabó Csillával

om *Krúdyt* és csodás kjait. A mai magyar okban is szívesen ját- *Szakonyi*, *Gyurko- Gyárfás Miklós* figu- éppen a maiság a mre való.

s a film?

zabó István filmjeit szívesen vállaltam. *relmesfilm* a legin- édes gyermekem". A *veled, Eszterke?* a ért volt kedves

— Szabó Csilla szinte gyerekfejjel már koncertező művész volt, így, bármily fiatal, tulajdonképpen hosszú pálya áll mögötte. Nem volt zavaró a korai indulás?

— A dolog koncertpódium-oldalát tekintve nem. Sikert viszonylag könnyű aratni. De ami az elengedhetetlen repertoárgyűjtés oldalát illeti: aki korán in-

FOTÓ: DOMONKOS

— Kaffka Margit momra mindig is ir munk sajátos értéké lentette. Ma is úgy g lom, hogy több mir évszázaddal ezelőtt,

Törőcsik Mari

M. Kiss József, grafikus

„Ex libris - Kertész Károly":

M. Kiss József: ex libris

Repr.

416. old.

KÖNYVTÁRCS, Bp. 1969. július

XIX/7.

M. Kiss József, grafikus

„Ex libris Zrínyiana"

Repr.

M. Kiss József: ex librise 473.

XIX/8.

KÖNYVTÁRCS, Bp. 1969. augusztus

M. Kiss József, grafikus

„Ex libris dr. Tóth Mária":

Repr

M. Kiss József: ex librise

226.

KÖNYVTÁRCS, Bp. 1969. április

XIX/4.

M. Kiss József, grafikus

"Zebra könyve": Repr.

M. Kiss József: ex libris 281.

KÖNYVTÁRCS, Bp. 1969. május XIX/5.

M. Kiss József, grafikus

„Ex libris Erik : Attila".

Repr.

M. Kiss József: ex libris 665.

XIX/11.

KÖNYVTÁRCS, Bp. 1969. november

KISS JOSEFF, tabakos

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old

/ 1,2./ IV. tabakos. 266.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Kiss József

K

KISS JÓZSEF (KISMARTON *1833*, † BÉCS *1900*): IZSÓ MIKLÓS GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁNT MINTÁZZA. OLAJFESTMÉNY.

József Kiss (Kismarton 1833 † Wien 1900) : Miklós Izsó modelliert den Grafen Stefan Széchenyi. Ölgemälde. — József Kiss (1853, Kismarton — Vienna, 1900) : Miklós Izsó modella il conte István Széchenyi. Dip. a olio.

Szépművészet

1941. 4. 24.

SOHÁR JÁNOS (PATER RAJNERIUS) (*1800* KÖRÜL † *1850* TÁJÁN): TÁJKÉP. OLAJFESTMÉNY.

ános Zsohár (Pater Rajnerius) (um 1800 † um 1850) : Landschaftsbild. Ölgemälde. — János Zsohár (Pater Rajnerius) (int. a 1800—1850) : Paesaggio. Dip. a olio

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A KÖNYVTÁROS

1969 APR

1021

M. Kiss József

M. Kiss József ex librise

eredményt érnek el a szer
könyvtár végzett különöse
könyvtárak bélyegzőjével
számából fogják megálla
MSZBT aranykoszorús jel
lődésügyi Minisztérium, a
Ervin Könyvtár pedig pén
vasómozgalomban kitünte
a kijelölt művek beszerzé
tartalmazó kártyák kioszt
népszerűsítése. A propaga
országos központja, a pályá
kártyákat az Európa Kiadó
tárellátó osztálya juttatja e

A KÖRZETI ÉS A KÖZ.
zetéről jelentést vitatott
Végrehajtó Bizottsága. A j
lított beszámoló részletese
elhelyezésével, felszerelésé
Megállapította, hogy az elm
galom nem fejlődött, az ön
elérték teljesítőképességük
ságának 27 százaléka olvas
adottságokkal tovább növel
a továbbfejlődés lehetőségé
tesítésében jelölte meg, mi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖNYVTÁROS
Budapest
1969 AUG

1021

M. Kiss József

EX LIBRIS ZSUZSANNA

M. Kiss József ex librise

... Lumpáciusz Vagabun-
...usz. = Heltai Jenő: öt mesejáték
1955. Szépirodalmi, 3. köt.
BENEDEK Marcell: *Heltai Jenő.* = Benedek M.: Könyv és színház. Tanulmányok. 1963. Szépirodalmi, 323—327 l.
ILLÉS Béla: *Heltai Jenő.* = Illés B.: Pipafüst mellett... Írások irodalomról 1967. Szépirodalmi, 122—127. l. — Ú Könyvek 670 974
KOMLÓS Aladár: *Heltai Jenő.* = Komlós A.: A magyar költészet Petőfitő Adyig. 1959. Gondolat, 407—412. l.
KOSZTOLÁNYI Dezső: *Heltai Jenő.* = Kosztolányi D.: Írók, festők, tudósok 1958. Szépirodalmi, 1. köt. 268—270. l
SŐTÉR István: *Heltai Jenő.* = Sőtér I. Tisztuló tükrök. 1966. Gondolat, 247—249. l.
ILLYÉS GYULA: KEGYENC A Madách Színház előadása.
ILLYÉS Gyula: *Kegyenc* [Dráma] = Illyés Gy.: Másokért egyedül. 196 Szépirodalmi, 291 l.
ILLYÉS Gyula: *Kegyenc.* (Teleki Lászl
drámájának ...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1965 MÁJ 29.

1021

M. Kiss József:

Leányportré

LINÓLEUM

Biológiai tényezők a mexikói olimpián

ó City, az 1968-as játékok színhelye magasan fekszik a nt felett. Ebben a ban

rtolók teljesítmé- ár nemcsak a szo- körülmények, ha- földrajzi helyzet- edő biológiai té- is befolyásolják.

vosok már az el- ron megkezdték a et, azzal a célla', hogy megvizsgálják: hogyan akklimatizálódhatnak a különböző sportágak versenyzői az adott körülményekhez.

Az eddigi kísérletek szerint

az ugrók teljesítményét látszólag nem befolyásolja a földrajzi magasság,

de a futásban jóval lassubbak, mint egyébként. Tíz nap elteltével javult a teljesítményük, mert szívük hozzászokott a nagyobb munkához.

Az úszók számára fokozatos akklimatizációs tervet dolgoznak ki.

Az edzéstervet úgy állítják össze, hogy a sportolók szervezete az olimpia idejére érje el maximális teljesítőképességét.

Y

a

tomatizálás a tengeren

óbálták a világ első, teljesen automatizált ngerjáró teherhajóját. A hajó egyetlen em- fedélzetén indult próbaútra. Elektronikus p helyettesítette a kapitányt, a kormányost, és a matrózokat. Az automaták nemcsak a elését, hanem az egész fedélzeti munkát is legénység helyett.

ötőben elvégezték a rakodást, lemérték az ományt stb. A hajó az Egyesült Államok- Vízkiszorítása kb 12 000 tonna. Sebessége a a 20 csomót.

---

naják már Cortez előtt tak Európa létezéséről

Peissel francia én tárgyi bizo- akar szolgálni gy a Yucatan élő maják már jóval Cortez megjelenése előtt is tudtak Európa létezéséről.

Michel Peissel már öt évvel ezelőtt, 22 éves korában a legifjabb tagja volt a Felfedezők Nemzetközi Klubjának. Érdekes állításának bizonyítására az idén a portugáliai Szent Vince fok környékén 10 megjelölt korsót és ezer könnyűsúlyú tartályt indít útnak a tengeren, hogy az áramlatok eljuttassák a mexikói partokig. Ezzel óhajtja bebizonyítani, hogy amikor Cortez Yucatan környékén partraszállt, ott már spa-

---

zaporulat?

zer lakosra 33,3 ut. *Nagy a ha- yszám Dél-Afri- Délkelet-Ázsiában*).

nekhalandóság te- az alacsony és a bb arányszám y az űr. *Svédor- zer újszülött kö-*

Kiss József

vezmetsző

a beisi katonai föld-
rajzi interet alkalma-
zottja. Ugylátszik inkább
betűmetsző. Blaschneck
Sámmel pest-budai
mikroszkopikus térképe
mellett (1846) a két vá-
ros rövidre fogott leírását
metszette rézre.

Rexa Derső: Pest-Buda
mikroszkopikus térképe
1846-ból. Pestbudai
Muzeum 1947. 2. n.
94. h. 100. h.

1845-ben ugyanosak a béen katonai
intézetben (metszettek) a Schedius Lajos-Blaschneck
féle Magyarország nagytérképe katodik lapja
kiilső oldalán Magyarország politikai térképes parányi me-
[illegible]

ÜVEGT

POHÁR,
metszett képei a négy világrészt ábrázolják.
Osztrák, XVIII. század.

ÉRSEKI KALAP,
üvegből,
XVIII. század.

CSÉSZE,
féldrágakövet utánzó színes üvegből.
Mag. 5·8 cm.
XVIII. század.

KOSÁRKA,
áttört üvegből,
XVIII. század.

TÜKÖR,
metszett képe Szent Jeromos a pusztában.
XVIII. század.

FLAKON,
mag. 10 cm.
XVIII. század.

SZÍV,
2 drb., ezüst foglalatban.
XVIII. század.

Kiss Jónsy Ferenc

Könyvkötő

l

Ladányi M.

A m. ujár almanachja. Bp 1930.

213. l.

Ezüstkororus mester

Kiss József Ferenc

könyvkötő

élctr.

l

A m. ipar almanachja Bp. 1929

209. l

Ernst Koszorus

MDK.

M.Kiss József

Kiállitási kritika

Napló/Veszprém/ 1965 ápr.27.lap -

MDK.

M.Kiss József

A veszprémi tárlaton szerepelt

Napló /Veszprém/ 1965 ápr.4. lap -

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

M. Kiss József ...

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1964 MAJ 10.

1021

REGGEL...

(M. Kiss József linometszete)

Csillagászati érdekességek

A tudósok kiszámították, hogy az átlagos galaktika tömege 100 milliárdszorosan felülmúlja a Nap tömegét. A mi galaktikánk tömege körülbelül 200 milliárdszor akkora, mint a Napé.

*

A hozzánk legközelebb eső csillag, a Proxima Centauri olyan távolságra fekszik, amelyet a másodpercenkint 3000 kilométeres sebességgel haladó fénysugár 4 év és 4 hónap alatt tesz meg.

*

A világegyetem legtávolabbi okjektuma másodpercenként 200 000 kilométeres sebességgel haladó galatika 12 milliárd fényévnyire van tőlünk.

*

A Kazahsztáni Tudományos Akadémia asztrofizikai intézetében 60 spektrogrammot készítettek a Nagymedve bétája néven ismert rejtélyes csillagról. A spektrogrammok tanulmányozása során kitűnt, hogy ennek a hol táguló, hol zsugorodó csillagnak a külső rétegeiben erősen változik az elektronok száma. Ugyanakkor hőmérsékletingadozásokat is észleltek.

A kazahsztáni asztrofizikusok úgy vélik, hogy e változásokkal szorosan összefüggnek a távoli csillag periódikus fényingadozásai.

*

A Szovjetunió Tudományos Akadémiájának Asztrofizikai Intézetében olyan műszereket készítettek, amelyek segítségével a csillagászok a világegyetem legtávolabbi részeiből érkező fénysugarakat tanulmányozhatják. A műszerek most azokat a fénysugarakat fogják fel, amelyeket a galaktika akkor sugárzott ki, amikor még se a Nap, se a Föld nem létezett.

*

A Kazahsztáni Tudományos Akadémia asztrofizikai intézetében 60 spektrogrammot készítettek a Nagymedve bétája néven ismert rejtélyes csillagról. A spektrogrammok tanulmányozása során kitűnt, hogy ennek a hol táguló, hol zsugorodó csillagnak a külső rétegeiben erősen változik az elektronok száma. Ugyanakkor hőmérsékletingadozásokat is észleltek.

A kazahsztáni asztrofizikusok úgy vélik, hogy e változásokkal szorosan összefüggnek a távoli csillag periódikus fényingadozásai.

MINIATŰR FAGYASZTÓMŰSZER

A moszkvai félvezetők kutató intézetében, miniatűr villany-fagyasztó-műszert készítettek. Az új fagyasztó műszert főként plasztikai műtéteknél alkalmazzák, amikor a szövet elhalása fagyasztással megakadályozható. A két cigarettadoboz nagyságú műszer a kísérletek során bevált.

TENGER VAN MOSZKVA ALATT

A Szovjetunió fővárosa alatt 1500 méter mélységben valóságos tenger terül el. A tudósok feltevése szerint e tenger körülbelül százmillió éves. Vize 75 fokos termálvíz

A Szovjetunióban számos helyen találhatók földalatti víztárolók, amelyekben a víz hőmérséklete 150 fo-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

M. Kiss József

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1965 FEB 21.

1021

M. Kiss József: **Portré**

jnos, a napja
os rovarirtó
bb-nagyobb
szélyeztetik a
gét és sok es
etben uralk
yensúly felbo
k. Mindezek a káros tényeb a nemi csalogatóanyagos ódszernél nincsenek és a akkörök ezért is jósolnak gy jövőt ennek az eljárásnak.

Endresz István

...tyozni,
mert megállapították, hogy három különféle chlorellaalga törzs van. Az A törzs nyári, a B törzs tavaszi és őszi, a C törzs pedig téli hőmérsékletben szaporodik.

Szívverés — szív nélkül

A fejlődő magzatban a ejtek *már „dobognak"*, ég mielőtt kifejlődött vol- a az embrió szíve. Csirkembriókon végzett vizsgálaok kiderítették, hogy azok sejtek, amelyekből kéőbb a szív kialakul, *az mbrió különböző részein eletkeznek*, majd meghaározott útvonalon *elvándorolnak arra a helyre*, ahol szívnek ki kell fejődnie. E sejteknek mintegy 25—30 százaléka már *önállóan dobog*, még mielőtt, a szív kialakulna. Ezek a sejtek mintegy ösztönzői a többi sejtek tevékenységének és megindítói a szívműködésnek. A Carnegie Intézetben folyatott kísérletek azonban ban mindeddig nem tudták megállapítani, *honnan származnak az elektromos impulzusok* az ilyen sejtek mozgásának elindításához.

M. Kiss József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 MÁR 14

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1021

Jegesmedvék

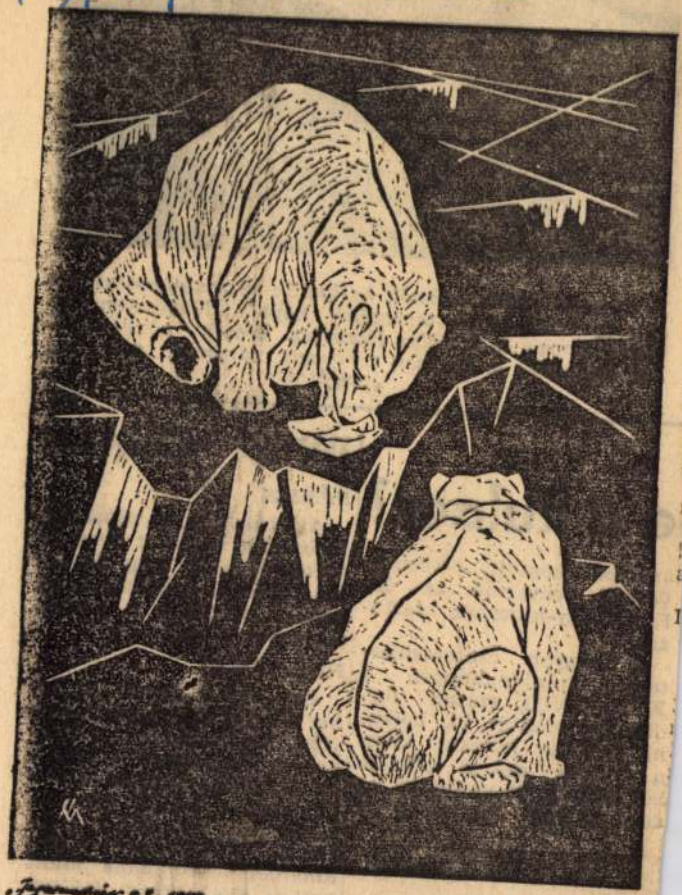

(M. Kiss József)

A minszki építészmérnök hallgatók vizsgafeladatuknak egy új lakónegyed tervezését kapták. Képünkön Zinaida Konas és Natalja Panarina végzős növendékeket láthatjuk a közösen tervezett városrész makettja előtt.

...e a kulacs?

ezüstből készült, ötvösművészeti remekmű az ún. Eszterházy-kincshez tartozik.

A magyar csutorásmesterség tulajdonképpen a XVII—XVIII. század fordulóján alakult ki, balkáni, délszláv hatásra. Maga a csutora szó is délszláv közvetítésű jövevényszó. Az esztergályos mesterség e

INNEN—ONNAN

PÁRIZS

A Voxson gyár vízhatlan zsebrádiót mutatott be azok számára, akik még fürdőzés közben is rádiózni akarnak. A készülék a vízben is szabályozható.

NEW-YORK

Egy ember fogait át lehet ültetni más ember szájába. Dr. Siskinnek, a Tennessee Egyetemen sikerült, az állatokon végzett kísérletek után három fogátültetést végezni emberen is. Olyan egészséges fogat, amelyet inysorvadás miatt kellett eltávolítani, átültettek más ember szájába.

H. N.

BERLIN

Köztudomású, hogy a tu-

Kiss József

Kincstári mérnök, építészeti igazgató Zomborban a XVIII. sz. végén † 1813-ban.

Dudás Gyula

Bács-Bodrog vármegye egyetemes monografiája

II. k. Zombor 1896. 243. l. 524. l.

Fenti a Ferenc-csatorna tervezője volt. Egy Eötvényi emlékiratot írt saját életéről s azt a nemzeti muzeumban letétbe tette

Lásd Szinnyeit.

nytár

mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
téti ú		Kitöltötte Myskovsky Viktor. Átmeneti stil.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

MKK.

M.Kiss József

Kiállitási hiradás

Napló/Veszprém/ 1965 ápr.22.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

M. Kiss József

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1965 FEB 2

szidni, átkozni a „tolvaj
Delacroix-t ...
Fordította: Bertalan Lajos

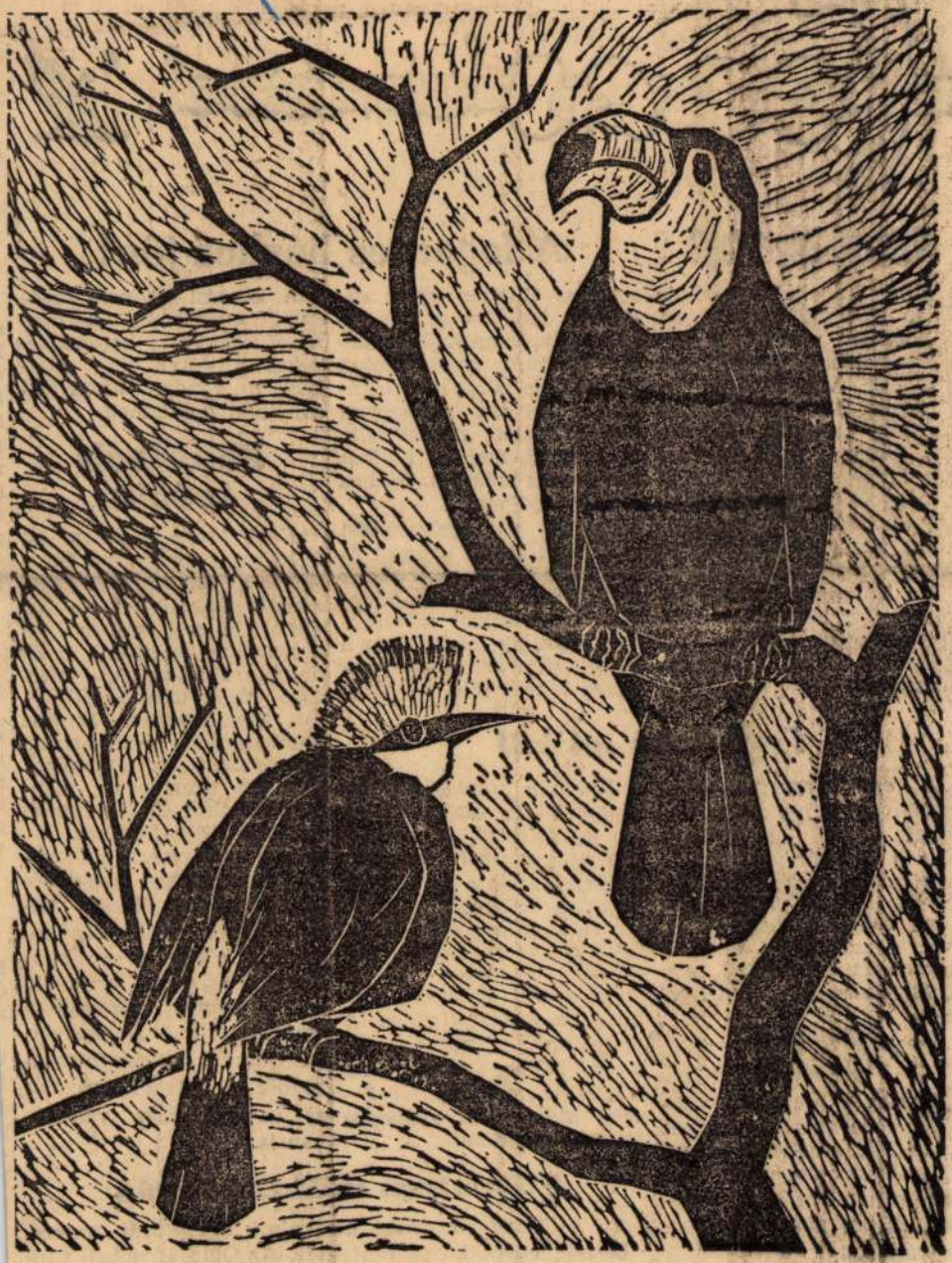

M. Kiss József: MADARAK

belkoteseket végez a balatonfüredi ál

FOGAS

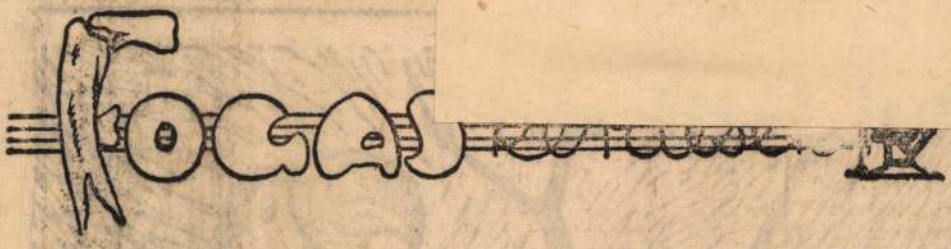

Visszaültetett fog?

Mint a „Leninszkoje Znamja" című lap írta, dr. Afanaszjev szovjet fogorvosnak sikerült beteg fogak gyökerét visszaültetni a foginybe. Az eljárás lényege, hogy az olyan rossz fogat, amelyre már nem lehet koronát tenni, kihúzzák, gyökerére ráerősítenek egy plasztik fogat és a gyökeret visszaültetik abba az üregbe, amelyből kihúzták.

Dr. Afanaszjev másfél évvel ezelőtt kidolgozott műszerét eddig 114-szer alkalmazta, túlnyomórészt sikeresen.

A fogorvos házhoz jön!

Kasas Cityben egyre sűrűbben láthatók a kék teherkocsik, amelyekből furcsa formájú poggyászokat visznek be különböző lakásokba. Aki ilyenkor nagyon éles hallással rendelkezik, még nyögéseket is hallhat a kérdéses lakásból: házhoz jött a fogorvos!

Ezt az új szolgáltatást eredetileg fekvő betegek és öregek részére szervezték meg, utóbb azonban kiderült, hogy sokan szívesebben fogadják lakásukban a fogorvost, mert akkor kevésbé félnek tőle.

A kansasi egyetem fogászati intézetében hordozható fogorvosi berendezéseket állítottak elő, amelyek a rendes háztartási árammal működnek.

Fluorizált ivóvíz

Karl Marx-Stadtban, az NDK egyik nagy iparvárosában a hat-tízéves gyermekek fogszuvasodása az elmúlt öt esztendőben 35 százalékkal csökkent. Ez annak köszönhető, hogy 1959 végén üzembe állították Einseiedelben Európa legmodernebb vízfluorizáló berendezését. A félautomata üzem minden tíz köbméter vízhez 40 kilogramm nártiumsziliko-fluoritot adagol. Összehasonlították az összetételében nagyjából azonos lakosú Plauen város gyermekeinek fogállományát a Karl Marx-Stadtiakéval és megállapították, hogy azonos időszakban emelkedett a fogszuvasodások aránya. Rövidesen megkezdik az ivóvíz fluorizálását az NDK más városaiban is.

Foghúzás nélkül

A csonthárgyagyulladást eddig csak a fog eltávolításával tudták gyógyítani, u. i. a gyökér görbesége miatt a gyógyszert nem lehetett a beteg helyre juttatni. Nemrég Telp M. A. észt orvos egy műszert konstruált, éspedig egy elektróda-tartót, amellyel a betegség fizikoterapikus műszerrel — galvanizátorral gyógyítható. A szükséges gyógyszerrel megnedvesített vattát a beteg fogüregébe helyezik. A tartó elektródjait úgy állítják be, hogy a gyenge áram keresztülhaladhasson a gyógyszerrel átitatott vattán és a fertőzési gócon. A gyógyszer ionizálódik és ionjai könnyen behatolnak a sérült helyre. Néhány kezelés után — a gyulladás teljesen megszűnik.

„FOGBARÁT" CUKORKA

Egy svéd feltaláló „Aplusz elnevezésű cukorkát talált fel, amelyből hiányzik a tejsav és ennek folytán nem rongálja a fogakat, illetve nem okoz fogszuvasodást.

Előreláthatólag még idén nyáron forgalomba hozzák a „fogbarát" cukorkát.

Fájdalom nélküli fúrás

Állítólag rövidesen megszűnik a fogfúrás, az emberiség egyik közös rákfenéje. Az Ohio állambeli Cincinnati kórházban folynak a kísérletek, hogy LASER sugarakkal minden fájdalom nélkül végezzék el a megszuvasodott fogak tisztítását.

M. Kiss József

M. Kiss József: Ókor

Valóság, 1975. 8

tetszővé és tematizálhatóvá vált. Szövegelemző munkálkodását — írásaiban érthetően ez van túlsúlyban — jól egészítik ki a biográfiai, historiográfiai szempontok. Szögezzük le: ennyire gondosan okadatolt és sok szálú érvelésmenetekkel még nem keltették életre a hosszú időn át Csipkerózsika-álmát alvó fiatal Marx *filozófiai* munkásságát.

A marxi történetfilozófia kialakulása című kötetben a doktori disszertáció, a *Rheinische Zeitung*-periódus, a kreuznachi kéziratok és a franciaországi osztályharc tapasztalataira is épülő *Német—francia évkönyvek* mondandójának elemzését találjuk. *A materialista történetfelfogás születése* a *Gazdasági-filozófiai kéziratok* és *A szent család* című munkákkal foglalkozik, az előbbit helyezve az elemzés homlokterébe.

A Marx-rekonstrukciót számos szemléleti pozitívum kíséri. Ágh bemutatja, hogy a marxi filozófia nem eleve megtalált helyes elvekből dedukálódik. Éppígy, hogy Marx műfajt művel, sikeresen. Megtalálta az idézetek és a kommentárok bevehető, fogyasztható arányát, képes optimális ötvözésükből új minőséget kiolvasztani. Nem tanulság nélküli az Ágh-féle szövegelemzések erényeinek felidézése (bár ezek némelyikével — amint még jelzem — *A materialista történetfelfogás születése* című kötet adósunk marad). 1. Történeti-kronologikus sorrendben elővett írásokat elemezve minden fontosabbnak tartott idézet-passzus után, nemkülönben a fejezetek záróakkordjaként, kísérletet tesz egy-egy rekonstruktív összegezésre. 2. Nem marad belül az éppen idézett szövegek fogalomkészletén, hanem sok helyütt heurisztikus fogalmielemző keretbe helyezi a citátumokat. 3. Elemzése komparatív, Marx korábbi és részben későbbi gondolkodói stációinak állandó bevonásával, aktualizálásával dolgozik. 4. Munkájának — persze nem csupán módszerbeli — újszerűsége, hogy megpróbálkozik egyes, filozófiailag látszólag nem releváns periódusok filozófiai tanul-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Zalai Hirlap
1915 JAN 12

Kiss József
8 1021

LÁMPAGYÚJTÁS
(Kiss József rajza)

együttműködése

rehajtásában

jegyében

mindketten dolgozó emberek, és „férfi vagy női" kötelességeik alig határolhatók el. Azzal az előítélettel is le kell számolnunk, hogy a nőknek nincs szüksége technikai felkészültségre, hisz az asszonyt a lakásban gépek sora veszi körül, sőt egyre több asszony ül a volán mögé is.

De nemcsak modern eszmei felkészítésről van szó, hanem

M. Kiss József metszete

M. Kiss
József

369

Könyvtáros, 1975 – 6,

kutatók is, mukozvetitok is (ti. könyvtárosok), olvasók is használják, fejtörésre van szükség. Ugyanis tudományos Jókai-bibliográfiánk mindeddig nem született, s akinek lehetősége (és kötelessége) adódott egynek az összeállítására, számolnia kell azzal, hogy bibliográfiája nemcsak Sipos Csaba kaposvári könyvtárosnak, hanem Nagy Miklós és Lengyel Dénes Jókai-kutatóknak is munkaeszközük lesz.

Zimáné Lengyel Verának ilyen kettős feladatú bibliográfia készítésére kellett vállalkoznia. Az összeállító a nagy méreteket erős szelektálással szűkíti le, meg azzal, hogy az 1962-ben indult kritikai kiadás jegyzetanyagához irányít. A bevezető utolsó mondatában még egy munkakönnyítő szempontot találunk: „Összeállításunk az 1954 után megjelent iroda-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 AUG 4

Dunántúli Napló

Kiss József
1021

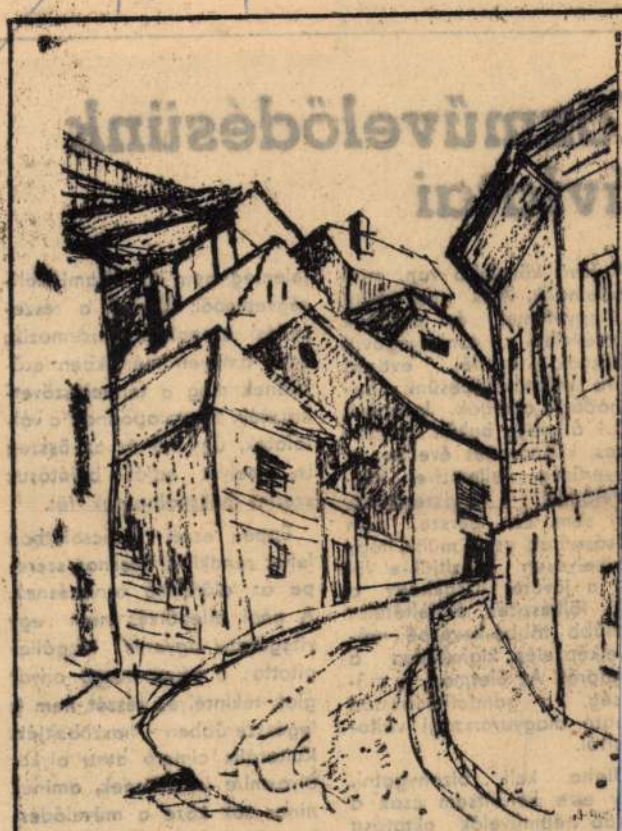

Július 22-én nyílt meg Pécsett az országos pedagógus
Kiss József (Dunaújváros): Öreg utca. Daday Kálmán (

özművelődésünk
ávlatai

A jövő közelebb van, mint ndolnánk. Akik manapság egyetemek és főiskolák pművelési tananyagával kóznak, másfél évtized lva közművelődésünk „de- hadát" alkotják. Javarészt tuk áll vagy bukik: a nyolc- nas, kilencvenes években a szerűség jellemzi-e köz- velődési rendszerünket, y sem. Ez, persze, nem lsósorban azon múlik, hogy helyesen készítjük-e föl t a jövőre. Csakhogy a ő fölkészítés előfeltétele: alább többé-kevésbé reá- elképzelés kialakítása a apról. Az életmód, a mű- ség, a gondolkodásmód ató magyarországi válto- áról.

ligha kell bizonygatni, y erre korántsem csak a ldő népművelők oktatása tt van szükség. Sokkal in- azért, mert a művelődés: ldő folyamat. A társada-

jelenleg nem az állami költségvetésből, hanem a részesedési alapokból származik; azaz amilyen mértékben erősödnek meg a termelőszövetkezetek, s gyarapodnak a vállalatok, úgy nő az az összeg is, amelyet saját belátásuk szerint használhatnak föl.

Éppen ezzel kapcsolatban lehet rendkívül hasznos szerepe az előrelátó tervezésnek. A népi ellenőrzés nem egy vizsgálata ugyanis megállapította: a szocialista anyagiak tekintélyes részét nem a legésszerűbben hasznosítják. Kulturális címszó alatt olykor olyasmire is költenek, aminek nincs sok köze a művelődéshez. Nemcsak a hozzá nem értés miatt. (Bár az is elgondolkoztató: a vállalati, ter-

K. Kiss József, grafikus

Kenthelyi művén. Kiselkirok
Püspök ladányban.

— : Hírek

676.
XXII
11.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1972. nov.

M. Kiss József, grafikus

Rajz: Repr

M. Kiss József: ex libris
[Annamária – Erika]
Kőnyvtáros, Bp. 1970. Jelmár

66.
XX.
2

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kiss József

ÉPÍTŐELEM
Budapest

1972 FEB 15

Köszönöm

Nagyon köszönöm a szerkesztőségnek, hogy megjelentette a rajzom az építőipari lapban. Amikor képeim csinálom, akkor azt szeretném, hogy minél többen kapjanak egy kevés érzést abból, amit lerajzolok, vagyis mondani akarok. És erre leghivatottabbak a munkások.

Ha elfogadhatónak találják a rajzaim, nagyon szívesen küldök, már amennyire ezt időm engedi. Tudom, hogy nem érett, művészi képek ezek, de azt hiszem, nem kell szégyenkeznem miattuk. És még egyszer köszönöm és külön örülök, hogy ebben a lapban jelent meg az első rajzom.

Tisztelettel:
Kiss József fh.

szerekről és gép[illegible]
tenyésztő egy szép lóról vagy kutyáról...

— Az ember összenő ezekkel a gépekkel. Ismerem őket, akár a tenyeremet. Minden hangszín, jelzés nekem. Hiába, nem csináltam én egész életemben mást, mint építőipari kompresszorgépeket kezeltem.

— Ma délelőtt várhatóan mi lesz a teendő a kompresszorházban?

Vadócz János órájára néz, kicsit nyugtalannak is látszik.

M. Kiss József

Az első balatoni kisgrafikai biennálén
binómetrzetei szerepelnek. „Tóth András numis-
maticus" c. (emlitve.)

Balogh Elemér: Az első balatoni kisgrafikai
biennálé Keszthelyen.

Napló, 1971. okt. 24.

Kiss József grafikus.

Béke és Szabadság.1951.27.sz.dec.9.2.l.

Kiss József,

Jevgenyij Berezkovszkij: Valóban szenzáció?

1970-ben Gerzkovics Alekszandr megírta és megjelentette Moszkvában „Petőfi költői színháza" c. könyvét. A könyvet megvitatták a MTA Irodalomtudományi Intézetében. A szerző köszönetet mondott Kiss József, Tekete Sándor és még több magyar tudósnak.

Budapest folyóirat, 1988., 10., 30-old.

Kiss József, költő (1843-1921).

(K): Írók és művek a „tölgyek alatt".

Keresztury Dezső mondja: „Könyvet lehetne írni a magyar irodalom és a Margitsziget kapcsolatáról".

Az öregedő Kiss József itt töltötte utolsó nyarainak egyikét.

Budapest folyóirat, 1988., 7., 31-old.

ÖREG HALÁSZ

Egyéni kiállításai: 1962-ben és 1966-ban **Keszthely** – Városi Művelődési Ház, 1977-ben **Budapest** – 12-es Galéria, 1978-ban **Budapest** – Kisduna Galéria, 1979-ben **Veszprém** – Kisgrafikai Galéria, 1979-ben **Pápa** – Városi Könyvtár, 1979-ben **Szeged** – ÉPTEK Galéria, 1981-ben **Gödöllő** – Városi Helytörténeti Gyűjtemény, 1982-ben **Százhalombatta** – Iskola Galéria, 1982-ben **Budapest** – Ferencvárosi Pincetárlat.

Kollektív tárlatokon 1961 óta rendszeresen szerepelnek munkái. 1961-ben Veszprémben a Jankovich pályázat II. díját, 1977-ben Budapesten az Ady-pályázat különdíját, 1982-ben Pécsen az Országos Kisgrafikai pályázat különdíját kapta.

CSELLÓS

FSZEK 82/541

M. KISS JÓZSEF

GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSA

VÁC·1982

A DUNA MENTI REGIONÁLIS VÍZMŰ
ÉS VÍZGAZDÁLKODÁSI VÁLLALAT
MŰVELŐDÉSI BIZOTTSÁGA

VÁC, HIRADÓ ÚT 3.

Szeretettel meghívja

M. Kiss József

GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSÁNAK
MEGNYITÓJÁRA

A KIÁLLÍTÁST
1982. OKTÓBER 12-ÉN 14 ÓRAKOR
megnyitja:

BAKALLÁR JÓZSEF
festőművész

A kiállítás megtekinthető:

OKTÓBER 12–26-IG, 8–15 ÓRÁIG
SZOMBAT, VASÁRNAP ZÁRVA

CÍMOLDALON:
NAPBA KÖLTÖZŐ

TŰZMADÁR

Minél nyomasztóbb, minél zavarosabb a bennünket környező világ, annál hősiesebb a vele szembesülő művészet kihívása: végső lényegükben megragadni az ellentmondások drámáit, a lehető legkevesebbel a lehető legtöbbet mondani...

M. Kiss József a fekete–fehér metszetek évtizedes erőpróbái, a monumentalitásra edző legszigorúbb kötöttségek vállalása után jutott el odáig, hogy vegyestechnikájú képekkel, ecsetrajzokkal, szitanyomatokkal bizonyítsa: tovább lépett a maga választotta nehéz úton. A korábbi pozitív, negatív felületeket úgy tudta izgalmassá borzolni, gesztusok, színek új koreográfiájába kötni, hogy pillanatra se tévedt valamiféle semlegesen tetszetős artisztikumba. A tüllel áttört rétegek izgató plaszticitása épp oly virtuóz, mint az egymásnak feszülő, egymásból felszökő fekete sávkötegek dinamikája, vagy az irisz nyomások kékből sötétzöldbe, sárgából bíborvörösbe váltó színdramaturgiája. Mégis, az eszközök engedelmes pontossága és szépsége mögött mindig ott van az expresszív jelentés. Túlzás nélkül mondható, hogy halálos komolyan tükröződik bennük az alkotóművész egzisztenciális és társadalmi sorsa, a korszak legelevenebb probléma-képlete.

Felnyársalva, Kompromisszum, Antigenezis, Földfogyatkozás, Memento, Viharban, Egyedül, Félelem, Az öreg halász, Godot-ra várók, Viharmadár, Tűzmadár... a címek önmagukban is elárulják: M. Kiss szemléletében, életérzésében jelenleg a természetet, humánumot, az organikus emberi létezést fenyegető katasztrófák aggodalmas kényszerképzetei erősebbek, mint az ösztöneiben hordott, hazai gyökerekből táplálkozó rend és harmónia bizodalma.

Az *Egyensúly* cím is csak a gúny és kétség macskakörmei közti, szarkasztikus látlelet a világ mai önámító –

EGYENSÚLY

mert önpusztítással fönntartott – biztonságáról.

Ám a dehumanizálódás és degenerálódás kegyetlen őszintesége több a megdöbbentő tények leltárbavételénél. A magaemésztő lélek sugárzása, az amorf esetlegességet elvető, kompozícióba kivetített erőfeszítés személyes hitele szinte zenei sugárzást kölcsönöz a képeknek. *Az In Memoriam K. J.* és a *Napbaköltöző* így válik a fizikailag elvesztett, de az elszakíthatatlan érzelmi kötődés jogán örökké élő apa átlényegülésének, újjászületésének apoteózisává.

A képeken szinte mindenütt kísértő tragikus felhang, gyötrelmes indulat épp itt, a legfájdalmasabb egyéni élményből tud nemesen egyszerűt, emelkedetten tisztát felmutatni. Olyan félreérthetetlen közös jelképbe foglalja a szervest és szervetlent, a továbbélőt és holtat, a földi vegetációt és a kozmoszt, amilyen teljességet csak az „ős meztelen korok", még belső kényszerből imádkozó embere ismert.

Fodor András

M. Kiss József

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1980 NOV 81
Grafikusművész.
ÉLET ÉS IRODALOM

1021

M. Kiss József: Életsziget

van" — mondogatja azóta gyakran. Felesége óvón vigasztalja: „Ne izgasd magad, szívem".

Megverte az isten ezt az átkozott taracskot. Elegendő a talajt egy évig elhanyagolni, utána tíz évig tart rendbehozni, lángszóróval, totális gyomirtóval, itt már egy huszár nem huszár.

Bözse ángyó, a szomszédasszony köszön át hozzám.

— Jó napot, elvtárs úr! Józsit mikor láttad?

— Négy hete Fehérváron, az autóbusz-pályaudvaron.

Józsi, Bözse ángyó legidősebb fia, a v.-i állami gazdaság személyzetise, a távolsági autóbuszjárat. Ün-

ment, és nagy port vert fel. A szöveg a ruhagyár igazgatóját állami csődörnek nevezte, s kínos aprólékossággal részletezte, az „öreg" hol, s hogyan hajkurássza a nőket, milyen ígéretekkel nyúlkál a szoknyák alá. Csoda történt. Azóta az igazgatót kicserélték. Leszegett fejjel megy el a nők mellett, mint valami apát, nehogy véletlenül is kísértésbe essék.

Az akciót Vörös Pál helyesli.

— Én egy lépéssel tovább mennék. Az efféle romlott erkölcsű emberek leleplezésére felhasználnám május elsejét — jelenti ki a Szentháromság tér pletykaplaccán.

— Hogyan képzeled? — érdeklődik az üzemi lapszerkesztő, egy, a világgal és önmagával bőven elégedett ember, aki délelőttönként a sörözőben a második vonalbeli vezetőknek anekdotákat mesélget a társadalmi tulajdon ötletes „megfújásáról", és a fordulatokon kéjesen heherészget.

Vörös Pál mereven megáll a hirdetőtáblánál és talányos képpel nézi az eget.

Melléje lépek.

— Min töröd a fejed?

— Patkós Andrást én ajánlottam a pártba és most az ajánlást érvénytelenníteni szeretném.

— Mit vétett?

— A miniszternek Patyomkin-csárdát létesített. A vendégeknek nyakkendős pincérek tálaltak, az asztalokra tiszta abroszt, virágvázát raktak, de alighogy a miniszter kitette a lábát, az abroszokat lekapkodták, a vázákat összerámolták, visszarakták a koszos terítőket, és ismét egy szutykos nember kérte a cehhet. Mindez a vendégek szeme előtt tört-

M. Kiss József

Grafi Zemmérés

A Zebegényi Műhely Zicállítása a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 12' Galériájában

Népmüvelés
1979 ... 12.

Kiss József Ferenc

kompkötő

czustkosszorus

l.

Ladányi II.

213. l.

...et egy betöréses lopás eseményeit mondja

I. 5. (1. műsor)

...n

...imölcs

...sel v...
...lja m...
...gét",
...okba

1.) Vásárolunk Berlinben 28 db arany 20 K-st à 20·25 és 378 $ à 49·60 kokasos költségekkel.
c.) Vámtartozásunk 2350 a L. Vehetünk kiegyenlítésre 20 M-st à 25·50 P. 20 fr-st à 20·70 és 10 hfrt à 27 P. Melyik kiegyenlítést választjuk. 2

1.)

Szarzék

Kiss Jenő

nabrán

közös tárlata Füleki Zsuzsanával

Makón.

Népszabadság, 1988. ápr. 18.

Fotórendelés

Téma:

Milyen célra: Kézikönyv,

Eredeti felvétel, másola

/A megfeleő részek aláh

M. Kiss József

Említve

Balogh Elemér: Kisgrafikai Tiállítás
Kesthelyen
Napló, 1970. nov. 1. 5. l.

M. Kiss József

Ex libris (repr.

Napló, 1970. nov. 1. 5. l.

M. KISS József grafikus

Szij 1990 79.

a tudomány
osi lova

**bó Géza, Szekszárdon élő régész. Független
etett hirdetésére. Ám az 1990. januári utazáson már
mányos Akadémia pecsétjével ellátott felkérőlevél**

● *A barguzini sírfeltárást követően milyen álláspontra jutott?*

– A 7. számú sírba 1859 májusa–szeptembere között temettek, s minden valószínűség szerint Alekszandr Sztyepanovics Petrovics fekszik abban a sírban. Férfisírról van szó. Az elhunyton nadrág volt. A temetőszerkezet azt bizonyítja, hogy 1859 vége előtti a sír, s a temetés fagymentes időszakban történt. Később azt is sikerült bizonyítani, hogy a temetés 1839 után volt. Mindezek a Svájcban végzett vizsgálatok és a helyszíni megfigyelések alapján állíthatók.

● *Azóta megtörtént az Akadémiai Bizottság eredményeinek a kiértékelése.*

– Amit én rendkívül ellentmondásosnak tartok mind a mai napig. Problémás a kor- és a nemmeghatá-

(4. old.)

M. Kiss József

festőművész, grafikus m.

Született 1936-ban. Vármyrtáros, majd grafikus (a lipcsei főiskolán tanult) 1969-től a Balatoni Múzeum grafikusa, 1964-től foglalkozik ex libriszel is

Művészet
88/6

MDK

Kiss József, építész

A farkaslyuki bányaüzem nakszerv. könyvtárának épületét tervezte.

A bányásznapon avatták fel az intézményt.

— : (— szöveg — . két fénykép —)
Hátsó-belső-borítólap.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1965. november — XV/11

M. Kiss József, [ ]

– MŰVÉSZETI ÉLMÉNYT is nyújt olvasóinak ezentúl a Fővárosi Szabó Ervin könyvtár: a Pataky István Művelődési Központban levő könyvtárában grafikai kiállításoknak ad helyet. A tárlatsorozatot szombaton két amatőr művész, M. Kiss József könyvtáros-szerkesztő és Sánta László rajztanár kiállítása nyitotta meg. A 60 linóleummetszetet és tollrajzot bemutató kiállítást szeptember végéig tekinthetik meg az érdeklődők.

–: Művészeti élményt...

14.

Népszabadság, Bp. 1977. júl. 10.

M. Kiss József, grafikus

L.: Szántó László

□ – Grafikai kiállítást...

Esti Hírlap, Bp. 1977. júl. 8.

2.

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1916 JAN 3 1.

M. Kiss József

1021

M. Kiss József: Ex libris

magasabb szintű fizika a gépek közvetítésével, e gépeket kezelni, de még szerelni is receptek szerint lehet. Nem kell ismerni azokat a fizikai törvényeket, amelyek létrejöttüket megengedték, segítették. A mai ember, könnyen lehet, kevésbé érti környezete fizikáját, mint az ősei — hiába bánik vele boszorkányos ügyességgel és gyorsasággal.

Hernádi Miklós

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

M. Kiss József

1976 JUL 7 1

1021

M. Kiss József metszete

lható *tárgyiasságo*
ács számára a tár
jektumnak és az
t a szoros kölcsö
Ebben a szerkezet
ni lét egyik ala
ra derül fény...
árgyiasulásáról, s
ülsővé válásáról van szó
a össze filozófiai terminoló-
a jelenséget. Egy ember te-
vsége, döntéseinek eredmé-
többiek gyakorlatának kiin-
ontjává válik, objektivizáló-
eltételeket teremt mások szá-
— de ebben a feltétel-terem-
benne van az eredeti dön-
zubjektív" tényezője is.
ilozófiai kérdés persze úgy
ik: lehet-e (és mennyire sza-

ciává.

Lukács demisztifikálja a történelmi tendencia eddig homályos fogalmát. Hiszen sokszor szerepelt már úgy ez a tendencia-jelenség, mint valami, az emberek tevékenységétől független, fejük felett működő mágneses vonzerő. Lukács visszavezeti a fogalmat „létszerű" eredetére, s közben jogaiba iktatja az egyéniség nagyobb önállóságát.

M. Kiss József

BÁNYAI GÁBOR:

Romanti

Tamási Áron: Akaratos népség
(Szépirodalmi, 790 old.)

(Tények és indulatok.) Tamási Áron színpadi műveit, akárhányszor és bármilyen körülmények közt legyen szó róluk, vegyes érzelmek kísérik-fogadják: vagy az elutasítás, vagy a hozsannázás vár rájuk. Nem véletlenül. Drámaként olvasva feltűnő, milyen költői szépségűek szövegei, színpadon

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 6.
XIX. évf. 49. sz. 10. lap.

lan old

ba sorolta. De hűséggel szolgált nyolcszáz évig, tehát nem semmisítik meg egészen: „Az öreg fa elkorhadt, elhaltak támasztékként szolgáló gyökerei is, így a hatalmas tömeg balesetveszélyessé vált. *A fából ezért csak kétméternyi magas, tartósított törzsrészt hagynak meg, amelyen tábla őrzi az egykori óriás emlékét*" — mondja a hír.

A gesztus *jelképi ereje* olyan nagy, hogy érvényesen felmutatni a költészet eszközeivel lehetne igazán. Prózaian csak annyi mondható róla: nincs méltóbb emlékmű annál, amit *saját teljesítményünkkel* állítunk, s szép volna, ha az öreg fa példájára *magunk válhatnánk* önmagunk emlékművévé.

MOHOJ ÉS TÁRSAI

A külföldiek többnyire *kodali*nak ejtik Kodály nevét. Ez érthető, s ha egyáltalán tehetünk ellene valamit, csak annyit, hogy jó példát mutatva szorgalmazzuk a helyes ejtést. Az azonban már kevésbé érthető, hogy a televízió bemondója Moholy-Nagy László nevét kiállítása kapcsán folytonosan *mohoj*-nak mondta.

Igaz, az *ly*-nal végződő neveket a családi hagyománytól függően kétféleképpen ejthetjük (Mészöly Gedeon: *mészöj;* Péczely Attila: *péceli*), s erről írás alapján nem tájékozódhatunk, csupán ha halljuk — mégpedig, helyesen halljuk

sága, n
det a h
Átadták
náljátol

Az e
rokonsz
szóltak,
pelték,
megkös
új ifjús
dési kö
kel a h
zott bel
önmagá
ha ráac
az új i
lődési h
még iga
nepelté
megkös

~~TATRA:~~
~~A kenguru (m) h4, 6, n9~~

M. Kiss József

M. Kiss József: Ex libris

szegélye a parolin. Snájdig, de puhább, mint egy huszár. Bársonyszegély, mondom, bársonyszegély. Zsebe a testhez simul, ki nem dudorodik, a kéziratot mindig postán küldi el, nehogy kinyomja a ruhabélést. Bal válláról és jobb válláról könnyű kézzel pöccinti le a port, mi a kocsiúton rászállt.

★

Nyűtt. Összegyűrt. Csőnadrág vagy bőnadrág, bukdácsol a ruhában. Mint egy bohóc, de mint egy zsonglőr is, el nem esik, bár lábai összekuszálódnak a járásban. Nyakkendője pertli. Élvezi az egyedüllétet. Az egyedülvalóságot. Ez az igazi állapota, de kedvesen ődöng a végeláthatatlan márványtermekben, ahol mindenkinek visszaköszön, akár ismeri, akár nem. Ülésben más,

ÉLET ÉS IRODALOM

8

Bp.
1976. jan. 31. XX. évf.
5. sz. 8. lap.

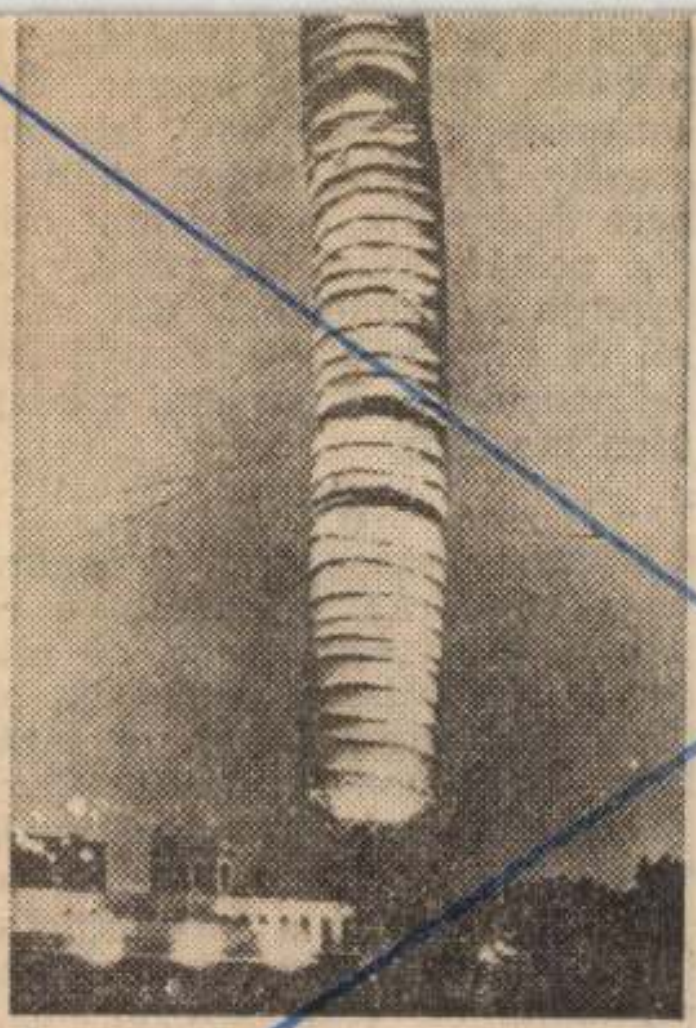

Christo (USA): Offset

Beget tudunk-e mi, közemberek a fizikából és a fizikáról?

— Ha diplomásaim öt év múltán „továbbképzésre" (valójában a tananyag kezdetlegesebb felidézésére) visszatérnek, alacsonyabb szintű előadásokat is nehezen értenek. Hiába, folyton feledi az ember és csak ritkán tanul újat. Ami azokat illeti, akik nem fizikát, hanem egészen mást tanultak ifjúkorukban: hiába vesz bennünket körül egyre magasabb szintű fizika a gépek közvetítésével, e gépeket kezelni, de még szerelni is receptek szerint lehet. Nem kell ismerni azokat a fizikai törvényeket, amelyek létrejöttüket megengedték, segítették. A mai ember, könnyen lehet, kevésbé érti környezete fizikáját, mint az ősei — hiába bánik vele boszorkányos ügyességgel és gyorsasággal.

Hernádi Miklós

M. Kiss József

M. Kiss József metszetei

ral, Győry Dezsővel, Darkó Istvánnal és másokkal megszervezte a Madách Kört; tevékenységüknek, vitáiknak, állásfoglalásaiknak országos visszhangja támadt. „Haladó, népért élő humanitás" — így jellemezte Ilku Pál a kör szellemiségét. Ebből indult el Győry Dezső közvetítésével a Sarló-mozgalom, majd távolabbi hatásként a népi íróké. Fábry Zoltán „egyik legtisztább embermagyarunkat" látta Simándyban, a Sarlós-mozgalom előkészítéséhez is segítséget nyújtó publicisztikáját „miszsziós jelentőségűnek" tartotta.

Jó érzéssel láthatta Simándy, hogy a kicsiny magból, melyet Losoncon elvetett, nagy szellemi teljesítmények nőttek. Mint Győry Dezső írja: „forradalmasított az anyaországi fehérterror szellemi uzurpátorai és ellenforradalmi úrnagyságai ellen." Simándy felismerte a szocializmus szükségét és elkerülhetetlenségét, habár az a filozófiai rendszer, amelyet ő val-

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 3.
XX. évf. 1. sz. 6. lap.

Öreggel — mondtam az este feleségemnek. Fáradtan mosolygott. A gyerekeknek nem mondhattam semmit, elköltöztek már, családjuk van, lakásuk van.

Fel kéne kelni, összeszedni a fegyvereket, lefújni róluk a port, kipróbálni a hegyüket.

Jó az idő. Hideg van, fúj a szél, hordja a havat.

Kinézek az ablakon, aztán visszafordulok az írógéphez. Minek menjek? Maradj csak életben Öreg Ormányos, vagy maradj másnak. Majd a sarkon, a talponállóban megeszek egy tányér kocsonyát, s kérek utána egy pohár sört.

Harminc évig nem hallottam az órát. Most csend van és hideg. Hallom az órát. Tik-tak, tik-tak, tik-tak.

azért vérzett el, mert nem támogatta — már keletkezésének folyamatában sem — ez az igény. Már a rendező sem ezzel a szemmel nézte témáját. Már nem érdekes a mögöttes tartomány: lusták vagyunk a rejtvényfejtésre.

Nem a parabola romlott meg tehát, hanem a szertartás izgalma fogyott el. Mert a parabola szertartás volt. Sok más, valódi vagy kétes hírű társával egyetemben társasági, előcsarnokbeli, folyosói ritus. Ebben a szertartásban, a magyarázás, sóhajtozás, csodálkozás társas közegében érett aztán példázattá az, ami különben esetleg csak steril alakulat maradt volna. Ebben a folyosói-társasági rítusban lehetett beszerezni a jólértesültséget, itt lehetett lesajnálni a naivakat, kioktatni a nagyképűeket, beavatottsági tagságot szerezni, bekapcsolódni a lehetséges megfejtéseket túlgerjesztő áramkörébe; mindaddig, míg vér nem folyik.

S persze mindezt kettős maszkkal lehetett csinálni. A művet rezzenéstelenül kellett fogadni — úgy, mint aki tudja, miről van szó, ak-

M. Kiss József

"In memoriam Egry József" metszetét hozza a lap.
Repr.

Fenti metszet Váli Dezső: "Üzemi vázlatlap" c. rajzának hátlapján látható.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 3.
XX. évf. 1. sz. 6. lap.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 MÁR 27

ÉLET ÉS IRODALOM

M. Kiss József

1976 MÁR 31

1021

M. Kiss József: Ex libris

ben jól megfigyelhető. Urbanizálódásra különösen hajlamos egyedeik mintegy szállascsinálóként, jóval az ünnepélyes és örömteli kulcsátadás előtt, az emeleteket, négyzetmétereket demokratikusan felosztva, berendezkednek minden lakásban. Igen céltudatosak és leleményesek. A bennfentesek előtt régóta nem titok, hogy a molyok például fondorlatosan a melegvízcsövek szigetelésébe rejtőzve csempészik be magukat és ivadékaikat. Lám, az ősi faló-trükk még manapság is beválik.

Egyesek szerint az állatinvázió egészen természetes jelenség. Úgy

M. Kiss József

1021

M. Kiss József: Álszent

ÉLET ÉS IRODALOM
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 MÁJ 8

elirat

ózsef:
múzsa

n riportja:
a helyén

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

KÖNYVTÁROS
M. Kiss József
1978 4 grafikus

1021

M. KISS JÓZSEF ex libriseiből és egyéb metszeteiből (Cikkünket lásd a 243. oldalon)

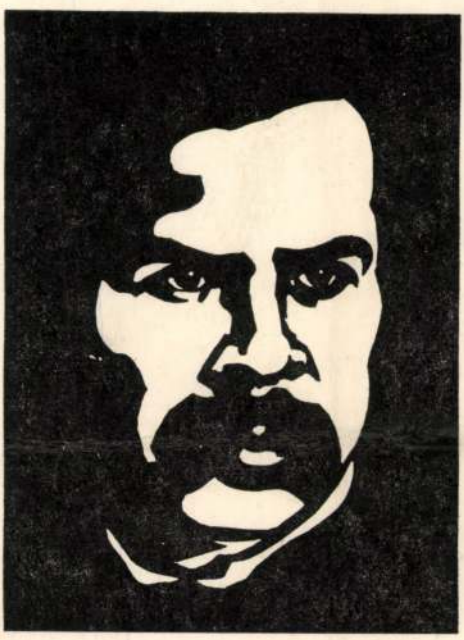

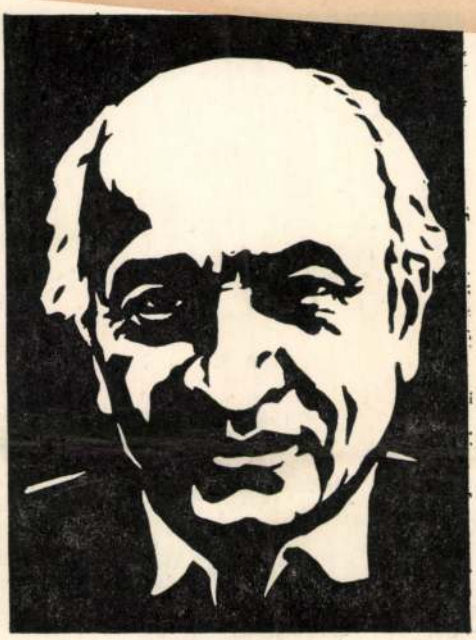

Ára: 6,— Ft

HU ISSN 0450-7886

M. Kiss József

"Ex libris" c. kép
A cédulához mellék
Repr.

Élet és Irodalom,
XXI. évf. 34. sz.

M. Kiss József: Ex libris

M. Kiss József

bíz szereplői hosszú monológjaira az állapotleírásokra, a funkcionális munkaábrázolásra. Nála érezni igazán, hogy hősének a fúrótornyosnak a munkája is *élet*. Veszedelmeivel és nehézségeivel úgy hozzánőtt, mint estélyhez az üveg sör, vagy egy érett, kívánatos, tiszta asszony az ágyban. S Mocsárnál egészül ki a harmónia után vággyal a dolgoknak ama rendje amelyre, akár tagadják, akár nem, egy bizonyos életszakaszukban — egyénileg változó mértékig — szükségük van az embereknek.

Nem szabad elhallgatni a kisregények hibáit sem. Bertha Bulcsu — joggal — bízik fokozóképességében, mindent magába olvasztó, lavinaszerűen sodró maszszivitásában. Kicsire nem néz, stíl-bíbelésre keveset ad. Amelyik motívuma egyszer „bejött", azt később felhasználja. Mindez az írói magabiztosság jele. (Mert a „dolog" persze hogy nem „ilyesmiken" múlik). De ilyenkor fordul elő, hogy az ismétlésektől akadozik a cselekmény, s ami keservesebb, az egyszer már használt motívumok sokszor nem hatnak erjesztőleg vagy pezsdítően a jellemek kiteljesítésére. (Gondoljunk a magnóhallgatások *leírására*, s

M. Kiss József: Ex libris

Élet és Irodalom, Bp.
[redacted]
1976. márc. 20. XX.évf
12.sz. 10. lap.

[redacted]

ÜRÜGYEIM

Mit tegyen Wallraff?

Günter Wallraff nyugatnémet író leleplező riportjaival tette magát ismertté. Elsősorban országa munkásainak élet- és munkakörülményeit vizsgálta, törvényesen biztosított szabadságukat szembesítette gazdasági kiszolgáltatottságukkal, elemezte anyagi és szellemi tápanyagaikat, és így, alulról megindulva, felvázolta a társadalom osztálytagozódását, az üzemen belül és kívül, majd rátért a rendszer nemzetközi összefüggéseire — egyszóval könyörtelen és pontos képet rajzolt világáról. Jó-e, hogy így tett?

Nem én kérdezem ezt, hanem az a tájékoztató cikk, amelyet Bessenyei István közölt az ÉS-ben a híres kölni íróról. Az a cikk érezhető rokonszenvvel foglalkozik Wallraff egyéniségével, írói módszerével és tárgyilagosan összegezi érdemeit, de hangot ad olyan aggályoknak is, amelyek Wallraffról szólva általában a kritikai szellemű irodalom létjogosultságát vonják kétségbe. Wallraffnak „szemére lehet vetni, hogy ő a burzsoázia villámhárítója", mert igazmondásával levezeti a feszültségeket; sőt, „azt is lehet állítani, hogy [illegible] elemzés és kritika összes lehetőségeit? Ne tollat ragadjon, hanem kardot, vagy lépjen be valami érdekképviseleti dalárdába? Így magányát is megszüntethetné — de miért is magányos Wallraff? Részt vesz egy olyan írócsoport munkájában, mely a nyugatnémet munkások életének ábrázolására szövetkezett; együtt dolgozik azokkal, akiknek életviszonyait rögzíti, kényelmét, sőt biztonságát is kockára teszi azért, hogy belülről láthassa témáit; gyakran dolgozik társszerzőkkel — talán, hogy párosulttá szelidítse magányát? Mit kellene még tennie? Alapítson író-műhelyt, egy roppant író-csarnokot, ahol százan és százan görnyednek a papír fölé? Vagy tán az oszlatná el állítólagos magányát, ha szakszervezeti tagdíjat fizetne?

Még súlyosabb kérdés: rút dolog-e egy rossz rendszert bírálni, mert ezzel reformját, tehát stabilizálódását segítjük elő? Régóta ismerem ezt a nyakatekert logikát: a rossz tőkés jobb, mint a jó tőkés, mert az embertelen viszonyok forradalmasítanak; éljenek tehát a munkások embertelen kö-

lő fizikusok

*ztantyinovszkij: Tehát va-
k (Magvető, 428 old.)*

nmatt fizikusai után
ntyinovszkij is megírta a
zikusait. A két művet leg-
általános humánus eszmék
ák. A rendkívül tehetséges
szerző kevésbé teoretikus
kollégájánál. Nem holmi
általános felelősségekkel
tatja alakjait. Tudja: a
ségig szakosított tudo-
n távoli, megfoghatatlan a
g kérdése. Sokkal érdeke-
ámára, milyen elváltozáso-
zhat a szakemberekben az
landóan a matematika, fi-
logika elvont problémáival
znak.
ekbe és exakt számítások-
szédülő fizikus tanácstalan
aszáról ír, mikor főszerep-
már összekeverednek kör-
alakjai a formulákkal. Oly-
hatalmába keríti a steril
állomáson dolgozó
hangulat,

M. Kiss József

M. Kiss József: Ex libris

Élet és Irodalom, Bp
1976. márc. 27.
13. sz.

Nobel-díjas

Kavabat

Kismest

Égtájak, 1975 (Euró

Ha olyan kötet ker
mint az évről évre
tájak, először mindi
szerzőknek írásait o
nek neve már ismer
véve rossz szokáso
vastam a novellákat
tettem a kötetet, k
csak elő. A tarta
ütöttem fel; próbálg
írásra emlékszem.
pűbben: emlékezetem
tettem esztétikai ért

Meglepett, hogy a
ből az 1975-ös kötet
kivétellel — azokra
sekre emlék
amelyek

á r a t l a r

G JELLEGE

szerint a világ jel-
vagy szellemi?",
legértékesebb em-
gok?" A sablonos
gha válaszolhat ön-
ltan az ember. A
sbé, mint az edzett

elemzi a Világos-
zs Béla Stúdió ne-
orozatát, s mint az
entumfilm, ő is ar-
tetésre jut, hogy
lanságok ta-

ben jól megfigyelhető. Urbanizálódásra különösen hajlamos egyedeik mintegy szállláscsinálóként, jóval az ünnepélyes és örömteli kulcsátadás előtt, az emeleteket, négyzetmétereket demokratikusan felosztva, berendezkednek minden lakásban. Igen céltudatosak és leleményesek. A bennfentesek előtt régóta nem titok, hogy a molyok például fondorlatosan a melegvízcsövek szigetelésébe rejtőzve csempészik be magukat és ivadékaikat. Lám, az ősi faló-trükk még manapság is beválik.

Egyesek szerint az állatinvázió egészen természetes jelenség. Úgy is mondhatni, hogy a növekedéssel együttjáró, mellékes apróság. De ez nem egészen biztos. Tény, hogy a boldog lakástulajdonosok-
építtett bútorral együtt
kollekció is

BŰNÖS OLVAS

Vérbeli sportolóeszm
Korosztályának kiemelke
hetsége, aki minden mér
hatalmas fölénnyel nyeri.
lett valósággal szerelm
sportágnak, örül, ha tréni
vagy versenyezhet. „Ilyer
még nem volt" — állítják
emberek. Ráadásul péld
tóan szerény: amikor mé
a bajnokságot, egy vacsor
jutalma, meg egy nadrág,
edző felesége varrt. Éle
szebb pillanataként említ
példaképe, Papp Laci,
kezet szorított vele. Amin
ságcikkhez
megáll

M. Kiss Józs

M. Kiss József ex librise

A kisgrafika cesfédi tárlata

Pest Megyei Hírlap, 1977, akt. 23.

endszeresen megtartják. Gazdá-
a város, a város minden társa-
ni szervezete. Miskolcon csak
t kezdődött el a remélhetőleg si-
sorozat. A Nagy Októberi Szo-
60. évfordulójá-

M. Kiss József,
grafikus

Sasonei Miklós:
Őszi tárlatvizitány

Pest Megyei Hírlap, 1977. szept. 7.

M. Kiss József

„Nagy László" (portréja)
(repro)

—: Grafikák a Kisduna galériában.
Új Tükör, 1978. május 14 – 43. lap.

M. Kiss József

A XX. kerületi Kisduna Galeriá-
ban mutatja be legújabb-grafi-
káit M. Kiss József, a zebegényi
műhely tagja.

—: Grafikák a Kisduna Galeriában.
Új Tükör, 1978 május 14 - 43. lap.

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 AUG 20

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

M. Kiss József

1021

sek szándékára a személyi kérdé-

M. Kiss József: Ex libris

SZABAD NÉPSZAVA
SZABADSÁG
NÉPSZAVA
MAGYAR
HÍRLAP
SZABADSÁG
NÉPSZAVA
SZABADSÁG
NÉPSZAVA
SZABADSÁG
NÉPSZAVA

M Kiss József

M. Kiss József: Ókor

M. Kiss József

Tárlatán főként iróportrék és irodalmi illusztrációk láthatók.

—: Grafikák a Kisduna Galiriában.
Új Tükör, 1978 május 14 - 43. lap.

Kiss József

amatör müvész, könyvtáros szerkesztő kiállitása nyilt meg a Pataky István Müvelődési Központ

Magyar Hirlap 1977/161/13

M. Kiss József, grafikus

Vasárnap megnyílt az orsz. kisgrafikai kiállítás, mely nov. 7.-ig látható Cegléden. Szerepelnek a művész művei a tárlaton.

Losonci Miklós: Megnyílt Cegléden a III. országos kisgrafikai kiállítás.
Pest Megyei Hírlap, 1977. okt. 25.

M. Kiss József

grafikusmúzeum

Lasonci Miklós:

Országos Zisgrafikai Ziállítás Cegléden

Pest Megyei Hírlap

1979 okt. 9.

Kiss József, cigány festőművész

Tizenegy, különböző korú és foglalkozású cigány művész kiállítása nyílt meg június elején a kőbányai Művelődési Központban. A művész alkotása is szerepel a kiállításon.

Mózes Lajos: Csoportkép.

Tükör, Budapest, 1979. júl. 15.

1021

M. Kiss József grafikusművész

1979.VI.18. Petőfi 13,25 /Z.
Tárlat a könyvtárban

- Vasali Imre riportja.
- Könyvek és képzőművészeti alkotások,ugy látszik jól megférnek egy fedél alatt. Legalábbis ezt bizonyitják azok a kiállitások,melyeket a főváros néhány kerületének könyvtárában rendeztek. A kiállitások egyik rendezője, szervezője M.Kiss József, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár munkatársa, maga is képzőművész. Erdekes kezdeményezés. Honnét az alapötlet?
- Ahová az emberek elsősorban könyvért járnak, az a könyvtár. Nagyon jelentős az olvasás kultura Magyarországon, ezt követi talán valamiképpen a természettudományos müveltség, utána hogyha a müvészeteket közelitjük, akkor a zene mindenképpen megelőzi a vizuális, a látáskulturát. Legnagyobb lemaradás, legnagyobb probléma ezen a területen mutatkozik, na most mi megpróbáltunk abból a gondolatból kiindulni,hogy a könyvért, a könyvtárba jövő embereket eleve nekiütköztetnénk egy olyan látványnak,egy olyan kiállitásnak,egy olyan élménynek,amit egyébként önszántából nem keresne meg, ez adta azt az ötletet, azt a gondolatot,hogy a könyvtár fogadó terében, ahol arra alkalmas tér van épitészetileg, kialakitsunk egy olyan galéria lehetőséget, ahol megfelelő szinten, igényes kamara kiállitásokat tudunk rendezni.
- Az előző mondatokban elhangzott az,hogy az olvasási kultura az fejlettebb nálunk,mint például a képzőművészeti. A kettő kiegésziti egymást? Tehát az olvasási kulturával rendelkező emberek talán könnyebben rávehetők, nyitottabb számukra az út a képzőművészeti alkotások felé?
- Ezt meggyőződéssel nem merném igy állitani, mivel a tapasztalatunk az,hogy a könyvtár látogatóknak, ez nem megbizható adat, 8o %-a még nem járt kiállitáson, tárlaton. Tehát még nem indult el ugy,hogy na most én elmegyek egy kiállitást megnézni, egy képzőművészeti kiállitást megnézni. Hát épp ez a varázsa ennek a dolognak,hogy, hát például ebben a könyvtárban több,mint lo ezer olvasó van. A lo ezer olvasó közül legalább 8 ezer nem ment még el képzőművészeti kiálkitásra. Na most itt ez a sorozat, épp a 11.kiállitását fogjuk rendezni, jövő héten nyilik, a Pataki István -Müvelődési Központban lévő 12-es számu Szabó Ervin Könyvtár előterében, ez a sorozat már biztositja azt, biztositotta, behozta azt, hogy egész jelentős tömeg rendszeres tárlat látogatóvá vált, automatikusan. Külön, szándéka ellenére, vagy szándéka nélkül.

- A kiállitás politikában nem volt könnyü dolgunk, mert először is összehoztuk a kerület müvészeit, akik közül nagyon sok Európa-rangú és müvész is van, rögtön emlithetem, Tóth Menyhértet, minden évben csak egy kerületi müvész állithat ki, az ő kiállitását is megrendeztük már itt a könyvtárban, ezenkivül pedik meghivott müvészek munkáit mutatjuk be. Egy évben 4-5, esetleg 6 kiállitást. Ha anyagilag birjuk, 6 kiállitást rendezünk itt a könyvtárban.
- A könyvtárban rendezett kiállitások mégis csak kissé szokatlanok, és a régmultban nem fordul elő e-féle.
- Magam is kiállitó müvész vagyok, igy van módom felmérni azt, hogy milyen egy megnyitás. Egy kiállitó müvész, amikor bemutatja munkáit, a megnyitó személy elmondja az ő bevezetőjét, egészen más hangulatot tud teremteni egy kiállitó teremben, mondjuk a Mücsarnokban, mint itt a könyvtárban. Azt mondhatnám, hogy itt aztán igazán elektromos a levegő, amikor megnyitás hallatszik, rangos mütörténészek vállalták a megnyitókat, rangos müvészek vállaltak itt kiállitásokat, Ezeket a könyvtár hangszalagon rögzitette.

- Mióta jár ide a könyvtárba?
- Körülbelül 3 éve pontosan.
- Tanulni jár ide?
- Tanulni.
- Ezektől a kiállitásoktól eltekintve van valami kapcsolata a képzőművészettel?
- Hát amennyire a tanulmányaim során kapcsolatba kerülök velük, tehát pl.a Galériába elvetődtem, de mondjuk a Pesti Műsort ha megveszem, akkor nem a kiállitásoknak a helyét nézem elsősorban.
- Tehát akkor itt valójában gyakrabban találkozik képekkel, képzőművészeti alkotásokkal?
- Nem tudom őszintén szólva,hogy itt találkozom gyakrabban, vagy máshol.
- Ha ide naponta bejön, akár akarja, akár nem,akkor itt láthat képeket.
- Ez igaz.
- Legfeljebb nem figyel oda.
- Ez is igaz. Hát valóban rendszeresen nem szoktam őket végignézni, de mondjuk hosszabb olvasásnál,vagy hasonlóknál, lemegyek,aztán pihentetőnek megnézem,vagy előbb érkezem,mint a könyvtár nyitási ideje.
- Helyénvalónak tartja, hogy egy könyvtár légköre kibővül, gazdagodik képzőművészeti alkotásokkal, vagy közömbös az Ön számára?
- Valószinü nemcsak én fárafok el olvasás közben, hanem mások is. Valószinüleg vannak olyan emberek, akik tudatosan minden alkalommal,mikor bejönnek a könyvtárba jobbra pillantanak,hogy átrendezték-e már a kiállitást, és újra megnézik a régit,vagy keresik az újat.Tehát feltétlenül jó dolog ez, hogy kiállitásokat rendeznek.
- Közelben lakik?
- Vecsésen.
- Kőbányán vagyunk.Elég távol.Nem?
- Pesten dolgozom,é s ide járok könyvtárba, ide a Patakiba. Van helyben is,de itt van zenei részleg is, és tetszés szerint lehet zenei anyag között válogatni,és lehet fülhallgatóval meghallgatni.
- Milyen zene a fő kedvence?
- Elsősorban ez. Hobbym is.
- Nem ez a foglalkozása.
- Nem. müszerész vagyok. Szeretem a festményeket,habár a müvészetnek ehhez az ágához nem értek, de nagyon praktikus dolog,hogy itt helyben, az ember akarva, akaratlanul is kiváncsiságból benéz, vagy könyveket jön be kölcsönözni,vagy

vagy zenét hallgatni, vagy olvasni,
- Kénytelen elmenni a képek előtt, mellett,
- Igen, és akkor meg is nézem, ha nem is mindet értem, egy modern festőnek voltak itt a képei voltak kitéve, és hát egy kicsit új volt számomra, és szerettem volna egy kis magyarázatot, de azzal nem tudtak szolgálni.
- Tán volna más, más lehetőség is. Ön nem szakember, ugy-e?
- Nem az, hogy nem szakember, azért lehet hogy ért hozzá, de egyéb munkájuk is van, és valóban jó lenne az, hogyha egy hozzáértő valaki, esetleg megszerveznék, hogy egy adott időpontban ki lenne plakátozva, hogy mikor, és akkor lehetne kérdéseket feltenni a kiállitott müvekkel kapcsolatban. Vagy egyébként is a képzőművészettel kapcsolatban.
- Kiss Lászlóné vagyok, én nagyon régi olvasója vagyok a könyvtárnak, és mióta ilyen lehetőség van, hogy egy gyönyörü kiállitóterem is van, azóta még sürübben járok.
- Ön mint pedagógus rendszeresen el szokta hozni ide növendékeit.
- Különösen az irodalom szakköröseket, de legutoljára egy rendkivüli irodalom óránk volt, nagyon sokszor olyan irodalmi vonatkozás van, ami képzőművészeti alkotásban is megvan, és ezt össze lehet hozni, párhuzamba lehet vonni, és tulajdonképpen a magyar tanitásban nagyon komplexen lehet tanitani és a történelemben is ugyanigy, hiszen a képzőművészethez hozzátartozik.
- Elhozta egy tanitványát is.
- Először ebben a könyvtárban láttam képkiállitást.
- Honnét is jöttél, melyik iskolából?
- A soroksári Marx 92. általános iskolából.
- Az irodalom órákon egészen másról van szó, hogyan kapcsolódik, hogyan tudod kapcsolni az irodalmat , a könyvet, a betüt a képekkel, a képzőművészettel?
- Többször olyen költőkről tanultunk, amelyek verséhez illusztrációkat láthattunk itt a könyvtárban.
- Mindent értesz, amit itt látsz a falakon?
- Előfordul olyan is, hogy egy-egy olyan képpel találkozom, amit nem értek.
- És ilyenkor meg tudod valakitől kérdezni, amit erről tudni kellene?
- Könyvtársoktól szoktam megkérdezni.
- Parkári Győzőné, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 35-ös számú könyvtárának könyvtárosa, amely a XX. kerületben, Soroksáron müködik. Azok az emberek, akik eddig könyveket láttak itt, könyveket vittek haza olvasni, nem lepődtek meg egy kicsit, hogy egyszeriben képzőművészeti kiállitásra is invitálják őket?
- Egy pillanatra. Nagyon furcsa, hogy csak egy pillanatra és olyan természetessé vált, amit tulajdonképpen büszkeséggel elmondhatunk, hogy egy-egy kiállitást négyszázan, ötszázan megnézhettek. Ezt talán a vendégkönyvünk bizonyithatja leg-

jobban,mert nemcsak elismerően irnak bele,hanem bizony,aki nem érti, az bizony azt is odairja,hogy nem érti és nem tudja ugy elfogadni. Néha még vitatkoznak is az olvasók,és ez feltétlenül hasznos.

- A könyvtárosok egy kicsit pedagógusok is, tehát vezetgetik az olvasókat az irodalom fele. Tehát tanácsokat adnak. Vajon képzőművészeti vonatkozásban ugyanezt megtehetik? Hiszen általában nem száz szakemberekről van szó.

- Felkészülünk. Feltétlenül, mert a müvészekkel személyes kapcsolatunk van.Mi magunk felteszünk kérdéseket,hogy azt továbbitani tudjuk. És akik pedig már meghaltak, utána lehet nézni, és ilyen módon mindig segiteni tudunk. És elmondhatom azt is,hogy éppen a galériának a létrejötte adta azt az ötletet,hogy képzőművészeti kiadványokat,hát jó mélységig gyüjtjük, és a kézi könyvtárunk ritka példányokkal dicsekedhet. Tudásunk legjavát próbáljuk adni, ugy segitünk.Itt van mindig a mankó, a könyv.

- Besse Andrásné, a Pataki István Müvelődési Házban müködő 12-es sz. Szabó Ervin Könyvtár vezetője, és Biró Ferenc a könyvtár munkatársa. Már jó néhány kiállitást figyelemmel kisértek,amelyeket itt rendeztek ebben a könyvtárban.

- Nálunk itt az előtérben van elhelyezve ez a kis galéria, és mi ugy gondoljuk,hogy a könyvtár feladatához tartozik a vizuális kultura terjesztése is.

- Mióta tetszik ezt gondolni?

- Tulajdonképpen eszünkbe jutott ez régebben is, csak ilyen lehetőségünk nem volt,mint most,

- Irányitjuk tulajdonképpen ezzel a munkával az olvasóknak a vizuális látásmódját. Ha az olvasónak képről,vagy müalkotásról egy müvészeti kérdés az eszébe jut, akkor a megfelelő könyvhöz, irodalomhoz irányitja. Ez az elsőrendü feladat, és ezt meg tudjuk oldani.

- És gyakran eszébe szokott jutni valami probléma, egy nézőnek, vagy általában elmennek a képek mellett?

- Hát is.Is. Miután Kőbányán nincsenek hagyományilag kiállitások,és a muzeumok innen messze esnek,ezért azt lehet mondani,hogy sokan elmennek mellette, észre sem veszik, de nagyon sokakban fölvetődnek olyan kérdések a látottakkal kapcsolatban, amiket eddig még nem éreztek, vagy olyan érzések, olyan hangulatok, amiről szeretnének olvasni,vagy esetleg elbeszélgetni.Amikor a Zebegényi müvészetnek a kiállitása volt, egy fiatalember azzal a kérdéssel fordult hozzám,hogy nekem ezek a képek hogy tetszenek, de végül is a kérdéséből, és a beszélgetéséből az derült ki, hogy ő a tájábrázolásban a természet elvi festészetről szeretett volna olvasni, illetve tudást gyüjteni, tehát kezdve az impresszionizmussal, egészen hát napjaink grafikai megoldásaiig.

- Az olvasási szokások azért talán mégis csak egy kissé mások,mint a képzőművészeti izlés megnyilatkozása. A kettőt

hogyan lehet egymásmellé helyezni, összefüggésbe hozni?
- Az olvasott élményeket vizuálisan lehet kapcsolni,hiszen esztétikailag a kettő egymásnak kiegészitője, illetve ugyanazokat a hangulatokat versekben, képzőművészeti alkotásokban, sőt a könyvtárunkban lévő zenei részlege, zenei hatásokkal is lehet erősiteni.
- Ide, ebbe a könyvtárba körülbelül 5-6oo ember jár naponta, akik nemcsak olvasnak,hanem leülnek az előtérbe, beszélgetnek, társalognak,vagy pedig csak lapokat nézegetnek. Ugyanakkor beleütköznek a képzőművészeti alkotásokba, alkalmat kapnak arra,hogy erről is beszéljenek, és hogy meglássák egyátalán.
- A könyvtár látogatók nagyrésze megnézi a kiállitásokat, amelyeket a könyvtárakban rendeznek. De akadnak jónéhányan olyanok is, akik valahogy lényegileg nem tudnak a müalkotások közelébe férkőzni. Egy kicsit felületes szemlélői maradnak továbbra is a müalkotásoknak. És ezt látják, tudják a könyvtárosok is,és tudja nyilván M.Kiss József is, a kiállitás rendezője. Hogyan próbálnak mindezen segiteni a jövőben?
- A könyvtáros kezében a könyv anyag bizonyos mértékig segitséget tud adni, de a jövőben egyre több alkalmat kell terentenünk elsősorban az éppen kiállitó müvész és a közönség találkozására. Ilyen alkalmakkor jöhetne létre az az eleven beszélgetés, élő kontaktus, ami lehetővé tenné,hogy a müvész jelenléte összekösse, áthidalja azt az ürt, ami jelen pillanatban még érezhető a közönség és a müalkotások között.
- Az embereknek könnyebb lenne a képzőművészet közelébe férközni akkor,hogyha általában rendelkeznének vizuális kulturával. Ennek érdekében nagyon sokat tehet egy könyvtárban rendezett kiállitása,rendszere, láncolata.
- könyvtári galéria annyiban is előnyös,és egy speciális helyzetben van,hogy a közönsége állandó, adott. Visszatérő, egész éven át ugyanazokkal az emberekkel találkozunk,ugyanazokkal az emberekkel foglalkozunk, hogyha nem is a szó nagyon kimondott és hangos értelmében, de akkor,amikor a kiállitási tervet az ember összeállitja, még mi gondolunk arra, hogy egy olyan tematikát, egy olyan skálarendszert adunk,ami tulajdonképpen egy kissé iskolázza is a vizuális értelemben a látogatót. Feltétlen olyan irányzatú kiállitásokat és rendezvényeket fogunk a jövőben létrehozni,amelyekben fölhivnánk a tárgyformálás, az épitészettől kezdve minden olyan vizuálisan érzékelhető dologra az olvasók figyelmét, hogy ne csak nézzék a kiállitásokat, a lakótelepeket, a környezetet,hanem valóban lássák is, és újra felfedezzék a látás örömét ilyen módon. Olyan kiállitást is terveznek,amelyben a világban látható jelenség ábrájától, sok fázison keresztül bemutatnánk a látvány, a jelenség képének a jellé való áttranszformálódását, átalakulását. Például gondoltam Bag Imrének az egyik ilyen jellegü kiállitására,amely egy régészetiX, ősi,népi motivumtól indul, egészen a sik vonal és szin elemekre redukált jelig.

- Ennek iparmüvészeti
- Vagy gondolhatok iparmüvészeti formákra, ahol akár a tárgyformálás kulturájából vennénk egy eredeti ősi,népi tárgyat, és annak a több fázison, több fokozaton való átalakulását is bemutathatnánk a mai használati eszközünkig, amikor már az iparmüvész, a formatervező alkotta tárgyat vesszük a kézbe,amely a mi anatómiánkhoz, formánkhoz, testünkhöz, markolatunkhoz tervezett tárgyakat hozott létre, annyira specializálódott tulajdonképpen az életünk, ezeknek a szétszakadt és külön ágban futó kulturális folyamatoknak az újra egymásra találtatását szeretnénk összehozni, és azt, hogy ebben az ember is megtalálja újra önmagát. Ott, ahol az irodalmat, a verset, a költészetet kapja és veszi kézbe az olvasó, ugyanott megtalálja a hangzó anyagtárban, a fonatékában a zenei élményt, és mindez a képzőmüvészeti alkotásokkal együttlátva, együtthallva adjuk, akkor azt hiszem, hogy elérjük azt, hogy a könyvtár teljesithesse azt a közmüvelődési feladatát, amit mi most már az új könyvtári feladat alatt értünk.

- Vasal Imre riportját hallották.

MDK

Kiss József, 2ooo koronás nagydij

Margittay E: Lakásművészeti kiáll. Magy. Iparművészet. 1912. 135 l.

1021

1978.VII.26.Kossuth,17.o7/KJné/
Mozgásterek

- Rendezzük be Óbudát. Varsányi Gyula riportja.

- Érdekes esemény zajlott éppen 18 éve Budapest, III.kerületében. Az akkor még háboritatlan óbudai házak girbe gurba utcák szomszédságában kisérleti lakótelepet avattak. Az ujdonságnak számitó 3-4 szintes többmházak közül nem akadt két egyforma sem.
A külső formát s a belső tartalmat, a különböző lakástipusokat próbálták ki. Most majd két évtized elteltével még mindig kisérletinek nevezik ezt a telepet, pedig környezete élete elrendeződött. Nem ugy mint a régi Óbuda helyén magasodó házgyári lakótelepé, amelyet még inkább nevezhetnék kisérletinek.
Az imént emlitett 18 éves lakónegyed ma vidám, otthonos hangulatot áraszt. Itt is ott is virágok nyilnak, parkok zöldelnek, aki arra sétál, mert ott szoktak sétálni nem lepődik meg, ha egy-egy lakó a ház előtti füvet gondozza éppen.

- Itt tetszik lakni, locsolja ezt a szép nagy füvet, jó kövér fü ?

- Igen, nagyon sajnálom hogy nem jött legalább 3 héttel ezelőtt, mert olyat ami itt van a fővárosba nem talál. Itt van 12 olyan rózsa, ami az emeletekre fut fel

- láttam itt

- mostmár el vannak virágozva

- Határozottan merem mondani, hogy filmre való ez az egész környék, kivétel ez az uj telep, ami most kupálódik, de majd egy pár év mulva az is

- A panel lakótelepre gondol

- Igen, igen

- Gondolja, hogy az is ilyen szép lesz ?

- Mondjuk nehezebben fog menni, mert ott kb. van 5oo gyerek, tetszik tudni a srácoknak nem lehet parancsolni

- És itt kevesebb van ?

- Kevesebb van, mert itt már felnőttek a gyerekek, mert ez már lassan 2o éves ez a telep, most lesz majd a Kertbarátoknak egy összejövetele, mert kb. vagyunk 15-en. Vannak itt a kertészetnek Fővárosi Kertészetnek fizetett alkalmazottai azoknak az a kötelessége, hogy tisztán tartani, sarabolni, szóval szép legyen a tér. Na most még hogy szines legyen szép legyen ezt csináljuk. Ezért nem fizetnek semmit, ezért vállveregetés jár.

- Azért gondolom a lakótársak megksözönik.

- Ebbe a házba kb. 2 ezer forintot összeadtak a lakók és abból megvásároljuk a palántákat az van itt a kertbe. Pl. a muskátlit évről évre én gyártom, a pincébe mindig elteszem ősszel, s akkor egész télen babusgatom meg nyirogatom őket, hogy tavasszal életerős legyen mire kirakom. Most kezdenek majd pompázni. Jaj bocsánatot kérek elbambultam

- Egy vizsugár nekem is jutott véletlenül, a kertész annyira belefeledkezett lakóterületének dicséretébe. De biztatókat mondott a házgyári lakótelep lehetőségeiről is. Sétáljunk át uj Óbudára, a panales lakótelepre. Ezt milyennek látja, aki benne lakik ?

- Csunya, nagyon csunya, egyhangu. Semmi szép ami érdekes vagy változatos nincs benne. Ha erre nézek ugyanazt a látom mintha arra nézek. Bármerre nézek egyformaságot látok. Maga a belső rész az rendkivül kassz, kellemes

- már a lakást gondolja

- Mindenkinek ilyet kivánok akinek még nincs ilyen

- Akkor most jól érzi magát vagy nem ?

- Itt ebben a lakásba, mivel földszintes lakás

- Nemcsak a lakást értem ezalatt, hanem Óbudát, a mostani Óbudát ?

- Jól érzem magam őszintén, de én nem ezt kivántam volna ha kivánhattam volna valaha, nem ilyen hatalmas monstrumokat. A legroszabb ebbe a rengeteg lakó és nem egyformák vagyunk. Fulnyomórészt vidékről jöttek, aki még abba a modern lakásba söprüt használ ilyen is van láttam a saját szemammel söprüt

- Hogyan lehetne megváltoztatni maga szerint ennek a külső kinézését, a képét ennek a lakótelepnek ?

- Egész biztos vagyok benne, hogy társadalmi munkába vállalná, hogy ültessen rózsát, de nagyon rosszul bánnak a növényzettel a lakók. Tördelik, tépik,,hol taposssák

- Na és a virágültetésen kivül ?

- Padokat többet helyezhetnének el, mert itt elég sok a nyugdijas és szegény bácsi mikor a nap idesüt erősebben, akkor áthuzódnak oda a kőre.

- Ismerős a kép. Kőpárkányokon, ABC áruházak körüli betonon üldögélnek, beszélgetnek az emberek, mert kevés a pad.

1/1

a virág, a zöld fü, az otthonosság érzetének kellemes, hangulatos megteremtése. Gazdag növénytelepitésre van szükség mondják az óbudaiak, köztük M. Kis József grafikus is. Kevés az a néhány bokor.

- Ha valakinek kedve szottyan rá, hogy eltörje, vagy kidöntse vagy dpusztitsa a növényt, az rögtön növény irtásnak tünik, mert az az egy szál volt ott. Többezer virágból vagy többszáz kis bokorból, ha ellopnak egyet kettőt senki nem veszi észre

- Erre egyébként nagyon jó példa a kisérleti lakótelep

- Igen. Itt sajátos módon a lakók részt is vettek a külső lakáson kivüli környezet alakitásban. Kertészkedtek, sőt még diszkutat is elhelyeztek jó ég tudja honnan szerezték a hozzá való formaelemeket. Egyrészt ezt a szellemet kellene átvinni a magasabb házak közé, ez volna az egyik lehetőség. A másik az, hogy minél több természetes anyagból készült térelemek, játszó alkalmatosságok, játszóeszközt betelepiteni. Tehát egy beton világba nem betonjátékot beépiteni,

- Mi ott lakunk majdnem a hegyen

- És a levegőn kivül még milyen okod van ?
Én nem hiszem, hogy 15-2o év mulva valamelyik faluban találkozunk majd. De nem szeretném, ha a gyerekek elfelejtenék ösztönös vonzódásukat a természethez, a széphez és tökéletesen hozzáidomulnának a mai környezethez. Nem szeretném, ha már nem lenne hiányérzetük.

A pár éve életrehivott Óbudai Müvész Klub néhány tagját éppen ez a hiányérzet késztette tervek készitésére. Arról, hogyan lehetne a lo - 16 emeletes házakat, s a közöttük lévő tereket szebbé otthonosabbá tenni. A kis csoport a Fehér házaspár Fehér László és Balog Zsuzsa keramikusok ösztönzésére szerveződött, tagja az imént megszólaló M. Kis József is. Gyülekező helyük az Fehér házaspár fazekas kerámia műhelye, ilyent egyébként ritkán látni lakótelepen. Most ismerkedjünk meg néhány ötletükkel tervükkel.

Ha már az imént játszótérről volt szó folytassuk ezzel.

- Minden játszótéren állnak ezek a kis mükő kutak, ami könnyezi a vizet. Alul mindig nagy tócsa, amibe a kisgyerekek eláztatják a cipőjüket. Arra gondoltunk, hogy oda egy párat cseréppel lehetne burkolni, most kerámiára gondolok, egy olyanfajta cserép burkolást, ami egy kicsit meghatározója lenne annak a térnek, hogy igen ott van a kék kut, vagy a zöld kut. Még mint hasáb is megélhetne, de különböző alakzatokat képzeltünk el, ami a gyermeki világban elfogadható. Áll egy bohóc aki lóttatja a karját és fakezéből kicsorog a viz, óriási nagy cipője

a lefolyó vizet, tehát ne kut legyen, hanem annak az ott játszó gyereknek társa.

- Lámm milyen jelentéktelen apróságnak gondolná az ember, pedig a lakókörnyezet kialakitásakor az ilyen apróságokra kell figyelni.
Nem szabad közömbösen elmenni amellett sem, ami már megvan. Ime egy hatalmas szürke zsaluzott betonfal, a járdától 2-3 méterre. Van belőle néhány. Af falon elmosódott kréta ákom-bákomok árulkodnak arról, hogy gyerekek szoktak itt tanyázni.

- Ha ez én rajtam mulna én befesteném kékre vagy pirosra, amin a rendes iskolai kréta, ami minden gyerek zsebébe ott kucorog előkapja és telerajzolja nyugodtan kedvesen, tudja hogy ez azért van itt, szabad rárajzolni, erről is feltételezi, mert azért odarajzolgat.

- Megengedik az itteni normák, hogy falra rajzoljanak ?

- Azt hiszem nem ?

- Egészen biztosan megállapitható, hogy erre senki nem gondolt, ez egy porolo. Itt a fal mellett közvetlenül

- Annyira a fal elve pros lesz és piszkos, mert itt porol, itt kijön a lakás szennyének egy része

- Ilyen helyre porolót nem szabad tenni

- A járdától két lépésre nem teszünk porolót, mert ne rámaszorja a néni a szőnyegét. A gyerekek itt tornásznak ezen a porolón és ha mindenképpen egy ilyen porolónyk álcázott valamit tesznek ide, akkor lehetne ide hoszabbat is tenni, aminek több rekesze van, többez mozoghanak rajta a gyerekek, ebből aztán egy kis gyerek sarok is lesz.

- Egyik ismerősöm, aki hoszabb ideig lakótelepen lakik megfigyelte, hogy az egyik játszótéren társaságok jönnek össze, vagy kismamák és fogják felemelik azt a padot, kiemelik a földből és arrébb teszik.
Igenám csak kijön a parkőr és másnap visszahelyezi

- A parkoknál meg a tereknél az a legfontosabb, hogy valaki átmegy egy parkon és pont egy olyan hangulata vagy ingere képződjön, hogy ő márpedig jól érzi magát, leüljön egy padra és 10 percig elnézelődjön. Ez nincs.

A tervezéseknél kisebb csoportokat is belekombináltam a padegyüttesekbe, hogy 3-4 ember le tud ülni az is elférjen és aki aztán teljesen kirekeszti magát azoknak is a külön kis padrészük megtalálható.

- Hadd meséljem el, hogy egyszer már nem tudom melyik vidéki városunkban láttam kint az utcán sakkpályának csináltak helyet fa bábukkal és a sakk pálya köré padokat tettek. Rendkivül izgalmas játék folyt legalább loo-as 15o-en körbeállták.

- Azt kötve hiszem, hogy itt Óbudán egy ilyen szabadtéri sakkpályát lehetne most csinálni. Lehet, hogy a jövőbe lehet, mert ezek a sakkfigurák legfeljebb 2 óráig lennének meg, valószinü, hogy az utolsó gyalog is eltünne két óra mulva. Ehhez az embereket kicsit hozzá kell szoktatni és ehhez a padokon keresztül visz az ut.

- A Kertészeti Vállalatnál jártunk ezügyben, hogy néhány elképzelésünket megmutassuk és mégis a kivitelezője, gondozója egyáltalán ehhez a témához mit szól. Volt egy csomó ellenvetés, már nem szándékba, és indulatba érzelmi ellenállásba ütköztünk, hanem felsoroltak egy sereg olyan objektiv okot, ami semmit nem érünk el, hogyha kitalálunk egy ujabb formát és abból csinálunk ujabb 3oo-at, akkor ugyanaz a monotónia ismétlődne valamilyen formában. Hanem az, hogy változatosan sokfélét. Na most a sokféleség a probléma, szerüntük a gyártása, elkészittetése még csak hagyján, valamiképpen megoldható lenne, de a karbantartása. Mi lesz hogyha lesz itt 3o féle pad és lesz a 3o féle padhoz 9o féle deszka méret, nem lesz aki lefürészelje, nem lesz aki helyretegye egyszerüen ez lehetetlen.

- Pedig a széria gyártásnak még ülő butorok esetében sem kell feltétlenül egyhangúságot eredményezhie, azonos elemek pedig lehetővé teszik a cserét. De a megvalósitásról még ejtünk szót.

Most hallgassuk még tovább az ötleteket. Az óbudai Fehér házaspár és barátai M.Kis József, Kálmán László, Gonda Margit terveket készitettek a panelházak szinezésére is. Az óbudai tömbök alatt árkádsor vezet végig, innen nyilnak a lépcsőházak. Az árkádsor áttört pilléreit a ház lábának nevezik. Az egyik rajzon különböző szinüre festették ezeket a lábakat.

- Igen, ennek élményének háttere és egy előzménye van. Én egyik több mint 18o méter hosszu házban lakom 48o lakás közel 2 ezer ember lakik benne és több alkalommal előfordult velem, hogy eltévesztettem a lépcsőházat. Nem is tudom mikor voltam akkora zavarban és olyan kinban, mint amikor a kulcsommal matatok, az istennek nem akar kinyilni az ajtó, vivódtam a zárral, amikor kinyilik előttem az ajtó, egy idegen férfivel találkozom szembe, meg voltam lepődve mit keres ez nálam, soha életembe nem láttam és majdnem kérdőre vontam mit is keres. Nézem az előszobát, uristen nem vagyok otthon, Elnézést

kinos vigyorral eltávoztam.

- Ez az első ismerkedés

- Igen, ez volt az első ismerkedés, de amikor ez néhány hét mulva megismétlődött, már még kinosabb volt, mert akkor már nagyon nehezen leplezhettem, hogy ez nem valami céltudatos betörési szándék, viszont akkor már kedélyesebben fogtuk fel. Ebből született az a gondolatom, hogy valamiképpen a szinekkel vagy talán itt lehetne ezzel kezdeni, ez a sok sok küllő amiből épül az épület, amin áll, ezt egy kicsit valami finom pasztell szinskálával, olyan mint egy pasztell dobozt ha felnyitok és a krétasor kellemesen hangulatosan megjelenik az ember szeme előtt, ezek a küllők ugyanigy végigvezethetnék az embert, s akkor tudom azt, hogy a narancssárgánál vagyok és biztosan nem megyek be a szomszédba pl. a lilánál

- Más házakon a panelházak oldalain tünnek fel hatalmas foltokban a szinek. Nem egyszer egy-egy tér hangulatának kiegészitőjéként. Ime egy sajnos még nem tipikus lakótelepi tér. Dus fü, daruktól, földgyaluktól megmentett árnyas fák.

- Bár itt a füre lépni tilos, senki nem veszi figyelembe

- Valóban árulkodik a tábla, de apuka is ott viszi a kezébe a gyereket, meg néhány gyerek itt van

- Igen, megszokta mindenki, hogy itt lehet játszani. Szép és kellemes a sok zölddel.

- Ott a háttérben már lehet látni, hogy egy-két autó parkol.

- Munkaidő után itt megtelik ez az ut is, a másik is mind a két háznál.

- Egy baja van ennek a térnek

- hogy csunya a vége, mert itt körbe tulajdonképpen zöldet látunk, a házakat is kicsit takarják a fát, viszont a tér végén ott áll egy ház aminek a nem mondhatom, hogy tüzfala, mert az egyik oldala, de teljesen kopár, szürke, fal, oda kivánkozik valami ami kellemes vidám és ne legyen zavaró. Tehát valami szines akár festés akár folt, szóval valami olyasmi, ami beleillik ebbe a világba, mert az egy felkiáltó jel ott.

- Amikor már az egész ház teljes magasságában ki van festve minthogyha az ellentétébe csapna át idegesitő harsányságba.

- Hát történt már az országban jó néhány próbálkozás ebben a témában.

- A tulipános házak

- Igen, arra gondolok a paksi kisérletre, de én ugy vagyok ezzel a dologgal, hogy elfogadhatóvá lehetne tenni az emberek számára, hogyha ez kellemes érzést és kellemes reakciót vált ki a látogatóban, a sétálóban, az arra haladóban. Valamiképpen egy kicsit olyan tábortüzek, irányitó tüzek, vagy fénypontok lennének ebben az egyformaságban.

- Nem azt akarjuk, hogyha most minden szürke, akkor most minden legyen ezentul szines. A modern óbudának is meg lehetne csinálni a hangulatát. Pont az a szin vagy az a forma amit elképzeltünk köztéren vagy bárhol az csak oda érvényes.
Tehát van egy 3 16 emeletes ház és annak a rálátására elképzeltünk egy szinkompoziciót, akkor az nem lesz érvényes Kelenföldön, vagy Békásmegyeren, hanem pont mondjuk a Kerék utcánál.

- Mint ahogy az iskoláknál elkövették azt, hogy van lila iskola, bordó, sárga, kék, zöld és a jó ég tudja

- de nem ezen a lakótelepen, nem Óbudán

- Nem, de mégis az ember fülébe már megragadtak ezek a fogalmak, tehát ez már valamit ad, ad egy támpontot. Ezeken a lakótelepeken nincsenek szobrok, nincsenek köztéri elemek amikhez kötődni, nincs egy óra. Próbáltunk mi erre vonatkozóan is változatokat készitení.
Az árkádok alatt pl.. rengeteg kis üzlet és mindenféle intézmény és egyéb előfordul, megbujik.
Nem lehetne- e olyan cégéreket kirakni, ami ehhez az épület stilushoz, ehhez a formavilághoz, ehhez a konstrukcióhoz megy. Nem igaz, ki kell találni.

A cigány képzőművészet gazdag tára

Fórumot teremteni a romák által létrehozott értékeknek: ez volt a cél

Tegnap nyílt meg a roma képzőművészek III. országos kiállítása a kőbányai Pataky Művelődési Központban. Az eseményt beharangozó szerdai sajtótájékoztatón beszélgettünk Daróczi Ágnessel, a Magyar Művelődési Intézet munkatársával és Kerékgyártó István művészettörténésszel.

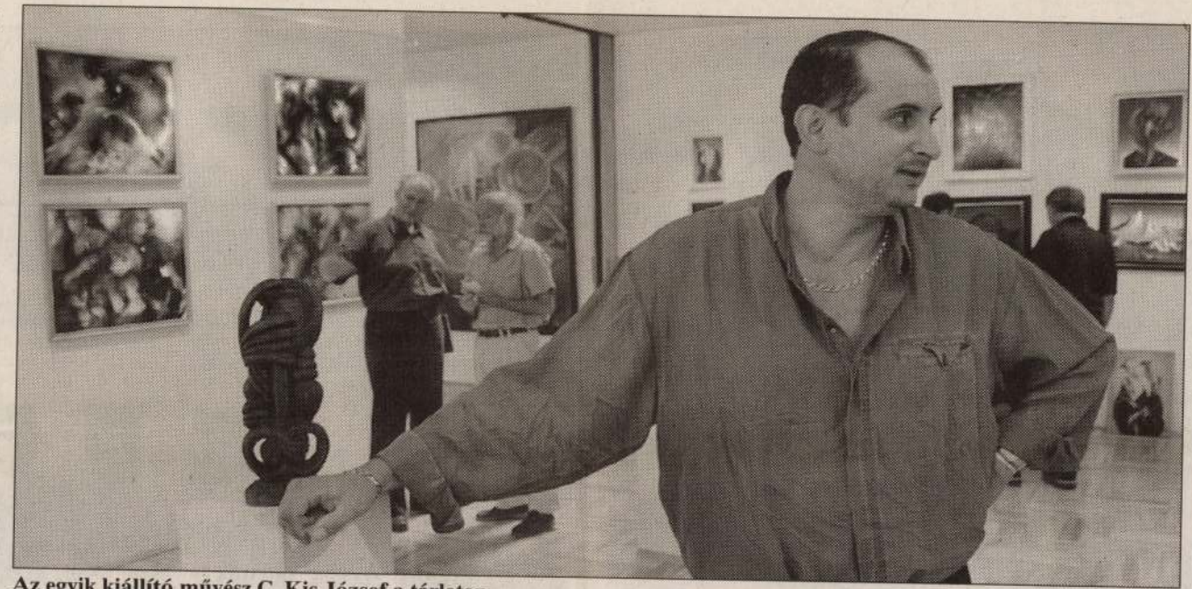

Az egyik kiállító művész C. Kis József a tárlaton

FOTÓ: DOMANICZKY TIVADAR

– Az első alkalommal, 1979-ben – és aztán tíz éve múlva is – még „autodidakta cigány képzőművészek országos kiállítása" címet adtuk a tárlatnak – mondja *Daróczi Ágnes.* – Emlékszem az első botorkáló lépésekre. *Balázs Jánost* – az akkor már Európa-hírű festőművészt – indultunk el megkeresni 1974 nyarán. A salgótarjáni pályaudvaron aztán megkérdeztük az első szembejövő romát: merre lakik az öreg? – Miért mindig a János bácsit keresik, azt hiszik, nekünk csak ez az egy festőnk van? – volt a válasz. És a mi emberünk büszkén elkalauzolt bennünket *Balogh Balázs Andráshoz* is. Egyik ámulatból a másikba estünk a pécskődombi színes képek kavalkádjának láttán. Eljuttunk *Oláh Jolánhoz* is, aki gyermekeitől csent papírra, férje maradék festékeiből varázsolt csendes óráiban zseniális portrékat. Ezek voltak azok az élmények, amelyek az indíttatást adták az első kiállítás megszervezéséhez.

Fórumot teremteni a romák által létrehozott értékeknek, ez lett a cél. Daróczi Ágnes, a festőművész Péli Tamás, az író *Lakatos Menyhért* és a kisebbségkutató *Bársony János* együtt indultak el felfedezőútjukra, hogy aztán népművelők, művészettörténészek, festők küldjék őket alkotótól alkotóig. – Szándékunk az értékfelmutatás volt – mondja Daróczi Ágnes. – Törekvésünk arra irányult, hogy a roma emberek műremekeinek bemutatásán keresztül tegyünk lépéseket a „cigány" fogalom stigmákkal terhelt jelentésének megváltoztatása felé.

Az első kiállításnak – miként a mostaninak – a Pataky Művelődési Központ adott otthont, a másodiknak, a 1989-esnek a Néprajzi Múzeum.

Európában a magyarországi roma képzőművészetnek sikerült a leginkább saját tradíciót teremtenie – állítja *Kerékgyártó István* művészeti kritikus:

– A cigány képzőművészet Franciaországban és Magyarországon teljesedett ki a legerőteljesebben és leggazdagabban. Valószínű, hogy ebben a két országban voltak a legmegfelelőbbek a körülmények, itt volt a legerősebb társadalmi érdeklődés művészetük iránt. Ugyanakkor a cigány művészet kibontakozása nálunk valósult meg a legkarakteresebben. Ez alatt azt értem, hogy nem csupán egymás után fellépő, egymástól elszigetelten tevékenykedő roma képzőművészekről beszélgetünk, hanem ezek a művészek kapcsolatot teremtettek egymással. Közösen, csoportosan mutatkoztak be az elmúlt évtizedekben, sőt kapcsolatot találtak más roma, autentikus folklór – vagy modern – zenét játszó együttesekkel, tánccsoportokkal, írókkal, költőkkel. A magyarországi roma képzőművészetben létrejött egyfajta szerves történetiség, tradíció, az elődök-utódok egymáshoz kapcsolódó láncolata, és kialakult a roma képzőművészetnek egy önálló karakterű, a reneszánsz, illetve a barokk hagyományhoz kapcsolódó irányzata. Ennek elindítója Péli Tamás volt.

„Mégiscsak lesz cigány képzőművészet!" – ezzel a programszerű elhatározással indult annak idején Péli Tamás Hollandiába, az Amszterdami Állami Képzőművészeti Akadémiára. A már csak festményeiben élő művész hatása óriási volt a roma képzőművészetre. Ez lemérhető például azon is, hogy az autodidakta kifejezés mostanára kikerült a harmadik országos kiállítás elnevezéséből, miként jelzésértékű az is, hogy a kiállítóterem három helyiségéből ma már csak egyben láthatók a „naiv művészek" alkotásai, a másik kettőben „profik" képei vannak.

– De tévednek azok, akik a naiv művészetet érdekes, de a Grand Arthoz képest kezdetleges, alacsonyabb rendű művészetnek tartják – mondja a kritikus, miközben *Kún Pál* a cigányok vándorlását ábrázoló sorozatának egyik – Szétszóratás című – darabja előtt állunk. – A művészeti érték elsősorban nem az iskolai bizonyítványoktól, nem a stílustól függ, hanem a képben rejlő szétsugárzó teremtő erőtől, alkotói üzenettől. A profi képzőművészeti alkotás és a naiv festmény egyaránt jó művészet lehet a maga nemében. Egyikük sem pótolja, teszi fölöslegessé a másikat.

(A kiállítás augusztus 7-ig látható a Pataky Művelődési Központban – X. kerület, Szent László tér 7–14. – hétköznapokon délelőtt kilenc órától délután öt óráig.)

Mohos Nádor Tamás

PALETTA

FILM- ÉS VIDEOVÁLOGATÁS látható a Kortárs Művészeti Múzeum – Ludvig Múzeum (I. kerület, Szent György tér 2.) előadótermében ma délután négy órától Marina Gržinić és Aina Šmid, holnap pedig Brenda Breban és Hrvoje Horvatić műveiből.

A NULLADIK VÁLTOZAT alternatív zenekar ad koncertet ma este hét órától az Orczy-kertben, a tóparton (VIII. kerület, Orczy út 1.). A Maskarages együttes vezetésével holnap hét órától ugyanitt görög táncház lesz.

A PAPÍRHAJÓ – Művészetek Bárkáján (I. kerület, Batthyány tér – kikötő) Kardos Gábor képzőművész kiállítása csütörtökig látható. (Megtekinthető 10-től 18 óráig, csütörtökön 12 óráig.)

ÉLNI ÉS VÁLLALKOZNI DIÓSDON címmel könyv jelent meg Kiss Zoltán szerkesztésében. A könyv rövidesen megvásárolható lesz a polgármesteri hivatalban.

A SZENT KORONA EZER ARCA címmel nyílt kiállítás a Vigadó Galériában (V. kerület, Vigadó tér 2.). A tárlat július 23-ig várja az érdeklődőket.

KUNKOVÁCS LÁSZLÓ etnofotográfus Ősépítmények című kiállítása a Budapest Galéria Kiállítóházában (III. kerület, Lajos utca 158.) a hónap végéig, hétfő kivételével 10-től 18 óráig tekinthető meg.

Budakeszi | Egy kiállítás színei | A

C. Kiss József

Pestszentlőrinc: város a hajdani legelőkön

Eötvös Loránd lovon járt be a pesti egyetemre – Fedák Sári fizette a legtöbb adót

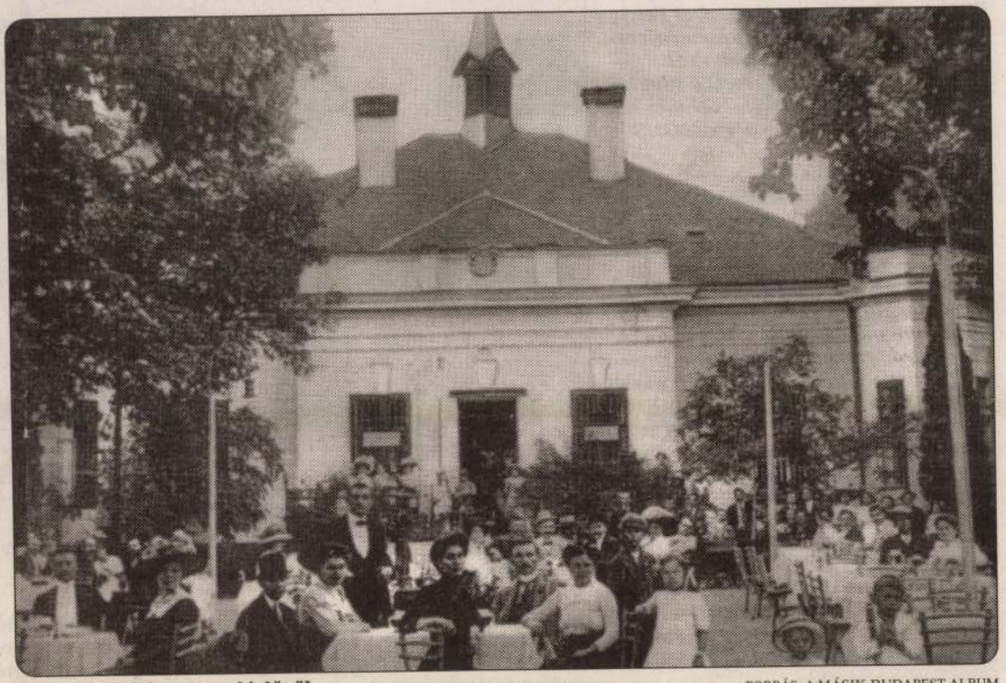

Képek a századfordulóról: a lőrinci vasútállomás...

...és a Tündérkert vendéglőről

FORRÁS: A MÁSIK BUDAPEST ALBUM

Szentlőrinc falu neve mai ismereteink szerint először 1332-ben, egy birtokadományozáshoz végzett határjárás tényeit rögzítő oklevélben fordul elő. A következő évszázadokban a falu neve többször feltűnik az oklevelekben mint királyi vagy királynéi birtok. Az utolsó írásos híradás 1514-ből, a Dózsa-féle parasztfelkelés kapcsán található, majd a település a török hódítás során elnéptelenedett, hasonlóan annyi más alföldi faluhoz. A török kiűzése után az egész dél-pesti terület a Grassalkovich család tulajdonába került, akik jó száz évig birtokolták is. A vagyonszerző Grassalkovich Antal szegény köznemesi sorból emelkedett Mária Terézia kedvelt emberéig, s egyben az ország egyik leggazdagabb főuráig. Ő alapította meg betelepítésekkel Pusztaszentlőrincen azt a majorságot, mely a későbbi község fejlődésének alapját [illegible] alatt Szentlőrinc első virágkorát élte. Grassalkovich Antal leszármazottai viszont rossz gazdának bizonyultak, a hatalmas vagyon a XIX. század közepére lassan szétporladt. Pedig 1851-ben így írt a településről Fényes Elek, a kor kiváló statisztikusa: „Szentlőrinc igen tágas, szép puszta, nagy birka-, ló-, szarvasmarha-tenyészettel. Van itt jeles és sok szőlőkert, híres sörház." A birtok először a Sina család tulajdonába, majd egy belga banké lett, ők az 1860-as években nagyobb darabokban eladogatták a birtoktestet. Ez lett a sorsa a majd tíz kilométer hosszan elnyúló Pusztaszentlőrincnek is.

A Pesthez közeli északi felén az 1870-es években létrejött Kispest község, a déli részen, a későbbi Pestszentlőrinc területén nagyobb birtokot vett Cséry Lajos, a szeméthasznosítás úttörő alakja, lája volt itt Eötvös Lorándnak, a nagy fizikusnak, Margó Tivadar egyetemi tanárnak, Puskás Tivadarnak, a rádió ősének és a telefonközpont feltalálójának, továbbá számos közéleti hírességnek. (Eötvös Loránd Kevély nevű lován néha innen lovagolt be a pesti egyetemre előadást tartani.) A következő években sorra alakultak a különböző, általában a parcellázó birtokosról elnevezett telepek: így pl. Herrich Károly, akit Kispest egyik alapítójaként is számon tartunk, lőrinci birtokán létrejött Ezerház- és Bókaytelep, vagy a Rendessytelep. A huszadik század elején felgyorsult Szentlőrinc benépesülése, s ezzel együtt felerősödött az igény, hogy Kispesthez tartozik, de mozgalom indult meg a lakosság közt, hogy külön politikai közösséggé alakuljon. Mint nyaralótelep a fővárosi lakosságra igen vonzó. A kötelező villaszerű építkezés nagyban emeli a külső dísszességét. A ceglédi vasút felé eső része máris meglepő szépen

> *„Szentlőrinc igen tágas, szép puszta, nagy birka-, ló-, szarvasmarha-tenyészettel. Van itt jeles és sok szőlőkert, híres sörház."*

fásítódott be. Lakosai magyar ajkúak: 6000 lélek, ebből 80% római katholikus. Gyáripara jelentékeny: itt van az Orenstein és Koppel waggongyár, Budapest-szentlőrinci két téglagyár, Magyar-amerikai szövőszék és textilgyár, Kispesti textilgyár, Lichtig és Spitz parkettgyár, Kocsi lámpagyár, Wolf olajgyár, Schmidek és Grünstein ment át, kezdtek megjelenni a városiasodás jegyei: bevezették a villanyvilágítást, az utak egy részét lekövezték, iskolák, óvodák épültek, kialakult és megszerveződött a helyi társadalom. Az 1930-as évek elejére Pestszentlőrinc az ország legnagyobb falujává vált. A helyzet képtelenségét nemcsak a község vezetői, hanem a megye és a kormány is érzékelte: az évek óta, s egyre sürgetőbben kért igénynek eleget téve a belügyminiszter Pestszentlőrincet 1936. január 1-jei hatállyal megyei várossá nyilvánította. A városi képviselő-testületben, a legtöbb adót fizető képviselők közt találjuk Fedák Sárit, a kor ünnepelt színésznőjét, aki tevékenyen részt is vett a város politikai életében.

Az újdonsült város az 1950 előtti főváros környéki városok legifjabbika lett. (Csepelt, csak közvetlenül Nagy-Buda-

Kiss József

festő

1907. VI. Lendvay

utca 6

2. ***Csiday Benő***, d. v. főtisztviselő
3. ***Eiser Nándor***, nagykereskedő
4. ***Egan Ede***, mérnök, máv. felügyelő
5. ***Kasics Péter***, min. tanácsos
6. ***Dr. Keömley Nándor***, pénz. tanácsos
7. ***Kossuthányi Géza***, kir. táblabiró
8. ***Schumy Rezső***, építőmester
9. ***Dr. Szebeny Antal***, országgy. képviselő
10. ***Wolf Márton***, kereskedő.

Póttagok:

1. ***Stolz István***, háztulajdonos
2. ***Szőllősy István***, gyógyszerész.

HEISLER J. BUDAPEST II. KER.

MDK

Kiss József, festőm.

a legjobb és közismert biedermeier festőinkkel egyszinten mozgott.

Kopp Jenő: Ismeretlen magyar festők a XIX. sz. első felében.
Képzőművészet. 1941. 75-80.l.

KISS JÓZSEF (Kassa)
82. Műteremsarok, olajf.

Nemzeti Szalon
Felvidéki kiáll
1940. márc

Kiss József

1928. jan. Nem 2: kalon
tav. tárl.
Tanya, olajf.

Mezőtelegdi gard. népkat. III. 237

Kis József

1928/29

Ferképzomfoiskèvk

100. l.

vagy „Csinból (keleti Türkesztánból) való festő". Művészi tevékenységéről megemlékszik Firdauszi, Abul Mali (1092 körül), Mirchont († 1498) és Rusztami Epitomator. Ezek szerint falfestményeket és miniatűröket festett. (L. *Miniatűrfestés.)* — Irodalom: v. *Lecoq*, Die buddhistische Spätantike in Mittelasien (II. Teil: Die manichaeischen Miniaturen), 1923. *Takács.*

MANICHEUS MINIATŰRFESTÉS, l. *Miniatűrfestés.*

MANISES, *fajansz.* A Valencia melletti Manisesben a XV. század folyamán készült. A produkció időnként igen nagy volt, használati edények mellett azulejók, díszedények is készülnek s ezeken, mint minden spanyol darabon, többé-kevésbbé szép lüszter látható, mely a későbbi darabokon mindig rosszabb lesz. A formák és a disz a mór előképek hatását mutatja, de azért renaissance formák is jelentkeznek. A készítmények valószínűleg jelzetlenek voltak.

MANNEQUIN, fából készített emberi alak, csuklóban mozgatható tagokkal. Festők, szobrászok segédeszköze, hogy a ráadott ruhát, rávetett drapériát híven ábrázolhassák. Használata már Dürernél kimutatható; Vasari Fra Bartolommeónak tulajdonítja feltalálását.

MANNFELD, *Bernhard*, német rézkarcoló. * Drezda 1848. Ácsmesternek készült és egyideig ezt a mesterséget űzte. Később Berlinbe került, ahol elsajátította a rézkarc technikáját. Itt készült egy 60 lapból álló német tájképsorozata. Minthogy ifjúkori mesterségéből kifolyólag az építészet nagyon érdekelte, főleg a városok és épületek architektúrája volt lapjainak témája. Németország székesegyházait, nevezetes középületeit vitte rézre jó dekoratív érzékkel.

Kiss József MDK

Női arckép

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

M.D.K.

Kiss József

A felvidéki vándorkiállitáson szerepel a művész.
Az egyes városokban a Borsod-Miskolci Közmüvelődési Egyesület rendezi ~~a~~/Szépmüvészeti Társulat kiállitását. az Országos/

Budapesti Illusztrált Szalon Lapok, Bp. 1910. okt. hó.

Kiss József
festő

1.

Dunántuli Szemle
1942.67.l.

Die Bau- und Kunstdenkmäler des Kreises Recklinum.

1.–91. ll., 1.–76. képes tábla — Münster i. W. Ferd. Schöningh 1897

Die Bau- und Kunstdenkmäler des Kreises Paderborn. I.–III. + 1.– 154. ll., 1.–118. képes tábla _____ u. o., 1899.

//

Kis József

festő

Perálltörtképes

351, 526 l.

Alulirott Záruba Károly Post I.o. tis
gasépitási csoport épitési-elöadoja /
hogy leányom Záruba Valéria számára a
elemi ~~iskolában~~ jár, lakik. II.Mártir
állitani sziveskedjék.

Miskolcz, 1947 szeptember 17.

Kis József

festö

Lyka München

8. 1.

Crivelli, Carlo	1430—1494	Pinturicchio, Bernardo	1454—1513
Daddi, Bernardo	1300—1350	Pontormo, Jacopo	1494—1557
Domenichino	1581—1641	Raffaello Santi	1483—1520
Fiorenzo di Lorenzo	1440—1521	San Severino	1374—1415
Forabosco, Girolamo	1620—1680	Sano di Pietro	1406—1481
Francesca, Piero della	1420—1506	Sarto, Andrea del	1487—1531
Franceschini	1611—1689	Signorelli, Luca	1441—1523
Francesco di Giorgio	1439—1502	Sodoma, G. A. de Bazzi	1477—1549
Gentile da Fabriano	1370—1450	Sogliani, Giovanni	1492—1544
Ghirlandaio, Ridolfo	1482—1561	Tintoretto	1512—1594
Ghirlandaio, Domenico	1449—1498	Tiziano Vecelli	1477—1576
Giorgione	1478—1511	Uccello, Paolo	1397—1475
Giotto di Bondone	1276—1337	Vasari, Giorgio	1511—1574
Giovanni, Paolo di	1403—1482	Veronese, Paolo	1530—1588

M.D.K.

Kiss József

Szomory Dezső ir róla, mint: "nagy festőművészünk a mult században ... gyönyörü női arcképe most a Biedermeier kiállitáson látható a Mücsarnokban."

Szomory Dezső: Képzőművészet c.
Szinházi Élet. Bp. 1937. dec. 5-11. XXVII. évf.
5o. sz. 17. lap.

MDK

Kiss József

Kopp J: Ism. Magy.festők a 19.sz. első felében.
Szépmüvészet, 1941. 4.sz. 79 l.

KISS JÓZSEF, molnarmester

Ostffyasszonyfalvi malma ma mar nincs meg. Helyét őrzi a helyi hagyomany. Ez a Raba folyó és az Ostffyasszonyfa faról Uraiujfaluba vezető út keresztezödésében levő "Malomkert"-nevü rét. Itt allt a malom. Valószinüleg bérel ték az Ostffy családtól. 149.old

BENDEFY LÁSZLÓ: Jenei Jankó Sándor emlékezete
147.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 1.szám, Szombathely

KISS JÓZSEF, molnármester

Kiss József híres, régi molnárcsaládból származott. Testvére, Kiss Kornél, a pápai ferences rendház főnöke volt. 149.old

BENDEFY LÁSZLÓ: Jenei Jankó Sándor emlékezete
147.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 1.szám, Szombathely

KISS JÓZSEF, molnarmester

Jankó József hazaba,a kálócfai kuriájaaba 1860 tájan, ahogy akkor szokas volt főzni,varrni,tanulni odakerült egy elszagényedett ostffyasszonyfai neresnek,Kiss József molnarmesternek és nemes Simon Katalinnak feltünő szépségü leanya Kiss Lidia. 149.old

BENDEFY LÁSZLÓ: Jenei Jankó Sándor emlékezete
147.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 1.szám, Szombathely

M. Kiss József grafikus

„Ex libris Győri Lujza":

Repr

M. Kiss József: ex librise

600.
oldal

KÖNYVTÁRCS, BP. 1969. október

XIX/10.

Külkereskedelmi forgalom

Az ország pénze az ezüst yuan, ennek tizedrésze a csiao, századrésze a ten és ezredrésze a li. A pénzegység ezüstértéke 23.91 gramm tiszta ezüst. Külkereskedelmi forgalmára jellemző, hogy *a behozatal 70 százaléka japán eredetü volt és kiviteléből 40 százalékot Japán vett fel.* Fő mezőgazdasági terménye a szójabab, amelyből 1937-ben 4.1 millió tonna termett, azután a köles (3.2 millió terméssel), tengeri (2.1 millió), buza (egymillió) és rizs (félmillió). Mandzsukuo termeli a világ egész szójabab szükségletének 60 százalékát. Japán, Németország és Kina vásárolja elsősorban mezőgazdasági termékeit. Németország azonkivül az utolsó évben iparcikkeket is importált tőle. Az ország egyharmada erdőség, a fakitermelés is fokozatosan emelkedik és fakereskedelme már igen számottevő. Igen jelentékeny az állattenyésztése is. Nemcsak a mezőgazdasági lakosság, de a városok népe is foglalkozik állattenyésztéssel. Az igavonó állatok közül tevéket is használ a lakosság.

Igen gazdag viziforrások állnak az ország rendelkezésére. A Sungari és Yalu folyóknak vizierőművekkel való ellátására már tervek készültek, ezeknek megépitése az elektromos telepek és az iparfejlesztés szempontjából nagyjelentőségü volna. Mandzsukuo gazdasági életének föllendítésére ötéves tervet dolgozott ki, amely főleg a szénbányászat, a vasfeldolgozás, a könnyü fémgyártás, az aranybányászás és a vizierőművek kiépitését tüzte ki céljául. Mihelyt a nemzetközi politika nyugvópontra jut és a hatalmi viszonyok a távol keleten tisztázódnak, a gazdag természeti kincsekkel megáldott Mandzsukuora fontos szerep fog várni. Fejlődéséhez szüksége lesz a nyugati államok iparának és termelésének segitségére és Magyarország kétségkivül hasznát fogja látni annak, hogy ezt a tényt idejében fölismerte és kapcsolatot létesitett távol keletnek ezzel a törekvő fiatal államával.

HIREK

Ovakodjunk az utánzatoktól

Nem kenyerem a közgazdasági rovat, de ha nagy ritkán belekukkantok, többnyire találok benne tollhegyre venni valót. Most olvasom például, hogy Kina rengeteg lópatkót vásárol Németországtól. Nem uj patkót, hanem ócskát. Vagóntételszámra szállitják a hajók a Távolkeletre a használt lópatkókat. A nyájas olvasó most azt gondolja magában: „No jól nézhet ki az a kinai hadsereg, amelyik ócskavasat veret a huszárlovak patájára!" Tévedés, nem erről van szó. Kinában a német patkót nem patkolásra használják, hanem borotválkozásra. Borotvapengét gyártanak a használt patkókból. Ugyanugy, amint Amerikából tömérdek régi ujságot vesznek át és lampionokat készitenek belőle.

De hogy visszatérjünk a lópatkóra, most következik az ügyben a világgazdasági, sőt világpolitikai bonyodalom. Amint minden ujságolvasó ember tudja, Japán háborut visel Kina ellen. A japán hadsereg elfoglalta egyebek közt Sanghájt is, a kinai birodalom hatalmas ipari és kereskedelmi gócpontját. Japán természetesen igyekszik kihasználni az uj birtoklás gazdasági előnyeit. Ebben az igyekezetében a figyelmét kiterjesztette a patkóforgalomra is. Külön részvénytársaság alakult azzal a céllal, hogy fedezze a kinai lakosság ócskapatkó-szükségletét.

Igen ám, de a kinai borotvapenge-üzemek már évtizedek óta német patkóra rendezkedtek be. Miért, miért nem, ragaszkodnak ehhez a bevált nyersanyaghoz. Ugyhogy a japán lovak patáinak elhasznált és lepotyogott vasalásával Kinában nem lehetett boltot csinálni.

Hogy lehessen ezt a nehézséget áthidalni? A japán ipari érdekeltség elővette a jobbik agytrösztjét és addig kereste a mentő ötletet, amig megtalálta. Külön gyár létesült, amely a német lópatkó formáját csalódásig utánzó patkókat állit elő.

Most még arra volnék kiváncsi, hogy ezeket a patkó-utánzatokat előbb elhasználtatják-e, hogy a borotvapengegyártás gépezetébe mint ócska patkók tekerülhessenek? Vagy pedig — ami a technika mai állása mellett bizonyára nem lehetetlenség — a patkók mingyárt használt állapotban jönnek-e ki a gyárból?

Erre azonban közgazdasági hirforrásaim nem adnak felvilágositást. **Lictor.**

Személyi hirek

— **Torkos László Kőszeg diszpolgára.** Kőszegről jelentik: A város képviselőtestülete vitéz dr. *Nagy Miklós* polgármester elnöklésével tartott képviselőtestületi közgyülésén a város szülöttjét, *Torkos László* költőt, diszpolgárrá választotta.

Egyházi hirek

— **Február 12-én választják meg az uj józsefvárosi református lelkipásztort.** A budapest-józsefvárosi református egyházközség, amelynek dr. *Darányi Kálmán* képviselőházi elnök a főgondnok-elnöke, kitüzte az időpontot, amelyen megválasztják a nyugalomba vonult id. dr. *Szabó Aladár* lelkipásztor utódját: február 12-én, vasárnap lesz a választó-közgyülés. Számos pályázó közül a szóbajöhető lelkészeket a következő sorrendben jelölték ez állásra: első helyen dr *Tóth Endre* pápai teológiaiakadémiai tanárt, második helyen *Tóth József* józsefvárosi vallásoktató-lelkészt, harmadik helyen dr. *Domján János* külsőjózsefvárosi, negyedik helyen dr. *Márkus Jenő József* tatai, ötödik helyen pedig *Bogdán Gyula* kispest-wekerletelepi lelkipásztort. Valamennyien „próbapredikációt" tartanak a gyülekezetben.

— **A munkácsi püspök hitvallása Magyarország mellett.** A magyar és rutén görög katolikusok annakidején elfogadták a naptáregyesitést. A munkácsi egyházmegyében a megszállás alatt a régi rendet állitották vissza és igy történt, hogy Vizkereszt ünnepét 13 nappal később, csütörtökön ünnepelték meg a munkácsi gör. kat. egyházmegye ungvári székesegyházában. A szertartás keretében *Sztojka Sándor* megyéspüspök ruszin és magyar nyelven szentbeszédet mondott, amelyben örömüket fejezte ki azon, hogy olyan országban élhetnek, amely reformokat, még pedig elsősorban lelki reformokat akar. — Boldogok vagyunk — mondotta —, hogy Magyarországon élhetünk, melynek alapjává az evangéliumot teszik. Mai nagy ünnepünkön arra kérjük a Mindenhatót, hogy áldja meg ezt az országot és annak vezetőjét. Azért imádkozunk, hogy husvétre együtt ünnepelhessünk testvéreinkkel, akiket nem lehet cérnavékony határvonalakkal, de még kötelekkel és láncokkal sem elválasztani tőlünk. Nagyhatásu és az előirt szertartásoknak megfelelő beszéde után a püspök a hivek hatalmas menetével az Ung folyó partjára vonult, ahol elvégezte a szokásos vizszentelési szertartást.

— **Egyházi zene.** Január 22-én, vasárnap a budapesti katolikus templomok *népénekes* szentmiséinek kötelező énekrendje a Szent vagy Uram-gyüjteményből a következő: 221. Egybegyültünk, 114. Égből szállott és 143. Előtted Jézusom.

A budavári koronázó főtemplom ének- és zenekara 10 órakor Mozart: Missa triumphalis-át adja elő befejezésül Erkel: Himnuszával.

A belvárosi főplébániatemplom ének- és zenekara 10 órakor Demény: Szegedi miséjét (D-moll) adja elő Palestrina offertoriumával (Dextera Domini). A 12 órai szentmise müsordarabjai: Gasparini és Blasius motettái, Kersch: Dextera Domini-je és egy régi magyar ének az Oltáriszentségről.

A Szent István Bazilika ének- és zenekara 10 órakor budai Vavrinecz Mór: Missa jubilaris-át (C-moll) adja elő esztergomi Kersch Ferenc offertoriumával. A 12 órai szentmise alatt az énekkar magyar és latin nyelvü karácsonyi motettákat ad elő. E motetták Harmat művei. Befejező énekszám Harmat: 150. zsoltár.

A terézvárosi plébániatemplom énekkara 10 órakor esztergomi Kersch Ferenc: Szent István király-miséjét adja elő a szerző offertoriumával. E mise egyházi zenéjét dr. Strommer Viktorin tihanyi bencés apát mise alatti szentbeszédével a rádió is közvetiti.

A pálosok Sziklatemplomában fél 12 órakor az énekkar Gruber: Szent Alajos-miséjéből ad elő részeket, a női kar pedig karácsonyi énekeket énekel. Offertoriumkor Liszt: Ave Maria-ját adják elő.

A tabáni plébániatemplomban 10 órakor az előirt énekeket vegyeskari feldolgozásban adja elő az énekkar.

A krisztinavárosi plébániatemplomban a fél 11 órai népénekes nagymise után 12 órakor a Verbőczy-reálgimnázium énekkara ad elő egyházi énekeket.

A Ferdinánd-téri plébániatemplomban 10 órakor az Árpádházi B. Margit ének- és zenekar Gruber: G-dur miséjét adja elő. A fél 12 órai szentmise alatt énekszóló.

Az erzsébetvárosi plébániatemplomban a délelőtti népénekes szentmisék után 12 órakor az egyházi énekkar Kirms: Ünnepi miséjéből ad elő részeket, azonkivül előénekel egy Mária-éneket vegyeskari feldolgozásban.

A budai görög katolikus Szent Flórián plébániatemplomból 9 órakor Aranyszáju Szent János eredeti ősrégi népénekkel kiséri szentmiséjét közvetiti a rádió. A szentmisét Balogh Bálint esperes-plébános énekli, a szentbeszédet dr. Dudás Miklós, a Szent Bazil rend tartományfőnöke mondja.

Egyesületi hirek

— **A Budapesti V. ker. Általános Közjótékonysági Egyesület** január 29-én déli 12 órakor az V. ker. előljáróság tanácstermében (Honvéd-utca 20. II. em. 33. ajtó) rendkivüli közgyülést tart.

— **Szendy polgármester nyitja meg a Baross-kiállitást.** A Baross-Szövetség Muzeum-utca 17. szám alatti székházában vasárnap délelőtt 10 óra 45 perckor ünnepélyes keretek között nyitják meg a keresztény kisipar és kereskedelem farsangi és kelengye-kiállitását. A megnyitóbeszédet *Szendy Károly* polgármester, a Baross-aranyérdemrend tulajdonosa tartja.

Különfélék

— **Éliássy Sándor főkapitány ünneplése.** A Belügyminisztériumi és Államrendőrségi Segédhivatali Tisztviselők Társaskörében diszelnökévé választotta dr. *Éliássy Sándort*, az államrendőrség budapesti főkapitányát. A Társaskör Esterházy-utcai helyiségében pénteken iktatták be a főkapitányt tisztébe. A beiktatási ünnepségen megjelentek *Fráter Iván* miniszteri tanácsos, a Külföldieket Ellenőrző Országos Központi Hatóság képviseletében, *Dóra Sándor*, *Gántay János*, *Kálnay Gyula*, *Laky Lajos* detektivfőnök, főkapitányhelyettesek, *Rajczy Géza* és *Kelemen Béla* főtanácsosok, a rendőrtisztikar nagyszámu küldöttsége és a tagok teljes számban. A társegyesületek képviseletében *Enyedy Ferenc* a Detektiv Nyugdijpótló Egyesületet, *Szentgály Gusztáv* pedig a Detektiv Atlétikai Klubot képviselték. A rendőrzenekar *Szőllősy Ferenc* karnagy vezényletével az *Éliássy-indulót* játszotta, amikor megjelent a teremben a főkapitány, akit *Murányi István* elnök üdvözölt. *Éliássy Sándor* főkapitány hálásan megköszönte az őt ért megtiszteltetést, majd kijelentette, hogy mint a Társaskör ujonnan megválasztott diszelnöke, azonositja magát a Társaskör célkitüzéseivel és érdekeivel s minden igyekezetével azon lesz, hogy a Társaskör életébe való bekapcsolódásával annak hasznára lehessen.

— **„A világközvélemény és a magyar kérdés."** Máthé Elek publicista és teológus a budai református egyházközség Haypál Benő-házában előadást tartott „A világközvélemény és a magyar kérdés" cimmel. Előadásában azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy a külföld miként itélte meg a multban s miként látja most a magyarság helyzetét a Dunamedence népei között. A münchení és bécsi döntőbirósági határozatok hatásáról szólva hangoztatta, hogy a megnagyobbodott és a történelmi határait mindinkább visszanyerő magyarságra uj, nagy feladatok várnak a Duna vidékén. A magyar reformátusságot jól kiépitett nyugati kapcsolatai révén nagy misszió terheli abból a szempontból, hogy *a nyugati nagy nemzetek közvéleményét a valósággnak megfelelően tájékoztassa a magyarság helyzetéről.*

— **A Vak Bottyán kerékpáros zászlóalj bucsuja Esztergomtól.** Esztergomból jelentik: A város közönsége lelkes hangulatu vacsorán bucsuztatta a *Vak Bottyán* kerékpáros zászlóaljat, amely 1921-től állomásozott *Esztergomban. Radocsay László* főispán és *Glatz Gyula* polgármester bucsubeszédét vitéz báró *Ungár Károly* ezredes, parancsnok köszönte meg.

A népszövetségi tanács befejezte ülésszakát

Genf, jan. 20. (Inf.) A népszövetségi tanács pénteken délben befejezte öt napja tartó 104. ülésszakát. A zárülésen két határozati javaslatot fogadtak el, amelyek közül az egyik a spanyol polgárháborura, a másik pedig a japán-kinai viszályra vonatkozik. A spanyol polgárháboruval kapcsolatban megszavazott határozati javaslat igy szól:

— A népszövetségi tanács megállapitja, hogy a spanyol köztársaság polgári lakossága ellen szándékosan vagy gondatlanságból légitámadások történtek. A népszövetségi tanács elismerését fejezi ki a spanyol köztársasági kormánynak azért, hogy nem alkalmaz megtorlásokat. A tanács elitéli az olyan harci módszereket, amelyek ellentétben állanak az emberi lelkiismerettel és a nemzetközi jog alapelveivel.

A japán-kinai hadjárattal kapcsolatban a népszövetségi tanács emlékeztet régebbi határozataira és megállapitja, hogy néhány állam egyéni támogatásban részesiti a kinai birodalmat. A tanács felszólitja a Népszövetség tagállamait, különösen pedig a Kelet-Ázsiában közvetlenül érdekelt államokat, vitassák meg egymás között, nem lehetne-e hathatós segitséget nyujtani Kinának abban a formában, hogy adott esetben magukévá teszik a japán külkereskedelem megbénitására irányuló kinai javaslatokat.

— **A mérnöki kamara önálló székháza.** A Budapesti Mérnöki Kamara pénteken délután a Pesti Vigadó nagytermében *rendkivüli közgyülést* tartott. Dr. *Mihailich Győző* elnöki megnyitójában ismertette gróf *Esterházy János mozgalmát*, amelynek célja *Szlovákia területén magyar házakat épiteni*, majd *megbélyegezte a cseh hordáknak a békés Munkács ellen intézett orvtámadását.* Végül hangsulyozta, hogy mind a kari tekintély, mind a Mérnöki Kamara segélyalapjában felgyülemlett összeg gyümölcsöztetése megkivánja *az önálló székház* épitését. Miután a székesfőváros erre a célra telket bocsátott a Kamara rendelkezésére, tervpályázatot hirdettek, amelynek beérkezett munkái *az épitésügyi hatóságok jóváhagyása alatt állanak.* Ezután *Örkényi József* kamarai titkár ismertette a székházépités költségeinek felosztására irányuló választmányi javaslatot, *amelyhez egyhangulag hozzájárultak.*

— **Február 1—2-re halasztották a Luther-szoborterv feletti döntést.** Közbejött elháritathatlan akadályok miatt a budapesti Luther-szoborra beadott pályatervek feletti döntést elhalasztották: február 1-én a szoborvégrehajtó bizottság, 2-án a nagybizottság ül össze az eredetileg hirdetett órákban, a fasori gimnázium diszterében, ahol a nagyközönség február 3-tól 12-ig, naponkint délelőtt 9 órától 2-ig tekintheti meg majd a pályaműveket.

— **A volt 1. honvéd gyalogezred emlékserlegavató ünnepe.** A IV. Károly király volt 1. honvéd gyalogezred bajtársi köre az ezred volt parancsnokának, sepsiszéknagyborsnyói *Bartha Lajos* altábornagynak születése napján lélekemelő emlékserlegavató ünnepséget rendezett. A többszáz főnyi közönség soraiban megjelentek báró somorjai *Lukachich Géza* altábornagy, a Mária Terézia Rend lovagja, *Bartha Albert* ny. hadügyminiszter, barabásszegi *Bihari Elemér* tábornok stb. *Rózsahegyi Dereano Ödön* ezredes tartotta a serlegavató beszédet és méltatta a volt parancsnok érdemeit, majd *Hölzl Gyula* bajtárs mondott köszöntőt és felolvasta az alapitó oklevelet. Végül a volt 1. honvéd tábori ágyusezred képviselője, *Orbán* bajtárs köszöntötte az ünnepelt parancsnokot. Az ünnepen a volt 32. gyalogezred és az Országos Frontharcos Szövetség is képviseltette magát.

— **A debreceni kollégium ifjusága a telepitésért.** A debreceni ősi református kollégium ifjusága kiáltványban hivja fel *az ország társadalmát a telepitési mozgalomban való részvételre.* Rámutat a kiáltvány arra, hogy a kollégium ifjusága önkéntes felajánlásokból, rövid három hónap alatt, négyezer pengőt adott össze és ebből egy sokgyermekes szatmármegyei földmivescsaládot juttatott ingatlanhoz Drávafokon. *Horthy Miklós* kormányzó, amikor a debreceni ifjuság kezdeményezéséről tudomást szerzett, *tizezerpengős adománnyal erősitette meg a mozgalmat.* A kormány reformtörekvéseit — hangoztatja a kiáltvány — áldozatos erőfeszitéssel kell támogatnia a nemzeti társadalomnak. Lehetővé kell tenni, főleg a tiszántuli elszegényedett magyar földmivesosztály számára, hogy életrevaló gazdaságokat teremthessen magának. A debreceni ifjuság nem akar saját kezelésében országos gyüjtést inditani, de azt várja, hogy a közösségek, községek, egyházak, egyesületek, intézmények a maguk körében kövessék a példát. *Minden telepitő közösség legalább egy sokgyermekes szinmagyar család áttelepitését tegye lehetővé.* Az ifjuság Debrecent ajánlja a telepitési mozgalom központjául, ahonnan a telepitések gazdasági, pénzügyi és jogi természetü ügyeit lehetne intézni és ott nyilvántartanák a telepitésre alkalmas családokat és helyeket. Hangoztatják végül, hogy mozgalmuknak vallásfelekezeti jellege, rejtett felekezeti céljai nincsenek.

— **Nikotinellenes egyesület?** A dohányzás befolyása a fogakra cimen tartott előadást dr. *Madarász Erzsébet*, a MONE orvosnő csoportjának elnöke csütörtökön a Népegészségügyi Muzeumban. A nagyszámu hallgatóság rendkivüli érdeklődése mellett ismertette a nikotin élettani, gyógyszertani tulajdonságait és a dohányzás hatását a fogakra, valamint az emberi test különböző szerveire is. Ötszáz egyén fogazatát tanulmányozta és megfigyelte, hogy a dohányosoknál gyakoribb és sulyosabb jelenséget mutat a foginy gyulladásos megbetegedése, mint a nemdohányosoknál. *Nikotinellenes egyesület alapitását sürgeti*, mely felvilágositó munkát végezne s rámutatna a dohányzásnak a szervezetre gyakorolt ártalmas hatására. Az előadást élénk tetszéssel fogadta a hallgatóság.

— **A Gyermekvédő Liga felhivása.** A Gyermekvédő Liga kéri munkatársait, hogy az elesett gyermekek felkarolása céljából az otthon, vagy ismerőseiknél nélkülözhető használt felnőtt- vagy gyermekruhákat bocsássák a Liga rendelkezésére.

A főváros új művészeti szerzeményeinek kiállitása

Budapest Székesfőváros egy év előtt nyitotta meg a Károlyi-palotában képtárát, történeti muzeumával pedig a kiscelli Schmidt-kastélyban készült berendezkedni. Budapest nagyot fejlődött az utolsó esztendőkben. Ma szebb és modernebb, mint valaha, illő tehát, hogy fokozott gonddal tekintsen vissza a multba és megbecsülje, megfelelő kerethez juttassa azokat az uttörő művészi alkotásokat, amelyek nemes patinát adnak a mai pompának. Nyilvánvaló, hogy ennek az elgondolásnak jegyében fog megnyilni holnap a Nemzeti Szalonban a főváros uj művészeti szerzeményeinek kiállitása.

Száz év előtt még nem patinás, hanem csak poros volt ez a város, olyan poros, hogy gróf *Széchenyi István* könyvet irt a *pesti porról és sárról*. Csakhogy *Széchenyi István*, a nemzet nevelőszemével nézte a világot. Sok mindent gáncsolt, amiért a piktorok lelkesedtek. *Alt Rudolf* például elmerészkedett az Országuton keresztül az akkor épült Nemzeti Muzeumon tul a Széna-térre és vizfestékkel megörökitette azt, amit látott: urakat, urfiakat, válogatott cigánylegényeket, zsandárokat, lovaskatonákat, lacikonyhát, kordékat, taligákat, ekhósszekereket. Az egyik oldalon gyönyörü egyemeletes barokkpalota látható. Ez a Geisthház. A másik oldalon sátrakon keresztül a „Két pisztoly" beszálló kocsmát látjuk, (ma Muzeum-körut 18. szám), latrok jólismert tanyáját, jámbor disznókereskedők megkopasztó helyét. És micsoda forgalom van ezen a téren! A nyugati paloták lábánál nyüzsgő keleti nép, ugy látszik, még rendet is tudott tartani: Alt képén legalább nyilvánvalóan csak a Kecskeméti-utca felé törekszik az áradat, a kereszt irányban szünetel. Ez a kis kép egyik gyöngye a tárlatnak.

Barabás Miklós már finnyásabb ember volt. Ő szépen átluxodott a jólevegőjü Budára és a Városmajorban festegetett, kertészkedett. Három szép akvarellje viseli a *Városmajor* cimet. Ez volt a budai polgárok kedvelt üdülő- és szórakozóhelye. Ünnepnapokon vurstli volt itt, hétköznapokon a fiatalság maga kötözött hintát a fára és élvezte ezt a lenge sportot. Barabás két másik képének *Ördögárok* a cime. Az egyik barátságos pataknak mutatja be a régi Budának ezt a pusztulóban lévő veszedelmét, amely azonban még manapság is ad némi gondot a hatóságnak. A másik képen éppenséggel horgásznak e patakban. E képet, azt hisszük, inkább felvidéki tájnak lehet nevezni.

Ebben a teremben lehet látni azokat a vázlatokat, amelyeket *Székely Bertalan* rajzolt Ferenc József király és Erzsébet királyné koronázási ünnepségeiről. Micsoda riportrajzok ezek! Kár, hogy ez a műfaj kiveszőfélben van.

Szenzációs riportképet kapunk *Kiss József* ecsetjéből olajba festetten. Megörökitette ugyanis azt a jelenetet, *amint Izsó Miklós Döblingben mintázza gróf Széchenyi Istvánt*. A képen Izsó szorgalmasan rakja fel az apró agyagrészeket a készülő mellszoborra. Széchenyin meglátszik a helyzet szokatlansága, testtartása kissé merev, mellette a pamlagon egy gyönyörüen felvázolt fiatal hölgy gyengéden tekint fel rája. Egy szép női arckép szintén Kiss József elfelejtett ecsetjét dicséri.

Gyönyörü *Brockyakat* és *Borsosokat* látunk. Borsos minden képe technikai remekmű. Szinte csodálatos, hogy a mesterségnek ilyen hatalmával rendelkező művész nem vágyott magasabb feladatokra. 1843-ban *„Szőlőt, vagy csókot!"* cimü képe már szinte átmegy az operett területére.

Egy kékruhás leányka elárulja, hogy *Pállik Béla* milyen nagyszerü gyermekfestő volt. *Gyárfás Jenőtől* a *Tetemre hivás*-nak egy megrázó változatát kapjuk. A kiállitás tele van kisebb-nagyobb leletekkel és felfedezésekkel, eddig ismeretlen önarcképekkel, vázlatokkal és nagyobb kompoziciókkal, amelyek uj meg uj oldalról mutatják be azokat a művészeket, akiknek valami közük volt Budapesthez. Az első nagy terem közepén egy *Ferenczy István-faragta Kölcsey-márványfej* fogadja a látogatót. Ebben a kiállitásban sok mindenben gyönyörködhetik az ember.

Siklóssy László.

Mandzsukuo, az ujonnan elismert távolkeleti állam

Érdekes adatok egy hatalmas, gazdag államról

A minap hivatalos jelentés közölte, hogy Magyarország elismerte Mandzsukuót, Ázsia legfiatalabb császárságát. Az uj birodalmat ezideig Németország, Olaszország és San Salvador ismerte el és most folynak a tárgyalások több országgal a gazdasági kapcsolatok kiépitésére és a diplomáciai összeköttetés felvételére. Mandzsukuo 1932 március 1-én alakult meg, azelőtt Mandzsuria volt a neve és névleg Kinához tartozott, a valóságban azonban egy távolkeleti klikk, a changok uralma alatt állott. Ez a rendszer japánellenes politikát folytatott és elhanyagolta az ország gazdasági értékeinek kihasználását, ugyhogy a lakosság nagy nyomorban és nélkülözések között élt. A nép szabadságharcának következménye volt az állam ujjáalakitása, ami 1932 márciusában meg is történt.

A gazdasági rendszer

Régi törekvése volt a mandzsuriai és mongol népnek, hogy okos gazdasági politikával hasznositsa azokat a gazdag forrásokat, amelyek ezen a földön rendelkezésre állanak. Az uj állam alapjainak lerakásánál megállapitották a gazdasági életben követendő elveket. Ez abban csucsosodott ki, hogy az uj állam gazdasági rendszerének *a lakosság minden rétege érdekeit* szem előtt kell tartania, kimondották azonkivül, hogy a *fontosabb iparágakat állami ellenőrzés alá helyezik*, a külföld felé *nyitott kaput* tárnak és *szoros gazdasági kapcsolatot létesitenek elsősorban Japánnal*. A banküzlet, a táviró, a telefon, a repülés, a vasut, a villamositás *állami kezekben* vannak. Petróleumbányászáshoz, dohánytermesztéshez, cukorgyártáshoz kormányengedély szükséges. A gazdasági élet többi ágai azonban teljesen szabadok.

56 százalék müveletlen terület

Mandzsukuo *1,300.000 négyzetkilométer* kiterjedésü területen fekszik. A lakosság lélekszáma az állam ujjáalakulásának évében *37 millióra* rugott, ebből 35 millió a szorosan vett Mandzsukuóban, a többi 2 millió pedig a Mandzsukuóhoz csatolt Kvantung kerületben és a délmandzsukuói vasutvonal mentén lakik. Nemzetiségre nézve 35 és félmillió *benszülött mandzsukuo*, a lakosság többi része pedig *japán, koreai* és *európai*. Mandzsukuo *egyike a világ legértékesebb agrárországainak*. A lakosság 80 százaléka őstermeléssel foglalkozik. A megmüvelhető terület rendkivül nagy és értékes. Ezidőszerint a *bevethető területnek mindössze 44 százaléka áll művelés alatt, a többi 56 százalék még kiaknázásra vár*. Ennek ellenére Mandzsukuo *a világ vezető mezőgazdasági államai közé küzdötte fel magát*.

Rendkivül gazdag ércekben és ásványi termékekben és óriási kiterjedésü területek várnak a kitermelésre, de eddig csak kezdetleges kisérletek történtek ezen a téren. Az előző uralom teljesen elhanyagolta a bányászatot, az uj állam pedig tőke és kellő technikai berendezések hiányában még nem foghatott hozzá ezeknek a kincseknek a feltárásához. A különféle ásványi anyagok közül bőségesen található Mandzsukuoban *szén, vas, könnyü fémek, arany, továbbá olaj*. Ezeknek feltárása rendkivül fontos Mandzsukuo és Japán iparának továbbfejlesztése szempontjából. Az eddigi kutatások során megállapitották, hogy a főbb ércek és ásványi anyagok mennyisége Mandzsukuoban hozzávetőleges becslés szerint a következő: vas 2500 millió tonna, szén 10 ezer millió tonna, magnezit 5 ezer millió tonna, olaj 5400 millió tonna, aluminium 200 millió tonna. Ezenkivül nagyon gazdag aranytelepek vannak. A hivatalos becslés hozzáteszi, hogy ezek a számok csak azokra a területekre vonatkoznak, amelyeket a kutatás már fölfedezett; az ország többi része azonban még igen sok olyan területben bővelkedik, amelyek ásványi anyagokban szintén gazdagok.

A legutolsó évben *vasércből egy és egynegyed millió tonna, szénből 8.3 millió tonna került napvilágra*. Igen gazdag az ország olajpalában, a feldolgozás a kezdet kezdetén van még, de igy is évente körülbelül *százezer tonna olajat* teremtenek elő egymillió tonna palából. Az ipar jelentékeny fejlődésnek indult és kellő szakértők bevonásával a mezőgazdasági ipar is nagy lendületet vett. Egymásután létesülnek a nagy szeszgyárak, sörfőzők, malmok, dohánygyárak.

A trónkövetelő

Irta Maurice Teirlink

A sumbavai hollandgyarmati kerület uj főbiztosa, Reynders Thomas, elgondolkodva nézte a sziget déli oldalán békésen füstölgő Tambora hegyet, amelyik a mult század elején egy nagy kitörésével sok ezer ember pusztulását okozta. Hymans, az elődje, utolsó pipáját szivta a bucsuebédjük befejezéséül és a közeli kikötőben már gőz alatt állt a Java felé induló kis parti gőzhajó, amelyen Hollandiába visszatér.

— Thomas — mondta távozó kollégája — nem rossz nép ez a maláji fajta és amig minden a rendes kerékvágásban döcög, nem lesz velük különösebb bajod. Ha azonban valami kizavarja őket a megszokott életrendjükből, babonás tehetetlenséggel visszazökkennek régi, pogány szokásaik dzsungeljébe. Különben egy tanácsot adhatok: ha a benszülöttekkel bármiféle kellemetlenséged támad, beszélj meg mindent Verspronck Annával, az iskola tanitónőjével, akinél jobban senki sem tud ezekkel a nagy gyermekekkel bánni.

Hymans feltette a trópusi sisakját és indulni készült, amikor a veranda előtt kopaszfejü, rongyokba burkolt aggastyán csoszogott elő a bokáig érő porban és leült a veranda legalsó lépcsőjére.

Hymans mosolyogva jegyezte meg:

— Ezt a kiváló férfiut is a figyelmedbe ajánlom, Thomas. Ez az öreg Kuruhu, a Sumbava szigetet lakó törzsnek trónjáról elüzött királya. A vén csibész az uj adók ellen felláziotta törzsét és gépfegyverrel kellett a rendet helyreállitani. A kormány utasitására nem lövette fejbe az öreget, mert veszélyes lett volna őt vértanuvá avatni, tehát egyszerüen elcsaptam. Azóta koldul és minden hónapban egyszer kéri, hogy helyezzük vissza a trónjára. Az igazat megvallva, már gondolkodtam azon, hogy valahogy bekapcsoljam a munkámba, mert a benszülöttek istenként tisztelik a vén madárijesztőt.

Reynders hamar megismerkedett a trónját vesztett királlyal. A vén koldus mingyárt az uj kerületi főnök hivataloskodásának második napján „bemutatkozó látogatást" tett és már csak azt kérte, hogy mivel ő jó szolgálatokat tehet a gyarmati kormánynak, ha a népét békés irányban befolyásolja, adjanak neki valami hivatalos állást a kerületi főnökségnél.

— Fizetést nem kérek, az alattvalóim ugyis eltartanak — mondta az öreg — csak az erkölcsi elégtételre helyezek sulyt és . . . az egyenruhára.

Reynders megmagyarázta az öregnek, hogy ez nem könnyü feladat, de megigérte, hogy mindent el fog követni, mert sulyt helyez a barátságára.

Az öreg megelégedetten mosolyogva távozott. Mingyárt másnap alkalma volt Reyndersnek uj barátja értékéről meggyőződni. A parton egy hajó kirakása körül a benszülött munkások összeverekedtek és csakhamar kétszáz főnyi tömeg kavargott és kések villantak fel. A benszülött rendőrt elkergették és vad orditozással törtek egymás ellen. Reynders, kissé elhamarkodva, odarohant és elkezdte a tömeget kis bambusz sétapálcájával szétterelni, de egy perc alatt áttörhetetlen gyürüben kavargott körülötte a megvadult tömeg és a hangulat ellene fordult. Már azzal is végtelenül ártott a kormánytekintélynek, hogy közéjük vegyült. Ebben a percben a tömeg szélén rekedt, visitó kiáltás hangzott fel. A nekivadult benszülöttek elnémultak és mély csöndben szétoszlott a tömeg, mintha varázslat vetett volna véget a gyilkos dühnek. Ott állt Reynders előtt *„Őfelsége"* a vén madárijesztő és mosolyogva mondta neki furcsa holland-maláji jassznyelven:

— Minden rendben van . . . összeszidtam a fiukat. De Excellenciád máskor ne vegyüljön közéjük, bizza ezt reám.

Reynders megköszönte a baráti beavatkozást és kezdte megérteni, hogy ezeket a nagy gyermekeket gépfegyvernél is jobban tudja rendben tartani az, akiben biznak. Még jobban megtanulta ezt az igazságot, amikor aznap délután ellátogatott a benszülött rajkók iskolájába és ott megismerkedett Verspronck Anna módszerével. Mindenekelőtt meglepte, hogy a tanitónő kellemes külsejü, karcsu, fiatal lány, nem pedig valami pápaszemes vénkisasszony. Végighallgatta a tanórát és elbámult azon, hogy ez a fiatal lány milyen nagyszerüen tud ezzel a csokoládébarna apró népséggel bánni. Következetes, erélyes, igazságos, de mindig szeretetteljes modorával fegyelmezte a kis vadócokat és remekül értett ahhoz, hogy a tanitását a szellemi befogadóképességükhöz alkalmazza. Végül katonás rendben, csendben vonultak ki a tanteremből a kis nebulók, a tanitónő pedig mosolyogva fordult vendégéhez, aki lelkesen bókolt neki.

— Meg kell velük értetni, hogy szeretjük őket és bizunk bennük, de mindennél fontosabb, hogy a bizalmukkal sohasem szabad visszaélni — mondta.

Alig két nappal később még meglepőbb példáját látta Reynders annak, hogy ezeket a naiv lelkü vadakat csak az tudja irányitani, akiben biznak.

Hajnal felé pokoli robajra ébredt fel, magára kapta a ruháját és kirohant a ház elé. Ijesztő földalatti morajjal rengett a talaj a lába alatt, a házak falai pedig düledeztek. Az emberek kétségbeesetten tolongtak az utcán, a háttérből látszott, amint hatalmas füstoszlopok közül láng csapott ki a Tambora tüzhányó mélyéből. A földrengés nagy pusztitást okozott és mire elcsendesedett, a virágzó szigeten minden rend felbomlott. A benszülöttek babonás szertartásokkal igyekeztek a rosszindulatu szellemeket kiengesztelni és Reynders rendőrei jelentették, hogy a sziget belsejében, a dzsungelben emberáldozatra készülnek. A mezőkre senki sem ment dolgozni, bekövetkezett, amit Reyndersnek az elődje megjósolt: a benszülöttek visszazökkentek régi pogány babonáik világába és még csak arra se voltak kaphatók, hogy a romok közül az áldozatokat kimentsék. Reynders felkereste a tanitónőt, aki az iskolába gyüjtötte össze a gyermekeket és miután köztük teljesen helyreállitotta a rendet kivezette a gyermekeket a telep mögötti rizsföldekre, hogy ott maradjanak, amig a földrengés megismétlődésének veszélye el nem mulik.

— Hivassa el az öreg Kuruhut — mondta a tanitónő Reyndersnek — és bizza meg a rend helyreállitásával. Az öreg bizonyára rendet teremt, ha vállalkozik rá.

Az öreg Kuruhu figyelmesen meghallgatta, amit Reynders a helyzetről neki mondott, azután igy szólt:

— Mindent rendbe lehet hozni. Azonnal bejárom a szigetet.

Negyedórával később az öreg Kuruhu kétkerekes öszvérfogaton, rongyokból és tollakból összetákolt, saját elképzelése szerinti diszruhában elindult a körutjára és negyvennyolc órával később a szigeten helyreállt a rend. Az emberek nekiláttak a mentésnek, a bedőlt kunyhókat helyreállitották és az ültetvényeken ujra elkezdték a munkát.

Kuruhu negyednapra érkezett vissza a kerületi főnökséghez és egyszerüen ezt jelentette:

— Bebizonyitottam, hogy nem tartok haragot a holland kormánnyal. Most kérem a kinevezésemet és . . . az egyenruhát.

Reynders saját felelősségére egy nem létező állásra nevezte ki Kuruhut, ami körülbelül népgondozó megbizottnak felelt meg. De, ami a legfontosabb, egy használt benszülött rendőri egyenruhára arany paszományból széles vállszalagot varratott és ebbe bujtatta bele Kuruhu csontos alakját. Amint a vén ember az egyenruhájában az utcán végigment, a benszülöttek leborultak előtte és mezitelen lábát csókolták.

A kormányzó, amikor Reynders mindehhez utólagos hozzájárulását kérte, a gyarmati visszonyokat alaposan ismerő férfi lévén, megértette, hogy ez a jóindulatu madárijesztő nagyobb szolgálatot tesz, mint tiz gépfegyver. Sőt, mint Sumbava szigetének legelőkelőbb férfia, Kuruhu volt a násznagy, amikor Reynders félévvel később másik szövetségesét, Verspronck Annát, feleségül vette.

Kiss Zsolf

festő Kassa

cvod

Csíkvári Abany

149. l.

Viselet.

Női ruha.

A hölgyek egyike főköt
gott pruszlikot, kötényt és b
virághajéket zsinóros bő ujjú
méből visel. A háttérben herm
függöny és az asztalon szobor

ESTI S
Alter Antal
A Divatcsarnok l

alól jobbra: Ny. Rohn A. Pest

Kny., mér. 25: 22.8 cm

Kiss József

1925/26 - 1929/30

Ferkèpzomfoiskèvk

101.e.

Kiss József

1927/28 – 1930/31

Ferkèpzomfoiskèvk

101.l.

Kiss József

Szerepelt a kassai Kazinczy-Társaság kép-
zőművészeinek kiállításán.

Wu 1939. V. 9

Kiss József

Képzőművészeti a Fővárosi Képtár új szerzeményeinek kiállításáról

PK 1939. I. 21.

CIMVÁLTOZÁST BEJELENTŐ LAP

Kérjük a kedves Tagságot, ha munkahelyet vagy lakást változtatnak, ezen a lapon szíveskedjenek egyesületünkkel közölni, hogy küldeményeinket a megfelelő helyre postázzuk a jövőben.

Köszönjük

ELFT Titkárság

Cucu Kis József

festő

lásd: Balázs János

Népszabadság, 1988. márc. 28.

[Cigány expresszionizmus]

Régi neve:.....
cime:.....
beosztás:.....
telefon:.....

Uj: neve:.....
cime:.....
beosztás.....
telefon:.....

Kiss József
költő

lásd: Balázs János
Népszabadság, 1988. márc. 28

[Cigány expresszionizmus]

IRIGYSÉG

A CSEPEL GALÉRIA

szeretettel meghívja

M. KISS JÓZSEF festőművész
kiállításának megnyitójára
1987. november 19-én (csütörtökön) 18 órára

A kiállítást megnyitja:

dr. FODOR PÉTER a Művelődési Minisztérium
főosztályvezetője

A kiállítást rendezte, a katalógust tervezte:

Molnár József tanár

A kiállítás helye:

XXI., (Csepel), Tanácsház tér 3.
Telefon: 589-516

Megtekinthető:

1987. november 19-től december 13-ig
keddtől vasárnapig, 10—18 óráig
hétfőn zárva

Fotó: Braun Tamás

Portré fotó: Bőle Marika

Megközelíthető:

A Boráros téri gyorsvasúton két megálló a Tanácsház térig
Utazási idő a Boráros tértől 10 perc

F.k.: Kratzl Béláné

M. KISS JÓZSEF

MADÁRIJESZTŐK
〈 NAPBA KÖLTÖZŐ

Amit az ember megtanul, általában nem felejti el. E közismert élettapasztalat jutott eszembe, amint M. Kiss József alkotásait figyelem. Ha valakinek nincs módja, hogy az elsajátított ismeretet felszínre hozza, nem szükségszerű, hogy az idővel elmerüljön. A hosszabb ideig szunnyadó alkotói vágy nem apad el, hanem gondolkodásbeli, érzelmi változáson megy át. Öt évtizednyi életet, munkát tud maga mögött M. Kiss József. A szakma hosszú ideje mint tehetséges grsfikusművészt tartja számon. Ezen értékítélet alapját az utóbbi közel másfél évtizedben alkotott lapjai jelentik, így méltán került a magyar grafika számontartott alkotói közé.

Számára a művészi alkotói munka feltételei csak a közelmúltban alakultak úgy, hogy visszatérhetett a pályakezdés „szellemi flörtjéhez", a festészethez. Ez a visszatérés azonban pályáján nem a tényleges folytonosságot jelenti, hanem a másfél évtizede lerakódott és most teret kapó festő jelentkezését. Hogy melyik lesz erőteljesebb, meghatározóbb, markánsabb: a grafikus, a festő? Ez olyan kérdés, amelynek feltétele sem igazán indokolt, de talán válaszolni sem lehet rá egyértelműen. Hagyni kell. A művészi pálya alakulására lehet és kell bízni. Hiszen M. Kiss József rendelkezik azzal a belső tudatossággal, amely nélkül elképzelhetetlen e elismerést ritkábban, megméretésre sem sokszor alkalmat nyújtó pálya vonzásában dolgozni.

E kiállításán így a néző, a grafikus M. Kiss mellett a festő M. Kisst is felfedezheti magának. A grafikus a fegyelem, a pontos fogalmazó, a feszesebben történő vázolására vállalkozik. Különösen fekete-fehér grafikái lapjain képes drámai erővel szólni a világ kis és nagy dolgairól. Színes linói, szitái a természet nagy kérdéseire keresi a maga válaszát. A festészet révén mintegy kiszabadul a grafika szorításából és a színek gazdagabb lehetőségével mondja el véleményét az emberről, a környezetről. Vad pirosaival, méregzöldjeivel, lebegő kékjeivel egyéni hangú színvilágot teremt. Hétköznapjaink nem mindig örömteli pillanatait oldja a mese világának jelképeivel: a tűzmadárral, a pávával. A visszatérő motívumok, a színek váltása más és más megfogalmazásra adnak lehetőséget.

M. Kiss József eddigi pályája, az alkotói útkeresései is azt sugallják, hogy sokféleképpen lehet eljutni a cél felé. Ezen a nem mindig egyenesívű úton, élve az újrakezdések lehetőségeivel azonban olyan emberi, szakmai tapasztalattal gyarapodott, amely nélkül ezt a mesterséget nem lehet és nem szabad művelni. Alkotásaival hitelesíti hovatartozását.

Az ösztönző társak jelenléte, az emberi örömök megbecsülése, a természet szeretete, a szakmai felkészültség együttes biztosítéka annak, hogy kemény nekifeszüléssel, konok kitartással vállalja és végigjárja a maga választotta utat.

Fodor Péter

PRÓFÉTA

Kiss József, grafikus

A Nap és a dal. metszet repr.

Magyar Hjúság, 1970. febr. 6. 14. l.

M. Kiss József
grafikus

A keszthelyi Balaton Múzeumban
levő kiállitáson bemutatta lap-
jait.

Galambos Ferenc: Ex libris kiállitások . . .
Múvészet, 1971 március – 34 lap.

KISS JÓZSEF, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozók névsora 1851-1950

KISS JÓZSEF, gyári munkás, 192?

FÜGGELÉK? ": ÄOLD

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1886-1950/ 275.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971 Veszprém, 1971

Kiss József

alkotása az I. Dózsa György téren felállított Dózsa emlékmüvet. (1961.)

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 1335 l

2501

M. Kiss József grafikusművész

1982.IX.22. 10,45 N.

Láttuk, hallottuk

- Szeptember 16-án nyilt meg a Ferencvárosi Pincetárlatban M. Kiss József grafikai kiállitása. A tárlat szeptember 19-ig naponta 14től 19 óráig tekinthető meg.

MDK

Kiss József

Női arckép

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató, 1937.nov.

Műcs. 28 l.

i Képcsarnokban, Tájkép tóval és Táj-
lódi muzeumban van.

jan. 29.— /: szlovák szobrász,
agybátyjától, majd Párizsban,

Kiss J. MDK

Ő felsége arcképe

Műcsarnok 1879. nov. 2o.

Kiss J. MDK

Ő felsége arcképe

Műcsarnok 1879. dec. 14.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 11.
Telefon: 337-748, 340-726
M. Kiss József
grafikusművész
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
1984 JAN 26

1021

EGYEI NÉPLAP 1984. JANUÁR 26.

Rajzos irodalomtörténet

Arcképcsarnok Balassitól Nagy Lászlóig

Kölcsey Ferenc

Madách Imre

Juhász Gyula

Babits Mihály

Nagy László

A legjobb, a legnemesebb értelemben vett irodalomnépszerűsítés mellett az igazi hazafias nevelés művészeti szolgálata a célja annak az albumnak, amelyet közösen adott ki a Hazafias Népfront Országos Tanácsa és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár. Közművelődési intézményeknek, iskoláknak szinte nélkülözhetetlen ez az új rajzos album M. Kiss József harmincnyolc metszetével. Makai Tóth Mária összeállításában. Rokoníthatjuk némiképpen Keresztury Dezső „A magyar irodalom képeskönyve" című nagyszabású és hamarosan népszerűvé vált, széles körben elterjedt kiadványával, amely eredeti dokumentumok, forrásanyagok és képek szilárdan komponált gyűjteményét összegezte: századok magyar irodalmának vizuálisan érzékelhető keresztmetszetét. Más megközelítésben, más módszerrel és eszközökkel, de M. Kiss József rajzi vállalkozása hasonló alapra épül, ezt folytatja. Egyébként a zebegényi műhely tagja, ex libriseivel szerepelt az országos kisgrafikai kiállításokon Cegléden, Keszthelyen, s díjat is kapott.

Az album — Balassitól Nagy Lászlóig címmel — inkább metszetekben kíséri fél évezred magyar költőinek, íróinak portréját. Fő erénye az, amit Tüskés Tibor megjegyez a könyv értékes előszavában, hogy ezen arcképsorozatot „M. Kiss József egységes szemlélettel, azonos technikával, önálló látásmóddal formálta meg". Elesik az a kifogás, hogy az arcok, jellemek eltértek egymástól. Küldetésük, sorsvállalásuk azonban nem, így M. Kiss József metszetei nemcsak írókat jelölnek, ábrázolnak, hanem a magyar irodalom vonulatának bizonyos egységére is utalnak. Valamennyi meggyőző pontos rajzi leírást és értelmezést tartalmaz, rendkívül használható az ifjúság számára, elősegíti a megértést. Örvendetes, hogy kissé háttérben maradt személyiségeket is felvázol. (Így például az 1700-tól 1759-ig munkálkodó Bethlen Katát; az más kérdés, hogy ez az arcmás kicsit mérsékeltebbre sikerült.) A sorozat szemlélete és minősége egyenletes. Tudatosság olvasható le Kazinczy Ferenc szeméről, élethű Kölcsey Ferenc, Eötvös József, Arany János és Jókai Mór külső formákkal épített karaktere. Csak a legszükségesebb átalakításokat végezte M. Kiss József a rendelkezésére álló vizuális források alapján, de azt valóban jól elvégezte. Jev társul műveinek szolgálatjellegéhez kellő mértékben alkalmazott fantáziája.

Szabatosan méltatja Tüskés Tibor M. Kiss József teljesítményét, amikor megállapítja, hogy műve „rejtett, burkolt irodalomtörténet". Valóban az. Kosztolányi Dezső, Tóth Árpád vagy Juhász Gyula képmása megbízható tanulmánnyal ér fel, s a Krúdy-lap is megörökíti e nagy bohém, e rejtőzve síró művész belső vonásait. Erőteljes József Attila külső formátumának képi fogalmazása és ugyanilyen találó Nagy László szelíd-vad arcának vizuális képe is. Ő zárja a sort, s ami ezután következik, az a holnapokra marad. Munkában, sorsban, értékben.

Kétségtelen, hogy ez a heroikus rajzi arcképcsarnok nem teljes. Hiányzik belőle — hogy csak példákat említsünk — Janus Pannonius, Mikes Kelemen, Bessenyei György, Kemény Zsigmond vagy korunkból Déry Tibor arcvonása, de talán egyetlen antológiának sem sajátja a hiánytalanság. Legfeljebb a becsületes megközelítés lehetséges. Bizonyos azonban, hogy M. Kiss József albuma rendkívül hasznos küldetést teljesíthet ifjúságunk hazafias és művészi nevelésében.

Losonci Miklós

Elektronizálási szint és versenyképesség

A számítástechnikai központi fejlesztési program teljesítésének fejleményeit — miként a másik négy KFP helyzetét is — rendszeresen figyelemmel kíséri, áttekinti a kormány. A legutóbb, amikor a témát tárgyalta, úgy foglalt állást: hogy — a jelenlegi KFP-t továbbfejlesztve, az abban foglalt célokat kiszélesítve — dolgozzuk ki a számítógépesítés, komplex automatizálás és a hírközlés egységes, átfogó programját. S minthogy elektronika nélkül nincs sem komputer, sem automatizálás, sem pedig hírközlés, más szavakkal azt is mondhatjuk, hogy a társadalom és a gazdaság komplex elektronizálási programjává kell továbbfejleszteni a számítástechnikai KFP-t.

Sokat megtudni — egy gombnyomással

A döntés hátterét vizsgálva kezdjük a számítástechnika és a hírközlés összefonódásával, ebből is a mindenki által ismert képújsággal, amit a televízió sugároz.

Ismeretes, hogy a televízió a műsorkezdéstől a zárásig, beleértve az ipari adást is, rendszeresen jelentkezik a képújsággal, hogy a nézőknek folyamatos tájékoztatást adjon a nap legfrissebb külés belpolitikai eseményeiről. A legtöbben persze dolgozunk napközben, így nem tudjuk figyelemmel kísérni a történteket, ám szívesen vennénk, ha este egy gombnyomás után áttekinthetnénk a nap információit. Nos, az elképzelés közel áll a megvalósításhoz, mert néhány éven belül az ország több tízezer készüléke fel lesz szerelve olyan adapterrel, amely nemcsak felveszi, hanem tárolja is a képújság napi hírsodását, sőt, tartalomjegyzéket készít róluk, így — egy-két gombnyomás után — utánanézhetünk annak, amire a leginkább kíváncsiak vagyunk a nap eseménykrónikájából.

Az említett berendezés egyébként csak mintegy száz oldalnyi információt képes tárolni. Magától értetődik, hogy nem ez a csúcs, van olyan információs rendszer, — a német nyelvterületen Teledata néven ismerik — amely több millió adatot tárol a számítógép segítségével. Ha a telefonhálózattal is összekapcsolják ezt a rendszert, a telefonelőfizető csak felemeli a hallgatót, illetve bekapcsolja az otthoni tv-készülékét, s a képernyőn perceken belül elolvashatja amit tudni akar. Gondoljunk csak arra, milyen segítséget jelentene ez egy falusi körzeti orvosnak, aki — tegyük fel, egy súlyos baleset után — arra szeretne gyors választ kapni, hogy melyik közeli kórházban van szabad ágy, hová irányítsa betegét?

Magától értetődik, hogy amit leírtunk, az még a jövő, — bár korántsem a távoli jövő „zenéje", hiszen ehhez — hogy mást ne mondjunk — megfelelő adatbázis kiépítésére és üzemeltetésére van szükség.

A vezetők segítőtársa

szükség, az aligha szorul bővebb magyarázatra. Köztudott ugyanis, hogy az alacsony vállalati hatékonyságot, a különböző veszteségforrások okát leggyakrabban a szükséges információk hiányára lehet visszavezetni. A legtöbbször ebből ered a kooperációs kapcsolatok, a szervezettség alacsony színvonala, a vezetői döntések kellő megalapozottságának hiánya. Az elektronikus információfeldolgozás bevezetése, elterjesztése minőségi változások elérését teszi lehetővé.

Elektronikus vezérléssel

Az iparnál, a termelésnél maradva: a gépek világpiaci értékesítésének egyre inkább feltételévé válik az elektronika alkalmazása. Már ma is az a szerszám- az élelmiszeripari, a mezőgazdasági, a vegy-, illetve könnyűipari gépek korszerűségének egyik legfőbb fokmérője, hogy el vannak-e látva modern elektronikai berendezésekkel. Ezt más szavakkal úgy szokták kifejezni, hogy megfelelő-e a gépek elektronizálási szintje. A téma szakértői hozzáteszik, hogy maholnap a közúti járművek is eladhatatlanná válnak elektronikus vezérlés nélkül. Nem ok nélkül, hiszen a mai korszerű autóbuszokban, dízelmozdonyokban már mintegy száz különféle berendezés állapotát, működésének ellenőrzését bízzák az elektronikus műszerekre.

Bár csak néhány példával tudtuk illusztrálni, miért kell a számítástechnikai KFP-t továbbfejleszteni a komplex elektronizálás programjává, talán ez a vázlatos

Kiss József, építész

L. Eltér István

—. Szövetségi kirek

Magyar 10–12

Építőművészet Bp. 1983 83/4

AZ ÚJ MŰVÉSZET KIADÓ

v á l l a l j a

képzőművészeti katalógusok,
prospektusok, szórólapok tervezését
és nyomdakész kivitelezését gyors átfutással,
kiváló minőségben, mérsékelt áron.

Tel.: 131-6702

M.KISS József

kiáll. Bp.,Erzsébetvárosi Kisgaléria, 1985. január

ism.(S.I.) [SOÓS Imrel= Kisgrafika, 14, 1985, l. 29. ill.

M. Kiss József

"Álszent" c. képét bemutatja a lap. Repr.

Fenti képet lásd: Tardi Sándor rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. május 8. XX. évf. 19. sz. 2. lap.

Kiss József

AUTODIDAKTA CIGÁNY FESTŐK munkáiból nyitottak pénteken kiállítást Komáromban, a művelődési központ galériájában. Oláh Jolán, Balogh-Balázs András, Kalányos Lajos és Kiss József 37 alkotása látható a Népművelési Intézet kezdeményezésére és támogatásával rendezett tárlaton.

Magyar Hirlap 1980/2/2/10

M. Kiss József

Balázs Irén kiállitása a Műcsarnokban október 27.-től,
Pantl Mihály kiállitása a Csili Galériában október 28.-ig,
Martyn Ferenc kiállitása a tatai Várban október 28.-tól,
Harmat Ferenc kiállitása az Állami Operaház Klubjában október 30.-ig.
M. Kiss József kiállitása a szegedi DÉLÉP Ifjusági Klubban október 30.-ig tart nyitva, közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. okt. 27.
XXIII. évf. 43. sz. 8. lap.

Balassitól Nagy Lászlóig címmel adta ki a Hazafias Népfront és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár M. Kiss Józsefnek a magyar irodalom nagy alakjait ábrázoló harminenyolc linómetszetét. A metszetek korabeli rézkarcok vagy fotográfiák mintájára készültek, de többet mondanak „alapanyaguknál", hiszen a már lezárt alkotói pályák és életutak ismerete is visszatükröződik bennük. A képek egytől egyig elhunyt nagyjaink arcát idézik elénk, ám a lapokról még azok az írók is ifiúként tekintenek reánk, akiknek vonásait általában időskori portrék alapján őrizzük emlékezetünkben. A kiadvány szerkesztője, Makai Tót Mária a megjelenített személyek életkora szerint szedte időrendbe az anyagot. A gondos válogatás, mely inkább a lírikusokat és a XX. századi alkotókat részesítette előnyben, ugyancsak a szerkesztő munkáját dicséri. Ezt az „irodalmi arcképcsarnokot" bízvást ajánlhatjuk a pedagógusoknak, a szülőknek és mindazoknak, akik az ismert nevek és művek, az irodalomtörténeti adatok mögött az élő, olykor bizony gyarló, de mindenképpen példaadó ember vonásait keresik.

Magyar Nemzet 1983. IX. 9.

M. Kiss József

Sárközi Zoltán: M. Kiss József

Művészet, 1982. június

M. Kiss József, grafikus

1 mellszobor: repr.

M. Kiss József: Mellszobor

Élet és Irodalom, Bp. 1983. 9/p. 22

12.

XXVII/16

Kiss József, fe naiv festő

L: Oláh Jolán

–: Hír

8.

Nérszabadság. Bn. 1980 febr. 2.

Kiss József

A karavukovai r.k. templom terve

MÜVÉSZET ÉS FELVILÁGOSODÁS AKADÉMIA KIADÓ 1978

134.o.

Kiss József, [ ]

L: Kajári Gyula

T.T.: A Balaton nyári kult. prog. 21

Népszabadság, Bp. 1981. aug. 12

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 7.
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI
HÍRLAP

1967 APR 11.

Kiss Jolán

Fehérváriak Kecskeméten

Jól sikerült kecskeméti IBUSZ kirándulásról ad számot szerkesztőségünknek levelében Kovács János székesfehérvári olvasónk.

A fehérvári kiránduló csoport tagjai képzőművészeti kiállításokat tekintettek meg kecskeméti túrájuk során. A múzeumban a Medgyessy Ferenc kiállítást, a Művészklubban pedig Kiss J. Zoltán festőművész kiállítását keresték fel. Mindkét képzőművészeti esemény nagy élményt nyújtott a csoport tagjai számára.

TAVA

15.45: Könnyűzene
15.59: Gazdasági újságíróké a szó
16.04: Rádióiskola
17.15: Magyar nóták
17.41: Tudósaink: Straub F. Brunó
18.01: Könnyűzenei híradó
18.31: Bartók—Kodály művek
19.30: Szabó-család
20.00: Népi zene
20.25: Pesti menazséria. Vidám műsor Molnár Ferenc írásaiból
21.10: Szimfonikus művek
22.57: Könyvismertetés
23.06: Operettrészletek

PETŐFI RÁDIÓ

10.00: Operettekből
10.30: Rendkívüli eset. Bűnügyi rádiójáték
11.25: Olasz muzsika
11.50: Barabás Tibor írása
12.00: Mezei patika. Népdaljáték
12.36: Falurádió
12.56: Zenekari muzsika
14.08: Nagyrédei lakodalmas
14.25: Versek

18.
18.
19
21
22
23
23
1
1
1
1
1

Kiss Julianna
Szobrászművész

Figurái primitívségét
tömörítenek

Dej Symposion 1974 IX. 113

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Valóság
M. Kiss József
1976 OKT 10.
1021

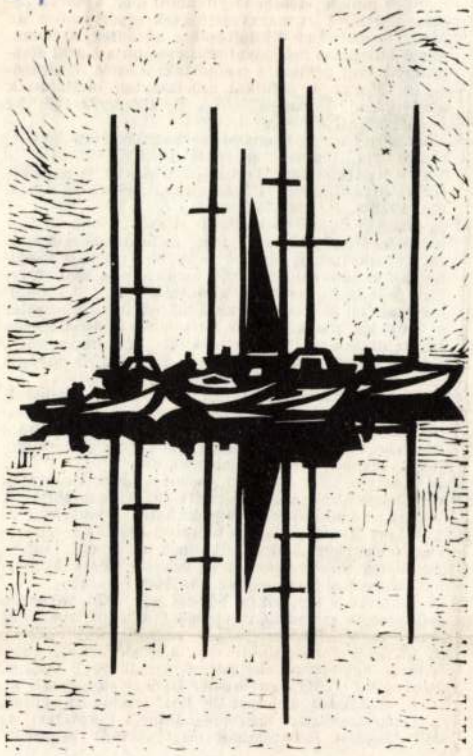

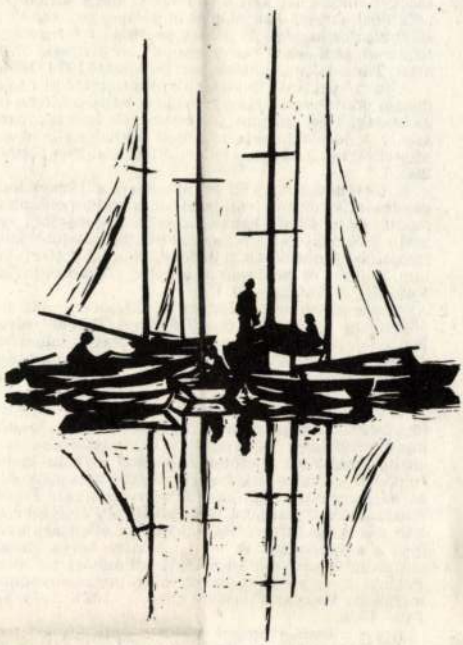

M. Kiss József rajzai

meg Kulcsár Kálmán A politika és a közigazgatás összefüggésének kérdései című tanulmányában: „Jóllehet ez a szakirodalom sok szempontból rendkívül instruktív, és tanulmányozása e témában meginduló kutatómunka számára sok következtetésre ad lehetőséget, mégis azt kell mondanunk, hogy általában nélkülözi a stabil szociológiai megalapozást, amely a *közigazgatás jelenlegi terjedését, problémáit társadalmi folyamatokkal hozná összefüggésbe.*" — Kulcsár Kálmán: Társadalom, politika, jog. Gondolat, 1974. 105.l.

A szerző például e módszer alapján fejtette ki a gazdasági döntőbíráskodás funkcióinak változásait az új gazdasági mechanizmus bevezetésének időszakában. Lásd: A jogalkalmazás történeti funkcionális elemzése című tanulmányt, a fent említett kötetben, 280—282. l.

A történetszociológiai irodalomban a társadalmi-gazdasági struktúra változásából, a monopolkapitalizmus és az állami beavatkozás megjelenéséből vezette le Somlai Péter a modern polgári államok közigazgatási funkcióinak fejlődését. Somlai Péter: Állami politika és gazdaság az európai századfordulón. Valóság, 1975/2. 26—39. l.

2 Az intézményesülés, valamint az intézményesítő tevékenység fogalmáról lásd Görgényi Ferenc: Megjegyzések a szakigazgatás és a politikai hatalom viszonyával kapcsolatban. Társadalomtudományi Közlemények, 1971/2. sz. 25—43. l., különösen a 28—31. l.

3 A társadalom egésze és a közigazgatás közötti összefüggéseket a közigazgatás funkciórendszerén keresztül közelítettük meg. Elhatároltuk egymástól az állam gazdaságszervező, illetőleg gazdasági szférán kívüli funkcióit, s e kategóriákkal jellemeztük a gazdálkodás és az igazgatás (politika) kölcsönviszonyát. Fogalmaink elméleti alapját a Polányi Károly által kimunkált gazdasági integrációs rendszerek alkotják, amelyek a gazdálkodásnak mint általános folyamatnak három intézményesülési módját különböztetik meg. Polányi Károly: A gazdaság mint intézményesített folyamat. Magyar Filozófiai Szemle, 1971. 5—6. sz. 745—47. l.

E gazdálkodási típusok közül a redisztribuciót és az árucserét (tranzakciót) alkalmaztuk a területi igazgatás jelenlegi szisztémáinak leírásához. A redisztributív gazdálkodási-igazgatási rendszerben a gazdaság beágyazottan intézményesül, vagyis a legjelentősebb gazdasági döntéseket politikai-igazgatási intézmények hozzák s elhatározásuk nemcsak gazdaságossági

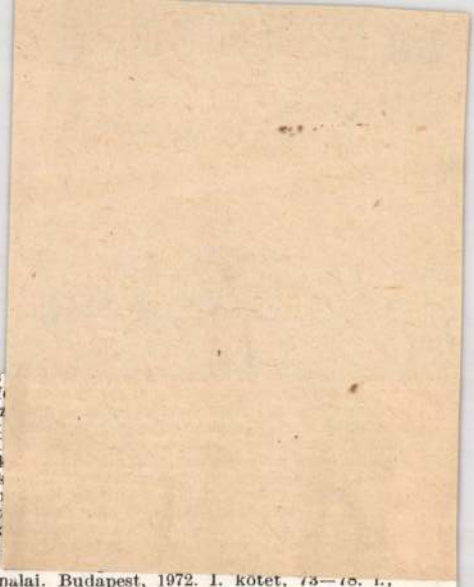

áru- és
gatási f
A gaz
lésének
A XIX
beavatk
mények
disztrib
ázsiai t
akció k
műben
seket.
alapvonalai. Budapest, 1972. I. kötet, 73—78. l., I.—II. kötet, 367—383. l.

4 Vö. Győri László: A tanácsi tervgazdasági munka története útja. Állam és Igazgatás, 1972/10—11. sz.

5 Vö. Kárpáti Zoltán: Területi hátrányok és az életforma urbanizációja (Békés megyei példa). Szociológia, 1972/4. sz. 506—528. l.

6 A magyar szakirodalomban először Somlai Péter hívta fel a figyelmet arra, hogy az államnak a gazdasági struktúrában történő beépülését nem redukálhatjuk az intervencionizmus területére. A szabványügy fejlődésén keresztül kimutatta, hogy a technikai-szakmai követelmények által legitimált igazgatási funkciók kialakításának hátterében is elsődlegesen társadalomszerkezeti változások húzódnak meg. Somlai Péter: Állami politika és gazdaság az európai századfordulón. Valóság, 1975. 2. sz. 29—30. l.

Az új feladatok társadalmi funkciójának felismerését egyébként nemcsak szakmai jellegük gátolta, hanem az a tény is, hogy e tevékenységek többnyire a klasszikus hatósági igazgatás jogi köntösében (engedély—tilalom—parancs) jelennek meg.

7 A tanácstörvény előírásai szerint a járási hivatalok elsődlegesen ún. adminisztratív funkciókat töltenek be, így például első és másodfokú hatósági jogkört gyakorolnak, ellátják a szövetkezetek állami törvényességi felügyeletét, közreműködnek a községi tanácstestületek törvényességi felügyeletében és a községi szakigazgatási tevékenység irányításában stb.

8 A tanulmány empirikus bázisát egy 1975 tavaszán lefolytatott szociológiai vizsgálat alkotja, mely tíz megyére terjedt ki s a járások csaknem felét fogta át. A felmérés munkahipotézisét, a kérdőíveket, valamint a dokumentumelemzés módszereit Szegő Andrea, Szoboszlai György és Wiener György dolgozták ki.

A vizsgálatot, amelyet dr. Raft Miklós irányított, a Tanácsigazgatási Szervezési Intézet keretében, az MT Tanácsi Hivatalának megbízásából végeztük.

M. Kiss József

Metszetét bemutatja a lap. Repr.
/idemellékelve a cédulához/

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juli. 31.
XX. évf. 31. sz. 12. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

M. Kiss József

1978 OKT 2

A látvány kétségtelenül szöveghű, bárki ellenőrizheti a kötetek- rokozmoszba-zárkóz
meg szükségszerű

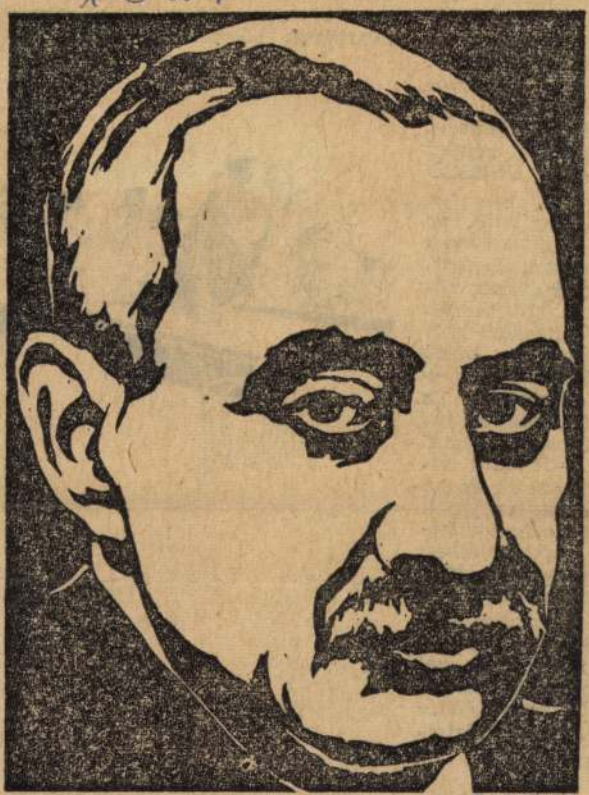

M. Kiss József metszete

e a népe
leküzdés
álisabb
a konfe
irányuló
ENSZ-be
gyel hat
valamin
nevelés
iát az

irónő készítette az
ahhoz a napirendi
y a nemzeti és nem-
ebbségi kultúrák vé-
. Egyes következte-
hogy a nemzeti kul-
az állam — külö-
emzetiségű állam —
eleve elhatárolta, s
it tartja igazi kultú-
rencia nem tette ma-
tetűen elfogadta vi-
y a nemzetek és a
bségek kultúrájának
se a béke fontos fel-
zetek kapcsolataiban
az egyetemes kul-
z való hűséggel.
Wroclaw inkább kez-
lejezése volt valami-
zták nemzeti és re-
i találkozók szerve-
célból, hogy előké-
reprezentatív értel-
nferenciát.

Kulcsár Péter

KIS ~~György~~ József asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 134.

KIÁLLÍTÓTERMEKBEN

Látomások és indulatok

A vegyes technikával készült lapok, linómetszetek, ecsetrajzok 1982. január 20-ig tekinthetők meg Gödöllőn, a helytörténeti gyűjteményben.

M. Kiss József tudatosan törekszik arra, hogy minden magvetése terméssé váljon, grafikai aratása ezért bőséges.

M. Kiss József 1936-ban született Marcaliban. Későn, húszéves korában kezdett képzőművészettel foglalkozni. Ekkor *Mikus Gyula* festőművész korrigálta munkáit, később *Csont Ferenc* és *Bartha László* adott hasznos tanácsokat. Bár autodidakta, 1964-ben egy évig a lipcsei Képzőművészeti Főiskola vendéghallgatója volt. Újabb állomást jelentett életében *Zebegény*. Szakmai fejlődését mindmáig *Kórusz József* segíti.

A Zebegényi műhely alapító tagja, Budapesten él és alkot, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár szerkesztő-grafikusa. Kizárólag grafikákat készít, eddigi életműve mintegy 300 linómetszet, számtalan rajz és vegyes technikával készült lap. Önálló kiállítása nyílt Keszthelyen, Pápán, Veszprémben, Szegeden és többször Budapesten is.

Gödöllői tárlatán három műcsoport fogadja a nézőt, mely technikában és szemléletben is egy tág egységen belül külön vonulatot jelent. Ókort, Sylvanust és Godot alakját kísérő, elemző linók jelentik a hagyományos megoldások tisztességét, de felhasználja szellemes rajzi ötleteit, bemutatja virtuóz felkészültségét.

A *vegyes technikával* készült művek a Genezist, az Atavizmust és a *Földfogyatkozás*-t idézik — gomolygó, örvénylő, vészterhes figurák — mintha Dosztojevszkij tárnáiból tápászkodnának fel.

Viharmadár

A kibontakozást, a feloldódást *ecsetrajzai* mutatják. Nagyvonalúan könnyed, mégis dús képzeletre valló, gondolatokat, eszméket tartalmazó és sugárzó rajzok ezek, melyek nyomon követik a félelmet és az újjászületést, *Az öreg halász* alakját és a *Viharmadár* röptéjét, mely egyszerre lendül Gorkij verse és saját fantáziája nyomán olyan érzelmeket keltve, melyek a művészet segítségével legyőzték és legyőzik a belső viharokat. M. Kiss József nagy példákon nevelődve arra használja fel betegségének gyötrelmeit, hogy rajzokká, művészetté alakítsa.

Losonci Miklós

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
PEST MEGYEI HÍRLAP

rületi rend
tarcsai K
pott hely
hogy külö
felkeresnü
jobb lenn
épülne a
dem ebbe
Juhász
Betegállo
magas a
szer is vo
boratóriu
a panasz
vártam a
a pestlőri
3—4 óráig tartott, míg sorra kerültem. A leletet a vizsgálat után két nappal megkaptam, s vihettem a körzeti orvoshoz. Nemcsak az utat spóroltam meg, a hosszas várakozási időt is...

Juhász Lászlóné óvónő: — Attila fiunk negyedikes, és pingpongozik. Korábban Monoron a sportorvosi vizsgálat két-három napig is eltartott, mert össze kellett egyeztetni az EKG, a labor és a sportorvos rendelési idejét. Most mindez néhány óráig tart csupán. A legjobb persze az volna, ha minden szakorvos itt Vecsésen rendelne. Például a sebész, aki legalább a kisebb sérüléseket ellátja.

Ismét Juhász László: — Amikor az óvodában épült a babaház, két napig dolgoztam társadalmi munkában. Amikor a Kassa utcában — Pesten — a tornaterem készült az iskolánál, három napig segítettem. Azt hiszem, ha szükség lesz a munkámra, *az új rendelő építésénél is ott leszek...*

Eddig nincs panasz

Végül *dr. Tury István,* ügyvezető körzeti orvosé a szó:

— Az én körzetemből senki sem jelentkezett át Budapestre. A betegeim közül most is ugyanannyian kerülnek a nőgyógyászatra, laboratóriumba, belgyógyászatra, mint ko-

vesbe a gyakorlat oldalárol
Ezért talán nem érdektelen,
pasztalataimat igyekszem eb
összegezni. Természetesen n
minden kérdésre, hanem csu
ségek tanácstagi csoportjainal
rében vetem fel a problémáka
Megyénkben mintegy 74—75
a csaknem félszáz társközség
legnépesebb megyéjében tehá
népességnek 27—29 százaléka
lakik. A tanácstagok száma p
lel, a lakosság százalékos ará
Valamennyi társközségben
rendszeres tevékenységet fej
nácstagi csoportok. *A csopo*
társadalom legkülönbözőbb r
nek ki, tekintélyes helybeli
désüket társadalmi megbecsü
közöttük párttitkár, tanács v
függetlenített titkár, iskolaiga
zető, tanácsi kirendeltség vez
lenőr, kisiparos, társadalmi
lyettes stb. *A csoportok tagj*
vak. Sok társadalmi munkát
ségük részt vesz nemcsak a
veinek munkájában, hanem
nú, közéleti tevékenységet is
ban nem egészséges, hiszen e
kenti a tanácstagságból ered
nőségi ellátását, az alkotó jel
közeljövő feladata, hogy *a*
arányok alakuljanak ki a kö
ség ellátásában.
Mire törekednek, s mit vég
tagi csoportok? Alapvető tö
a községtársulást követően,
területén, *jobb lehetőségek*
mint korábban voltak. E töre
hogy az 1966-ban elkezdődö
lyamat nyomán *a társközsé*
körülmények kielégítően fejl
ség e községekben is

M. Kiss József

Keszthelyen, a Balatoni Múzeumban július 5-én nyitják meg M. Kiss József grafikus- és Szabolcs Péter szobrászművész közös tárlatát. Ugyanott a jövő hónap közepétől nézhetik meg az érdeklődők A Balaton és az ember` című állandó kiállítást, augusztus 15-től pedig a Szépművészeti Múzeum Goya-grafikáiból rendeznek tárlatot. A Goldmark Károly Művelődési Központban a hónap végéig Suzanne Király Moss jugoszláviai festőnő alkotásai láthatók. Július 5-től Mikus Gyula festőművész munkái kerülnek a közönség elé, augusztus 3-tól pedig Heitler László festményei várják a látogatókat.

Magyar Nemzet 1986. VI. 23.

M. Kiss József

OMBAT, 1985. MÁRCIUS 23. NÉPSZAVA

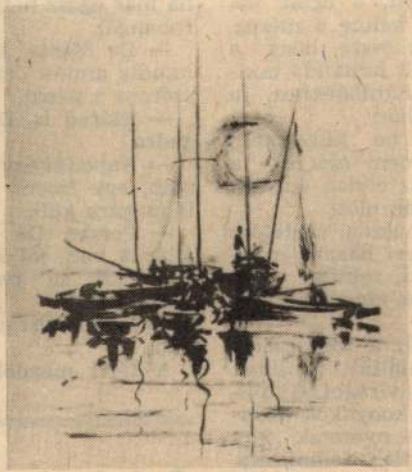

M. Kiss József

SZÉLCSEND

Népszava

1985. III. 23.

M. Kiss József

Arénában —nyz

Weboszane 1985. V.4.

Kiss József

nobrán

Prokopius Béla gyűjtése

Lent „Bolgár Kálmán".
Kemüveges férfi mellkép balra,
14 Fent jobb sarokban „Kis József"
Bronzplakett. méret 134–175.
Készült 1924 ben

Ifjú fej jobbra / mellkép.
11 fent bal sarok „Kis József"
Méret 138 × 188. Bronz
plakett Készült 1923.

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

Mindenki más – kép

FESTENI ÁLTALÁBAN magányos foglalatosság, hacsak a vásznat nem tekintjük beszélgetőpartnernek. A festők mégis régóta csoportokat szerveznek, hogy a hasonló kollégáknak örülhessenek, vitázhassanak szóban és képeikkel, a közös tárlatokon. Mindig akadtak optimisták – mint *Gauguin* és *van Gogh* –, akik megpróbáltak együtt, közös műteremben festeni. Többnyire nagy harag lett belőle, sőt a nevezettek esetében tragédia. Sok festőnek a társaságot gyakran csak a csoportos kiállítások jelentik. A Magyar Köztársaság Művészeti Alapja most új festő tagjainak munkáiból rendezett kiállítást a Duna Galériában. A kísérlet bevált. Feltehetően az egymás mellett szereplő alkotók többsége eddig nem is ismerte egymást, mégis van valami közös ebben a rendhagyó csoportos tárlatban, mégpedig az, hogy mindannyian tudnak festeni. Igaz, másképpen.

Bangócs Gábor figurális jeleit szinte az életnagyságig növeli, de realizmus helyett a koncept felé tapogatózik, vázlatokhoz illő rajzi virtuozitással. *Raffai* Kinga textilmunkáit is a bravúr jellemzi, de a hagyományok adta keretek között. Igen finom színekkel és jó kompozíciós érzékkel emeli képpé, amiről eddig úgy tudtuk, „csak" ruhakiegészítő. Az amerikai ötvenes évek csurgatott festészetének irányában találhatók *F. Balogh* Erzsébet műveinek előzményei. Lendületes temperaképei a keleti gesztusfestészettel ugyanúgy rokoníthatók, mint egykor a híres drip painting. Az automatikus írást festőtechnológiai mintául választó *Pollock* hatását érezni *Szabó* Pál munkáin is. Az ő torinói lepel-változatain montázsszerű elemek: vásznak és japán pecsétek is megjelennek. Szinte vérző kollázsokkal tiszteleg *Mészáros* István a balti tájak és események áldozataira gondolva. De *Radnóti* Miklós eclogája is eszünkbe jut térképe láttán.

A FÉNY FESTŐJE *Küzmös* Enikő. Pasztellképeit dicséri, hogy láttukon *Turner* tengervízióira és Egry József tájképként megfestett szabadságvágyára gondolhattam. Kiemelkedő kvalitású képekkel jelentkezik *Bihon* Győző. *Teremtés* című képpárjának forma- és színvilága *Goya* főműveit idézi, bár a szimbolikus szörnyalakok figuraként nem jelennek meg a vásznakon. *Kiss* József Lajos *Hajnal* kompozíciója – noha itt is nonfiguratív látomásról lehet beszélni – Gustav *Moreau* festette glóriák fényére emlékeztet.

ERDÉLYBŐL JÖTTEK *Nuridzsány* Éva és *Buzás* András. Konstruktív képeket festenek, szinte szentendrei a hatás. Buzás *Sorsom* című műve drámai erővel közvetíti a szülőföld elhagyásának gyötrő belső képét. Kassai Imre képei a lírai absztrakthoz tartozó munkák. Metafizikus szemlélődést és végtelenséget sugallnak a festett felület képzetes és valódi mélységei. A Művészeti Alap ízlésbeli toleranciáját bizonyítja *Bak* Péter tagsága. Az ő tájképei egy létező, ám kissé közhelyszerű látásmódot tükröznek, amelyben a festett fa fát jelent, a víz képe pedig víztükröt. Természetesen tudom, hogy ez a képlet a lehető legnépszerűbb, ezért én sem emelek vétót.

A Magyar Köztársaság Művészeti Alapja új festőtagjainak kiállítása július 21-ig látható a Duna Galériában (Bp. XIII., Pannónia u. 95.) hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

(szegő)

KISS József Lajos

M. Kiss József

Kiállítás Nagykanizsán, a városi képtárban

Magyar Hitler 1986. VIII. 20.

KISS József Lajos

Kiállító művészek:

Bak Péter
Bangócs Gábor
Bihon Győző
Búzás András
Fajcsákné Balogh Erzsébet
Kassai Imre
Kiss József Lajos
Kovácsné Nuridsány Éva
Küzmös Enikő
Més - záros István
Raffai Kinga
Szabó Pál

A Magyar Köztársaság Művészeti Alapja
tisztelettel meghívja Önt új tagjai
kiállításának megnyitójára

1991.június 27-én 17 órára a

Duna Galériába
(Budapest XIII.Pannónia u.95.)

A kiállítást megnyitja: Dr.Feledy Balázs
a Képzőművészeti Szakosztály igazgatója
Megtekinthető:1991.június 27-től július 21-ig,
hétfő kivételével,naponta 10-től 18 óráig.

1336. Kis József.

Sz. Budapesten 1875 márczius 6-án.

Székely Bertalan.

Mellig, balrafordultan, arczélben és sima karimájú plaquetten van ábrázolva. Álló gallérú inget, csokorra kötött nyakkendőt és egyelejű kabátot visel. Oldalt elválasztott, de fölfelé fésült haja és körszakálla rövid, lelógó bajusza pedig hosszú. Dísze teste körül szétágazó babérgaly. Felirata a kép alatt: »SZÉKELY BERTALAN 1835–1910«. Jelzése pedig oldalt jobbról félmagasságban: »KIS JÓZSEF«.

Bronz, méretei 20 : 13·3 cm. — Lelt. sz. 1336. — Vétetett 1912 június 19-én a művésztől 140 K-án (1307–912). — Kifizettetett 1912 június 20-án. — Elszámoltatott 1912 július 8-án (1445–912). — Az elszámolásra nézve lásd a 31993–912 szvsz. előadmányt.

e a kormánnyal, hogy megállitsam azon az uton,
yzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
iselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

ggodalom és választóim ezreivel való személyes
ek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
sági megélhetést veszélyezteti.
a eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

is zászlaját a fővárosban!

ályért, Hazáért"

Kiss József

wód

Hu Primagyám

XXXV. tábla

Kiss József

Geboren am 6. März 1875 zu Budapest, besuchte er nach Absolvierung der Kunstgewerbeschule in Budapest, die Academie Julien in Paris, wo er unter Meister Puech arbeitete, um dann in die Bildhauer-Meisterschule Altmeister Strobl's in Budapest einzutreten, dessen Schüler er fünf Jahre lang war. Mit einem ~~gro~~ grösseren Stipendium Italien und Frankreich bereisend (1903) arbeitete er sodann längere Zeit bei Meister Gyula Donáth in Budapest, um sich im Jahre 1926 nach Holland zu wenden, wo er sich niederliess. Mit der Medaillenkunst befasst sich K. nur nebensächlich.

Sok nüve, fels. -277

Hu Prmagyerem 276/l.

Viselet.

Női ruha.

A jobbra haladó két höl
öltőt visel bő ujakkal. A hátt
a tükör alatt diszedény és jol
gyelmünket. Felirata:

ŐSZI DIVAT
Alter Antal divatkeres

alól jobbra: Ny. Rohn és Grun
legalol jobbra: Melléklet a Go

Kny., mér. 21.5 :

Kis József

nobrász

Mil. 1875. marc. 6.

Trefort Ágoston,

VIII. Trefort-kert

~~[illegible]~~ Múzeum körút 4.

Medvey ~~[illegible]~~ 119. l.

Tolvaj Ferenc: Az arithmetikának
mesterségje. Lőcse, 1701.

X. 201.

épve ~~ole~~ és vissza nézve. Jobb kezével zászlójának
Fején kucsma van három tollal; szemöldöke
leberetvált. Kintöse és csizmájának szára térdig
ón ~~vanatvetve~~ vetette át, oldalán pedig tegze és nyilakkal
yes vidék várral. Felirata a kép alatt két sor-

II. HERZOG
r Hungarn.
lel."

legt in Wien."

a vonalkeretnek 20.5 : 13.5 cm.
A.

38.

140/95 № 143.

Kiss József

nobrán

Árverési Csarnok aukciokat

32 sz. 1926. ápr.

33–41. nem szerepel

Kiss József

nobrán, aki a Trefort nobort készítette Budapesten. Feleségével és négy gyermekével Hollandiába költözött, s azóta nem tudják mi van vele.

Eserhalmi Jenő nobrán közlése.

Apert 1936 febr. 25

adatokat kér fentiről.

Kiss József nobrán Trefort nobor Eserhalmi XIV. ü. o.

Kiss József

Uvolvait

Donáth Gyula segedje.

Gerevich Tibor
körlése
1949. VI. 22.

udapest,1944.julius 5.

osbizottsága,

Budapest

rdeklődésükre alant közöljük
való ajánlatunkat:

g közé bekeretezett 24x36 mm-es
P. 25.--

k vidéken készülnek a felvé-
tsége és napidija,mely jelen-

ányos árajanlátunkat elfogad-

Sásfonás - munkák V. 181.

Kis József

Műcsarnok Hobrász
1920-21. téli kiall. 187

Kis József

éremszobrász

Lőwy Árpád dr.

(Réthy L.) érme

ötött bronz 13.2 cm

Cs-érem 76.l.

Kiss József

festőművész

1906. Budapest VI. Bajza u. 23.

Kis József

Gemvers

Gemkiall hat

1924. 76 1

Bronz Karpeccz VII. 194

..... *műhely.*

yfőnökség!

év..... hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

am.

évi ..... hó.....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Kis Józef

zdobycz

środ

Skso 64. l.

67 l.

Halottégetés, római V. 247

Kis József

szobrász.

1909. tavaszi

kiall. Nemzeti Szalonban

Virágaris leány

gipsz 80 k.

1912

s 6-án.

az 1912 január 17-iki 2172 sz.

29-én.-- Elszámoltatott 1912

-179

A Nemz. Muzeum ~~régiség~~ érem tára

2
.

73

fond.

813

Kat

364

Plas

4109. Kiss József.

Budapesten 1875 márczi

Pörge Gergely képmása.

Bronz-plaquette, vétetett
leirat szerint 150 K-án (157-912).
Kifizettetett 1912 január
– február 8-án (666-912).

III 3-

Sz. n. 339-91
Át. lelt. 691

Pl.
Vét. 1912

3

V.

Kiss József

szobrász, szul. 6. März 1875 in Budapest, absolvierte 1896 die Budapester Kunstgewerbeschule, frequentierte dann ein Jahr lang die Pariser Julien-Akademie und war schliesslich fünf Jahre hindurch Mitglied der Strobl'schen Meisterschule. K., der mehrere Jahre auch Mitarbeiter des Meisters Julius Donath war, unternahm wiederholt Studienreisen nach Italien und Frankreich. Die Gedenkbüste des Unterrichtsministers Trefort im Garten der Budapester philosoph. Fakultät, mehrere Grabdenkmäler, figurale Dekorationen am Palais des landw. Museums, Büsten hervorragender Künstler und Persönlichkeiten – wie Simon Zilahi's, Georg Anthes', Alexander Kozmax's – und zahlreiche Plakette sind die bisherigen Schöpfungen seines Meissels.

Krück II. 20. l.

Sáska László, tanuló IV. 127

Kis József

1901. őszi kiáll. Nemzeti halon

Apáca, gipsz 600 kor-

Eskel Ferenc, gipsz fej,

20 kor-

Szepesmegye V. 22.

Érkezett 1904. május 30.

354/1904. sz. (Budapest, 1904. május 26-án 727. sz. a.)

A Magyar Nemz. Múzeum igazgatósága másolatban közli a cs. és kir. külügyminiszteriumnak a római lateráni káptalan levéltárából elveszett Palestrina kézirat nyomozása ügyében a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz intézett átiratát (I. Kassai múzeumhoz, II. Szegedi Somogyi ktár- és városi múzeumhoz, III. Pozsonyi városi közkönyvtárhoz, IV. Debreczeni ev. ref. főiskola könyvtárához, 1904. VI. 7.)

Kiss József

Tessék! porcellánszobor
Zsolnay Miklós ajan-
dékozta a sárosi sors-
játéknak
kiáll.
Múcsarnok
1915–16. sárosi

Poroszló h. n. II. 12

Kiss József

plakettje a

Hasenburgensiák I. 87

CHSZ. MAGY. SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM · BUDAPEST, VI. ARÉNA-ÚT 41.

Érkezés 1905 dec. 11.

1097/1905 sz. (Kassa, 1905 dec. 9. 313 sz. a.)

Ulihalik József javaslata a sárosm. mint. kata-
logusára vonaskozólag. (Válasz I. 10. gob.)

1805. Hansch A.:

Tájkép.

A berni Oberland előteréb
duló és kecskéit őrző pásztorle
jával kötényét fogja, több lábá
szalmakalap széles karimával, n
bő ujjakkal, sötét kurta szoknya
kecskét meg egy gidát, előtte p
rá, a két gunyhon túl, fenyves kö
csillámlik és a háttért havasok
Jelzése balra: Hansch. 859.

Vászon, méretei 51.5:79 c
B. Wodianer Albert hagyo
(Az 1900: VI. 12 átv. laj
a 2122 látirattal érkezett 1900:

I láthatá, hi

LJZ.

904: IV. 30.

Kiss József

Nemzetgyűlési Napló

1907. tav. kiáll. 253

1908. tav. kiáll. 154

1911. tav. kiáll. 218, 228, 253, 263

1911–12 pük. kiáll. 278, 362, 364, 365

1912. tav. kiáll. 264

1912–13. téli kiáll. 313, 336, 339

1913. tav. kiáll. 275.

1913–14. téli kiáll. 303,

307, 308, 359, 370

Kendőszegre való VI.175.

Kis József

Münsarnok nobrász Budapest

1899 tav. kiáll.

1900-1. téli kiáll.

1901-2. téli kiáll. 106.

1902. tav. kiáll. 106, 107, 128

1902-3. téli kiáll. 120

1903-4. téli kiáll. 171

1905-6. téli kiáll. 206

1906-7. téli kiáll. 295

Kis József szobrász

1900ban takott VI. Bajza u. 19/c.

A kepr. társ. 1900/i téli tárlatán:

1) Apácza szobormű 650 korona. (130 sz)

2) Dombormű 180 korona (136 sz)

Kiáll. kat.

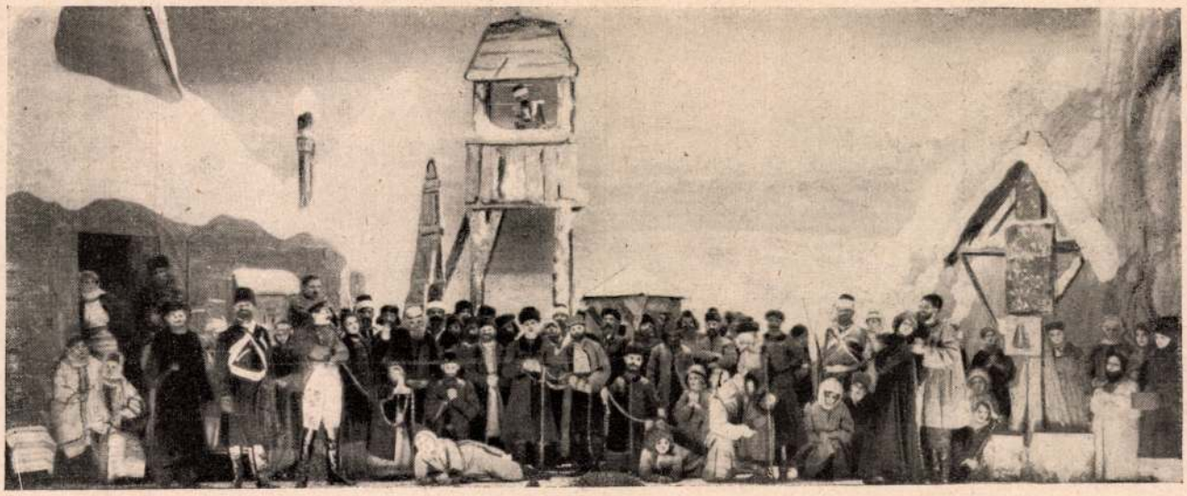

Reich fényképe

A „Szibéria" a Népoperában. A deportáltak

amelyeket az egyik sötétképü fickó halászott elő. Valamennyit megbecsültettem azután az idari szakértővel és ez kijelentette, hogy rendkívül boldog lehetek, mert két pompás csillagos-szafirt, három nagyszerü rubint és még egész halom egyéb értékes követ találtam. Csak hagyjam itt őket azonnal, hogy kiköszörüljék.

Meg is tettem ezt. Azután megint elfoglaltuk helyünket autóinkban, de előbb még fejedelmi borravalót osztottam szét a drágakőhalászok között. Legalább tíz márkát osztottam szét közöttük. Azonkívül Ratamahatmea és Mudeliar fényképet kaptak tőlem, sajátkezü aláírásommal. Noblesse oblige!

*

Három nap múlva egy fickó elhozta Ratnapurából a csiszolt köveket. A számla hatvankét rupiára és ötven centre rúgott. A kövek mind olyan aprók lettek, mint a gombostűfejek és valamennyi — holdkő volt. A berlini árúházakban száz darab negyvenhét pfennigbe kerül. *Hanns Heinz Ewers.*

Egy képviselő naplója

Február elején.

Strumpf Nep. János királyi tanácsos ezúttal elkerülte az erkölcsi halált. A becsületbíróság kénytelen volt a diszkvalifikálásától eltekinteni, pedig az ellenfél becsületbírái ugyancsak kötötték az ebet a karóhoz. Ez a fordulat, amelyet Móni bizalmas körben az újkor legnagyobb, legvérlázítóbb igazságtalanságának nevezett, Tincs Jozefa művésznő újabb írásbeli vallomásával függ össze, a vallomás viszont Kékövi szerkesztő úr, fájdalom, nem egészen önzetlen fáradozásainak volt köszönhető. Abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy az események e látszólag komplikált láncolatát a maga teljességében meg tudom magyarázni.

A láncolat azzal kezdődött, hogy Strumpf Nep. János leroskadt a divánra és levegő után kapkodott. Közöltem vele ugyanis, hogy az ellenfél becsületbírói makacs fanatizmussal ragaszkodnak azon gondolathoz, hogy őt erkölcsi sírba helyezzék.

— Mit tanácsolsz? — kérdezte dúlt arccal.

— Egyetlen egy kivezető útat látok, — vélekedtem.

— Melyik az?

— Az ellenpárt Tincs Jozefa vallomására építi föl a vádat. Ezt a vallomást kell megdönteni.

Strumpf Nep. János ünnepélyes mozdulatot csinált...

— Férfias becsületszavamra jelentem ki...

— A te férfias becsületszavad nem használ. Tincs Jozefa női becsületszavára van szükségünk.

— Tessék?

— Nem érted? Tincs Jozefa vallomásában azt állította, hogy te erkölcstelen ajánlatot tettél neki.

— Biztosítalak...

— Ne biztosíts semmiről. Nekem tökéletesen mindegy, hogy mit ajánlottál Jozefa őnagyságának. A fontos az, hogy ő mit mond. Reá kell tehát bírni, hogy előbbi vallomását visszavonja.

— És gondolod, hogy azt megtenné?

— Ha kellő érvekkel támogatod a kérést, miért nem...

— Tehát fölutazzak hozzá?

— A világért sem. Isten tudja, micsoda új kompli-

A Műcsarnok jubiláris kiállításából

Kis József: Anthes György

Uj Idők 1912. XVIII. 20.

Kéményseprők sztrájkja

Mühlbeck Károly rajza.

kációk származhatnának ebből az utazásból. Van odafönn Pesten egy ügyes fiatalember, az majd mindent elvégez.

— És ki az az ügyes fiatalember?

— Kékövi szerkesztő úr.

— A mezőberényi Weisz veje?

— Ugyanaz.

— De hiszen az egy csirkefogó.

— Úgy van. Sajnos, a premontrei kanonokok nem szoktak ilyen föladatokra vállalkozni.

Strumpf aggodalmai azonban még nem oszlottak el.

— Gondolod, hogy ingyen fogja megtenni? — kérdezte.

— Szó sincs róla. Annyit fog kizsarolni tőled, amennyit csak tud.

— És mégis azt tanácsolod, hogy hozzáfordul-jak...

— Hjah, barátom, Tincs Jozefa első vallomása nagyon terhelő. Annyira terhelő, hogy Móni már napok óta ábrándozik a királyi ügyészről, akit, nézete szerint, ügyedben az utolsó szó megillet. Máskor ne látogass meg kabaret-művésznőket a szállodában.

A királyi ügyész említése oly kellemetlenül hatott a királyi tanácsos úr idegeire, hogy mindenbe beleegyezett. Beszélgetésünknek közvetlen következménye pedig az volt, hogy a becsületbíróság, az egyik tanár indítványára, elnapolta tárgyalásait, mert Strumpf Nep. János kijelentette, hogy egy fontos körülményt csak néhány nap múlva igazolhat. Drumetzky és Mauricsek dühösen tiltakoztak az elnapolás ellen, de én elnöki szavazatommal ellenük döntöttem el a kérdést.

— Hiszen ez egy valóságos megfordított Dreyfus-ügy, — jelentette ki Móni a kávéházban. — A képviselő úr pedig olyan szerepet tölt be... Különben jobb lesz, ha nem mondom el véleményemet erről a szerepről.

Ezen igéret dacára Móni mégis elmondta véleményét rólam és ez a vélemény a legkevésbbé sem volt hizelgő. Ellenkezőleg. Weisz József nyomdatulajdonos a maga részéről viszont a jövő képeit festette ki.

— Ide sem fogja többé betenni a lábát, — igérte. — Menjen Illavára jelöltnek, a barátaït úgyis abból a társaságból választja ki.

Mialatt az „India"-kávéházban eképpen itélkeztek fölöttem, serény üzenetváltás folyt Baltavár és Budapest között. Ajánlott expressz-levelet küldöttünk Kékövi szerkesztő úrnak, aki azonnal válaszolt, még pedig sürgönyileg.

— Megtisztelő megbizást elfogadom. Akció megindításának céljából kérek kétezer koronát, — hangzott ez az üzenet.

— Pénzt csak ügylet sikeres lebonyolítása után küldhetek, — válaszolt Strumpf.

— Nem előlegezhetek sajátomból. Ezer koronára azonnal szükségem van, különben nem tehetek semmit, — sürgönyzött Kékövi újra.

— Kivánt ezer koronát elküldtem. Kérek azonnal intézkedéseket, — fejezte be az előzetes tárgyalásokat a szerencsétlen közjegyző.

Másnap izgatottan vártuk a pesti híreket. Nem jött semmi. Harmadnap is vártunk. Ismét semmi. Nem mertem kimenni az utcára, mert Móni és Weisz József állandóan cserkésztek rám és tréfás kérdésekkel ostromoltak.

— Meg akarja várni a következő milléniumot, ugy-e? — kérdezte Weisz. — Nem? Csodálom. De egy-két évig csak várunk? Igaza van, az ilyen becsületbeli ügyeket nem lehet eléggé halasztani. Mi az a becsület? Groszartig. Az várhat.

Móni még szemtelenebb volt.

— Mit gondol, képviselő úr, meg fogom érni ennek az ügynek a folytatását? — kérdezte. — Nem vagyok ugyan több huszonhat évesnél és még szeretnék úgy ötven évet élni, de mit tudhatom, hogy mikorra tervezik a folytatást?

Határozottan nagyon szemtelenek voltak.

A negyedik nap hajnalán egy férfiú lépett be szobámba, elegáns városi bundában. Fényesen kivasalt, új cilindert is hordott. Kékövi szerkesztő úr volt, aki a közjegyző pénzéből csinosan kiöltözködött. A kezében diadalmasan lobogtatott egy papirlapot.

— Megvan, — jelentette ki nemes egyszerűséggel. — Olvassa el, hogy jó-e. Itt van egy másolat róla.

— És az eredeti?

— Az eredeti a belső zsebemben van. Olvassa csak a másolatot.

Átnéztem az okmányt és el kellett ismernem, hogy Kékövi tökéletes munkát végzett. Tincs Jozefa kijelentette, hogy előbbi vallomása csak ártatlan tréfa volt, úgynevezett ugratás, amellyel nem akart semmi roszszat. Az igazság persze egészen más. Az igazság az, hogy Strumpf Nep. János soha egy szóval, sőt egy mozdulattal sem lépte át azon határt, amelyet az atyai jóindulat megenged és mindenki, aki az ellenkezőjét állítja, aljasan hazudik.

— Nagyon jó, — mondottam elismerő hangon.

— Az eredeti közjegyzőileg van hitelesítve, — mondotta Kékövi. — Ára ötezer korona.

— Mennyi?

— Ötezer korona. Egy fillérrel sem olcsóbb.

— De Kékövi úr...

— Ötezer korona. Ez az utolsó szavam.

— — — — — — — — — —

A becsületbíróság kénytelen volt a közjegyzői okirat előtt meghajolni és párbajképesnek jelentette ki Strumpf Nep. Jánost. Móni és Weisz József erre sürgősen bocsánatot kértek tőle, a felesége pedig fölkelt az ágyból és szintén megbocsátott neki. De Strumpf bizalmasan közölte velem, hogy ő ezt a kedvező fordulatot kissé drágának tartja.

A pápa új tiarája, amelyet multheti jubileumán kapott a katolikus világtól

Művészet. Ez a művészeti folyóirat jól bevált: a magyar közönség megkedvelte és tömegesen csatlakozik a Képzőművészeti Társulathoz, amelynek tagjai évi járulék fejében díjtalanul kapják. De visszhangot keltett immár a külföldön is, így például a legelőkelőbb német művészeti évkönyv elkérte a Művészet egyik műmellékletét, hogy azzal ékesítse föl diszes kötetét. Most jelent meg ennek a folyóiratnak ezévi első száma. Hatvanhat kép diszíti, a kor színvonalán álló sokszorosításban. Legjobban tetszik nekünk Ferenczy Károlynak egy téli képe, amely az eredeti pasztellt a színek minden finom árnyalatában mutatja, aztán Nagy Sándor egy meserajza, eredeti és magyaros diszével, Hegedűs Lászlónak egy ceruzarajza, amely voltaképpen tanulmány az új százkoronás bankjegy egyik alakjához. Új név Schuster Ferencé, akitől két érdekes rézkarc reprodukcióját látjuk a füzetben, az egyiket színes alányomással. Nagyon eredetiek és magyarosak a könyvdiszítő fejlécek és vignetták, amelyekre annak idején pályázatot hirdetett a lap. Mintegy háromszáz közül a legjava kerül most reprodukcióra. Egy cikk Kann Gyulát, a festő-építészt ösmerteti: sok festett, épített műve reprodukciójával. Egy másik tanulmány az Enyedi-féle képtár legérdekesebb darabjait mutatja be. A temető modern művészetéről számol be egy cikk és hat kép. Telcs Ede négy szoborműve mutatja be ezt a nemrég szép kitüntetésben részesült művészt. Vaszary, Fényes, Ripp-Rónai, Márk, Csók, Nagy Zsigmond a legkülönfélébb technikáju eredeti rajzokkal járultak a füzethez.

A szövegét Pekár Károly, Gerő Ödön, Malonyay Dezső, Dömötör István, Lyka Károly, Ambrozovics Dezső, Diner-Dénes József, Nagy Sándor írták. Rendkivül érdekes a műtörténeti résznek egy hosszabb közleménye, amely Munkácsy Mihály családfáját mutatja be 1681-től a nagy mester haláláig. Ezt a kiadatlan leszármazási táblát a Lieb-család eredeti kódexéből közli a Művészet. Kisül belőle, hogy Munkácsy ősei közt két művész is volt. A füzet, mint a hazai nyomdászat bravúros terméke is megérdemli a figyelmet. De egyúttal helyes vállalkozása a Képzőművészeti Társulatnak, amelynek támogatásával a Singer és Wolfner cég ezt a művészi folyóiratot alapította. A Társulat tagjai mindjárt az első évben úgy megszaporodtak, mint máskor öt év alatt, mert hisz a tagok mindegyike ingyen kapja a lapot s a tagság azonkivül még számos egyéb kedvezménynyel is jár.

Egy román költő bemutatója

Nagyvárad utcáin, a napsütötte Kőröspart fenyőligetes sétaterén csöndesen, szelid mosolylyal jár kel egy rokonszenves, magas, ősz férfiu. Ő az élő román irodalom egyik legjelesebb munkása, a román színpad koszorus írója. Érdekes, hogy ez a román író, Vulkán József, mindig Magyarországon élt. Hollódon született, Biharország vadregényes hegyvidékén, 1841-ben s az ügyvédségre készült, de az aktáktól, a paragrafusoktól korán elcsalták a rímek. Budapesten munkatársa, majd szerkesztője lett több román nyelven megjelenő politikai, szépirodalmi ujságnak, majd a nyugalmasabb vidékre huzódott, szülővármegyéjébe s megalapítván a „Familia“ cimü szépirodalmi lapot, ma kizárólag az irodalomnak szenteli tevékenységét. Meg kell jegyeznem róla, hogy Vulkán Józsefnek sem a saját tolla, sem az ő nevével megjelenő lapban mások tolla soha sem vetemedett Magyarország üldözésére, gyalázására. A finomhúru poétaléleknek nem is eleme az áldatlan politika. Költészete dús bokrétát termett: egymásután jelentek meg verses, novellás könyvei, regényei; egymásután kerültek színre vígjátékai, a bukaresti színház állandó repertoirdarabjai. De az erős nemzetiségi érzésü költő szeretettel fordult a mi népdalköltészetünk felé is, amelynek gyöngyeiből egy kötetrevalót sikerült átültetésben be is mutatott a román közönségnek. Ebbeli érdemeiért aztán a Kisfaludy-társaság levelező tagjává is választotta.

István vajda cimü klasszikus, verses tragédiájáért a román akadémia koszorut is font a költő homlokára. Moldva nagyralátó fejedelmének tragédiája ez, aki hatalmassá akarja tenni hazáját. De bűne, gyengesége, hogy rossz tanácsadói kezébe kerül, akik kihasználjak kegyetlenkedésre hajló jellemét és zsarnokot csinálnak belőle. Felesége áll a küzdelmes választás előtt, hogy válasszon a honleány és a hitves kötelessége közt. Moldva leányában az előbbi győz: megmenti hazáját a zsarnoktól, megmérgezi az urát.

Vulkán József

De a hitves bűnéért lakolnia kell: a büntetést maga hajtja magán végre, tőrt döfvén a szívébe. Erős, drámai összeütközések viharzanak a darabban, amely szárnyaló versekben van irva, a fordítást Papp János nagyváradi lapszerkesztő végezte. A bemutató amely a mult héten volt, szép sikert aratott. A költő láthatta, hogy a magyar közönség tapsol a román iró művének is, mert hiszen nemzetközi az, ami a költészetben szép, igaz, nemes.

A sötét drámai szenvedélyek írója, mint lirikus, a leggyöngédebb hangokat pengeti. Gazdag lirájából kiválasztottunk egy szálat és azt bemutatjuk olvasóinknak:

AZ ÉN SZERELMEM

Az én szerelmem nem mező virága,
Mely nyáron édes illatot lehell.
Ha meglegyinti ősznek hűvös szárnya:
Oda a kincs, balzsamos kehely!

Az én szerelmem nem csillag az égben,
Mely a világra ábrándozva néz.
Ha jő a hajnal dús királyi fényben:
A csillagocska bús homályba vész . . .

Az én szerelmem nem a lánglövellő,
Perzselő nap, mely vakítóan ég.
Sűrűn, sötéten gomolyog a felhő —
És eltünik a fényes, nyári ég . . .

Az én szerelmem bércorom patakja,
Mely kristálytisztán és üdén fakad,
És nőttön nőve, sohasem apadva:
Mély és hatalmas folyammá dagad!

Sas Ede

Akit nem akartak megtenni mártirnak

Sz—y Guszti, egy girálti (sárosmegyei) nemes úr, nem vett ugyan részt a szabadságharcban, de a nemzeti vértanúság korában nagyon restelte, hogy őt még csak be sem csukták. Egy kis nimbus akkor is nagyon jól esett a hiúbb embereknek, különösen ha minden fáradság nélkül hozzájuthattak. Guszti úr tehát fűtől-fától tanácsot kért, mit csináljon, hogy becsukják — egy-két napra. Még a március előtti idők híres viceispánjához, K. Istvánhoz is elment, hogy komendáljon neki valami rebellis cselekedetet.

— Post festa tarde est cantare (Ünnep után késő már kántálni), — válaszolt csöndesen az alispán úr. Még csak ki sem tette kezéből a violoncello vonóját. Hogy már elmultak a kongregációk, meg vége lett a vármegyének, szép szomoru nóták játszásával mulattatta magát. — Nem neked való a martiromság Guszti, — tette utána magyarul

Bittó István

Bittó István, a Deák-párt utolsó miniszterelnöke március nyolcadikán nyolcvannégy éves korában meghalt. Csaknem három évtizednyi visszavonult, csöndes munkálkodással és kontemplációval eltöltött élet után távozik az élők közül Bittó István, a negyvennyolcas törvényhozó, az egykori emigráns, majd Deák munkatársa, aztán igazságminiszter, végül, már tudniillik politikai vezérszerepének végén, miniszterelnök.

Bittó annak a gárdának egyik mohikánja volt, amelyet a nemzeti ébredés kora teremtett s amely a régi nemzeti és szabadelvü ideálokat 1875-ig, az első fuzióig képviselte. Politikai pályáját 1848-ban kezdette, amikor a nemzetgyülés tagja lett. A forradalom viharait képviselői minőségében élte át, követvén a kormányt Debrecenbe, Szegedre, Aradra. A világosi katasztrófa után Szemere Bertalannal Orsován át török földre menekült, onnan Franciaországba, Angliába vetette sorsa, míg végre az emigrációban töltött két év multán visszatért amnesztiával a hazába. Tíz esztendeig Somogymegyében elvonultan élt, a passziv rezisztenciában egyesülvén a jóhazafiakkal, várva a jobb idő földerültét. Az első tünékeny tavaszi nap sugárra őt is fölkereste a nép bizalma és az 1861-iki országgyülésre a szigetvári kerület megbizó levelet adott neki. A Deáktól vezetett felirati párthoz csatlakozott, majd 1865-ben Deák környezetében dolgozott a kiegyezésen.

Zajos szónoki sikerek nèm jelölik politikai pályafutását, mert ő inkább csöndes munka, a tett embere volt. Mint szónok ugyan gyakran fölkereste a szószéket, de nem a külső hatás embere volt, hanem az argumentumoké. A komoly fejtegetés, a higgadt érvelés volt az ő kenyere.

Konciliáns, kedves modoru ember volt, igazságos, mindenkivel szemben elfogulatlan, de a jog és a kötelesség terén energikus. Ezért is 1868-ban a képviselőház alelnökévé, majd elnökévé választották; mikor Horvát Boldizsár, az Andrássy-kabinet igazságügyminisztere visszalépett, Bittó lépett helyébe. Úgy ismerték, mint aki a protekciót lehetőleg mellőzte. A Deák-párt már beteg volt, amikor Bittó átvette az ország kormányzását, hogy a pénzügyi és politikai válságból kiszabadítsa. Missziója nem sikerült. Kérlelhetetlen, semmi eszköztől vissza nem riadó ellenzékkel állott szemben, amely vele szemben eddig sohasem használt fegyverekkel küzdött. Sokáig visszhangozott még a parlamenti életben az a kemény szó, amelyet Tisza Kálmán vágott oda Bittónak: „A miniszterelnök úr nemcsak nem államférfi, de nem is — férfi!“ S mégis, Bittó a viszonyok elvadulásakor sem élt az országgyűlés föloszlatásának engedelmével, hanem hogy a gyülöletes pártviszálynak véget vessen, maga készítette elő a Deák-párt és a balközép fuzióját. Pedig ez a fuzió őt minden polikai szereptől megfosztotta, az új rendszer emberei elzárták Bittó elül a parlamentbe vezető utat. Bukása után is gyülölték. Csak az új fuzió rehabilitálta, amikor Széll Kálmán egyik első dolga volt, hogy Bittót kineveztette a főrendiház tagjává.

Az egykori miniszterelnök a nyilvánosságtól elfeledten, de barátai, egykori elvtársai egyre enyésző, hullongó csoportjától tisztelve közeledett a sírhoz. Halála nem okoz politikai hullámcsapást, de koporsójánál megjelent a közbecsülés és megérdemelt koszorut helyezett arra.

—e

Bittó István

BUBICS ZSIGMOND László Fülöp rajza

Bubics Zsigmond. Két nappal e lapok megjelenése után, március 17-én nyolcvanhárom éves lesz Kassa püspöke, Bubics Zsigmond. Ezt a pátriárkális kort jó egészségben és szellemi frisseségben adatott néki elérnie. Nemcsak a jó magyar főpapot gratulálják majd meg ezen a napon, hanem a hazai művészet nagylelkü mecénását, főamatőrjét, sőt félig-meddig a céhbeli művészt is. Akik erről az utolsó állításról bizonyságot kívánnak szerezni, elég ha elsétálnak a Nemzeti Múzeumba, ahol Bubics Zsigmond eredeti olajfestményeit őrzik. Az amatőrt pedig dicsérni fogja a nyáron megnyíló kassai muzeum, ahol nagy külön terem rejti magában azt az értékes képtárt, amelyet ez a renaissance-püspök gyüjtött. A mecénás még leginkább elbúvik szemünk elől, pedig sok fiatal tehetséges művész tudna beszélni arról, mily szeretettel támogatta őt a kassai főpap. Nekünk tehát, akik a magyar kultura művészi kialakulását melengetjük, mint fontos és jelentős eszményt, kedves napunk ez az évforduló. Hisz oly ritkaság manap főrangban levő férfiaknál a művészet intenziv kultuszát találni.

Trefort Ágoston szobra. A Természettudományi Társulat kezdeményezéséből Magyarország néhai korszakalkotó közoktatásügyi miniszterének, Trefort Ágostonnak impozáns szobrot állítanak Budapesten. Strobl Alajos szobrásztanár utján Kis Józsefet, a szobrász-mesteriskola volt növendékét bízták meg a szobor kivitelével. A művész szónoki pózban örökítette meg a nagy államférfiut. A biráló-bizottság: Bartha Vince műegyetemi tanár, Czigler Győző épitész és Strobl Alajos szobrász nemrégiben megtekintették a szobor agyagmintáját, amelyet sikerült művészi alkotásnak itéltek. A talapzatot Czigler Győző tervezi. A szobor a müegyetem parkjába kerül, leleplezési ünnepségét május havában fogják megtartani. Magát a szobrot mai számunkban mutatjuk be olvasóinknak.

Ujdonk 1903. IV. 12.

rü bélyeges nyugtájára a Fogol
ségeinek hozzájárulási összege
vállalkozónak 2500 kor.azaz Ke
számadásba az idei költségvet
terhére /VI.cim 4 rovat./

Kolozsvár sz.kir. vá
hó 14-én tartott üléséből.

L;Cs.Papp.
Ö;Nagy.

tartott üléséből.

Kiss Józ

polgármester-h.

KOLOZSVÁR SZ. KIR. VÁROS TANÁCSA

Kiss József Szobrász
Ebédnél, ~~xxxx~~ gipsz-szobrász
Kelenföldi Művészek kiállitása
Bpest, 1915 február

Kiss József szobrász
Gyuri. Gipsz -
Kelenföldi Müvészek kiállitása
Bpest, 1915 február

M E G H

A tabáni r. k. plébánia-
a polgármesteri XIII. ügyosztály el
évi január hó 14.-én /:szombaton :/

Erre a helyszini szemlér
véglegesen dönt, szives megjelenésé

Kiss József iparmüvész
Pista. Ezüstplakett
Női fej. Ezüstplakett
Kelenföldi Müvészek kiállitása
1915. február

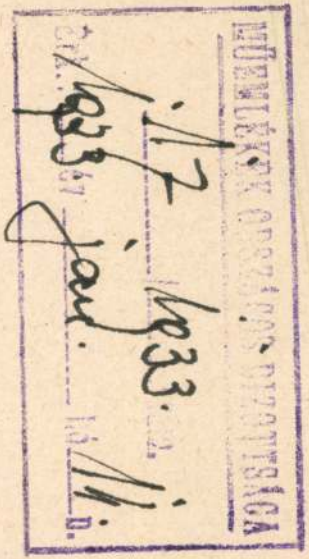

A m.kir. vall. és közokt.m
alatt a keb. számv. VII. é
ének másolata.

Költségvetési év: 1932/33.
támogatása. Rendes kiadáso
ködési költségek. Bélyegil

Utasit
J á n o s müépitész részé
sz.:/ Budapestről-Visegrád
zása alkalmával felmerült

Kiss József szobrász
Ebédnél. Gipsz-szobor
Kelenföldi Müvészek kiállitása
1915. február

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
Érk. 1933 év jan. 13 n.
11 1933 rám.

Kis József

1376. Kis József.

Sz. Budapesten 1875 március 6-án.

Donáth Gyula plaquetteje.

Sima karimájú és egyoldalú dombormű. Előlapjának mélyített kerek medaillonszerű részén a művész, a kinek haja és körszakálla rövid, bajusza hosszú, öltözete pedig kissé kivágott mellény és kettős elejű kabát, mellig és szembe nézve van ábrázolva. Felirata a kép alatt, de a szalaggal összekötött babérgalyak fölött: »DONÁTH GYULA 1850–1909«, fölül a jobb sarkon: »*Kis József*«.

Bronz, méretei 18·8 : 13 cm. — Lelt. sz. 1376. — Vétetett 1912 október 21-én 150 K-án (2015–912). — Kifizettetett 1912 október 22-én. — Elszámoltatott 1912 november 1-jén (2061–912).

7, Női fej kontytyal, jobbra. perem szélén balra „Kis József". Kerek plakette. Bronzes Terra-Cotta-bol átmérő 136 m/m

készült. 1922.

8. Női fej jobbra, nyakán konty-tyal. Alól jobbra lent kör szélén „JÓZSA". Fej mögött balra „Kis József" Bronz plakette átmérő 170 m/m.

9. Női fej balra, homlok szalaggal. Körirat ~~jobbra~~ baloldan „Sára – 1925". Fej mögött jobbra „Kis József". Kerek plakette bronz átmérő 180 m/m.

10. Ifjú fejé balra (mellkép): jobb sarokban font „Aladár" 1900 fej mögött jobbra K

Terra-Cotta mérete 290 x 400 m/m.

a művész öccse képmása

11. Női fej balra (mellkép) jobbra lent 1900 K.J. Terra-Cotta plakette bizonytalan formájú méret 400 x 410 m/m.

a művész anyja képmása.

12. Női fej ~~bal~~ jobbra (konty-tyal). Körirat jobbra „ERZSI". Balra fej mögött „Kis József". ~~(1922 évben)~~ készült 1922 ben ~~Br~~ Kerek bronz plakett átmérő 150 m/m

13. ~~Fj~~ Körirat balra „Gyuri – 1922" mellette K.J. Gyermek fej jobbra. Kerek bronz plakett átmérő 150 m/m.

Beöthy Zsolt.

1.) Körirat: „Dr. Beöthy Zsolt emlékének. 1848–1922." Fej balra (mellkép) fej mögött jobbra „Kis József. Kerek bronzplakett. átmérő 220 Zm.

—.—

2.) Lent szelvényen „Pista" balra ~~lent~~ sarokban, 1912" jobbalsó sarok három szív. Térben borzsas gyermek fej, balra. Terra cotta méret 83 x 122 Zm.

~~ugyanaz bronzban~~ —.— műnész jeg nincs.

3.) Gyermek fej balra, gyermek sapkában fent jobb sarok „1912" lent jobb sarok „Kis József". méret 75 x 77. Bronzplakette

—o—

4.) Fiú fej balra, ~~angol~~ ~~sipkában~~ sport sipkában pipa a szájában, ~~sállal~~ shawl-lal. Bronzplakett 137 x 131. oldalt jobbra „Kis József." 1920.

—.—

5.) Lent „Bánki Donát", szakálas, évikkeres férfi mellkép balra. Fej mögött jobbra „Kis József". Bronzplakette méret 128 x 180.

—o—

6.) Férfi fej en face, szakálas, kerek-mégitett mezőben. Alatta „Donáth Gyula 1850–1909. Szás alatt babérág. Jobb alsó sarokban „Kis József". méret 125 x 182. Terra-Cotta, és Bronz. készült 1921.

Hendrika v. d. Goot / feliras Hendrika / jobbra néz 20 Ym gömbéhez
nőr mellkép

Hendrik. v. d. Goot 20 Ym. balra néz gömbéhez mellkép

v. Zoen házaspár / feliras: M. v. Zoen - E. v. 'T Hart / 21×28 Ym. mellkép
1903 - 7. mei - 1928. / balra néz

Elderink / feliras Martin / 17 Ym. mellkép jobbra néz gömbéhez

Elderinkné / Dick / " " balra néz

Adriana Kranenburg 17 Ym " " "

Kis Ilona / feliras Biri / 19 Ym " " "

Alida Hendrika Bergman 17.5 Ym " " "

Kiváló tisztelettel:

Kisförsef

Donáth Gyula /: feliras Donáth Gyula 1850-1909. / 3/4 profil szegletes kb. 18 x 12 cm.

"Janernik Sándor" kb. 18 x 12 cm. mellkép balra néz "

Bánki Donát kb. 18 x 14 cm. " " "

Dr Gmelin Otto 21 cm. gömbölyü " " "

Krajna János kb. 12 x 16 cm. " " "

Huszár János kb. 18 x 13 feliras nélkül "

Reiss Bernát és neje 22 cm gömbölyü mellkép feliras nélkül " "

Dr Réthy László /: feliras: Dr Lövy Árpád gömbölyü kb. 12 cm. "

Dr Beothy Zsolt / kb. 22 cm gömbölyü balra néz. legutalsó természet után készült arcképe

Ds. A. M. Boeijinga 21.5 cm gömb. balra néz mellkép

M. W. Karstens 19 cm. gömb balra néz mellkép

Kiss József MDK

Trefort

Trefort Ágoston szobor /Muzeum körut/.

302.o.

Székely László/szerk/: Budapesti zsebkalauz.

Bp. 1959.

Kiss József festőmüvész
dr. Jövy Árpád, dr. Réthi bronzplakett
Kelenföldi Müvészek kiállitása
Bpest, 1915 február

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
FŐLEVÉLTÁROSA

Nagyméltóságú Elnök úr,

január hó vége óta beteg vagyok
s így Nagyméltóságod január hó 21-én
kelt nagybecsű felhivására nem
tudtam válaszolni. A sürgetett

országa s mennyi műemlékünk maradt.

Mély tisztelettel

Budapesten, 1919. március 3án

[illegible]

MDK

Kiss József
/1875 Bp. é 1936/

szobrász

Bp-en és Párizsban tanult.

"Trefort Ágost" Tudományegyetem kertje./Muzeum. körut/
1904.

37.o.

Gádor Endre: Budapest szobrai. Bp. 1955.

Kiss József

Ebédnél, gipsz

Alszik a baba, gipsz

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.

1.

10

Kiss József
Virágárus leány, gipsz

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.

lo 1.

Kiss József szobrász
Női fej, ezüstplakett
Kelenföldi Művészek kiállítása
Budapest, 1915 február

EGYETEMI KÖNYVTÁR BUDAPEST
54 1918 szám
Érk.: 1918. jan. hó 27 n.

A vall.és közokt.m.kir.min
sz.a.kelt és a IX.ker.álla
másolata:

A vajdahunyadi v
az 1916/17.évre, Eg ezerhá
vén, utasitom az állampénz
kek Orsz. Bizottsága elnök
molás kötelezettsége mellet
jelölt alnaplójában kiadás

Kiss József szobrász
Pista, ezüstplakett
Kelenföldi Müv szek kiállitása
Bpest, 1915 február

A hivatalos másc

Mergényi
igazgat

és hazánk jelen viszonyaira alkalmazva közrebocsátott Udvardy Ignác" című füzet is bizonyítja.

De legérdekesebb terméke a sajtószabadságnak Kölcsey Ferenc országgyűlési naplója, amelyről Magyar Mihály pesti könyvárus, a Nemzeti Múzeumnak 1850 ben adott példányára följegyezte: „Készült 1847—48-ban egy földalatti titkos nyomdában cenzura nélkül." — Erről szól az a hirdetés is, amely a Pálfi Albert szerkesztette „Március Tizenötödike" 42. számában (1848. V. 3.) jelent meg: „A sajtó bilincsei miatt csak most láthat napvilágot Megjelent és kapható minden könyvárusnál és a radicalkör kulcsáránál. Ára 1 fr. 20 kr. p. p." Dobrossi István adta ki, aki Kossuthnak is kedvelt emberre volt. Ott dolgozott mellette, az „Országgyűlési tudósítások"-ba is. 1849-ben pedig a magyar kormány megbízásából mint történetíró működött. E férfiu áldozatképessége tette lehetővé, hogy ez örökbecsü, irodalomtörténeti jelentőségü mű megjelenhessen.

A szabadságharci nyomtatványok egy másik csoportjába tartoznak az akkori hirlapok, amelyeket hosszu időn át nagy fáradsággal gyűjtött össze id. Szinnyei József, a Nemzeti Múzeum igazgató-őre. Egy külön csoportban a hirlap-könyvtárban kezelik azokat. Nem lehet célunk e szűk keretben, az 1848—49. évi hirlapok részletes ismertetése, hisz a szabad sajtó életbe léptetése után a magyar lapok száma harmincháromról nemsokára nyolcvanhatra emelkedett, de meg kell emlékeznünk Pálfi Albert lapjáról: a „Március Tizenötödiké"-ről, amelynek irányát oly találóan jellemezte Vadnay Károly e sorok írójához intézett levelében (1898. IV. 8.): „Hevít ez a minden ízében és minden időben igaz demokrata író alakja és szelleme, akinek forradalmi Március Tizenötödike lapját a mult hetekben újra átlapoztva, úgyszólván fölelevenité munkakedvemet."

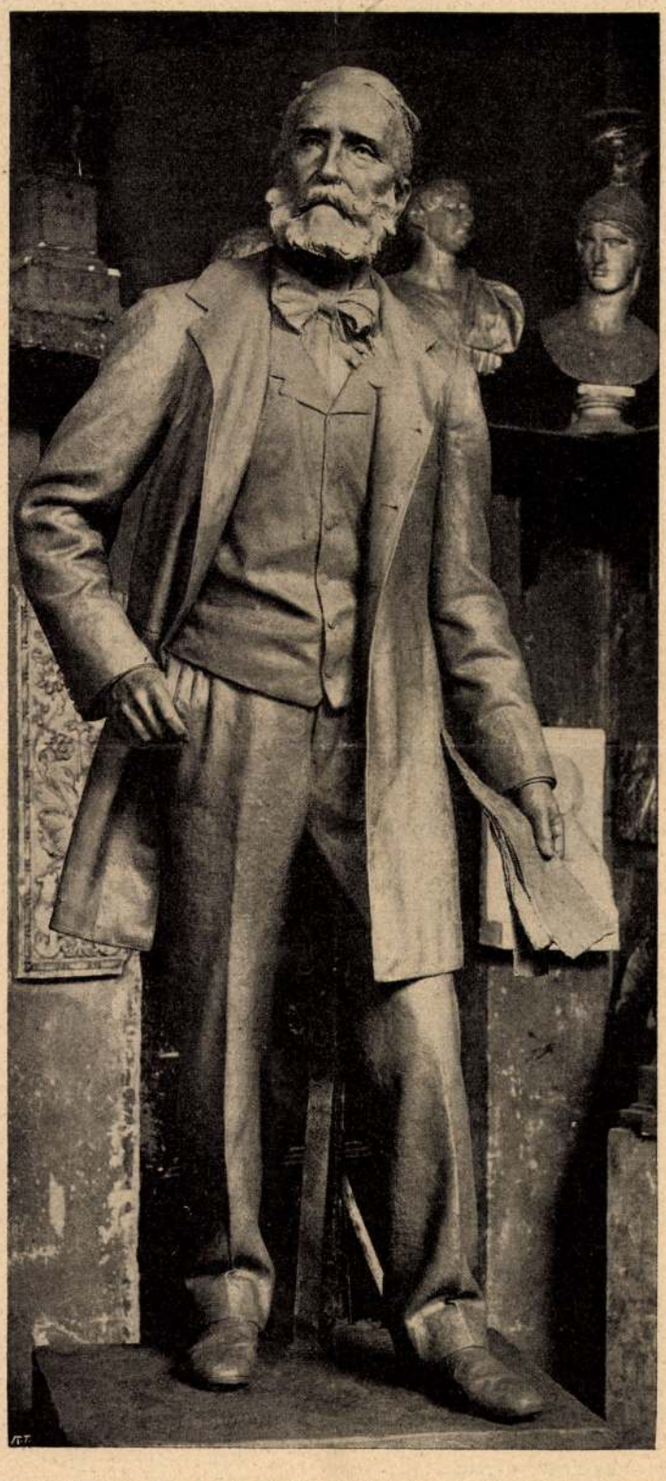

Trefort Ágoston szobra, melyet legközelebb lelepleznek a József-műegyetemen
Kiss József szobormüve

Előttem fekszik e lap 8-adrétü előfizetési fölhivása, amelyben néhány szóval jelzi Pálfi Albert a programját: „E lap föladata — úgy mondja — a naponként ujabb alakot felvevő politicai clima változatairól a közönséget a lehető leggyorsabban tudósítani, — és küzdeni azon elavult eszmék ellen, melyek a marcius tizenötödiki datumnál korábbiak." Oda is írta az 1848. III. 19-én megjelent első szám élére a lap jeligéjét: „Nem kell táblabíró politika" és ehhez következetes maradt, nem törődve az ellene intézett támadásokkal. Utóbb már oly mérvet öltöttek politikai ellenségeinek bosszantásai, hogy Lauka Gusztáv élclapja: a „Charivari", 1848 VIII. 10. (13.) számában Pálfit védelmébe vette, amint ezt a következő sorai bizonyítják:

— Naponta új, meg új gúnyképek jelennek Pálfi Albert barátunk és a Martius szerkesztője ellen. Őszintén bevalljuk, hogy a jó viccnek, ha barátunk ellen intéztetik is, jóízűen tudunk nevetni. De az efféle nyomorúságok, mint ezen torzképek, méltó boszszankodással töltenek el minden jobb kebelt, kivált miután azokban, kivált az utóbbiakban élce helyett a legpiszkosabb és Carlo Dandini-féle célzásokkal találkozunk. Pálfi megmosolyogja az efféle silányságokat, minthogy őt érdeklik, más undorral fordul el az efajta szennyes karmolászásoktól.

Pálfi nem törődött az akkor napirenden levő gúnyolódással, hanem mindinkább elevenebbé tette a lapját, maga köré csoportosította az akkori írók közül Csernátoni Lajost, Ney Ferencet, Váradi Antalt, Tomor Ferencet, Egressi Gábort és Bénit, Ujházi Lászlót és másokat. Ezek támogatták a demokratikus érzelmü szerkesztőt, akinek lapjában (1848 III. 24. 6. szám) szólalt meg először Táncsics Mihály is fogsága után „Egy-két szó" cím alatt és a következő bevezetéssel:

— Szabadsajtó! Te olly régóta imádott bálvány istenem! Megszülettél végre s ezen névvel szólaljon meg nyelvem, az újkor hajnalán s legyen e szó általam legelőször is az igazságnak áldozva, melyért eddig is harcoltam.

Szabad tért engedve az igazságnak, így szerkesztette változatosan és nemzeti szellemben a lapját Pálfi Albert, mindenkor híven tükrözve vissza a kor szellemét, amelynek egyik alig ismert megnyilatkozása, az 1849. évi 7. számban megjelent „jóslat":

*K*eine — *O*esterreichische — *S*öldlinge — *S*iegen — *U*eber — *T*apfere — *H*ungarn.

Az egyes szavak kezdőbetűi Kossuth nevét adják és a „jóslat" értelme az, hogy „Osztrák zsoldosok nem győzedelmeskednek vitéz magyarokon" . . .

NAMÉNYI LAJOS

Ujdonk 1903, IX. 12.

Kiss József

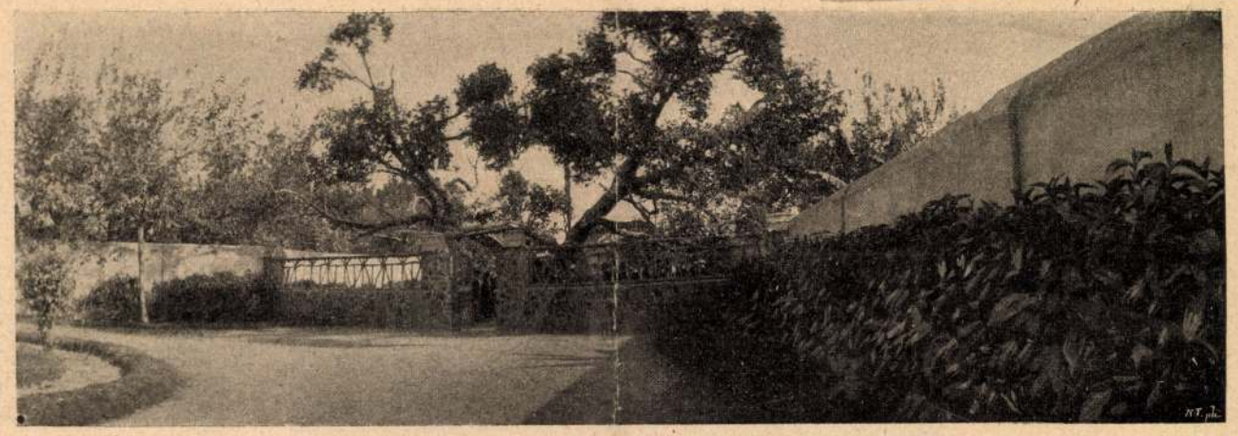

E nyomtatványokban nyilatkozik meg annak a kornak a szelleme és különösen az egylevelü, történetíróink által eddig figyelemre alig méltatott alkalmi versek, ponyvatermékeknek tekintett néhánylapos füzetek tüntetik föl, hogyan gondolkozott akkor a nemzet.

Irók és költők támadtak, akikről ma már nem is tudunk, de említést kell hogy tegyünk róluk, mert hozzá tartoztak a nagy idők jellemzéséhez. Ahova eljutott március 15-ének híre, ahol a parázs alól kipattant a szikra, ott csakhamar ezer meg ezer példányban röpködtek az alkalmi sajtótermékek. Leginkább fiatal emberek művei, akiknek az volt a céljuk, hogy fölvilágosítsák a népet a szabaddá lett szellem vívmányainak értekéről.

Ez a, hogy úgy mondjam, doctrinair szellem, amely a költemények túlnyomó részét általlengi, sokszor nehézkessé teszi az alkalmi termékeket. Gömöry Frigyes, amikor megírja „1848 a sajtószabadság 6-dik napján“ című versezetét, amelynek alcíme ez: „Mit kiván a' magyar nemzet? Legyen Béke, Szabadság, Egyetértés. Magyarázata a 12 pontnak“, a bevezetésben még eltalálja a hangot, népies minden ízében, de amikor áttér a pontok magyarázatára, már csak rímekbe foglalt prózát nyújt. De azért mégis négyezer példányban kapkodták el a művét, mert ugyan ki nézte akkor, a széttört bilincsek idején, a költőt kötelező szabályokat!?

Gyújtóbb hatásu a „Nemzeti Őrdal“, amelyet 1848 március 21-én írt az utóbb mint író és publicista Amerikában szereplő Heilprin Mihály, abból az alkalomból, hogy megalakult országszerte a nemzeti őrsereg. Minden során meglátszik, hogy mily lelkesedés járta át azt a kis csapatot, amely a sorkatonaság helyett a rend fenntartására vállalkozott.

A Pozsonyból Pestre érkező miniszterekhez „Szózat“-ot ír Korher János, fővárosi tanácsos, de ennek sincs több költői érzéke a többinél, csakis az idők lelkesedését tükrözi vissza a verse.

Jenőfi (igazi néven Szeberényi Lajos, evangélikus lelkész, Petőfi barátja) „Forradalmi szikrák“ címen Magyar Mihály könyváruldájában tizennégy kisebb verset ad ki a népakaratról, testvériségről, amelyeknek jeligéje Bajza mondása: A zsoldos szablyák ezrein győz a kor szelleme.

Lendület és hév van abban a költeményben, amit az unio emlékére egy névtelen írt: „Ének átalakulásunk hála ünnepére. LXV. Soltár nótájára“. (1848. IV. 30.) Mutatóba közöljük a négystrófás versből az utolsó két versszakot:

. . . Óh ez nem emberi munka volt,
Érezzük jó atyánk;
Itt határtalan szerelmed szólt
Napjainkban hozzánk.
Lásd hát zsámolyodnál, istenünk!
Imádó népedet,
Kik szeretünk, míg tart életünk
Téged 's gyermekidet.

Te új életre hívtál minket
Lelkednek szózatán:
Szenteld meg hát érzelmeinket
Ez új kor hajnalán.
Ha munka vár ránk a jövőben,
Egyet értők legyünk.
Nevednek igazság ügyében
Tisztességet tegyünk.

Falragaszokból is egész gyüjtemény van a Nemzeti Múzeum levéltárában, amely szakszerü beosztásával megkönnyíti az érdeklődő munkáját. Ezek közül érdekes lesz fölemlítenünk azt a „Hadiparancs“-ot, amelyet Oroszhegyi Józsa, főjegyző, 1848 március 27-én bocsátott ki a szolgálatban hanyagul eljáró nemzeti őrsereg tagjaihoz, nagyobb tevékenységre serkentve őket. Ezzel kapcsolatos a „Toborzás a nemzeti őrsereg“-be című, amelyből megtudjuk, hogy a március 29-én megnyiló új toborzás idején, hol jelentkeztek az önkéntesek és kik voltak az egyes csapatok parancsnokai.

A röpiratok és alkalmi füzetek írói között különösen Boross Mihály volt az, akinek „Istennek új-szövetsége a magyar ügygyel“ (1848) című nyomtatványa tízezer példányban terjedt el. De már előzőleg is hány füzetet írt! Ime néhány cím, amelyből kitünik, hogy mit kedvelt akkor a közönség: „Politikai labdacsok“, „Szabadság, testvériség, egyenlőség“, „Eke, kard és könyv“, „Szabad föld és szabad földmives“, „Kamarilla“. S mindezeknek nem volt egyéb céljuk, mint amit a „Politikai kis káté a nép számára“ című füzetének (1848) előszavában is említ: „Olvassátok figyelmetesen ezen kis munkát, melly megmagyarázza 's tudtotokra adja azon szép jussokat, kötelességeket mellyeket a' szabad polgári névvel nyertetek.“ Erre törekedett, mikor kérdésekben, feleletekben magyarázza a 12 pont jelentőségét.

Ezt fejtegeti az „Egy szó a szegény emberhez!“ címü is. Szerzője a későbbi operaszövegíró és fordító: Nádaskai Lajos, megjelent pedig 1848 márciusában. Harminckilenc oldalon szól arról, amit jeligéje is mond: „Legyen velünk Isten! Legyen köztünk béke és egyetértés! Legyen előttünk szent a szabadság és rend! Legyünk mindnyájan testvérek! A magyar hazának tesvérfiai!“

Más szellem hatja át egy tanító: Elefánty Ferenc „Magyarország 1848“ cimü füzetét, amelynek bevezetésében elismerő szavakat találunk István nádorról: „Nemzeti ünnep volt eddig is Magyarországban István nap, — úgy szól egy része, — mától fogva kettős ünnep legyen, István szeretett nádorunk emlékére is, — mert ő volt, aki a legsulyosabb időkben a nemzet jobbjaival egyesült, hogy értünk és értetek velünk bukjék, velünk győzzön.“

Sokszor franciából is fordítottak, mint ezt az „Őszinte szózat a néphez, amelyet francia eredeti után átdolgozva

Hamilton: Eine Reitschule. — 1844: XIV. 24. *F. Hamilton:* Eine Reitschule. — 1865, 1866, 1867, 1869: V. 6. *F. Hamilton:* Lovagló-iskola.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: V. 6. *Ph. F. Hamilton:* Lovagló-iskola. — 1873: V. 6. *F. Hamilton:* Eine Reitschule. — 1881: 385. *Ph. F. Hamilton:* Lóiskola. — 1888: XVII. 583. *J. G. Hamilton:* A lovarda. — 1896, 1897: XVII. 583. *J. G. Hamilton:* A lovarda. — 1897: XVII. 583. *J. G. Hamilton:* Die Reitschule. — 1898: XVII. 583. *J. G. Hamilton:* Manège. — 1901, 1904: XVII. 583. *J. G. Hamilton:* A lovarda.

c) A Nemz. Múzeumban. 1876: V. 179. *F. Hamilton:* Lovagló-iskola.

Kiss

K. *(Kis)* 13. *József*, szobrász, * Budapest 1875 márc. 6. Budapesten és Párizsban tanult, azután itthon Donáth Gyula műtermében dolgozott. Arcképszobrokat (Anthes operaénekes, Kozma Sándor, Zilahi Simon), síremlékeket és plaketteket (Pörge Gergely, Székely Bertalan, Donáth Gyula stb.) készített. K. műve Trefort Ágoston emlékszobra Budapesten a filozófiai fakultás kertjében.

E. Gy. I, 566 l.

KIS JÓZSEF, éremművész

Gáty-Goldmann Fülöp 1921-ben az általa elérhető összes magy.szobrász-éremművéstől megrend lte önarcképüket 100+100 mm.plakettsn.-A gyüjt. a MNM.-ban van. 116.drb. A sorozathoz tartozó önarcképplakettek:

KIS JÓZSEF.-Felirat: JOSEPHUSKIS MCMXXI.-BTM.-98+98 mm.-Leirás: É.73.148.Ltsz.- 31.old

GOSZTONYI JANOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplakettjei 24.old

AZ ÉREM, XXXII.evf. 1975.-1. Bp. 1975

† *Munkácsy Mihály*, festő. (305, 306.)
Nadler Róbert, festő, VI., Andrássy-út 71. (477, 487, 503.)
Nagy Kálmán, szobrász, VI., Izabella-utca 62. (93, 95, 133.)
Nagy Vilmos, festő, X., Család-utca 19. (406.)
Nagy Zsigmond, festő, VI., Bajza-utca 19/c. (5, 21, 297, 298, 326.)
Neogrády Antal, festő, VI., Aréna-út 92. (384, 385, 390, 391.)
Nyilassy Sándor, festő, Szeged, Kalvária-utca 21. (77.)
Olgyai Olgyay Ferenc, festő, II., Főút 21. (3, 222, 237, 238, 259, 286, 330, 332.)
Olgyai Viktor, rézkarcoló, München, Neureutherstrasse 22. (481, 489, 576.)
Paczka Ferenc, festő, Berlin, Lützowstrasse 60/a. (24.)
Papp Sándor, festő, VI., Bajza-utca 19/c. (586, 610).
Pállya Celestin, festő, Ujpest. (337—347).
Perlmutter Izsák, festő, VI., Andrássy-út 60. (17, 39, 41, 318).
Peske Géza, festő, VII., Damjanich-utca 51. (138, 284, 396).
Petrányi Géza, szobrász, IX., Csepelrakpart 7. (111).
Petrányi Miklós, festő, IX., Csepelrakpart 7. (421, 572)
Poll Hugó, festő, Páris, 36 Boulevard de Clichy. (161, 217, 220).
Petrides János, szobrász, Ungvár, agyagipar-iskola. (94).
Popper Sigfried, szobrász, VII., Rottenbiller-utca 46. (108).
Ray Rezső, műépítész, VI. Andrássy-út 105. (449).
Reichl Kálmán, festő, IV., Váci-utca 54. (571).
Reinhardt Károly, festő, VI., Vörösmarty-utca 5. (401).
Réti István, festő, Nagybánya. (42, 308, 373).
Rippl Rónai József, festő, Neuilly S. S. 65 rue de Villiers. (256, 276, 278).
Sándor Béla, festő, Sziget-utca 15/a. (599).
Schutt Elemér, festő, VII., Erzsébet-körút 1. (579).
Sebestyén Arthur, műépítész, VI., Gyár-utca 32. (450, 451, 455, 456).
Skutetzky Döme, festő, Besztercebánya. (82, 221, 334, 335)
Spányi Béla, festő, II., Városmajor-utca 37. (36, 60).
Spányik Kornél, festő, VI., Nagy János-utca 27. (50, 309, 324).
Stetka Gyula, festő, VI., Bajza-utca 19/c. (47, 49)
Strobl Alajos, szobrász, VI., Bajza-utca 19/c. (66, 73, 104)
Strobl Zsófia, festőnő, VI., Bajza-utca 19/c. (584).
Szárnovszky Ferenc, szobrász, Páris 48, Boulevard Vaugirard. (64, 98).
Szász Gyula, szobrász, II., Batthány-utca 31. (113, 114, 117, 118, 124).

Kis József nővér

Karvaly József, festő, VII., Aréna-út 42. (160, 214.)
Kárpáty Rezső, festő, VII., Szabó József-utca 23. (43, 51, 273, 275, 383.)
Katona Nándor, festő, VII., Akácfa-u 24 (223—231, 233—236.)
Keleti Gusztáv, festő, VI, Andrássy-út 71. (403, 405, 419.)
R. Kemenszky Árpád, festő, Miskolc, Verbőczy-utca. (606.)
Keményffy Jenő, festő, VI., Kmetty-utca 17. (582.)
Kernstok Károly, festő, VI., Bajza-utca 19/c. (6, 627—630.)
K. Kovács László, festő, III., Óbudai rakpart 4/b. (407, 410—414.)
Kimnach László, festő, VII., Damjanich-utca 51. (336, 392, 393, 395.)
Kis József, szobrász, VI., Bajza-utca 19/c. (130, 136.)
Kiss György, szobrász, VII., Nefelejts-utca 40. (121.)
Klaber Gyula, festő, VI., Izabella-utca 65. (573.)
Knopp Imre, festő, VI., Aradi-utca 59. (232, 258, 260, 262—272, 274.)
† *Köllő Mikós*, szobrász. (107, 109, 115, 116, 120, 123.)
Korb Flóris, műépítész, IV., Eskü-út 5. (475.)
Koroknyay Ottóné, festőnő, VI., Szondy-utca 63. (578.)
Körösi Albert, műépítész, VI., Gyár-utca 32. (450, 451, 455, 456.)
Koszkol Jenő, festő, VII., Garay-utca 50. (479.)
Köves Izsó, festő, VII., Király-utca 112. (589.)
Kriesch Aladár, festő, VI., Szondy-utca 72. (32.)
Kunfy Lajos, festő, VI., Városligeti fasor 26. (57, 61, 76, 218, 296, 642, 644, 648—650.)
László Fülöp E. festő, VII., Pálma-utca 10. (311—316.)
Ligeti Miklós, szobrász, I., Várkert-bazár. (75, 122, 125—127.)
Löschinger Hugó, festő, VI., Bajza-utca 19/c. (608.)
Lukácsy Lajos, szobrász, VI., Bajza-utca 19/c. (96.)
Madarassy Erzsébet, festőnő, X., Szabóky-utca 33. (585.)
Madarász Gyula, festő, IX., Ferenc-körút 32. (418, 590.)
Magyar (Mannheimer) Gusztáv, festő, VI., Kmetty-utca 27. (8. 290—294, 496.)
Margó Ede, szobrász, VII., Aréna-út 2. (118, 120.)
Márk Lajos, festő, VI., Kmetty-utca 27. (29, 85, 285, 289, 329, 331, 333, 348.)
Mednyánszky László báró, festő, VII., Vasváry Pál-utca 9. (7, 9, 30, 33, 34, 317, 319.)
Meissl Gusztáv, festő. München Seitzstrasse 5. (219.)
Mihalik Dániel, festő, VIII., Szűz-utca 3. (44—46, 280, 282.)

Műcsarnok 1900/1901. Leltári kiáll.

KISS JÓZSEF. éremművész

Gaty-Goldmann Fülöp 1921-ben az általa elérhető összes magy.szobrász-éremművésztől megrendelte önarcképüket 100.100 mm.plaket em.-A gyüjt.a MNM.-ban van. 110.drb. A sorozathoz tartozó önarcképplakettek:
KISS JÓZSEF, Felirat:KISS JÓZSEF, 1921.-MNM.-100+100 mm.-Leirás: HP. 3205. 31.old

GOSZTONYI JÁNOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplakettjei 24.old

AZ ÉREM, XXXII.évf. 1975.-1. Bp. 1975

MDK

Kiss József, szobrász.

Ádám és Éva. Eredeti terrakotta.	
Szent Erzsébet.	Gipsz.
Virágárusleány.	"
Altatás.	"
Női fej.	"

Szent György Cég VIIII.művészeti aukciója.
1911 okt. Kat. 23.l.

Kiss József

"Szent Margit" c. szobrát hozza a lap a Mücsarnok téli tárlatáról.
Repr.

ÉLET, Bp. 1911. január-junius. III. évf. I. kötet, 71. lap.

Kiss József

A talapzat Czigler Győző építész műve. A szobor költségeit különböző tudományos egyesületek és intézmények gyűjtötték össze.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 371.

Kiss József

„Trefort Ágost", VIII. ker. Múzeum körút. Tudományegyetem kertje, 1904-ben állítottak fel, anyaga bronz. 2.10 m, talapzata mészkő, 1.90 m magas.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 37 l.

Kiss József

Budapesten született 1875-ben, 1936-ban halt meg. Tanulmányait Budapesten és Párizsban végezte. Főleg mint érem- és plakett-művész ismert.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 37 l.

Kiss József

„Márkus Emília", Stróll Alajos-féle
„szobor kisinyitett példánya, bronz, 22 cm.

Magyar szinész portrék 2. Cenner
Mihály: Festmények, szobrok, domborművek a XIX. század. Budapest, 1966.
Katalógus, 50 l.

Kiss József, sobrán.

55. Ebédnél. Gipszszobor
56. Alszik a baba. "
59. Viragárus leány. "

A Szegedi Képző mint. Egy. mükiáll. – Szeged. 1907. II.

Kat. 10. l.

Klein Gerhard Hannover

27. Hildesheim Oberamtsrichter

" Alfred v. Kleist "

" Hermann Hoffmann "

Mitgeteilt: Hildesheim, den 1. Oktober 1920.

Der Vorsitzende

Kiss József

Szobormüvét Trefort Ágostonról bemutatja a lap.
Repr.

Képes Családi Lapok, Bp. 1903. márc. 29.
XXV. évf. 13. sz. 194. lap

Kiss József szobrász
dr.Lőwy Árpád. dr.Réthi bronzplakett
Kelenföldi Müvészek kiállitása
1915.február

éges lenne, hogy az én két
ömlékek O. Bizottságától a
mnak azaláírását. Nagy
egy néhány sorra, mely fel
mai szanált pénzvisyo-
ül mibe kerülne a Dr. Lux
két toldás stbbi teljes ke-
na szükséges rendes költség-
vetőleges szakvélemenyszerü
k. teljes hijján itt egye-
ülni, – azért fordulok
a Müemlékek Orszagos
ljes kérelmemmel.
dom felküldeni.

Kiss József szobrász
Gyuri.Gipsz szobor
Kelenföldi Müvészek kiállitása
1915. február

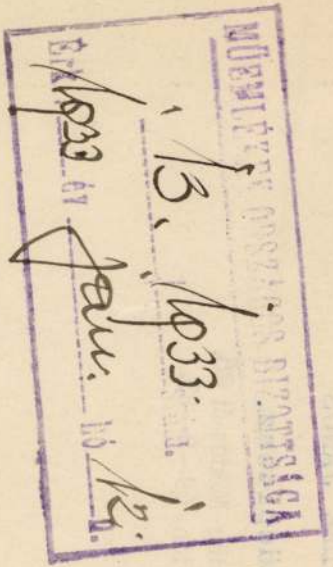

SCHULEK JÁNOS

Müépitész.

I., Horthy Miklós-út 86.
Telefon: 69—2—43.

A Müemlékek Orsz

Mellékel

dalombiztositó Intézetnek a

épitési munkálatokra vonatko

84 fillér összegről beterjes

utolsó összeg, amely fenti m

a kérdőivet Kiss József szobrászmüvésznek, ki Sassenheim /bei Leiden/ Tyloosstraat 24 sz. a. lakik.

Kaillal együtt legszivélyesebben üdvözöl

őszinte barátod:

Török B.

novemberben Pestre is elnézek és nem fogom elmulasztani, hogy Téged meg ne látogatassalak.

Kiss József
nebrán

LÉGATION ROYALE DE HONGRIE

LA HAYE, LE 1929. október 14.-
ORANJESTRAAT 8.

Kedves Barátom !

Folyó hó 8.-i szives soraidat nagyon köszönöm, melyekre sietek válaszolni, mivel holnap kezdődvén szabadságom, két hónapra elutazom.

Nagyon örülök, hogy kilátásba helyezed, hogy jövő év közepén meglátogatsz, ami nekem is jobban felel meg, mert a ház most javitás alatt lévén, ebben az évben amugysem láthatnálak magamnál, aminek jövőre természetesen semmi akadálya sem lesz.

Kivánságodnak megfelelően eljuttattam

./.

Méltóságos

P r o k ó p i u s Béla
ny. m.kir. rendk. követ és meghatalmazott minister
urnak,
B u d a p e s t .

MDK

Kiss József, érmész

mint Telcs Ede /két éven át/, Hollandiában, Sassenheimben, Leyden mellett emlékérmet és plaketteket készit.

KISS József (1748–1813) építész

Bordás Attila: Kiss József
bácskai középületei. =
Híd, 64, 2000, 12. 1147–1167., ill

Kiss Judit

A szőregi kultúrotthonban a mai napon kiállítása nyílik a Szegedi Tanárképző Főiskola rajztanszékének patronálásával négy művésznek.

Csongrád m. Hírlap, 1973. máj. 13.

MDK

Kiss Kálmán

Tájképeivel szerepel a Műcsarnok tav.tarlatan.

/Kézdi./ :Tav.tárlat a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap 1927.ápr.l. 4.l.

Kiss Kálmán

"Nyár" c. műve
a Magyar Képzőművészek Egyesülete jub.kiállításán.

Pesti Hirlap, 934.XII.13.

Kiss Kálmán.

a Lányay u.-i aukciós árverésen „Tabáni kép" – „Budai kegyúrdék" – c. képei és még egy tájképe került eladásra. (emlitve.)

Magyarság, 1928. dec. 15.

Kiss Kálmán

"Nyár" c. műve kitüntető elismerést nyert, a Műcsarnok jub.kiáll.-án.

M.934.XII.6.

Kiss Kálmán

szerepelt a Műcsarnok őszi tárlatán.

PH. 1926. X. 24.

Kiss Kálmán

szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

Kiss Kálmán

Budapest v. képét megvette a sikkesfőváros a Műcsarnok ~~Tarsa~~ őszi tárlatán.

M. 1926. XII. 11.

Kiss Kálmán

"Őszi derú" c. műve

.....

szerepelt a műcsarnoki műtárgysorsoláson.

N.U.936.XII.23.

Kiss Kálmán

Szerepel a műsarnok tél.
Tárlatán

Est 1938 II. 6

MDK

Kiss Kálmán

Budai hegyek, of.

Bolgár kut, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74. sz. 25 l.

MDK

Kiss Kálmán, festő.

Tengeri táj, of.-

Árv. Közl. 1930 jun.3. rk.sz.-54.aukc.-24.l.

Kis Kálmán

Nagybányai kiáll kat. 1912.

82

Csontváz sir III. 71.

— — föltárása III 71, 72.

Kiss Kálmán

Dunapart. olaff

Tm. Bp. 1932.

795. *Kossuth Lajos.*

Mellig látható, de k
haja, bajusza, szemöldö
szakálla sötétbarna, sz
gallérja széles, fekete
megkötve, mellénye kiv
valók, kabátja fekete.

Vászon, méretei 70 : 58
70 K. — Vétetett a gr. K
A megszerzésére vonatkozó
lelt. sznál. — Átvétetett 1895
jegyzék 17. — Az átvételt
8-iki 14895 sz. leirat (159–9

Kifüggesztésére vonatk
retlen festő : Kossuth Lajos,

Kiss Kálmán

---

lásd

2

Bmk 127

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláirása.

yezem:

.....

gy helyettesének
ása.

- Endrényi Imre, Szeged.

Kiss Kálmán

1897/98

Ferkèpzomfoiskèvk

101. Q.

misztikus [illegible] expresszionisztikus felfogással. Formafelfogása, erős szerkesztőérzéke igen közeli vonatkozásba hozzák a kubizmussal is. A berlini Sturm kiállításain tűnt fel. Vaszilij Kandiszkijjel közösen harcias propagatív albumot adtak ki új festői eszméik terjesztésére Der blaue Reiter címmel. Témája nézve munkái túlnyomórészt állatképek. Legismertebbek: Kék lovak, Sárga tehén, Tigris és a farkasok. Szimbolisztikus képei közül: a Pásztorok és a Vízesés. Grafikai munkái közül legértékesebbek a fametszetek. — Irodalom: *Der blaue Reiter*, München, 1909.

MARCANOVA-KÖTÉSEK, *Paolo Marcanova* professzor († 1467) részére készült velencei eredetű bőrkötések, a keleti kézi aranyozás első európai kísérleteinek emlékei. Az aranyozás ezeken csak apró pontokra szorítkozik, melyeket részint az egyes díszítőformák felületeinek betöltésére, részint a díszítmény tagozásának ritmikai hangsúlyozására használtak fel. Hasonló stílusúak a Malatesta-kötések is, ugyanebből az időből, sőt ugyanattól a könyvkötőmestertől.

MARCANTONIO, l. *Raimondi, Marco Antonio.*

MARCHESI (ejtsd: *-kézi*), *Giovlamo*, l. *Cotignola M.* 2.

M. 2. *Pompeo* (1789—1858), olasz szobrász, Canova tanítványa és a klasszicizáló irány híve. Torinóban Szavojai Emánuel Fülöp síremlékét, a milánói S. Carlóban a Nagypénteket, a bécsi Hofburg számára I. Ferenc szobrát, a frankfurti könyvtár számára Goethe ülő alakját, a milánói Békekapu több domborművét és Vénusz Uránia szobrát alkotta.

MARCHIS, *de Giacomo* és *Pantaleone*, 1500 táján felsőolaszországi intarziakészítők voltak, a bolognai S. Petronio és a most a berlini múzeumban levő tiranói stallumok tanusága

1. **Tavaszi ru**
gyapju an
2. **Divatkabát**
szinekben
3. **Jumper-ruh**
szinekben
4. Fiatalos **ta**
ruha . . . .
5. **Elegáns ka**
sonygallér
6. **Angoraruh**
lön boleró

MAGYAR DIVATCSA

VII. RÁKÓCZI-Ú

STUDIO
VÁRKONYI

na
gorából 34.50
tavaszi
. . . . . 59.—
a szép
. . . . . 34.50
vaszi
. . . . . 22.50
bát bár-
ral . . . . 59.—
a kü-
val . . . 39.—

6.

RNOK

T 72-74

Kiss Kálmán

életrajz

irod

Csóbássy 98. l.

Kálló.

A háttérben a hegyek alj
térben pedig a váron innen a

KALO.

alól jobbra: 35.

Rm., mér. a rl. 10.6: 1

Kiss Kálmán:

81. Pista, olajf. --- --- --- --- 250 „

Royalotafela, 28. l.

I. Fr. monogrammista:

Tökéli Imre.

Derékig, kissé jobbra fordultan
ábrázolva. Felirata a talapzat
Emericus Tökeli
jelrese pedig balról: „I Fr."

Rézmetszet
Ltn. 142
Kat. 164-
510-914-

Kiss Kálmán

Nyári c. művének
kitüntető elismerés.

Magyar Hírlap 1934
dec. 16. (A Műcsarnok
jub. kiállításának
díjnyertesei)

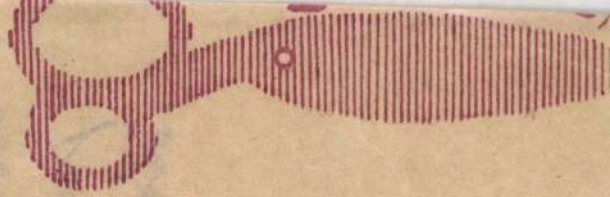

M. KIR. UDV. ÉS K

BUDAPEST, IV., MU

Kiss Kálmán

festő

Műcs. kiál. 1918 tól

Pipics 115-1.

Prunkgefäss des Anton Losonczi. Arbeit des F

A Kolozsvári Toldalagi-Korda

Aussere Ansicht im Hof des Hauses Kolozsvári

1. Magyarvalkó (

2. Hadad: ref. templom szószéke br. Wesselény (Si

3. Vista: ref. templom legénykarzata.

4—5. Kolozsvári: Farkas-utcai ref. te

1. Magyarvalkó)Gegend von

2. David Sipos: Kanzel der

3. Johann Gyulai Asztalos: Empire der

1. Benedikt Kőfaragó: Ornamente von der K

1. Benedikt Kőfaragó: Ornamente von der Kanzel

Kolozsvári Nemzeti Színház. Alfa

Kolozsvár, einstiges National Theater

Kolozsvári unitárius templom homlok

Kolozsvár, einstiges National Theater. Gebaut au

Kiss Kálmán

Szöngyös patak
c. olajf. repr.

(Műcsarnok)

Művész Kurir

1937. I. 24. - 8. l

Kiss Kálmán

Árverési Csarnok aukciós Kat.

32. sz. 1926. ápr.
33. sz. 1926. jún.
34. sz. 1926. okt.
36. sz. 1927 febr.
38. sz. 1927 máj.

Tk. 303

I

601

303. *Lippay Gáspár.* Mellig, kissé jobbra fordult, tojásdad medaillonban. Haja, szemöldöke, szeme, bajusza és körszakálla sötétbarna. Prémkucsmájának bélése és jobb vállára vetett széles prémgallérú mentéje piros, atillája barna. Mentéjén nagy, atilláján pedig apró gombok vannak. Felirata alól: »*Volo Solidum perenne*« és a kép körül: »*Caspar Lippay de Zombor, Comit: Barsiensis Sup: Com: S. C. Rq(ue) M. Cons. Cam: et Camrae ejusd. Hung: Praes: 1649*«.

Vászon, méretei 17·6 : 14·5 cm. — Át. Képt. 151 (3). — Gróf Csáky László ajándéka 1824.

Herb
Kema
Illiad

Állan

I
a bu
Kísér
évre
bonct
elsőso
új, ál
embe

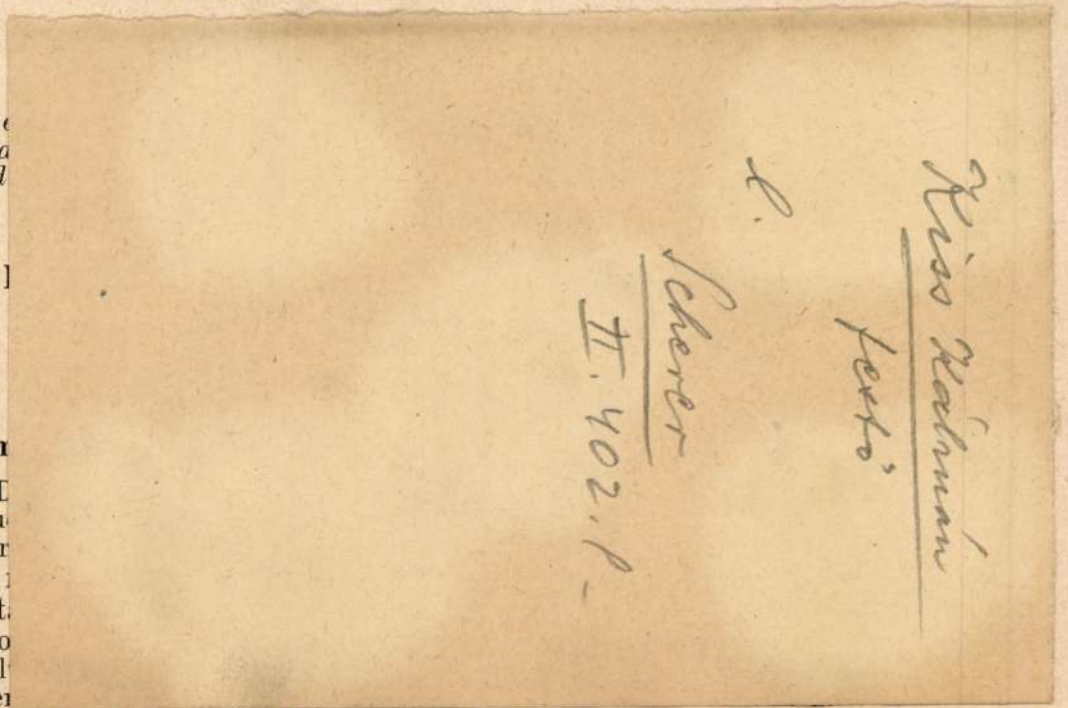

gozatot Roessle professzor felszólítására közölni fogja. E mellett sajtó

szociálpolitikai munkaközösségben és alkalma nyílott a német szociális intézményeket, nevezetesen a biztosítást, munkaközvetítést és munkairányítást, szociális becsületbíráskodást, munkásvédelmi berendezéseket, telepítést, lakásépítést, az anya- és csecsemővédelmet a gyakorlatban is megismernie. Mint a Magyar Nemzeti Diákszövetség megbízottja, állandóan érintkezést tartott a német diákság vezetőivel. A német diákszövetség meghívására résztvett a würzburgi birodalmi diákhéten is. A berlini magyar kolonia két ünnepélyén beszédet tartott.

Dr. Gáll Imre (1909, Irsa, ref.), okleveles mérnök, államtudományi doktor, székesfővárosi mérnök, beosztva a polgármesteri V. közlekedési ügyosztályhoz, ösztöndíjas a második félévben. Tanulmányai szerves kiegészítését képezik azoknak a tanulmányoknak, melyeket Angliában, az 1932—33. tanévben ugyancsak mint magyar állami ösztöndíjas végzett és elsősorban a nagyvárosi közforgalmú közlekedés vizsgálatára terjedtek ki. A charlottenburgi műegyetemen Giese professzor „Nagyvárosi közlekedésügy", Georg Muller professzor „Garázsok és várakozóhelyek" és Wilhelm Müller professzor „Vasúti üzemtan" című előadását hallgatta és feldolgozta a vonatkozó szakirodalmat. Behatóan tanulmányozta a birodalmi főváros közlekedési üzemét, elsősorban annak gyorsvasúti ágazatát. Megtekintette az üzem forgalmi berendezéseit, javítóműhelyeit és egyéb

Kiss Kálmán

Thieme Becker

XX. 387, 388. l.

(Lyka)

Hirlapbizományos
KISKUNHALAS.

Kiss Kálmán

MDK

Edvi Illés Aladár kiállitásának nagy sikere van Haarlemben.

A hollandi kollegák nagyon kedvesek - mondja a müvész. Mendlik Oszkárnál lakik.

Beszélgetés közben emlékezik Kiss Kálmán-ra, kivel közös müterme volt 1900-ban a Palazzo Venezia tornyában.

Edvi Illés Aladár: Levél az Esti Hirlapnak - Haarlemből.

Esti Hirlap, II.évf. 144.sz. 1957.jun.22.szo.
2.oldal

MDK

Kiss Kálmán

Strandon, of.

Árv. Közl. 1929. jun. 4.rk.sz.

24 l.

MDK

Kiss Kálmán

OMKT-díj. Képzőművészet, 1935. 12.o.

Kiss Kálmán

"Kis Szalon" karácsonyi tár-
latán neve szerepelt.

M.930.XII.11.

Kiss Kálmán

"Kis Szalon" decemberi kiállításán képével szerepelt.

NU. 930. XII. 10.

Kiss Kálmán

Szerepel a Műcsarnok téli Sárlatán

Est. Kurir, 1938 II. 9

Kiss Kálmán

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Sejtelmes erdő-je

Magyarság
1930.XII.21.

Kiss Kálmán

Neve Egry visszaemlékezésében említve.

Egry breviárium – Veszprém 1973. 135 p.

Kiss Kálmán

Szerepelt a Művészház Tavaszi tárlatán.

PH. 1931. IV. 25.

Kiss Kálmán, festőm.

MDK

Az említetteken kívül a többi mű a szabad természetből vette tárgyát.

A nyár szineit adta vissza.

? kiállitás. II. terem.
Művészet.1918. 3.l.

MDK

Kiss Kálmán

Tájkép, of.

N.Szal. 1913. tav. 15. 1.

Kiss Kálmán

MDK

Veszprémi öreg füzes

A Séd-pptak füzekkel

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállítás

Kiss Kálmán

MDK

Őszi pompa

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Részlet a Schmidt-parkból

Mücsarnok 1941 Téli kiállitás

Kiss Kálmán

MDK

Ritkulnak a lombok

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

Kiss Kálmán

MDK

Az Ipoly partja Szobnál, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

Kiss Kálmán MDK

Őszi délután a Kuruczlesi uton, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Elhagyott park,

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Kiss Kálmán

Patak Zebegényben, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállítása

Kiss Kálmán MDK

Zebegényi részlet, olf.

Ősz a Svábhegyen, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Kiss Kálmán MDK

Esthangulat Szigetszentmiklóson, olf.

Műcsarnok 1929/3o téli kiállitás

Kiss Kálmán

MDK

A fóti park ősszel, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Kiss Kálmán

Délutáni hangulat a Kuruclesi dülőben

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Kiss Kálmán

MDK

Esti hangulat az Ipoly partján

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállítás

Kiss Kálmán MDK

Perbáli erdőrészlet, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Őszi lombok a budai hegy kben, olf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Kiss Kálmán

Őszi lombok a budai hegyekben, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Halászi tó, olf.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Az Ipoly Szakalnál, olf.

Miccarnok 1927 őszi kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Tatai parkrészlet

Mücsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MKK

Kiss Kálmán

MDK

Őszi hangulat a budai hegyekben

MKcsarnok1926 Angol-magyar kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Őszi szinek a budai hegyekben, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Olaszországi emlékeimből, olf.

Mücsarnok 1926 téli kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Erdőrészlet, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Szunyogszigeti Dunapart, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Dunapart, olf.

Mücsarnok 1926 őszi kiállitás

MDK

Kiss Kiálmán MDK

Részlet az Esterházy-parkból, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Kiss Kiálmán MDK

Parkrészlet Tóvárosban, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Kiss Kálmán

MDK

Patak Szigliget alatt

Műcsarnok 1924 őszi tárlat

Kiss Kálmán MDK

Délelőtti hangulat

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Klas Kalmén MDK

Delaktighet bevarad

Millesimok 1957 tavasat tärlat

Kiss Kálmán MDK

Őszi napsütés a budai hegyek között, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Kiss Kálmán

festő

koll. kiáll.

lásd

A Vita Művész-
társaság első ki-
állítása. Nemzeti
Szalon 1923. szept.

MEGHIAQ

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

tovább ~~Antal Sándor~~

~~Balogh Sándor~~

Kiss Kálmán

Mátrai Vilmos

Mirkva Halász János

Petrányi Miklós

Schmidt Eszter

Tscheik Ernő

l. csoport kidt

Nemzeti Szalon

1922. szept

Fidji szigetcsoport VIII. 177

Kiss Kálmán

MDK

Erdei kastély

Műcsarnok 1924 őszi tárlat

Kiss Kálmán MDK

Részlet a tatai esterházy-parkból, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállítás

Kiss Kálmán

MDK

Részlet a tatai Esterházy-parkból

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Kiss Kálmán, festőm. MDK

406. Aranylelkek.

414. Szeptember vége.

Olf.-k,vízf.-k,szobrművek és plakettek.
Képszőm.Társ. 1927-28 téli tárl. Kat. 22.l.

Kiss Kálmán MDK

Csendes délután a faluvégen

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Kiss Kálmán MDK

Késő ősz a budai hegyekben

Mücsarnok 1925 tavaszi tárlat

MDK

Kiss Kálmán

Őszi délután a Kuruczlesi úton.

Műcsarnok, 1930/31. jub.kiáll. 27.lap

Kiss Kálmán MDK

Az Ipoly Szakalnál, repr.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Esti hangulat a halászi tavon, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Szeptember vége, olf.

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Aranylombok, olf.

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Patak, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

MDK

Kiss Kálmán MIK

Téli tájkép, olf.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Kiss Kálmán

· Művével résztvett a kiállitáson.

KmTárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 27.lap

MDK

Kiss Kálmán, festöm.

perbáli erdörészlet.

Képzöm.Társ.tav.kiáll.1929. Kat.26.1.

Kiss Kálmán

MDK

Szent család menekülése, olf.

Mücsarnok 1920-21 téli kiállitás

MDK

Kiss Kálmán

Táj- és hangulatképeket állitott ki a Műcsarnokban.

Művészet, 1918. 53-54.l.

Miss Kellman

Kiss Kálmán

Elhagyott kikötő a Duna mentén, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Kiss Kálmán MDK

Esti hangulat, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

MDK

Kiss Kálmán

Csendes délután a faluvégen, ofl

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 23. l.

MDK

Kiss Kálmán

Késő ősz a budai hegyekben, of.

Tav. kiáll. Műcs. 1925. máj. 23 l.

MDK

Kiss Kálmán festő

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 35.l.

MDK

Kiss Kálmán

Délelőtti hangulat, of.

Tav. kiáll. Mücsarnok 1925. máj.

16. 1.

Kiss Kálmán MDK

Szeptemberi hangulat

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Kiss Kálmán

MDK

Őszi délután

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Kiss Kálmán

MDK

Részlet az Esterházy parkból

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Kiss Kálmán

MDK

Parkrészlet Tóvárosban

Miccsarnok 1926. Őszi kiállítás

MDK

Kiss Kálmán

Esti hangulat

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

MDK

Kiss Kálmán

Golgota

Műcsarnok 1938 Szent István kiállítás

Kiss Kálmán MDK

Dunaág, olf.

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Délutáni napsugár, olf.

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Őszi hangulat a Darányi-kertben, olf.

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

Kiss Kálmán

Szunyogszigeti részlet, olf.

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállítás

Kiss Kálmán

Délelőtti hangulat, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 16 1.

Kiss Kálmán

Esti hangulat, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 14 l.

Kiss Kálmán

Késő ősz ab budai hegyekben, olaj

Csendes délután a faluvégen, "

O.M.K.T. 1925. május. 23 1.

Kiss Kálmán

Szunyogszigeti részlet

Duna-ág Ercsinél

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április,
19-20/1.

MDK

Kiss Ármán

Ritkulna a lombok

KMTárs kiáll. 1941. dec, Műcs. 12. 1.

MDK

Kiss Kálmán

Őszi pompa

KMTárs kiáll. 1941. dec, Mücs. 12. l.

MDK

Kiss Kálmán

Őszi hangulat a budai hegyekben, of.

Angol-magyar kiáll. Wien, 1926. máj.

37. l.

MDK

Kiss Kálmán

Gödi részlet, of.

Téli Kiállitás. 1935. nov.-dec. 7.l.
Mücs.

MDK

Kiss Kálmán, festö

392. Borongás. T Olf.

Bp.Mücs.-OMKE. Nemz.Képzömüv.Kiáll. 1934.ápr.29.-
Kat. 17.1. jun.17

MDK

Kiss Kálmán

Esti hangulat.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 25.l.
Mücs.

Miss Haines

Best Regards.

MDK

Kiss Kálmán, festö

Délelötti hangulat.

OMKT-Mücs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt.kiáll. 1925 máj.-jun.
Kat. 16.1.

MDK

Kiss Kálmán, festö

Késö ösz a budai hegyekben. Of.
Csendes délután a faluvégen. "

MIKT-Mücs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt. kiáll. 1925 máj.-jun
Kat. 23.1.

MDK

Kiss Kálmán

Tatai parkrészlet, of.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 36. l.

SZÍNHÁZ

Színház régi épület ében (VII. ker. Izabella tér 2.) játszik

havi műsora **Katona József Színház**

tum	Darab címe	Bérlet	Kezdés időpontja
én	BARBARA ÖRNAGY	Bartos	

MDK

Kiss Kálmán, festö

Patakmeder.
Utolsó levelek.
Voloscai bárka.
Visegrádi részlet.

KMTárs. Téli tárlat. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Bp.Mücsarnok. Kat./0.1.

MDK

Kiss Kálmán, festö

Elhagyott kikötö a Duna mentén. Olf.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Műcs. Kat. 36.1.

MDK

Kiss Kâmán festő

KMTárs őszi tárl. 1938.nov. Mücs. 35 l.

Kiss Kálmán

Lombos utcarészlet, of.

A Jánoshegy környékéről, of.

[illegible] rajztanárok c. egyesülete kiáll. N. Csal.
1922. máj.
14 l.

lezésével kapcsolatban kérjük,
ára igényt tart, jelentse be
non 182-850 számon Csicsmann

Klubvezetőség

MDK

Kiss Kálmán

Kilátás a Balatonra

Horthy jub. kiáll. MÜcs. 1939. dec.

18. 1.

Kiss Kálmán MDK

Erdőrészlet a Szunyok-szigetről, olf.

Műcsarnok 1934 Téli kiállitás

MNK

Kiss Kálmán

MDK

Borongás, olf.

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

MDK

Kiss Kálmán

Erzbach Heiflaunál

KmTárs. 1938. őszi tárlat, 29 l.

bizonyitására felhozza
got mutató tipusok ugy
landban ..., s megjele
ábrázolásokon is."[73]
sár hazai eredetének k
és ha vannak is bizony
kell fogadnunk, hogy a
sok feltétlen nyugati
vagy azonosság kérdésé
rán. Folytassuk vizsgá
ken kivül hol találjuk

A szomszédos Au
csak láttuk, hogy Jugo
gyes vidékein szintén

Kiss Kálmán

MDK

Nagypéntek

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállítás

Kiss Kálmán MDK

Délelőtti hangulat Gödön, olf.

Műcsarnok 1934 Téli kiállitás

Kisa Kálmán

Délelőtti hangulat Gödön, olt.

Kiss Kálmán MDK

Borongás a Dunán, olf.

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Őszi verőfény, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Dunapart, olf.

Mücsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti anyagából rendezett kiállitás

Kiss Kálmán

MDK

Gyöngyös patak

Műcsarnok 1937 Téli kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Bujdosó patak Kőszegen

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Klee Kalmán MDK

Budapest park Kőszegen

Május 1937 Téli kiállítás

Kiss Kálmán

MDK

Gödi részlet, olf.

Műcsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Kiss Kálmán MDK

Őszi derü a budai hegyekben

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Kiss Kálmán

MDK

Őszi szinek

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Kiss Kálmán

MDK

Erzbach Heiflaunál

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

Kiss Kálmán

MDK

Őszi délután

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Kiss Kálmán

MDK

Patakmeder

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Kiss Kálmán

MDK

Voloscai bárka

Visegrádi részlet

Utolsó levelek

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Kiss Kálmán

Kilátás a Balatonra

Műcsarnok 1939 dec-1940 január

MDK

Kiss Kálmán,

a N.Sz.által rend. 63 csop.kiáll. egyik-másikán szepelt müveivel. 1922.

A Nemz. Szal.400-ik jub.és a KEVE XX-ik kiáll.-a. 1929.febr.

Kiss Kálmán festőművész

Vizpart

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.

Kiss Kálmán

MDK

Késő ősz a budai hegyekben, olf.
Csendes délután a faluvégen, olf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Szent Család menekülése, olf.

Mücsarnok 192o. 1921. Téli kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Nyár

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi Kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Vizpart

Miecsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

MDK

Kiss Kálmán, festöm.

Öszi hangulat a Darányi-kertben. ?

Délutáni napsugár. ? 19.1.

Mücs.-OMKT 1931-32. évi téli kiáll. dec.2c.-jan.17.Kat.
18.1 és 19.1.

MDK

Kiss Kálmán

Nyár c. müvéért a Benkő Kálm.dij kitünt.elismerését kapta

Kiadták a Mücsarnok jub.kiáll.dijait. Nemzeti Ujság. 1934. dec.16.

Kiss Kálmán festőművész

Nyár

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok. 1934.

MDK.

Kiss Kálmán festőművész:

"Leválhullás" olajfestmény /:kép:/

Ősz a müvészetben, Bpest. 1941.

MDK.

Kiss Kálmán festőművész:

"1939.október" olajfestmény /:kép:/

Ősz a művészetben, Bpest. 1941.

MDK

Kiss Kálmán

Képzőművészet 1928. II.évf. 6.sz.

11. l.

Kiss Kálmán

MDK

Délelőtti hangulat, olf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Kiss Kálmán MDK

Őszi derő a budai hegyekben.

Műcsarnok 1936. máj.-jun. Jub. kiáll.

Kiss Kálmán

MDK

Őszi szinek

Műcsarnok 1936. máj.-jun. Jub. kiáll.

Kiss Kálmán

MDK

Esti hangulat, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

MDK

Kiss Kálmán

Részlet a tatai Esterházy-parkból, of.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 23. l.

ÁBRAHÁMFALVA - ABRAHAMOV

Álló szobo

Kassa, Muzeum

Madonna . . . . .

Átfestve. A Mária
feje és két keze uj kieg

Irodalom: Spirko,
Spisi I. Spisská Kapitul
old., lo. kép. - Schürer
Sourek 1939, 25. - Wagne

Álló szobo

MDK

Kiss Kálmán -

Részlet a Schmidt-parkból

KMTárs kiáll. 1941. dec. Műcs. 13.1.

Kiss Kálmán
festő

Esti hangulat c.
olaj . rep.
(Műcsarnok, tavaszi tárl.)
Tavasz a művészetben
(Nyest. 1940. 20. l.

Kiss Kálmán, festő; szül. 1878 júl. 18-án Kalocsán.

Kiss Kálmán

festő

a gyulai művész-
kolónia tagja volt
az 1930-as években

lásd

Scherer

II. 402. l.

RÉVAI
LEXIKON
SZERKESZTŐSÉGE
V., VADÁSZ-UTCA 16
Tel.: 124-340, 124-349, 121-981

Mészáros Gyula a Müen
úrnak

Tisztelettel kérjük, hogy RÉVAI KÉ
kedjék rövid életrajzát és működés
tékban és kézirati lapon megküld
Lexikon terjedelme korlátozott, tis
A főbb adatok, amelyek a lexikon
adat, a működési kör rövid és

MDK

Kiss Kálmán, Bp.

Pályázatok tervkészitésre. Kossuth-szob.pályázata. Vállalkozók Közl. 1908. márc. 4. 6.l.

Kiss Kálmán

festő, szül 1878 Kalocsa.
Absolvierte seine Kunststu-
dien in München, Nagybá-
nya und in Rom an der Scuola
Libera. Die ungar. Kunstkritik
beurteilt seine Schöpfungen
sehr günstig.

Knöck. II. Zi. l.

Schuttáka József, aljegyző IV. 128.

Kún

K. 14. *Kálmán*, festő, * Kalocsa 1878 júl. 18. Budapesten, Münchenben, Nagybányán és Rómában tanult. Táj-, csendélet- és figurális képeivel 1902 óta szerepel a bpesti tárlatokon. 1922. és 1923. kollektív kiállítása volt a Nemz. Szalónban. Lágymányosi részlet és Margitszigeti részlet c. képei a Székesfővárosi Múzeumban vannak.

E. G. I. 566 l

Eine Flucht nach Aegypten, vor der heiligen Jungfrau gehen drei Engel. — 1815: VIII. 19. *D. Teniers d. J.:* Eine Flucht nach Aegypten, vor der heiligen Jungfrau gehen drei Engel. — 1835: III. 24. *D. Teniers:* Die Flucht nach Aegypten. — 1844: III. 25. *D. Teniers d. J.:* Flucht nach Aegypten. — 1865, 1866, 1867, 1869: X. 5. *D. Teniers:* Egyptomba menekvés.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: X. 5. *D. Teniers:* Egyptomba menekvés. — 1873: X. 5. *Fr. Wouters:* Flucht nach Aegypten. — 1876, 1878, 1879: XII. 414. *Fr. Wouters:* Az Egyptomba futás. — 1881: 464. *Fr. Wouters:* A szent család Egyptomba menekül. — 1888: XVII. 589. *J. D. Teniers II.:* A szent család menekvése Egyptomba. — 1896, 1897: XVII. 589. *D. Teniers II.:* Jézus szülei visszatérnek Egyptomból. — 1897: XVII. 589. *D. Teniers II.:* Die Eltern von Jesus kehren von Egypten zurück. — 1898: XVII. 589. *D. Teniers II.:* Les parents de Jésus-Christ reviennent d'Egypte. — 1901, 1904: XVII. 589. *D. Teniers II.:* Jézussal szülei visszatérnek Egyptomból.

Kiss Kálmán

festő.

Arv. Csanak (1925 máj)

29. anke.

Bakonybéli nagy

kid. Fürdőtárand

of.

866

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Tüzér, Abauj Torn. m.	vártemplom rom részlete

Kiss Kálmán

festő

lásd

Arv. Csarnok (1925.
febr.) 27. aukc.
78-82. sz

4530

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Ercsi, Fejér vm,	Róm. hat. pléb. templ. belseje, Nep. Szt. János emlék,

Kiss Kálmán

Arv. Garnok.

(1925. apr.) 28. aukc.

90 - 92. tt.

1375

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Érdliget,	Ó-templom neu-télye és a kerek-telőmedencre

Kiss Kálmán

Művével szerepel a Műcsarnok
Téli Tárlatán.

P. H. 929. XII. 24.

Kiss Kálmán festő

Budapesti Szemle CXCII.
1923. 236-240. o. D.: Ujabb
műkiállítások

Kiállítások

Nemzeti Szalon. Kiss Kálmán kiállítása 1923.

Budapesti Szemle CXCII. 1923. 236-240. o. D.: Ujabb műkiállítások

Kis Kálmán festö.

Népszava. 1923. IX. 18. 5. l.

Kiss Kálmán festő

Pesti Hirlap. 1923. szept. 8.7

a „Vita" művésztársaság első kiállítása

a Nemzeti Szalonban

Kiss Kálmán

Műcsarnok festő Bjgst

1916–17 téli kiáll. 203.
1917 tav. kiáll. 131
1918. tav. kiáll. 75
1918–19. téli kiáll.
1920–21. téli kiáll. 516
1923. tav. kiáll. 501
1924. tav. kiáll 531
1924. őszi kiáll 73, 83, 259
1925. tav. kiáll. 183, 353, 355
1926. őszi kiáll 294, 380, 383
1926. téli kiáll. 124, 374, 379, 403
1927. tav. kiáll. 53, 59
1927. őszi kiáll. 18, 36.
1927/28. téli kiáll 406, 414.
1928. tav. kiáll. 372
Orlay u. 2/6

1928/29. téli kiáll. 432, 434
1929. tav. kiáll. 442

Szabócréh, beszterczebányai, halotti tartója

III. 222.

Kiss Kálmán

Koll Gráll –

Nemzeti Szalon

1922. szept

Itália V 252.

g, könyvtári maradvány 1908.-ról

h, régiségtári " "

i, néprajzitári " "

j, természetrajzi " "

k, rendkiviili segély" "

Maradványok az 1909. év végén

a, a könyvtárnál.....

b, a régiségtárnál.....

c, a néprajzitárnál.....

d, a természetrajzitárnál.....

e, rendkiviili segélyből.....

Az intézet /egyesület/ vagyon

1., Alapitványi törzsvagyon

2., Alapitványi jelleggel n

Kiss Kálmán

szül. Kalocsa 1878 júl. 18.

Rk. Okl. tanító

1897/98 I. I. é. növendék

Margitay Ernő V. 197.

Kiss Kálmán

1901/2. téli kiáll.
Nemzeti Szalon.

Este, olajf. 400 Kor

Dél, olajf 400 Kor.

Szarvasi népkut. V. 61.

Kiss Kálmán

1905. karácsonyi

kiáll. Nemzeti Szalónban

Gendélet, olaff. 210 k

Lengyelország V. 165.

Kiss Kálmán

festő

1903. tav. Kir. Nemzeti Szalonban

Tanulmányfej, olajf. 12o. k.

Kiss Kálmán

1910. dec. kiáll. Nemzeti Szalon
Patakpart, olaff. 80.–
Rákospatak, olaff. 90.–

1913. ápr.-máj. kiáll. n. o.
Tájkép (Sugovica), olaff. 350.–

1915. dec. kiáll. n. o.
Velencei részlet, olaff. 150.–
Tájkép, olaff. 250.–

Igazságügyi palota, párisi III. 51.

Kiss Kálmán

1922. máj. MROE

kiáll. Nemzeti Szalonban

Lombos utrészlet, olaff. 7000.–

A Jánoshegy környékéről, olaff. 1000.–

1922. szept. kollektív

kiáll. Nemzeti Szalonban

életrajz nélkül.

1923. szept. kollektív., Vita Művésztársaság

kiáll. Nemzeti Szalonban

életrajz nélkül

Walkhan, Hansz l. Wolkhan János.

KISS KÁLMÁN: AZ IPOLY SZAKALNÁL

UDVARY GÉZA : ROUGE

Kiss Kálmán

Dunapart.

1932 tőv új szerzem. kiáll Mücsarnok

Kiss Kálmán

festő Bpest.

KMTÁRS művcsoptok
1931. feb-márc. kiáll.

VII. 16, 18, 19.

1931. tav. tárl. 275.
1931/32. téli tárl. 272, 294.
1932. tav. tárl. 290, 292
1932/33. téli tárl. 313, 317

Kiss Kálmán festő

Orlay-utca 2/b. Műcsarnok

1930. tav. kiáll. 29, 33.

1930/31. jub. kiáll. 479. 605

1934. téli kiáll. 50, 244.

1934. nemz. képzm. kiáll. 392.

Doucet - gyűjtemény anyagából

VI. 213

Kiss Kálmán

Kiáll.

Nemzeti Salon

1922. Sept.

Fov. Sept.

MDK

1/.

Kiss Kálmán, festöm.

686. Strandon. J.l.j. Olf.
687. Budai hegyvidék összel. Olf.J.l.j.
688. Tabáni utcarész let. J.l.b. Olf.
689. Esti sugarak a budai hegyekben. Olf. J.l.b.

Árverési Közlöny.1929.ápr.3.rk.sz. 31.l.

2/. Kiss Kálmán festőm.

69o.	Tabáni részlet.	J.l.j.	Olf.
69l.	Őszi szinek.	J.l.b.	Olf.
69q.	F alu szélén.	J.l.b.	Olf.

Árverési Közlöny.1929.ápr. 3.rk.sz. 31.l.

Kiss Kálmán

Szerepelt a Műkesarnak Tavasi tárlatán.

PH 1930. III. 19.

Kiss Kálmán

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

M. 1930. III. 15.

Kiss Kálmán

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

EK 1930. III. 15.

Kiss Kálmán

Műcsarnok téli kiállításán "A fóti park ősszel" c. nagy színes vászna szerepelt.

PH. 929. XII. 24.

Kiss Kálmán

Műcsarnok téli tárlatának sorolá-
sán "A fóti park ősszel" c. műve
szerepelt.

PH. 929. XII. 22.

Kiss Kálmán

Műcsarnok téli tárlatán tájképe szerepelt

M.929.XII.22.

Kiss Kálmán

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat téli kiállításán szerepel.

EK. 929. XII. 22.

KISS KÁLMÁN

Bujdosó patak Kőszegen.
Gyöngyös patak.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

MDK

Kiss Kálmán

Esti hangulat, of.,repr.

Tavasz a müvészetben. Bpest 194o. 2o.l.

XXXXXX MDK

Kiss Kálmán, festőm.

jó képekkel szerepel.

/gy./: A Műcsarnok téli tárlata.
Képzőművészet. 1929. 16.sz. 25-28.l.

INDEX BOX

MDK

Kiss Kálmán

Művészet 1918. 3.1.

MDK

Kiss Kálmán

Müvész Kurir. 1938. 4. sz. 50.l.

MDK

Kiss Kálmán

Képzőművészet 1929. 16. sz. 27.l.

MDK

Kiss Kálmán

A Képzőm.Társ. fennállásának nyolcvanéves jubileuma alkalmából kiállitást rend. a Műcsarnokban. Művei a kiállitáson.

Lazáni Abonyi Ernő: A Képzőm.Társ.jub.kiáll.

Magyarság, 1941. márc.2. 13.l.

MDK

Kiss Kálmán

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 70.l.

MDK

Kiss Kálmán

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

Kiss Kálmán.

Müveiből kiállitást rendezett a Nemzeti Szalon 1922-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Kiss Kálmán

Voloscai bárka, c. műve. Repr. (Műcsarnok, téli tárlat.)

Művész Kurir, 1938. 1-2.sz. 12.1.

MDK

Kiss Kalmán

Levélhullás, c. olajfestménye. Repr.
1939.október, c. " "

Ősz a művészetben (Bpest, 1941.)

MDK

Kiss Kálmán

Képzőművészet 1935. 7.1.

Kiss Kálmán

MDK

Művészet 1917. 4.l.

MDK

Kiss Kálmán

Nyár c. müve a Benkő K. dij kitüntető elismerését kapta

Műcsarnok jub.kiáll. dijnyertesei. Magyar Hirlap. 1934. dec. 16. 11.l.

MDK

Kiss Kálmán
művei:

Őszi derű a budai hegyekben.
Őszi szinek.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója. 1936.máj-jun. 36.1.

MDK

Kiss Kálmán, festöm.

Tengeri táj. Olf. 50x35. J.l.j.

Árv.Közl. 1930. 4.rk.sz.55.szám. Kat. 26.1.

Kiss Kálmán

Szerepel a Műsarnok téli tárlatán

Magyarság 1937 I. 23

Kiss Kálmán
Istőmű vár

Tavaszi kiállítás – Műcsarnokban – képével szerepel

Esti Kurir
1929 II.3

Kiss Kálmán.

A Műcsarnok téli tárlatán két képét-melyeken budai részletek szerepelnek-látjuk. (mulítve.)

Magyarság, 1928. dec. 16.

Kiss Kálmán.

A Műcsarnok téli tárlatán
őszi budai tájrészleteket ábrázoló
képei szerepeltek. (említve)

Pesti Hirlap, 1928. dec. 19.

MDK

Kiss Kálmán

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

KISS Kálmán festő

MN 1995. dec. 16

KISS KÁLMÁN festményeinek kiállítása december 18-tól január 6-ig, hétfő reggel nyolctól este hatig, kedd–szerda–csütörtök délután négyig, pénteken fél kettőig látogatható a XII. Kerületi Polgármesteri Hivatal folyosógalériájában (Böszörményi u. 23–25. I. emelet)

Veszprém, 1995. november 13.

Üdvözlettel

M

CÍM: 8200 Veszprém, Komakút tér 3.
TELEFON: (88) 424-011, 424-259 INF
SZÁMLAVEZETŐ: Veszpré

Kiss Károly

Kiállít Aradon (1921)

Nagybányán dolgozott a 40-es években

Kishoutky Zsolt – Murádin Jenő: Nagy Oszkár, Nagybánya Könyvek 2. Miskolc, 1993, 17, 42.

M.Kiss Katalin

M.Kiss Katalin, Keszthely, Balatoni Muzeum, 1992. junius 28-augusztus 20. Bp. k.n., 1992 [6] p., ill.

Hely és év: postabélyegző.
OSzK Kézirattár Fond 253/174. 2. sz. Megj.: Fülep–Elek lev. 43
Kézirás, rongált.
Címzés: Monsieur Elek Artur Ungeria Budapest I. Mátray utca

[1] A levelezőlap nem maradt fenn.
[2] Elek az Újság c. napilap munkatársa volt, feltehetőleg lapjáb Az Újságba.
[3] Utalás a L'Ungheria c. lapra. Ld. 339/1.
[4] A cikk a L'Ungheria 1920. I. évf. 4. sz.-ban jelent meg a „Co Apponyi. La „voce dell' Ungheria a Parigi" címmel, Un dep következő hetekben nem található az itt említett témával kap
[5] Eckhardt Tibor (1888–1972) politikus, ügyvéd. 1919 őszétől gyeinek vezetője, 1922-től képviselő. 1930-ban a Független Ki között elnöke. 1940-től haláláig az Egyesült Államokban élt.
[6] FL ez alkalommal feleségével együtt volt Rómában.
[7] Nem tudni, mely Venusról kért Elek fényképet.

342. GESZTESSY – FÜLEP LA

Kedves Lajos!

Tibornál[1] láttam az Ungheria[2] negyedik számát. E nően dolgozol. Nagyon szeretném tudni, hogy leguto met megkaptad-e?,[3] amelyben az itteni politikai helyz tatlak. A magyar sajtó és az egész magyar közvélemé nyem szerint jogosulatlanul sokat) vár Olaszországtól, ezt a várakozást kielégítsétek. N.[emes] gróf[4] most sürgönyöket és minden lehető alkalommal újságot is

Kiss Kálmán szül. Kalocsán.
1878. julius 17. Tanult. Budapest
München, Nagybányán, Rómában
Tanítói okl.

Sajátkezű írása.
Közölte velem
1950. nov. 27.

Kiss Kálmán
festő

BUDAPEST
934 NOV. -7 7
Sa 62 Sa

BUDAPEST
934 NOV. -6 24
Ah 7 Ah

M. GYAKORSZÁG

K199 Kálmán festő

1994

HÍREK

Barna András és **Kiss Kálmán** festményeinek tárlatát április 8-án a Vetés Galériában, **Daraban János** kiállítását április 10-én a Stefánia Galériában, **Tiszttartó Edith** tárlatát április 17-én Szokolyán Geröly Tibor nyitotta meg.

Az egész szöveget is
billentyűt lenyomva
lenyomnunk. Ekkor
kivilágosodik: az egés

A bejelölt szövegen a for
lenyomva tartjuk az **ALT** bil
másikat. A lehetőségek a köv

Meghívó

Az **EL KALÁSZI GALÉRIA** és a **XÉNIA KÖNYVKIADÓ**
szeretettel meghívja Önt, családját, barátait és ismerőseit

KISS KÁLMÁN

és

PAPP S. GÁBOR

festőművészek

Budapest III. kerület, Dereglye u. 1. sz. alatt nyíló kiállításának megnyitó ünnepségére
1994. november 4-én (péntek) 17-órára

A kiállítást megnyitja: **SOÓS KLÁRA** okl. művészettörténész, művészeti író

Közreműködik: **DR. ZENTAI LÁSZLÓ** költő

A tárlat megtekinthető november 18-ig (szombat, vasárnap kivételével)
naponta 9–15 óra között

A festmények a helyszínen megvásárolhatók

A kiállítás védnökei: **DR. HRICSOVINYI ISTVÁN** ügyvéd és
DR. KESZTYŰS FERENC háromszoros nemzetközi ezüstérmes grafikus- és festőművész,
a Független Magyar Szalon Képzőművészeti Egyesület főtitkára

Földkiárusítás zsebszerződésekkel?

Hazánkban 1994 óta rendelet tiltja, hogy jogi személyek földet vásárolhassanak az országban. Ezt úgynevezett zsebszerződésekkel játszották ki az elmúlt években. Egyes becslések szerint szántóföldjeink 10 százaléka külföldi kézbe került, de a nyugati országrészekben az arány elérheti a 20-30 százalékot is. Ezekről a zsebszerződésekről, illetve a kormány földtörvénytervezetéről szól a Duna Televízió Szulyovszky Csaba szerkesztette Heti hírmondó című műsora, amelyet vasárnap 18 órakor láthatnak a tévénézők.

Kiss Kálmán képei

Kiss Kálmán festőművész alkotásaiból nyílik kiállítás a Sissi Galériában (Magyar Honvédség Művelődési Háza, XIV. ker., Stefánia u. 34–36.). Az augusztus 24-ig látogatható tárlatot Vojvoda György galériavezető és Kesztűs Ferenc festőművész nyitja meg 11-én, hétfőn 17 órakor.

Zagyvarékas 650 éve

Zagyvarékas Község Önkormányzata kétnapos rendezvénysorozattal ünnepli meg a település 650. születésnapját augusztus 19-én és 20-án. A rendezvény programjai a következők: Serfőző Simon Át az időn című eseményjátékának szabadtéri bemutatója (19-én 20 órától a templom előtt); térzene mazsorettbemutatóval (20-án 9 órától a Szabadság téren); Keszthelyi Ferenc megyéspüspök szentmiséje (20-án 10 órától a Szent Imre-templomban); zászlószentelés, címeráldás, emlékműavatás.

Írótábor Szatmárcsekén

Irodalmi társaságok, írókörök tagjainak részvételével négynapos írótábor és konferencia kezdődött tegnap Szatmárcsekén. Az ország minden részéből csaknem százan érkeztek a szabolcsi településre. A konferencián megbeszélik az irodalmi társaságok és csoportok munkáját, köteteket mutatnak be, előadásokat hallgatnak irodalomról, verstani kérdésekről.

Kiállítás Egerben

Tegnap nyílt meg Dániel Mária festőművész kiállítása a Heves megyei Művelődési Központ Kis Galériájában. Az egri tárlaton mintegy negyven alkotást láthatnak a látogatók. Ezek többsége olajfestmény, akad közöttük vászon és bőr kombináció is. A kiállítás augusztus 16-ig tekinthető meg a művelődési központ galériájában.

XII. Alföldi tájak, emberek országos fotópályázat

Törökszentmiklós, 1997

Rendező szervek: Törökszentmiklós város Önkormányzata, Városi Művelődési Központ.

Pályázati feltételek: a pályázaton részt vehet minden hivatásos és amatőr fotós, aki a pályázat feltételeit elfogadja.

A pályázatra beküldhető minden olyan fotó, amelynek témája a következő:
– az alföldi ember és környezete (városok, falvak, tanyák, létesítmények, gazdasági élet);
– az Alföld különböző évszakokban;
– élet az alföldi folyók mentén, jellegzetes alföldi tájak;
– speciális mesterségek;
– alföldi népművészet, hagyományok, szokások;
– alföldi születésű vagy itt élő híresség ek;
– az Alföld fejlődése, alföldi városok, üzemek;
– lovakról;
– az ember és a ló.

Pályázni lehet maximálisan 5 db fekete-fehér vagy színes képpel. Egy kép helyett beküldhető egy maximum 5 képből álló sorozat, amely egy képnek számít. A sorozatot a zsűrinek jogában áll megbontani. A fekete-fehér képek hosszabbik oldala legalább 40 cm, a színes képek hosszabbik oldala legalább 24 cm legyen.

A pályamunkák beérkezési határideje: 1997. szeptember 20.

A képek hátoldalán a nevezési lappal egyezően fel kell tüntetni:
– a képek sorszámát;
– a képek címét;
– a szerző nevét és pontos címét.

A képeket a következő címre kell beküldeni: Városi Művelődési Központ, 5200 Törökszentmiklós, Kossuth út 135. (Ugyanitt igényelhető nevezési lap is.)

A beérkezett képeket a Városi Művelődési Központ által felkért zsűri bírálja el. A legjobb kollekciót beküldő szerzők között összesen 4 db emlékplakett – Balla István bőrész alkotása –, 1 db kisplasztika, 1 db emlékplakett – Pató Róza törökszentmiklósi születésű szobrászművész alkotása – kerül átadásra, illetve egyéb különdíjak. A zsűrinek joga van a díjakat megosztani, illetve visszatartani. A zsűri értékelése alapján legjobbnak ítélt alkotások részt vesznek a Városi Művelődési Központban 1997. október 23-án 11 órakor nyíló kiállításon. Minden kiállított kép szerzője meghívást kap a kiállítás megnyitására. A képeket a legnagyobb gondossággal kezeljük, de a szállítás közben bekövetkezett sérülésekért vagy elvesztéséért felelősséget nem vállalunk. A szerzők a képek beküldésével alávetik magukat a pályázati feltételeknek.

hogy nálunk sem az foglalkoztatja napjainkban a községek költségvetésének összeállítóit, hogy miként hívjanak meg egy kárpátaljai kamarazenekart. Ritkán jelenik meg egy-egy költségvetésben olyan tétel, amelyből valamelyik határon túli együttes fellépését, tartózkodását fedeznék. Az önkormányzatok örülnek, ha nem kell bezárni a könyvtárat, ha sikerül megtartani a mozit. Ez még a tehetősebb Balaton-parti településeken is gondot jelent.

A Divertimento zenekar szárszói, tihanyi, keszthelyi fellépése egy 56-ban Bécsbe szakadt szárszói fogorvosnő, *Póczik Éva* érdeme. Négy esztendővel ezelőtt az Ausztriai Magyarok Egyesületének képviseletében Kárpátalján járt a doktornő, s akkor hallotta először a zenekart. Azon nyomban meg is hívta az együttest Magyarországra, pontosabban Balatonszárszóra, ám ezt *Boleszlavszky Tibor* karnagy nem vette túl komolyan. Több évtizedes fennállásuk óta ugyanis kaptak már elég ígéretet, meghívást, de ezekből jobbára semmi nem lett. Csakhogy *Póczik Éva* valóban küldte a meghívót, s három esztendővel ezelőtt már a történelmi jelentőségű szárszói templomban lépett fel a Divertimento. Igaz, ehhez hozzájárult a helyi művelődési ház lelkes népművelője, *Dancsecs Klára* is, aki a fellépést megszervezte. Keszthelyig nem ért el a keze, ott először csak a könyvtár kistermét ajánlották fel a Divertimentónak. De amint meghallották őket muzsinek, ismerőseiknek, ígérve... hetségeknek. Így a harmincöt fős ungvári zenekar a szülei balatonszárszói nyaralójában és a környező házakban lakik – akad tehát még ma is olyan szárszói, aki nem márkáért adja ki szobáját. A reggelit, vacsorát, ebédet pedig maga főzi, unokahúga, *Édua* közreműködésével, aki ilyenkor szabadságot vesz ki – harmincöt embernek. Aludni legfeljebb felváltva tudnak egy-egy órát, s folytatják a főzést, a mosogatást. Legjobb étel mindig csirke-farhátból készül... Nem Herendi, Zsolnai, de még csak nem is Alföldi porcelánba, hanem műanyag tányérba kapják a vacsorát a zenészek. S hálát adnak a sorsnak, hogy főszezonban itt zenélhetnek a magyar tenger partján ennek a fura hölgynek a jóvoltából.

Póczik Éva ilyenkor él, hiszen akkor boldog, ha boldog emberekkel van körülvéve. Egy dolog azonban elszomorítja. Jövőre nyugdíjba megy, s mivel nyugdíjból már nem győzi finanszírozni a zenekar utazását, elmaradnak a csodálatos koncertek.

Befejezésül azért megemlítünk még néhány érdekességet a zenekarról. A tagok nagy része orvos vagy biológus, köztük négyen az orvostudományok kandidátusa címet nyerték el. De akad közöttük olyan, aki a történelemtudományok kandidátusa, van továbbá több jogász, tudományos fokozat nélküli történész, diák. Egy azonban közös bennük: a muzsikálás szeretete.

Fiedler Anna Már

...vételei januártól június végéig 1,1 milliárd forintot tett ki, szemben az 1996 első hat hónapjában elért 746 millió forinttal.

A pénzintézet bevételei a kamatok és a kamatrések csökkenése ellenére növekedtek. A hitelintézetekhez és az ügyfelekhez kihelyezett kölcsönök értéke ugyanis az előző év első fél évének 45,4 milliárd forintos szintjéről idén 65 milliárd forintra nőtt. Ezzel egyidejűleg emelkedett a betétállomány is, 57 milliárd forintról 74 milliárd forintra. A mérlegfőösszeg egy év alatt 22 milliárd forinttal lett több, és a második negyedév végén meghaladta a 87,5 milliárd forintot. A bank saját tőkéje ez alatt 3,78 milliárd forintról 8,3 milliárd forintra nőtt, tőkemegfelelési mutatója pedig 31,25 százalékról 58,29 százalékra változott. A mérlegfőösszegnek csupán 30 százalékát teszik ki a forinteszközök. Ez megnehezíti a forintban történő hitelnyújtást – áll a bank közleményében. A magyar fizetőeszközzel túlnyomórészt az egynapos hitelügyletekben vesznek részt a bankközi forintpiacon, és az ügyfelekhez kihelyezett hitelek futamideje is csak ritkán haladja meg a három hónapot.

Az 1993-ban alapított hitelintézet az első fél évben tagságot szerzett a Budapesti Értéktőzsdén, a Wood and Company Értékpapír Rt. révén. A brókercég, amely a bank német anyavállalatához, a Commerzbank AG-hez tartozik, kezdetben részvénykereskedelemmel és elemzések készítésével kíván foglalkozni. A későbbiekben azonban kötvénypiacon is tervezik a megjelenést. (MTI)

Dél-Dunántúlon végéhez közeledik a legnagyobb nyári munka, a keleti országrészben még nagy területeken lábon áll a gabona. Az MTI munkatársainak az FM-hivatalokból származó értesülései szerint mindenütt befejeződött az őszi árpa aratása, s raktárakba került a tavaszi árpatermés több mint 50 százaléka. A kenyérgabona vetésterületének 70 százalékán végeztek a munkával. A hektáronkénti termésátlag meghaladja a 4 tonnát, de volt olyan búzatábla, amelyről 8 tonnát takarítottak be.

A nagy gabonatermő Békés megyében már magtárakban van a 12 ezer hektárról levágott őszi árpa, valamint a 125 ezer hektáron termesztett őszi búza 70, a 10 ezer hektáron termelt tavaszi árpa 26 százaléka. A megye csanádi részén – Mezőhegyes, Mezőkovácsháza térségében – az őszi búza betakarítását már befejezték, Békés északi területein viszont a sok eső és a belvíz miatt lassabban halad a munka. Sok helyütt a megdőlt gabona kicsírázott, s kérdés, érdemes-e a betakarításukkal foglalkozni.

Jász-Nagykun-Szolnok megyében más években ilyentájt már aratóbálokkal ünnepelték a legnagyobb nyári munka befejezését, az idén viszont még betakarításra vár a 114 ezer hektáron elvetett kenyérgabona egynegyede. Az esős idő rontott a hektáronként átlagosan 4,1 tonnát adó búza minőségén: csökkent a sikértartalom és a hektolitersúly, így azok a termelők jártak jobban, akik már korábban megkezdték a betakarítást.

Hajdú-Bihar megyében is be-

csaknem valamennyi hétvégén le kellett állítani a betakarítást a felázott talaj miatt. *Dudics Sándor*, az FM-hivatal vezetője elmondta: amíg tavaly a megtermelt őszi búza 90 százaléka étkezési minőségű volt, és csupán 10 százaléka a takarmányminőségű, addig az idén learatott búzának csupán 55 százaléka étkezési, 45 százaléka takarmány minőségű. Utóbbi arány a betakarítás kezdetekor még 70-30 százalékos volt.

A Dunántúl déli részén, Baranya megyében már learatták a búza több mint 85 százalékát. *Kovács Mihály*, az FM-hivatal vezetője elmondta: a hosszú ideje tartó esőzések ellenére a néhány napja tapasztalható napsütéses, száraz időben a gépek a megye egész területén kimehettek a földekre. Az aratás a Dél-Dunántúlon befejezéséhez közeledik: a szakemberek számításai szerint a búzatermés átlaga várhatóan 5,1 tonna.

Tartós, jó idő esetén az ország egész területén gyorsul majd a betakarítás, bár egyes régiókban az előre jelzett esőzések miatt a búza betakarítása akár augusztus közepéig is elhúzódhat. A búza minősége várhatóan nem romlik tovább és a súlyveszteség sem növekszik.

A gabonatermést a nagygazdaságok zöme saját magtáraiban tartja mindaddig, amíg kedvezőbb áron nem tudja értékesíteni. A gazdálkodók többsége viszont – pénzszűke miatt – azonnal igyekszik eladni a termést.

zikat. Ennek 70 százalékáról már megszületett az egyezség az egyes hitelezőkkel.

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai

Devizanem	Árfolyam 1 egységre, forintban
Angol font	317,91
Ausztrál dollár	146,15
Belga frank (100)	516,50
Dán korona	27,99
Finn márka	35,64
Francia frank	31,61
Holland forint	94,64
Japán jen (100)	168,78
Kanadai dollár	143,97
Lengyel zloty	56,88
Német márka	106,65
Norvég korona	25,94
Olasz líra (1000)	109,13
Osztrák schilling	15,16
Portugál escudo (100)	105,41
Spanyol peseta (100)	126,38
Svájci frank	130,42
Svéd korona	24,79
Szlovák korona	5,71
USA-dollár	199,68
ECU	210,14

kedtek a részvényárak, délután azonban profitrealizálásba kezdtek a befektetők, és a gyengülő irányzat az utolsó kereskedési órákban felerősödött. A New York-i értéktőzsdén 576 millió részvény cserélt gazdát, az előző napi 565 millió után. 1221 papír magasabban, 1561 alacsonyabban, míg 577 változatlan áron zárt.

Derűlátó jóslatok a Nikkeiről

A tokiói tőzsde irányadó mutatója pénteken egész nap a csütörtöki záróérték alatt mozgott, és csak a határidős piac megélénkülésének volt köszönhető az emelkedés a kereskedés végére. A 225 válogatott részvényből számított Nikkei-index 128,61 ponttal 19 604,46-ra emelkedett. Napi legalacsonyabb értéke 19 256,13 pont volt. A börze mutatója a héten összesen 1 százalékkal gyengült. Ennek okát szakértők a japán gazdaság bizonytalan kilátásaival kapcsolatos befektetői aggodalmakkal magyarázták. Pénteken 491 millió részvény cserélt gazdát az előző napi 380 milliót követően. 595 részvény árfolyama esett, 497-é emelkedett és 157-é változatlan szinten maradt. Kereskedők szerint a közeli hetekben a Nikkei valamivel 19 ezer pont felett áll majd. A börze mutatója várhatóan a negyedik negyedévben ugyanakkor eléri, sőt talán meg is haladja majd a június közepén elért idei évi 20 681,07 pontos rekordot. A derűlátásnak az az oka, hogy elemzők szerint az utolsó hónapokban a gazdaság a jelenlegi gyengülés után már növekedni fog.

Piaci körkép

Augusztus elejére beállt a piac – állapította meg *Havas Péter*, a gyulai piacfelügyelőség vezetője, és ezen azt értette, hogy a hazai földön termő fontosabb nyári gyümölcsökből már mindegyik kapható, mert megjelent a standokon az aratási körte is.

Az idén ugyan kissé később érett be a szokottnál, de egyébként hozza a formáját: igaz, nem valami termetes, alig nagyobb a közepes őszibaracknál, de igen leveses, meg igen édes – ráadásul igen olcsó! Legalábbis Gyulán, ahol 40-70 forintért kezdték el kilózni. Kaposvárott már többre becsülik ezt a nemesnek ugyan nem mondható, ám hagyományosan népszerű gyümölcsöt, mert 60 forintért csak a kukacos vagy szélverte hitványabbját adják oda – a szebbjének kilójáért 100 forintot is elkérnek. Még nagyobb a becsülete a fővárosi Bosnyák téren, itt ugyanis 120-150 forintot kell fizetni egy-egy kiló körtéért.

Persze, ez még mindig jutányos gyümölcsbeszerzés lehet, mert az őszibarack ára 120 és 180 forint közötti – de csak a Bosnyák téren. Vidéken, érdekes módon, ennél is drágább: Kaposvárott 120 és 220, Gyulán 150 és 250 forint között mozog az őszibarack árskálája.

Igen stabil az idén szokatlanul kis mennyiségben piacra kerülő görögdinnye ára: Gyulán 55-60, a Bosnyák téren 60-68, Kaposvárott pedig 65-75 forintba kerül egy-egy kilója.

Vedlenek a tyúkok – erről a piaci vásárlók is kénytelenek tudomást venni –, ugyanis az utóbbi napokban mindenütt emelkedett – általában egy forinttal – a tojás ára, aminek darabjáért így a Bosnyák téren 13,50-15, Kaposvárott 14-15, Gyulán pedig 14-16 forintot kell fizetni.

(káposztás)